

*Susret Pape Franje i nadbiskupa Marina Barišića u Rimu 14. rujna 2016.
za vrijeme audijecije na Trgu sv. Petra
prigodom Nadbiskupijskog hodočašća u Godini milosrđa*

VJESNIK

SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

SVETA GODINA - JUBILEJ MILOSRĐA

God. CXXXVII • 3/2016

Hodočašće vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije u Poljsku - od 5. do 10. srpnja 2016.

O. Marko Ivan Rupnik i suradnici na izletu u dolini Neretve - 21. srpnja 2016.

300 godina Župe sv. Stjepana prvomučenika u Opuzenu - 3. kolovoza 2016.

Predsjednica Grabar-Kitarović posjetila Prasvetište u Solinu - 9. kolovoza 2016.

Proslava 300. obljetnice krunjenja slike Gospe Sinjske - 25. rujna 2016.

TRAGOM BOŽJEG MILOSRĐA

*Hodočašće
Splitsko-makarske
nadbiskupije
u Godini milosrđa
11. - 18. rujna 2016.*

*Hodočasnička staza
prema Svetim Vratima
Bazilike sv. Petra (Rim)
- 13. rujna 2016.*

Katedrala u Luceri gdje je pokopan bl. Augustin Kažotić - 16. rujna 2016.

XV. postaja križnog puta (San Giovanni Rotondo) - 15. rujna 2016.

ODGOJ U MILOSRĐU I ZA MILOSRĐE

Nadbiskupova poruka prigodom početka nove školske i vjeronaučne godine

*Draga djeco i mladeži,
poštovani roditelji i odgojitelji,
poštovani ravnatelji,
učitelji, nastavnici i vjeroučitelji,
braćo i sestre svećenici, redovnici i redovnice!*

1. Dobro je što uvijek ima novih početaka. Svako jutro početak je novoga dana koji nam pruža priliku učiniti nešto što još nismo, a možda smo trebali, ili popraviti nešto što smo krivo učinili, a bilo je važno. Stoga je **dobro biti na početku, jer to znači imati novu priliku**. No, što je to nova prilika, tko nam je pruža, dolazi li ona sama po sebi ili je nečiji dar? Možda ćemo, onako površno, pomisliti kako smo je zaslužili, zaboravljajući pri tom koliko toga dugujemo drugima i uopće nije naša zasluga. Nova školska godina, kao nova prilika, dar je koji dolazi od Boga preko ljudi, dar koji bismo s radošću trebali prihvatiti i s uvijek novim žarom iščekivati. Ukoliko se umislimo u vlastite zasluge za nove prilike i početke, lako ćemo upasti u zamku nezahvalnosti. Ona zatvara ljudsko srce pred drugima, jer ne vidi nikoga osim svoga vlastitog lica. Slijepa je za tuđu dobrotu i Božje milosrđe od kojega živimo svaki dan. Stoga bih pozvao sve nas na otkrivanje vlastitog i susret s licem drugoga te s Božjim licem kako bi u nama porasla zahvalnost i snaga za prave početke.

2. Nezahvalnost je duboka rana od koje mnogi boluju. Bolest je to koja najviše pogađa upravo one čije je srce slijepo za lice drugoga, koji izbjegavaju susret s Božjim licem i zato se guše u samoći. Kad ljubimo neku osobu, čeznemo za njenim licem. **Susret dvaju lica stvara suodnos**, propitkuje i međusobno obogaćuje. Ta iskustva iz nas izvlače ono najbolje, postajemo sve više ljudi. Vi, draga djeco i mladeži, sve češće želite biti u društvu sebi sličnih po dobi. Ponekad ćete sate i sate provesti sa svojim vršnjacima radije nego s vlastitom obitelji. To je za vašu dob razumljivo. U razgovoru sa svojim vršnjacima se opušate, bolje se razumijete, dijelite slične brige i maštanja. No, pozorni budite i nemojte se nikada pretvarati, misleći da morate biti ono što niste! Zar vas ne zaboli kad netko stavi „masku”, kad vas prevari, jer želite **vidjeti pravo lice drugoga**. Tako i vi, budite hrabri othrvati se individualizmu i sebičnosti, gledajte lice drugoga, a ne kroz njega, pre-

tvarajući ga u instrument ostvarenja svojih sebičnih ciljeva. Između vas mora biti „čist prostor”, a ne zrcalo u kojemu vidite samo sebe. Što bi drugo značio razočarani glas neke djevojke ili mladića kada kažu: „Ne doživljava me!” Mogu samo zamisliti kako se netko od vas osjeća kada shvati da ga onaj drugi uopće nije „doživio”. No, usuđujem se pitati: doživljavate li vi svoje roditelje, braću i sestre, svoje prijatelje? Doživljavate li Isusa? Jeste li se susreli s njegovim licem? Kako vas gleda? Pozivam vas da u ovoj Godini milosrđa vidite Božje lice, da ne stavljate između svoga i njegova lica samo svoje potrebe i želje, nekoliko pobožnosti i izvanjskih čina vjere. Pokušajte se **susresti s Božjim licem**, prodrijeti u njegove oči i dopustiti da vas prožme njegova prisutnost. Tako ćete ga moći „doživjeti”. Tek tada ćete moći na pravi način „doživjeti” i druge oko sebe.

3. Božje lice je milostivo, njegov pogled je milosrdan. Milosrdno lice jednog roditelja očituje se u buđenju nade, pružanju sigurnosti i stvaranju odnosa povjerenja sa svojom djecom. Nije to lagana zadaća u svijetu u kojemu se djeca više „susreću” s licima iz virtualnog svijeta, nego s onima svojih najbližih. No, upravo je to najveći izazov za roditelje: omogućavati trenutke **susreta licem u lice u svojoj vlastitoj obitelji**, nasuprot kulturi virtualnih susreta. Ništa ne može zamijeniti međusobno gledanje i slušanje članova obitelji. Ne može to biti ni zajednički

„shopping”, ni komentiranje zajedno gledane serije ili utakmice. Imati milosrdno roditeljsko lice znači uporno se boriti za slobodu svoje djece protiv svih okova nametnutih otuđujućih obrazaca ponašanja i strpljivo ih pratiti u odrastanju do punine čovjštva. Milosrđe nikako ne znači popustljivost u važnim stvarima, nego ima za cilj traženje istine koja će omogućiti put odrastanja djeteta po mjeri Krista. To znači imati jasne kriterije i postavljanje granica. Da, i to je milosrđe. Odgajajući svoju djecu roditelji nemalo trpe, osobito kad poradi obrane vrednota i istine dožive nezahvalnost svoje djece, pa čak i uvrede. No, i to je roditeljsko milosrđe koje pokazuje **lice nepopustljivosti pred lažima**, odražava blagost, ali istovremeno zahtjevnost, lice koje suočava s istinom, ali ne osuđuje. Sve je ovo moguće roditeljima ako se jačaju u Gospodinu koji blagoslivlje njihov odgojiteljski trud te zajedno s prorokom otvaraju svoje srce govoreći: „Jer koliko god mu prijetim, bez prestanka živo na njega mislim, i srce mi dršće za njega od nežne samilosti” (Jr 31,20).

4. Doista, s vrela Božjeg milosrđa svima nam se napajati u izgradnji odnosa s ljudima. Mi smo, draga braćo svećenici, poštovane časne sestre i katehete, na osobit način pozvani vršiti djela milosrđa na konkretan i zauzet način, jer ono nije neka nagoniska dobrota, nego svjesni čin vršenja ljubavi. Hoćemo li to uspjeti namrgođena lica, „vječno” zaposleni i uvijek službena stava prema drugima? Braći ljudima to ne treba, jer su željni ljudske i Božje blizine, susreta, razumijevanja i oprosta. Za takav pristup potrebna nam je unutarnja snaga i jasnoća koju daje **susret s Božjim milosrdnim licem**. Priljubimo, stoga, svoje lice Isusovu licu, jer on je ikona, otisak Boga Oca. Isusovo lice je odraz Božjeg očinstva i ljubavi. Približimo se tom licu, od njegova pogleda na nas same učimo kako gledati druge ljude koje upućujemo na susret s Bogom, a ne tek intelektualno poznavanje božanskih istina. Ako vršeći ovaj sveti poziv susret-nemo tvrdokorno srce koje se opire Božjem milosrđu, smekšajmo ga blagim pogledom, razgovorom, ne prozivanjem pred drugima i ne odustajanjem od njega. Tako ćemo svi zajedno osjetiti božansku ljubav i s psalmistom zapjevati: „Hvalite Gospodina, jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova” (Ps 107,1).

5. Kao pastir ove mjesne Crkve, bio bih osobito sretan kada bi svjetlo božanskog milosrđa ušlo u svaki dom, u svaku školu i ustanovu u našoj domovini. Nakon obitelji, djetetu je najvažnija škola. Nastavnici, među kojima su i vjeroučitelji, svaki su dan s učenicima. Posreduju im znanje, ali u susretima

nude i svoje lice. Želio bih da to bude **lice otvorenosti koje pita i traži**, budi znatiželju, ali i daje čvrste orijentire utemeljene na istini o čovjeku i njegovu određenju. Želio bih da to bude lice koje traži poštovanje, ali ga i pruža, koje se ne ustručava jasno zastupati prirodne zakone i istine katoličke vjere o vrednotama obitelji, bračnog saveza između žene i muškarca, domoljublja i čovjekoljublja, ali se zbog toga ne udaljava od onih učenika koji možda ne dijele isto mišljenje. Uloga vjeroučitelja nije iscrpljena u učionici, nego se proteže i na zbornicu te cijelu školu. Samo onaj vjeroučitelj kojemu je Bog Otac može takvog Boga uvjerljivo svjedočiti i približiti drugima. Koliko smo svjesni da u našem licu drugi može – i mora – vidjeti lice Isusa Krista? Ponekad će vjeroučitelji zbog toga trpjeti nepravdu i omalovažavanje, ali neće pred tim ustuknuti uvjereni da ih Gospodin koji „ljubi pravdu i pravo” (Ps 33,5) zaklanja „štitom lica svoga” (Ps 31,21).

6. Svaki čovjek želi pravedne odnose i pravedne zakone. No, to nije dovoljno za kvalitetan život u društvu. Stoga zagovaramo pravednost neodvojivu od solidarnosti, nedjeljivu od milosrđa. Pravednost koja će svakome dati ono što mu po pravu pripada, ali izmjerenu metrom ljubavi. Koliki ne mogu ostvariti pravo na rad, na solidne uvjete života, na dostojanstven život? Tamo gdje je uzmanjkala mogućnost ostvarenja pravednosti, mjesto treba zauzeti solidarnost, milosrdna i zauzeta ljubav prema onome tko je u potrebi, čije je lice zabrinuto, možda tjeskobno i čeka **lice milosrdnog brata koji će ga gledati kao čovjeka ravna sebi**, koji će mu pomoći bez ponižavanja, koji će mu se smilovati tako što će ga uzdići, pa ako je i pogriješio dati mu novu priliku za novi početak. Pravednost je krepost koju posjeduju mudri, a oni ne mogu biti okrutni i bezosjećajni. Milosrđe je trajno opredjeljenje, stvara **savez licâ koja se prepoznaju u Licu Ljubljenoga**. Ljubiti milosrdnom ljubavlju svakoga čovjeka – uzvišene li zadaće za cijelo naše društvo!

7. Braćo i sestre, potaknuti ovim mislima, krenite odlučno prema novim početcima i novim odlukama. Neka vas prati zagovor nebeske Majke Marije, ustrajne i ponizne žene prelijepoga lica. Neka vas Duh Gospodnji kojega uz obilje Božjeg blagoslova zazivam na sve vas, potakne na traženje istine u međusobnom susretu lica i otkrivanju Božjeg milosrdnog lica!

mons. Marin Barišić
splitsko-makarski nadbiskup

Split, 5. rujna 2016.

DOKUMENTI

PRAVILNIK o radu službenika i namještenika pri Splitsko-makarskoj nadbiskupiji

I. OPĆE ODREDBE

Čl. 1.

Ovim Pravilnikom Splitsko-makarska nadbiskupija, Nadbiskupski Ordinarijat Split (u daljnjem tekstu: Nadbiskupija) kao poslodavac uređuje uvjete i organizaciju rada, sklapanje i prestanak Ugovora o radu, prava i obveze Nadbiskupije te službenika i namještenika, plaće i novčane naknade službenika i namještenika te druga pitanja u vezi s radom pri Nadbiskupiji, tj. u Nadbiskupskom ordinarijatu, Centralnom bogoslovnom sjemeništu, Nadbiskupskom sjemeništu i Svećeničkom domu.

Čl. 2.

Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se na odgovarajući način na sve službenike i namještenike laike pri Nadbiskupiji.

Čl. 3.

Svaki službenik i namještenik Nadbiskupije dužan je živjeti, i izvan radnog vremena, prema kršćanskim vrijednostima koje proizlaze iz Svetoga Pisma i crkvene predaje te u skladu s Katekizmom Katoličke Crkve i Zakonikom kanonskoga prava. Uz to, svaki službenik i namještenik obavezan je savjesno i marljivo obavljati poslove koji su mu povjereni, usavršavati svoje znanje i radne vještine, na radnom mjestu primjereno se odijevati, štititi interese Nadbiskupije i pridržavati se pravila koja proizlaze iz organizacije posla i pravila struke te surađivati s ostalim službenicima i namještenicima Nadbiskupije.

Nadbiskupija, uz poštivanje prava i dostojanstva svakog službenika i namještenika, obvezna je službeniku i namješteniku isplatiti plaću i omogućiti mu ostvarivanje drugih prava utvrđenih ovim Pravilnikom i Zakonom o radu.

Čl. 4.

Službenici i namještenici Nadbiskupije dužni su čuvati tajnu u granicama i onako kako je određeno

u pravu ili kako odredi Mjesni ordinarij, osobito kad se radi o osobama.

Službenici i namještenici ne smiju davati izjave za medije koje se odnose na rad pri Nadbiskupiji bez prethodnog pisanog odobrenja Generalnog vikara.

II. RADNI ODNOS

1. UGOVOR O RADU

Čl. 5.

Radni odnos službenika i namještenika zasniva se Ugovorom o radu. Ugovor o radu u ime Nadbiskupije sklapa Generalni vikar Nadbiskupije.

Ugovor o radu sklapa se u pisanom obliku i sadrži, uz ostalo, popis ili opis poslova koji se povjeravaju službeniku i namješteniku, kao i mjesto rada, a ako ne postoji stalno ili glavno mjesto rada, napomenu da se rad obavlja na različitim mjestima.

Prilikom sklapanja Ugovora o radu službenik i namještenik dužan je priložiti liječničku potvrdu o radnoj sposobnosti.

Čl. 6.

Ugovor o radu može se sklopiti na određeno ili na neodređeno vrijeme i obvezuje ugovorne strane dok ne istekne vrijeme za koje je sklopljen, dok ga jedna od njih ne otkáže ili dok ne prestane na neki drugi način predviđen Zakonom o radu, uz poštivanje otkaznih rokova propisanih Zakonom o radu.

2. RADNO VRIJEME

Čl. 7.

Radno vrijeme (puno radno vrijeme) za službenike i namještenike po Ugovoru o radu iznosi 40 sati tjedno i to prema radnom vremenu i prema potrebama Ustanove u kojoj službenik i namještenik obavlja posao te može biti organizirano u dvije smjene.

Službenici i namještenici zaposleni u Tiskovnom uredu imaju radno vrijeme prilagođeno potrebama Nadbiskupije na terenu, ali ne prelazi puno radno vrijeme od 40 sati tjedno.

3. ODMORI I DOPUSTI

Čl. 8.

Službenici i namještenici s punim radnim vremenom imaju svakoga radnog dana pravo na odmor (stanku) od 30 minuta, koji mogu koristiti prema utvrđenom rasporedu.

Čl. 9.

Službenici i namještenici imaju pravo na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju određenom čl. 77. Zakona o radu, koje će koristiti prema rasporedu godišnjih odmora što će ga utvrditi koordinator službenika i namještenika, a potvrditi Generalni vikar, uzimajući u obzir, koliko to bude moguće, želje službenika i namještenika, najkasnije do 1. travnja tekuće godine. Koordinator službenika i namještenika svake godine određuje Generalni vikar.

Čl. 10.

Službenici i namještenici ostvaruju dodatni broj dana godišnjeg odmora:

- za svakih pet godina ukupnog radnog staža – 2 dana;
- roditelj s jednim maloljetnim djetetom – 2 dana;
- roditelj za svako daljnje maloljetno dijete – 1 dan;
- roditelj djeteta s teškoćama u razvoju – 3 dana.

Čl. 11.

Službenici i namještenici imaju tijekom kalendarske godine pravo na plaćeni dopust uz naknadu plaće u slučaju:

- sklapanja braka – 7 dana;
- rođenja djeteta – 7 dana;
- smrti člana uže obitelji – 7 dana;
- selidbe u istom mjestu stanovanja – 1 dan;
- selidbe u drugo mjesto stanovanja – 3 dana;
- teške bolesti djeteta ili roditelja – 2 dana;
- obrazovanja, stručnog obrazovanja ili osposobljavanja – 7 dana.

Čl. 12.

Službeniku i namješteniku se na njegov pisani i obrazloženi zahtjev može odobriti neplaćeni dopust.

Neplaćeni dopust odobrava Generalni vikar u pisanom obliku.

Ako se službenik i namještenik u skladu s odlukom o neplaćenom dopustu pravodobno ne vrati na rad pri Nadbiskupiji, to predstavlja opravdani razlog za otkaz Ugovora o radu.

Za trajanja neplaćenog dopusta službenikova i namještenikova prava iz radnog odnosa ili u vezi s radnim odnosom miruju.

Čl. 13.

Neradni dani su nedjelje i sljedeće svetkovine: 1. siječnja, Svetkovina Svete Marije Bogorodice, Nova Godina; 6. siječnja, Bogojavljenje; Veliki petak; Velika subota; Uskrs; Uskrsni ponedjeljak; Tijelovo; 7. svibnja, Sv. Dujam; 15. kolovoza, Velika Gospa; 1. studenoga, Svi Sveti; 25. prosinca, Božić; 26. prosinca, Sv. Stjepan; i državni praznici: 1. svibnja, Praznik rada; 22. lipnja, Dan antifašističke borbe; 25. lipnja, Dan državnosti; 5. kolovoza, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti; 8. listopada, Dan neovisnosti.

4. PLAĆE I OSTALA MATERIJALNA PRAVA

Čl. 14.

Za izvršeni rad službenik i namještenik ima pravo na plaću koja se sastoji od osnovne plaće radnog mjesta na kojem službenik i namještenik radi i dodatka na plaću. Plaćom se smatra bruto plaća koja uključuje zakonom propisane doprinose iz plaće, porez na dohodak, prirez porezu na dohodak i neto plaću koja se isplaćuje službeniku i namješteniku.

Plaća službenika i namještenika određuje se prema načelima i koeficijentima za određivanje plaća u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji (vidi čl. 17.).

Čl. 15.

Osnovnu plaću službenika i namještenika, za puno radno vrijeme i uobičajeni radni učinak na poslovima radnog mjesta na kojemu službenik i namještenik radi, čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnoga mjesta na koje je službenik i namještenik raspoređen i osnovice za izračun plaće.

Osnovna plaća službenika i namještenika povećava se za svaku godinu ukupnog staža za 0,5 %.

Plaća za rad u nepunom radnom vremenu može biti i manja od minimalne plaće, ali ne manja od razmjernoga dijela minimalne plaće sukladno određenom radnom vremenu.

Konačni izračun plaće svakoga djelatnika poslovna je tajna.

Čl. 16.

Kao osnovica za izračun plaće koristi se visina minimalne plaće koju za svaku kalendarsku godinu uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za rad na temelju čl. 7. Zakona o minimalnoj plaći (Narodne novine hr. 39/13).

Čl. 17.

Obzirom da svaki rad nije jednak, plaću treba odrediti prema radu, odnosno prema složenosti poslova koji se izražavaju određenim koeficijentom. U skladu s navedenim kriterijima i radnim mjestima određuju se sljedeće vrijednosti koeficijenata:

- Djelatnik/ca u kuhinji – 1,50
- Djelatnik/ca u praonici – 1,50
- Domaćica – 1,50
- Koordinator/ica službenika i namještenika – 2,30
- Kuhar/ica – 1,60
- Novinar/ka – 2,22
- Portir – 1,50
- Profesor/ica glazbe – 2,20
- Sudac na CIS-u – 2,50
- Tajnik/ca, bilježnik/ca – 2,20
- Voditelj/ica obiteljskog savjetovališta – 2,64
- Voditelj/ica računovodstva – 2,50.

Čl. 18.

Zbog povećanja obima posla na pisani prijedlog pretpostavljenog, Generalni vikar može odobriti stimulaciju u vrijednosti koeficijenta do 0,20 najviše 9 mjeseci u godini. Na isti način se može prethodna odredba primijeniti pri smanjenju obima posla.

Čl. 19.

Osnovna plaća zaposlenika uvećava se:

- za rad noću – 40%;
- za prekovremeni rad – 50%;
- za rad neradnim danom – 35%.

U skladu s člankom 7. službenici i namještenici Tiskovnog ureda, obzirom na prirodu njihovog posla izuzimaju se od primjene odredbe ovog članka.

Čl. 20.

Službenik ili namještenik ima pravo na naknadu osnovne plaće, koju bi ostvario da je radio za redovito radno vrijeme uz normalan učinak, kad ne radi zbog:

- godišnjeg odmora;
- plaćenog dopusta;
- državnih i crkvenih blagdana;

- drugih slučajeva utvrđenih odlukom poslodavca.

U skladu sa člankom 7., službenici i namještenici Tiskovnog ureda, obzirom na prirodu njihovoga posla, izuzimaju se od primjene odredbe ovog članka.

Čl. 21.

Za slučaj bolovanja do 42 dana, službenik i namještenik ima pravo na naknadu plaće u visini 80% prosjeka isplaćenih plaća u šest mjeseci koji prethode mjesecu u kojem je nastupilo bolovanje.

Čl. 22.

Prigodom odlaska u mirovinu službeniku i namješteniku pripada nagrada u visini od 5.000,00 kn (pet tisuća kuna) ako je neprekidno radio u Nadbiskupiji najmanje 10 godina.

Čl. 23.

Službenik i namještenik ili njegova obitelj imaju pravo na solidarnu pomoć u slučaju:

- smrti službenika i namještenika – 7.500,00 kuna;
- smrti bračnog druga ili djeteta – 3.000,00 kuna;
- smrti roditelja – 2.000,00 kuna;
- nastanka teške invalidnosti – 2.500,00 kuna godišnje.

Solidarna pomoć će se isplatiti nakon podnošenja pisanog zahtjeva od službenika ili namještenika uz predočenje pisanih dokaza o nastupu gore navedene okolnosti i temeljem pisanog odobrenja Generalnog vikara, koja pomoć će se isplatiti, ukoliko se ista odobri, u roku 3 (tri) dana od podnesenog zahtjeva.

Čl. 24.

Službenik i namještenik ima pravo na jubilarnu nagradu za višegodišnji neprekidni rad u Nadbiskupiji:

- za 10-godišnji rad – 2.000,00 kuna;
- za 20-godišnji rad – 3.000,00 kuna;
- za 30-godišnji rad – 4.000,00 kuna;
- za 40-godišnji rad – 5.000,00 kuna.

Jubilarna nagrada isplaćuje se prvoga narednog mjeseca od mjeseca u kojemu je službenik i namještenik ostvario pravo na jubilarnu nagradu.

Čl. 25.

Službenici i namještenici imaju pravo na naknadu troškova prijevoza, u visini najnižih troškova prijevoza javnim prometnim sredstvom, prilikom dolaska na posao i odlaska s posla, dok im u drugim slučajevima to pravo ne pripada.

Čl. 26.

Ako službenik i namještenik po nalogu poslodavca koristi svoj automobil za službene svrhe, ima pravo na naknadu za korištenje privatnog automobila u visini 2,00 kune po prijeđenom kilometru.

U obračun naknade za prijeđene kilometre uzet će se u obzir računi, koji se dostavljaju Nadbiskupiji, za korištenje autocesta, mostova, tunela, trajekata, parkirališta i sl., ako su ti troškovi bili opravdani.

Čl. 27.

Službenik i namještenik koji je roditelj djeteta ima pravo na dar za svako dijete u iznosu od 100,00 kn mjesečno, ali najdulje do 18. godine života djeteta. U slučaju da su oba roditelja službenici ili namještenici Nadbiskupije, to pravo pripada roditelju koji ima dulji radni staž pri Nadbiskupiji. Svake godine za tekuću godinu taj dar se isplaćuje jednokratno prije početka školske godine.

Čl. 28.

Prema mogućnostima, Nadbiskupija će svake tekuće godine posebno donijeti odluku o isplati novčanog dara službenicima i namještenicima, u vidu božićnice i uskrsnice. Odluku o mogućnosti isplate, isplati i visini novčanog dara donosi Generalni vikar.

5. PRESTANAK RADNOG ODNOSA**Čl. 29.**

Ugovor o radu prestaje na načine koji su navedeni u članku 112. Zakona o radu.

Čl. 30.

Poslodavac ima pravo otkazati Ugovor o radu svakom službeniku i namješteniku koji službu koju obavlja pri Nadbiskupiji ne vrši u skladu s crkvenim naučavanjem i smjernicama Ordinarijata, a što predstavlja opravdani razlog za izvanredni otkaz Ugovora o radu.

Čl. 31.

Otkaz Ugovora o radu mora biti u pisanom obliku i obrazložen. Na trajanje otkaznoga roka primjenjuju se odredbe Zakona o radu, ako Ugovorom o radu nije utanačen dulji otkazni rok.

Čl. 32.

Ako službenik i namještenik krši obveze iz Ugovora o radu utvrđene Zakonom, samim Ugovorom o radu ili ovim Pravilnikom, poslodavac mu je ovla-

šten, pod uvjetima i na način utvrđen Zakonom i Ugovorom o radu, otkazati Ugovor o radu.

Čl. 33.

Službenik i namještenik krši obveze iz radnog odnosa ili u svezi s radnim odnosom naročito:

- zbog neopravdanog izostanka s posla;
- zbog učestalog kašnjenja na posao;
- zbog učestalog ranijeg odlaska s posla;
- zbog tjelesnog i/ili verbalnog napada na drugog zaposlenika;
- zbog uporabe vulgarnih ili pogrdnih izraza u prostorijama poslodavca i/ili za vrijeme radnog vremena;
- zbog povlaštivanja i/ili diskriminacije prema drugima na temelju dobi, obrazovanja, invaliditeta, nacionalnosti i sl.;
- zbog otuđenja dobara poslodavca;
- zbog obavljanja radnih obveza ispod prosjeka uslijed skrivljenog ponašanja;
- unošenjem alkohola ili drugih opojnih sredstava u prostorije poslodavca.

Čl. 34.

Osobito teškom povredom obveze iz radnog odnosa smatraju se:

- namjerno neispunjavanje obveza iz Ugovora o radu;
- neosnovano odbijanje ispunjenja radnog zadatka ili naloga poslodavca;
- učestalo kršenje pravila rada i pravila zaštite na radu;
- ne otpočinjanje s radom na dan određen u Ugovoru o radu;
- napuštanje posla prije isteka otkaznog roka, u slučaju da zaposlenik daje otkaz, a poslodavac se s time ne suglasi;
- otuđenje dokumentacije i/ili materijalnih dobara poslodavca;
- alkoholiziranost i/ili utjecaj opojnih sredstava za vrijeme radnog vremena;
- nelojalno natjecanje (konkurencija) zaposlenika poslodavcu suprotna zakonu;
- izrazito teško vrijeđanje drugog zaposlenika;
- zlouporaba bolovanja;
- povreda poslovne tajne.

Čl. 35.

Odluka o otkazu Ugovora o radu dostavlja se službeniku ili namješteniku na način propisan ovim Pravilnikom i Zakonom o radu.

Čl. 36.

Dostava Odluke iz članka 35. ovog Pravilnika primarno se provodi na radnom mjestu rada službenika ili namještenika, uz potpis službenika ili namještenika na preslici akta koji se dostavlja kao potvrda da ju je službenik ili namještenik primio.

Čl. 37.

Ako službenik ili namještenik odbije primiti Odluku o otkazu na mjestu rada, osoba koja dostavlja Odluku pokušat će ponovnu dostavu u nazočnosti svjedoka.

Ako službenik ili namještenik i tada odbije primiti Odluku, Odluka će se ostvariti na mjestu rada službenika ili namještenika, a na preslici će se zabilježiti datum, vrijeme i mjesto odbijanja primitka odluke, uz potpis dostavljača i eventualnog svjedoka dostave.

Ako službenik ili namještenik primi Odluku, ali odbije svojim potpisom potvrditi da ju je primio, dostavljač će staviti zabilješku na preslici o datumu, vremenu i mjestu dostave, te o činjenici da je službenik ili namještenik odbio potpisom potvrditi prijam, te će dostavljač potpisati tu zabilješku.

U slučajevima navedenim u ovom članku, dostavljač će istoga dana Odluku istaknuti na oglasnu ploču poslodavca, uz naznaku datuma stavljanja na ploču. Nakon proteka tri dana, smatrat će se da je dostava valjana izvršena.

Čl. 38.

Ako se službeniku ili namješteniku, uslijed njegove nenazočnosti, ne može Odluku o otkazu dostaviti na njegovu mjestu rada, dostava će se izvršiti na njegovu posljednju kućnu adresu koju je prijavio poslodavcu, i to preporučenom poštanskom pošiljkom i povratnicom, ili posredovanjem dostavljača poslodavca ili javnog bilježnika (prema odredbama članka 83. Zakona o javnom bilježništvu, NN 78/93 i 29/94).

Ako je primitak Odluke o otkazu svojim potpisom potvrdio službenik ili namještenik, odnosno punoljetni član njegova kućanstva, dostava se smatra urednom.

Čl. 39.

Ako uslijed odbijanja primitka Odluke o otkazu, odnosno nemogućnosti njezine dostave, jer službenik ili namještenik nije pravodobno poslodavca obavijestio o promjeni adrese stanovanja, odluka će se

bez odgađanja istaknuti na oglasnoj ploči poslodavca, a dostava će se smatrati urednom nakon proteka roka od tri dana od objave na oglasnoj ploči, s tim da se na samoj Odluci mora zabilježiti:

- razlog zbog kojeg Odluka nije uručena službeniku ili namješteniku;
- datum kada je dostava pokušana;
- datum kada je Odluka istaknuta na oglasnoj ploči poslodavca.

III. PRAVILA O RADU**Čl. 40.**

Temeljna je obveza Nadbiskupije da službenicima i namještenicima da posao i da za obavljeni rad isplati plaću.

Temeljna je obveza službenika i namještenika Nadbiskupije da svoj rad podrede organizacijskim zahtjevima kojima se ostvaruju svrhe rada Nadbiskupije i da ugovoreni rad osobno obave.

Čl. 41.

Zabranjuje se otuđivanje imovine ili nenamjensko korištenje imovinom i predmetima koji su vlasništvo Nadbiskupije.

Iz prostorija nadbiskupijskih Ustanova ne smiju se odnositi dokumenti, izvodi iz dokumentacije, kopije, namirnice ili što drugo bez izričitoga pisanog odobrenja Generalnog vikara.

Čl. 42.

Pošto ga je pregledao i odobrio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od objavljivanja na oglasnoj ploči u Nadbiskupskom ordinarijatu, a koji je na oglasnoj ploči objavljen 27. rujna 2016. god. i vrijedi ad experimentum na dvije godine, te se primjenjuje od 5. listopada 2016. god.

Također će ovaj Pravilnik biti objavljen i u Vjesniku Splitsko-makarske nadbiskupije i uručen svim službenicima i namještenicima Nadbiskupije.

U Splitu 27. rujna 2016. god.

Br. 640/2016

Mons. Miroslav Vidović
generalni vikar

Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 3. kolovoza 2016.

Svjetski dan mladih – mozaik bratstva

Draga braćo i sestre, dobar dan! Danas ću se zadržati u kratkom razmišljanju o apostolskom putovanju u Poljsku na kojem sam boravio posljednjih nekoliko dana. Prigoda za putovanje bio je Svjetski dan mladih, 25 godina od onog povijesnog koji se slavio u Čenstohovi nedugo nakon pada „željezne zavjese”. U ovih 25 godina se promijenila Poljska, promijenila se Europa a i svijet se promijenio, i ovaj Svjetski dan mladih postao je proročki znak za Poljsku, za Europu i za svijet. Novi naraštaj mladih ljudi, nasljednikâ i sljednikâ hodočašća koje je započeo sv. Ivan Pavao II., dao je odgovor na današnji izazov, dali su znak nade, a taj znak se zove bratstvo. Jer, u ovom svijetu koji je u ratu, treba nam bratstvo, treba nam blizina, treba nam dijalog, treba nam prijateljstvo. A ovo je znak nade: kad vlada bratstvo.

Krenimo upravo od mladih koji su bili prvi razlog tog putovanja. Ponovno su odgovorili na poziv: došli su iz svih krajeva svijeta – neki od njih su još uvijek ovdje! [pokazuje na hodočasnike u dvorani] – bio je to festival boja, različitih lica, jezika, različitih životnih priča. Ne znam kako to uspijevaju: govore različitim jezicima, ali uspijevaju jedni druge razumjeti! A zašto? Zato što imaju tu želju ići zajedno, graditi mostove, bratstvo. Došli su također sa svojim ranama, sa svojim pitanjima, ali prije svega nošeni radošću što će se susresti; i još jednom su oblikovali mozaik bratstva. Može se govoriti o mozaiku bratstvu. Simbolična slika svjetskih dana mladih je nepregledno mnoštvo šarenih zastava koje se vijore u rukama mladih: zapravo, na Svjetskom danu mladih nacionalne zastave postaju još ljepše, tako reći „pročišćuju se”, pa i zastave narodâ koji su u sukobu vijore se jedna pokraj druge. I to je lijepo! I ovdje ima zastava... pokažite ih!

Tako su na tome velikom jubilejskom susretu mladi iz čitavoga svijeta prigrlili poruku milosrđa, kako bi ju posvuda pronosili po duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa. Zahvaljujem svim mladima koji su došli u Krakov! Zahvaljujem i onima koji su nam se pridružili iz svih krajeva svijeta. U mnogim su zemljama naime održani mali Dani mladih u povezanosti s onim u Krakovu. Dar koji ste primili neka postane svakodnevni odgovor na Gospodinov poziv. Sjećanje puno ljubavi ide Suzani, djevojci iz ove biskupije, koja je umrla u Beču neposredno nakon što je sudjelovala na SDM. Neka Gospodin, koji

ju je zasigurno primio u nebo, utješi članove njezine obitelji i prijatelje.

Na ovom putovanju pohodio sam također svetište u Čenstohovi. Pred Gospinom slikom sam primio dar Majčina pogleda, koja je na osobit način Majka poljskoga naroda, tog plemenitog naroda koji je toliko propatio i, snagom vjere i njezine majčinske ruke, uvijek iznova ustajao. Pozdravio sam nekolicinu Poljaka ovdje [u dvorani]. Sjajni ste, vi ste sjajni! Tamo, pod tim pogledom, shvaća se duhovno značenje hoda tog naroda, čija je povijest na neraskidiv način povezana s Kristovim križem. Tamo je opipljiva vjera svetog Božjeg vjernog naroda, koji čuva nadu dok prolazi kroz kušnje, a čuva također onu mudrost sklada između tradicionalnoga i novoga, između sjećanja i budućnosti. A Poljska danas podsjeća čitavu Europu da za taj kontinent nema budućnosti bez temeljnih vrijednosti, koje pak u svom središtu imaju kršćansku viziju čovjeka. Među te vrijednosti ubraja se i milosrđe, čiji su apostoli bili dvoje poljskih velikana: sv. Faustina Kowalska i sv. Ivan Pavao II.

Na kraju, i ovim sam putovanjem htio zagrliti čitav svijet, svijet pozvan odgovoriti na izazov rata „u dijelovima” koji mu prijete. I tu je velika tišina posjeta Auschwitz-Birkenauu bila rječitija od svake riječi. U toj tišini sam slušao, osjetio sam prisutnost svih duša koje su onuda prošle; osjetio sam suosjećanje, Božje milosrđe, koje su neke svete duše donijele također u taj bezdan. U toj velikoj tišini molio sam za sve žrtve nasilja i rata. I ondje, na tome mjestu, shvatio sam više no ikad prije vrijednost sjećanja, ne samo kao sjećanja na prošle događaje, već kao opomenu i odgovornost za sadašnjost i budućnost, da sjeme mržnje i nasilja ne pusti korijena u tlu povijesti. I u to sjećanje na ratove i tolike rane, na tolike doživljene boli, uključeni su i mnogi današnji muškarci i žene – tolika naša braća i sestre – koji trpe ratove. Gledajući tu okrutnost, u tom koncentracijskom logoru, odmah sam se sjetio današnjih okrutnosti koje su im slične: nisu tako koncentrirane kao na onome mjestu, nego su rasute posvuda u svijetu; ovome svijetu koji je bolestan od okrutnosti, od boli, rata, mržnje, tuge. I zbog toga od vas uvijek tražim da molite da nam Gospodin udijeli mir!

Za sve to zahvaljujem Gospodinu i Djevici Mariji! Izražavam još jednom svoju zahvalnost poljskom

predsjedniku i svim drugim predstavnicima vlasti, kardinalu nadbiskupu Krakova i svim poljskim biskupima kao i svima onima koji su, na bezbroj načina, omogućili ovaj događaj, koji je pružio znak bratstva i mira Poljskoj, Europi i svijetu. Također bih želio zahvaliti mladim volonterima, koji su više od godinu dana radili na organizaciji ovog događaja,

kao i medijima, onima koji rade u medijima: hvala vam što ste učinili da se ovaj Dan može vidjeti u cijelom svijetu. Ovdje ne mogu ne spomenuti Anna Mariju Jacobini, talijansku novinarku koja je iznenada ondje izgubila život. Molim i za nju: umrla je obavljajući svoj posao.

Poruka pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2016.

„Budimo milosrdni prema našem zajedničkom domu”

Zajedno s našom pravoslavnom braćom i sestrama, te uz potporu drugih Crkava i kršćanskih zajednica, Katolička crkva danas obilježava Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu. Današnja proslava želi ponuditi „pojedincima i zajednicama dragocjenu prigodu da obnove predanost osobnom pozivu da budu čuvari stvorenog svijeta, zahvale Bogu za čudesno djelo koje je povjerio našoj brizi i mole njegovu pomoć za zaštitu stvorenog svijeta kao i njegovo oprostjenje za grijeha počinjene protiv svijeta u kojem živimo” (1). Veoma nas ohrabruje činjenica da brigu za budućnost našega planeta dijele Crkve i kršćanske zajednice, kao i druge religije. Doista, u posljednjih nekoliko desetljeća vjerske vođe i udruženja poduzeli su brojne inicijative kojima je bio cilj snažnije senzibilizirati javnost glede opasnosti neodgovornog izrabljivanja našeg planeta. Ovdje želim spomenuti patrijarha Bartolomeja kao i njegova prethodnika patrijarha Dimitriosa koji su se godinama otvoreno izjašnjavali protiv grijeha činjenja šteta stvorenom svijetu i skretali pozornost na moralnu i duhovnu krizu koja je u korijenu problema okoliša i srozavanja. Kao odgovor na rastuću zabrinutost za cjelovitost stvaranja, na Trećem europskom ekumenskom skupu u Sibiu 2007. godine predloženo je da se slavi „Vrijeme za stvaranje” u trajanju od pet tjedana, između 1. rujna (kada pravoslavni slave spomen obilježavanja Božjeg djela stvaranja) i 4. listopada (spomen Franje Asiškog u Katoličkoj crkvi i nekim drugim zapadnim tradicijama). Ova inicijativa, uz podršku Svjetskog vijeća Crkava, nadahnula je mnoge ekumenske aktivnosti u različitim dijelovima svijeta. Ohrabruje također činjenica da u cijelom svijetu slične inicijative, koje promiču pravedno postupanje s okolišem, brižnu skrb za siromašne i odgovorno djelovanje u društvu, okupljaju ljude, posebno mlade, iz različitih vjerskih okruženja. Svi mi, kršćani i nekršćani, vjernici i ljudi dobre volje, trebamo biti ujedinjeni u pokazivanju milosrđa prema Zemlji kao

našem zajedničkom domu i u punini vrednovati svijet u kojem živimo kao mjesto dijeljenja i zajedništva.

1. Zemlja vapi...

Ovom porukom obnavljam svoj dijalog sa svim osobama koje nastanjuje ovaj planet o trpljenjima koja muče siromašne i uništavanju okoliša. Bog nam je podario vrt izobilja, a mi smo ga pretvorili u zagađenu pustopoljinu „ruševina, pustoši i prljavštine” (Enc. Laudato si’, 161). Ne možemo se predati ili biti ravnodušni na gubitak bioraznolikosti i razaranje ekosustava, koji su često uzrokovani našim neodgovornim i egoističnim vladanjima. „Zbog nas na tisuće vrsta više neće slaviti Boga samim svojim postojanjem niti nam prenijeti svoju poruku. Nemamo pravo to činiti” (isto, 33). Planet se nastavlja zagrijavati, dijelom i zbog čovjekova djelovanja: 2015. je bila najtoplija ikad zabilježena godina, a 2016. će vjerojatno biti još toplija. To uzrokuje suše, poplave, požare i sve ekstremnije meteorološke pojave. Klimatske promjene pridonose također bolnoj krizi prisilnih migracija. Siromasi svijeta, koji su najmanje odgovorni za klimatske promjene, najranjiviji su i već trpe njihove posljedice.

Kao što pokazuje cjelovita ekologija, ljudska su bića duboko povezana jedna s drugima i sa svim stvorovima. Kad loše postupamo s prirodom, zlostavljamo i ljudska bića. Istodobno, svako stvorenje ima svoju intrinzičnu vrijednost koju se mora poštivati. Poslušajmo „i vapaj Zemlje i vapaj siromašnih” (Laudato si’, 49) i učinimo sve što je u našoj moći kako bismo osigurali odgovarajuću i blagovremenu reakciju.

2. ...jer smo zgriješili

Bog nam je dao Zemlju da je obrađujemo i čuvamo (usp. Post 2, 15) na uravnotežen način i s poštivanjem. „Previše” je obrađivati – to jest iskorištavati

je na kratkovidan i egoističan način – i slabo je čuvati predstavlja grijeh.

Moj brat, ekumenski patrijarh Bartolomej je hrabro i proročki u više navrata iznio na vidjelo naše grijehe protiv stvorenog svijeta: „To što ljudi uništavaju biološku raznolikost u Božjem stvaranju; to što ljudi ugrožavaju cjelovitost Zemlje i pridonose klimatskoj promjeni, lišavajući Zemlju njezinih prirodnih šuma ili uništavajući njezina vlažna područja; to što ljudi truju vodu, tlo, zrak: sve su to grijesi”. Naime, „zločin protiv prirode je zločin protiv nas samih i grijeh protiv Boga” (2).

U svjetlu onoga što se događa našem domu, neka Jubilej milosrđa uzmogne biti poziv kršćanskim vjernicima na „duboko unutarnje obraćenje” (Enc. Laudato si', 217), potpomognuto na poseban način sakramentom pokore. U ovoj jubilejskoj godini, naučimo tražiti Božje milosrđe za grijehe protiv stvorenog svijeta koje dosad nismo znali prepoznati i ispovjediti i trudimo se činiti konkretne korake na putu ekološkog obraćenja, koje zahtijeva jasnu svijest o našoj odgovornosti prema sebi samima, bližnjemu, stvorenom svijetu i Stvoritelju (usp. isto, 10; 229).

3. Ispit savjesti i kajanje

Prvi korak na tome putu je uvijek ispit savjesti, koji „podrazumijeva zahvalnost i besplatnost, to jest priznanje da je svijet dar Očeve ljubavi i da smo pozvani u skrovitosti oponašati njegovu velikodušnost u požrtvornosti i dobrim djelima [...]. To također uključuje brižnu svijest da nismo odvojeni od ostalih stvorenja, nego da s ostalim živim bićima na svijetu tvorimo divno sveopće zajedništvo. Vjernik ne promatra svijet izvana, nego iznutra, svjestan vezâ kojima nas je Otac povezao sa svim bićima” (isto, 220).

Tome Ocu punom milosrđa i dobrote, koji čeka povratak svakog od svoje djece, možemo se obratiti i priznati svoje grijehe prema stvorenom svijetu, siromašnima i budućim naraštajima. „Budući da svi mi uzrokuje ekološke štete”, pozvani smo prepoznati „naš, mali ili veliki, doprinos izobličavanju i uništavanju okoliša” (3). To je prvi korak na putu obraćenja.

Godine 2000., koja je bila također jubilejska, moj predšasnik sveti Ivan Pavao II. je pozvao katolike da daju zadovoljštinu za vjersku nesnošljivost u prošlosti i sadašnjosti, kao i za nepravde učinjene prema Židovima, ženama, domorodcima, useljenicima, siromašnima i nerođenima. U ovom Izvanrednom jubileju milosrđa pozivam sve da učine isto. Kao pojedinci, već naviknuti na stilove života koji su posljedica bilo

pogrešno shvaćene kulture blagostanja bilo „neuredne želje da se troši više nego što je stvarno potrebno” (isto, 123), i kao dionici sustava „koji je nametnuo logiku zarade po svaku cijenu, ne mareći za društvenu uključivost ili uništenje prirode” (4), pokajmo se za zlo koje činimo našem zajedničkom domu.

Nakon ozbiljnog ispita savjesti i vođeni iskrenim kajanjem, možemo ispovjediti naše grijehe protiv Stvoritelja, stvorenog svijeta, protiv naše braće i sestara. „Katekizam Katoličke Crkve predstavlja ispovjedaonicu kao mjesto u kojem nas istina oslobađa u susretu” (5). Znamo da je „Bog veći od našega grijeha” (6), od svih grijeha, uključujući i one protiv stvorenog svijeta. Priznajemo ih na ispovijedi jer smo se pokajali i želimo se promijeniti. Milost milosrdnoga Boga koju primamo u tom sakramentu pomoći će nam to učiniti.

4. Učiniti zaokret

Ispit savjesti, pokajanje i ispovijedanje Ocu koji je bogat milosrđem vode čvrstoj odluci da promijenimo život. A to se mora pretočiti u konkretne stavove i vladanja ispunjena većim poštivanjem prema stvorenom svijetu, kao na primjer razumno korištenje plastike i papira, ne rasipati vodu, hranu i električnu energiju, odvajati otpad, brižno postupati s drugim živim bićima, služiti se javnim prijevozom i koristiti jedan automobil za prijevoz više osoba (car-pooling) i tako dalje (usp. enc. Laudato si', 211). Ne smijemo misliti da su ti naponi premalo da bi se poboljšalo svijet. Ta djela često „u krilu ove zemlje rađaju dobro koje se, iako nevidljivo, neizbježno sve više širi” (isto, 212) i potiču „proročki i kontemplativni način života, u kojem se može uživati duboku radost bez opsjednutosti potrošnjom” (isto, 222).

Jednako tako, odluka da promijenimo život mora se odraziti na naše doprinose oblikovanju kulture i društva u kojem živimo: naime, „briga za prirodu dio je načina života koji uključuje sposobnost za suživot i zajedništvo” (isto, 228). Ekonomijom i politikom, društvom i kulturom ne mogu dominirati kratkoročni način razmišljanja i težnja izravnoj financijskoj ili izbornoj dobiti. Oni naprotiv moraju hitno biti preusmjereni prema općem dobru, koje uključuje održivost i skrb za stvoreni svijet.

Konkretni primjer je „ekološki dug” između Sjevera i Juga svijeta (usp. isto, 51-52). Njegovo otplaćivanje zahtijevalo bi brigu o okolišu najsiromašnijih zemalja, pružajući im financijska sredstva i tehničku pomoć koji su im potrebni da se mogu nositi s posljedicama klimatskih promjena i promicati održivi razvoj.

Zaštita našeg zajedničkog doma zahtijeva sve veći globalni politički konsenzus. U tome smislu, izražavam zadovoljstvo što su u rujnu 2015. godine države iz cijeloga svijeta usvojile ciljeve održivog razvoja i što su, u prosincu 2015., odobrile Sporazum iz Pariza o klimatskim promjenama, u kojem je postavljen zahtjevan, ali temeljni cilj zaustavljanja rasta globalne temperature. Sada su vlade dužne poštivati preuzete obveze, dok poduzeća također moraju biti odgovorna za svoj dio, a na građanima je zahtijevati da se to i ostvari, štoviše da se teži sve ambicioznijim ciljevima.

Promjena smjera sastoji se dakle u „skrupuloznom poštivanju izvorne zapovijedi da se stvoreni svijet čuva od svakoga zla, bilo za naše, bilo za dobro drugih ljudskih bića” (7). Jedno pitanje može nam pomoći da ne izgubimo iz vida cilj: „Kakav svijet želimo ostaviti onima koji dolaze poslije nas, djeci koja sada odrastaju?” (Enc. Laudato si, 160).

5. Novo djelo milosrđa

„Ništa nas ne povezuje više s Bogom od djela milosrđa – bilo da je riječ o milosrđu kojim Gospodin oprašta naše grijeh, bilo da je riječ o milosti koju nam daje da u njegovo ime činimo djela milosrđa” (8).

Da parafraziram svetog Jakova, „Milosrđe bez djela u sebi je mrtvo. [...] Zbog promjena u našem globaliziranom svijetu, neka su se materijalna i duhovna siromaštva umnožila: dajmo dakle prostora maštovitosti ljubavi, kako bismo otkrili nove načine djelovanja. Tako će put milosrđa uvijek postajati sve konkretniji” (9).

Kršćanski život uključuje vršenje tradicionalnih djela tjelesnog i duhovnog milosrđa (10). „Obično mislimo na pojedinačna djela milosrđa i ona koja su vezana uz pojedinu inicijativu: bolnice za bolesne, javne kuhinje za gladne, skloništa za beskućnike, škole za one koji trebaju izobrazbu, ispovjedaonice i duhovno

vodstvo za one koji trebaju savjet i oprostjenje... Ali ako djela milosrđa promatramo u cjelini, možemo vidjeti da je predmet milosrđa sam ljudski život u svojoj cjelovitosti” (11).

Očito da ljudski život u svojoj cjelovitosti uključuje brigu za zajednički dom. Dopustite mi stoga predložiti dopunu dvaju tradicionalnih popisa od po sedam djela milosrđa, dodajući svakom skrb za zajednički dom.

Kao duhovno djelo milosrđa, skrb za zajednički dom zahtijeva „zahvalnu kontemplaciju Božjeg svijeta” (Enc. Laudato si, 214) koja „omogućuje nam otkriti u svim stvarima neko učenje koje nam Bog želi prenijeti” (isto, 85). Kao tjelesno djelo milosrđa, briga za zajednički dom zahtijeva „jednostavne svakidašnje geste, kojima prekidamo logiku nasilja, iskorištavanja i sebičnosti [...] i očituje se u svim djelovanjima kojima se nastoji graditi bolji svijet” (isto, 230-231).

6. U zaključku, molimo!

Usprkos našim grijesima i strahovitim izazovima koji su pred nama, nikada ne gubimo nadu: „Stvoritelj nas ne napušta, on nikada ne posustaje u svojem planu ljubavi, ne kaje se što nas je stvorio [...] jer se jednom zauvijek združio s našom zemljom, i njegova nas ljubav stalno potiče pronalaziti nove putove” (isto, 13; 245). Napose 1. rujna, a zatim kroz čitavu godinu, molimo:

„O Bože siromaha, pomoz nam da spasimo napuštene i zaboravljene ovoga svijeta, koji su tako dragocjeni u tvojim očima. [...] Bože ljubavi, pokaži nam naše mjesto na ovome svijetu kao oruđa tvoje ljubavi prema svim bićima na ovoj zemlji” (isto., 246). Bože milosrđa, daj da primimo od tebe oprostjenje i pronosimo tvoje milosrđe po čitavom našem domu. Hvaljen budi! Amen.

*Iz Vatikana, 1. rujna 2016.
papa Franjo*

Papinsko vijeće za pastoral selilaca i izbjeglica

Turizam za sve: promicati sveopću dostupnost

Poruka za Svjetski dan turizma 27. rujna 2016.

1. „Turizam za sve: promicati sveopću dostupnost” tema je koju je Svjetska turistička organizacija (UNWTO) izabrala za Svjetski dan turizma 2016., koji će se, po običaju, slaviti 27. rujna. Sveta Stolica se priključila toj inicijativi od samog počet-

ka, svjesna velike važnosti tog sektora, kao i izazova koje pred nas stavlja i mogućnosti koje pruža za evangelizaciju.

U posljednjih nekoliko desetljeća, broj osoba koje imaju mogućnost korištenja odmora uvelike se

povećao. Prema posljednjim statističkim podacima Svjetske turističke organizacije iz 2015. godine, broj dolazaka stranih turista u svijetu iznosi milijardu i 184 milijuna. Taj broj će, prema predviđanjima, do 2030. dosegnuti dvije milijarde. Tomu treba pridodati podatke o još većem broju turista koji se bilježi u turizmu na lokalnoj razini.

2. Uz taj brojidbeni porast, porasla je također svijest o pozitivnom utjecaju turizma na različita područja života, s njegovim brojnim koristima i potencijalima. Ne zanemarujući neke njegove negativne ili dvoznačne aspekte, uvjereni smo da turizam humanizira jer – da spomenemo samo nekoliko pozitivnih obilježja – predstavlja priliku za odmor, mogućnost za međusobno razumijevanje između naroda i kultura, sredstvo za ekonomski razvoj, promiče mir i dijalog, pruža mogućnost za obrazovanje i osobni rast kao i prigodu za susret s prirodom te je ambijent za duhovni rast.

3. Na temelju te pozitivne ocjene i svjesni da su turizam, na poseban način, i slobodno vrijeme općenito „potreba ljudske naravi koja očituje u samoj sebi neospornu vrijednost”(1), moramo zaključiti, oslanjajući se na crkveno Učiteljstvo(2), da turizam nije samo prilika, već mora biti pravo svijui i ne može se ograničiti na određene društvene slojeve ili određena zemljopisna područja. Svjetska turistička organizacija ističe da turizam „predstavlja pravo jednako otvoreno svim stanovnicima svijeta [...], i nikakve se prepreke ne smije stavljati na njegovu putu”(3).

Dakle, moguće je govoriti o „pravu na turizam”, koje je zasigurno konkretan izraz prava „na odmor i slobodno vrijeme, što uključuje razumno ograničenje radnih sati i povremene plaćene praznike” priznato čl. 24 Opće deklaracije o ljudskim pravima, usvojene 1948. godine.

4. Međutim, stvarnost pokazuje da ono danas nije dostupno svima i da postoji još uvijek mnogo ljudi koji su i dalje isključeni iz ostvarivanja toga prava.

Prije svega, u mnogim zemljama u razvoju, gdje još nisu osigurane osnovne potrebe, pravo na turizam čini se nečim vrlo dalekim. Govoriti o toj temi može čak izgledati i neozbiljno, premda ta djelatnost može također biti resurs u borbi protiv siromaštva. Ali i u ekonomski najrazvijenijim zemljama postoje značajni dijelovi društva koji nemaju lak pristup turizmu.

Zato se na međunarodnoj razini promiče takozvani „turizam za sve” koji može uživati bilo tko i koji u sebi objedinjuje ideje „dostupnog turizma”, „održivog turizma” i „socijalnog turizma”.

5. Pod pojmom „dostupan turizam” podrazumijeva se napore koji se ulažu kako bi se zajamčilo da turističke destinacije i usluge budu dostupne svima, neovisno o kulturnom profilu, trajnim ili privremenim ograničenjima (fizičkim, mentalnim ili osjetilnim), ili posebnim potrebama koje zahtijevaju, primjerice, djeca ili starije osobe.

6. Pojam „održivi turizam” uključuje nastojanje da ta ljudska djelatnost što je više moguće poštuje kulturne i ekološke raznolikosti mjesta na kojem se provodi, uzimajući u obzir i sadašnje i buduće posljedice. Enciklika pape Franje Laudato si’ može biti od velike pomoći u dobrom upravljanju stvorenim svijetom koji je Bog povjerio čovjeku(4).

7. Pojam „socijalni turizam”, pak, traži da nitko ne bude isključen na temelju različite kulture, manjka sredstava ili zato što živi u manje razvijenim regijama. Među ciljnim skupinama intervencija u tome sektoru su mladi ljudi, obitelji s većim brojem djece, osobe s posebnim potrebama i starije osobe, kao što se navodi u Globalnom etičkom kodeksu za turizam(5).

8. Potrebno je, dakle, promicati „turizam za sve” koji je etički i održiv, u kojem se jamči stvarna fizička, ekonomska i društvena dostupnost i izbjegava sve oblike diskriminacije. Takav jedan cilj moguće je postići jedino suradnjom svih: političara, poduzetnika, korisnika kao i udruga koje djeluju na tome području.

Crkva pozitivno ocjenjuje dosadašnje napore poduzete u prilog „turizma za sve”, te inicijative „koja stvarno stavljaju turizam u službu osobnog ostvarenja i društvenog razvoja”(6). Crkva već duže vrijeme nudi svoj doprinos i kroz teorijsko razmišljanje i kroz konkretne inicijative, od kojih su mnoge pionirske, ostvarene unatoč ograničenim materijalnim resursima i s mnogo predanosti, polučivši dobre rezultate.

Neka se zauzimanje Crkve za „turizam za sve” živi i shvaća kao „svjedočanstvo posebne Božje posebne naklonosti prema najmanjima”(7)

Vatikan, 24. lipnja 2016.

Antonio Maria kard. Veglio, predsjednik
Joseph Kalathiparambil, tajnik

(Dokumenti su, osim Pravilnika, preuzeti od Informativne katoličke agencije i HBK-a)

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Slavlje Velike Gospe u Sinju - 15. kolovoza 2016.

1. Draga braćo i sestre, poštovani hodočasnici!

Današnja svetkovina Velike Gospe – Uznesenja Blažene Djevice Marije u Nebo sve nas povezuje u jednu veliku obitelj. Diljem Domovine danas se u našim marijanskim svetištima okupljamo oko nebeske Majke Marije. Radost slavlja i zajedništva snažno doživljavamo u ovom svetištu Gospe Sinjske. Dijelevi sa svima vama tu radost ove svetkovine uznesenja Majke Marije, sve vas srdačno pozdravljam. Pozdravljam poštovane oce franjevece, čuvare Gospina svetišta, oca Provincijala, župnika, gvardijana... Pozdravljam gospođu gradonačelnicu i ujedno čestitam dan Grada Sinja. Pozdravljam alkare i sve članove Viteškog alkarskog društva, te čestitam ovogodišnjem slavodobitniku. Upućujem pozdrav svim nazočnim predstavnicima društveno-kulturnih ustanova na državnoj, županijskoj i gradskoj razini, predstavnicima vojske, policije, braniteljskih udruga, invalidima i obiteljima branitelja koji su za našu slobodu položili svoje živote. Osobit pozdrav svima vama, dragi hodočasnici, sa svih strana Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i svima vama sa malo kraćih, ali uvijek hodočasničkih puteva.

2. Ovogodišnja svetkovina Velike Gospe događa se u Godini izvanrednog jubileja milosrđa Božjega. I u svetištu naše Gospe Sinjske slavili smo otvaranje „Svetih vrata” jubilejskog oprosta. Svjesni smo da živimo u mentalitetu u kojemu je sve teže razlučivati dobro i zlo. Simbolika zmaja, o kojoj nam govori knjiga Otkrivenja, prisutna je, na svoj način, na velikim i malim pozornicama našega društva i svijeta u kojem živimo, pa i u našim srcima. Zamamljivo i preobučeno zlo potiče nepravdu, sebičnost, oholost, mržnju, nasilje, agresiju, do te mjere da su nam pravda i pravednost gotovo nedostižne. Papa Franjo na valu nade radosne vijesti života, svjestan da postoji put ozdravljenja ljudskih složenih odnosa, u Godini izvanrednog jubileja milosrđa Božjega, želi nas ohrabriti da svjesnije otkrivamo i svjedočimo radost pomirenja i praštanja u svim oblicima našeg zajedništva: u braku i obitelji, u Crkvi i društvu.

3. Bog je ljubav. Milosrđe je bitna oznaka Boga, najčudesnije svojstvo Njegove ljubavi. Bog, bogat milosrđem, pokaza nam najveću gestu ljubavi u Licu svoga milosrđa, Kristu Spasitelju, rođenom od Djevice Marije. „Darom premilosrdnog Srca Boga našega, pohodi nas Mlado Sunce s visine.” (Lk 1,78) Isus Krist je vidljivo lice, portret milosrđa Božjega. Bog nas u Kristu pomiruje sa Sobom i međusobno. I Majka Marija, „puna milosti”, djelo je Božje ljubavi. U svome pohodu Elizabeti, Marija zahvalno slavi neizmjernu Božju ljubav: „Veliča duša moja Gospodina, i klikće duh moj, u Bogu mome spasitelju... milosrđe je Njegovo od koljena do koljena.” Do posljednjeg čovjeka i koraka njegova. Svjesni ove istine, i mi se pridružujemo vjeroispovijesti Majke Marije, a osobito u Velikom Tjednu, skrušeno i iskreno ispovijedamo: „Jer je preveliko milosrđe Njegovo.” Blaženu Djevicu Mariju, Majku Lica milosrđa Božjega, s pravom nazivamo „Majkom milosrđa”. Nebeski Otac, u svojoj milosrdnoj ljubavi, oprašta nam i pomiruje nas sa Sobom i bližnjima. Radostan je da nam može oprostiti, i nikada se pri tome ne umara. Nitko se od nas pred Njim ne može pozivati na svoju pravednost, već samo na milosrđe Njegovo. Radosna je ovo vijest za sve nas: Bog je milosrdni otac! Ovu životvornu i spasonosnu istinu, nužno je otkrivati i svjedočiti, te konačno živjeti u obiteljskim i društvenim odnosima.

4. Braćo i sestre, pozvani smo i poslani ovom radosnom istinom o Bogu i čovjeku osvijetljavati našu stvarnost, u kojoj nas zavodljivosti Zloga često čine strancima, ponekada neprijateljima, pa čak i „paklom” jedni drugima. Dakako, uvijek smo skloni za sebe tražiti milost, a nemilosrdno druge optuživati i podizati zidove prema njima. Prisjetimo se evanđeoske prispodobе o dvojici dužnika: onomu sluzi kojem je Gospodar oprostio neizmjerni dug, taj isti kojemu je sve oprošteno, već na prvom koraku nemilosrdno hvata svoga druga za vrat zahtijevajući da mu odmah isplati dug od „sto kuna”. Koliko li smo puta i mi nemilosrdno prijeteći rekli svojim dužnicima, onima s kojima nismo u dobre: „Platit

ćeš ti meni! Zapamtiti ćeš ti mene! Pokazat ću ja tebi tko sam ja!” Sebičan čovjek, zatvoren u svoj egoizam ne može biti sretan. A svojim individualizmom, ponižavajući druge, ugrožava zajedništvo. Zamamnost grijeha daje mu lažna obećanja da je sreća u sebičnosti, autonomiji, samodostatnosti. Za njega dobro je što koristi, a zlo je ono što mu ne daje užitak. Zatvoreni u sebičnost ne vidimo bližnjega u potrebi, niti smo pažljivi prema drugima!

5. Sebičan način života je lažan i opasan. Prije svega, opasan je za brak, jer ne vidi zajedništvo muža i žene u dobru i u zlu, zdravlju i bolesti. Zbroj je to dvaju egoizama. A njegova otvorenost, tj. zatvorenost životu odražava se u demografskoj slici društva. Sebičnost je velika zablude i opasnost i za obitelj, prijatelje i društvo. Posljedice te prevare, na svoj način utječu na nezaposlenost, odlazak mladih iz Domovine, gubitak identiteta, nebrigu za opće dobro, podjele u društvu i bijeg od istine... Kao građani i vjernici, pozvani smo, osobno i zajedno, odgovorno i solidarno, dati svjedočanstvo, ljudsko i kršćansko da smo svi sinovi i kćeri zajedničkog nam Oca. Nije to uvijek lako niti jednostavno. No, uza sve poteškoće, ohrabreni milosrdem Božjim i svjedočanstvom svojih bližnjih, možemo naći put izlaska iz svoje sebičnosti: nadvladati pohlepnu gramzljivost, oholu samodopadnost i autonomnu samodostatnost. Samodostatan čovjek zamišlja slobodu bez odgovornosti, a različitost pretvara u podjele i suprotstavljanja. Potreban je i moguć je izlazak – ekstasis – iz naše zatvorenosti. Ali ne izlazak koji bi naš duh i srce vezao uz stvari – imati, jer to bi bila naša degradacija. Bio bi to izlazak u prazno – apostazija – otpad od Boga, udaljavanje od sebe i bližnjega. Samo otvorenost prema Bogu i čovjeku, ispravno vrednuje osobu i stvari, cilj i sredstva. U takvom odnosu se i različitosti u društvu ne vide više kao podjele i suprotstavljanja, nego mogućnost bogatijeg zajedništva u različitosti. U duhu ovakvog izlaska, koji nas čini osobom/subjektom, potrebno je vidjeti i skore političke izbore. Izbori nisu samo građansko individualno pravo, nego i dužnost, svojevrsno služenje općem dobru. Očekujemo da izlazak na glasovanje bude put za humaniju i pravedniju, uspješniju i solidarniju Hrvatsku, utemeljenu na kršćanskim vrijednostima.

6. Dragi hodočasnici, za humanu i uspješniju budućnost hrvatskog društva, kao i za blagoslovljeno zajedništvo u braku i obitelji, nužno je poput Majke Marije, koja u pohode Elizabeti žurno hita da i mi što prije učinimo jedan korak, korak lustracije.

Ali koju i kakvu lustraciju? Lustracija znači čišćenje. Doista, svima nama potrebno je pročititi svoju savjest, dušu i srce, duh i oko. Potrebna nam je lustracija naših podjela, mržnje, predrasuda, kako bismo mogli prepoznati u svakom čovjeku svoga bližnjega. Potrebna nam je lustracija brvna iz našega oka kako bismo bolje vidjeli i pomogli drugima da i oni lakše izvade trun iz svoga oka. Prije svega, potrebno nam je lustrirano – čisto srce, jer srcem se bližnjega najbolje vidi i razumiju njegove potrebe. Ovaj hitni korak pomaže nam osjetiti poteškoće drugih, osposobljava nas za solidarnost i pravednost, štoviše, pravednost koja svoju puninu nalazi u milosrdnoj ljubavi. Svaki dan čistimo svoje tijelo, umivamo svoje lice, ali je još važnije za naše odnose umivanje duše i srca, osobito u večernjem ispitu savjesti. Iz iskustva znamo da nije lako pitati oprost i oprostiti drugima. Nije lako, ali kad se to čudesno dogodi, radost je velika.

7. Za naše poteškoće pomirenja i opraštanja Bog nam prvi daje primjer. Bog, sama svetost, nema potrebe tražiti oprost, a ipak, On nam oprašta i pomaže pomiriti nas sa sobom i drugima. U sakramentu pomirenja događa se čudesna lustracija opraštenja naših grijeha protiv Boga i čovjeka, naše apostazije – otpada od Boga i bijega od bližnjega. Božja milosrdna ljubav ne oprašta nam samo u sakramentu ispovijedi, koju bismo trebali na nov način otkriti i živjeti u Godini milosrđa Božjega. I Njegova riječ ima snagu praštanja i ozdravljenja. U Ivanovom evanđelju Isus reče: „Vi ste već očišćeni po riječi koju sam vam zborio.” (Iv 15,3) A na svakom euharistijskom slavlju molimo: „Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci Riječ i ozdravit će duša moja.” Također, i naša molitva za druge, kao i duhovna i tjelesna djela milosrđa, otvaraju nas prema onima od kojih nas je udaljila šutnja, uskraćeni pozdrav ili mržnja u srcu.

8. Draga braćo i sestre, ovdje i sada, u tišini svoga srca, prisjetimo se načas svih onih prema kojima osjećamo jaku potrebu reći: „Molim te, oprosti! – I ja tebi opraštam!” Žurno je ovo potrebno njima i nama (...) A tko su oni, ti naši „daleki” koje kažnjavamo šutnjom i prezirom, okrenutom glavom i spuštenim pogledom? Nisu nam daleko. Previše su nam blizu i dobro su nam poznati: suprug, supruga, roditelji, djeca, članovi obitelji, rodbina, susjedi, kolege, krug poznanika... Ne zaboravimo: Božja ljubav koja nama oprašta, i nas osposobljava i poziva da i mi oprostimo našim dužnicima. U našem

pomirenju doživljavamo ozdravljenje i svojevršno uskrsnuće. Štoviše, otkrivamo važnu istinu: da su redovito drugi bolji nego što mi to mislimo. Brate i sestro, ako ti praštanje i pomirenje predstavlja poteškoću, a predstavlja, ne posustaj jer Bog se nikada ne umara tebi oprostiti. Kristova snaga i radost praštanja i pomirenja potrebna nam je u braku, obitelji, društvu kao kruh naš svagdanji. Zato je „ljubav Božja razlivena u srcima našim po Duhu kojeg nam je darovao.” Kao djeca nebeskog Oca, pozvani smo biti milosrdni kao Otac.

9. Pozvani smo pridružiti se Majci Mariji, „Majci milosrđa”. Marija, nošena snagom Božje ljubavi, izlazi iz svoga doma, te uza sve poteškoće i opasnosti svojim pohodom, pruža nam svjedočanstvo duhovnih i tjelesnih djela milosrđa. Na ovaj put ne prisiljava je nikakav zakon niti propis jer je pokreće iskustvo i radost milosrdne ljubavi Božje. Nikakvo čudo da ovaj gest iznenadnog pohoda Marije Elizabeti budi u jednoj i drugoj radosno nadahnuće - duboku ekstazu, koja nadilazi našu ograničenost do božanskog ozračja. Vjerujem da smo i sami pone-

kada doživjeli nešto slično – radosno, ekstatično - u gestima svojih iznenadnih pohoda, a još više u gestu pomirenja ispružene ruke i zagrljaju oprostjenja.

10. Kao duhovna djeca danas se obraćamo našoj Gospi - Majci milosrđa: Blažena Djevice Marijo, naša si Majka od stoljeća sedmog, prisutna na svim našim križnim postajama i ponosnim pobjedama. Tebe, Majko, naš narod s pravom naziva Kraljicom Hrvata. Danas si u pohodu širom naše Domovine, svim našim srcima i domovima. Gospe Sinjska, blagoslovi sve naše obitelji da budu domovi mira i pomirenja. Majko milosrđa, svrni svoje milostive oči na nas i ohrabri nas na putu pomirenja i praštanja. Ovo je nužno nama i hitno svima onima od kojih smo se udaljili. Pomozi nam Blažena Djevice da u ovoj jubilejskoj godini milosrđa skratimo put pomirenja i ubrzamo vrijeme našega oprostjenja. Prati nas, Majko milosrđa, da naša domovina Hrvatska raste u pravdi i istini, miru i pomirenju. Da gradeći naše zajedništvo u različitosti, budemo otvoreni budućoj slavi Tvoga i našega uznesenja, po istom Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Slavlje Velike Gospe na Pojišanu - 15. kolovoza 2016.

1. „Milosrđe je Njegovo od koljena do koljena...” kliče Majka Marija u zahvalnoj pjesmi milosrđu Božjem u susretu s Elizabetom. Slaveći uznesenje Blažene Djevice Marije u Nebo, s našom procesijom od Katedrale i euharistijskog slavlja u svetištu Gospe od Pojišana, i mi se pridružujemo nebeskoj Majci Mariji i njezinoj zahvalnoj pjesmi svojim molitvama jer je uvijek milosrđe Njegovo. Braćo i sestre, sve vas srdačno pozdravljam... sve hodočasnike Splita i okolnih mjesta, a osobito pozdravljam sve goste – hodočasnike koji provode svoj odmor u našem gradu. Svake godine naša Gospa s Pojišana, s nekađanje periferije ide u pohod središtu Splita, u našu i svoju Katedralu, jer je naša prvostolnica upravo posvećena današnjoj svetkovini uznesenja Blažene Djevice Marije. Ovogodišnje slavlje Velike Gospe slavimo u godini koju je papa Franjo proglasio Godinom izvanrednog jubileja milosrđa Božjega. Milosnu godinu započeli smo otvaranjem svetih Vrata jubilejskog oprosta u našoj Katedrali. Sveta Vrata nas upućuju na utjelovljenu ljubav Božju rođenu od Djevice Marije: Marija je majka lica milosrđa Božjega, Isusa Krista, spasitelja našega. I Ona sama, puna

milosti, djelo je milosrđa Božjega. U Isusu Kristu, Sinu svome, Bog milosrdni otac očituje sebe samoga. Isus reče: „Tko je vidio mene, vidio je Oca.” (Iv 14,9)

2. Milosrđe je bitna oznaka Boga, najčudesnije svojstvo Boga ljubavi. Bog, bogat milosrđem, pokaza nam vrhunac milosrđa u portretu, Licu svoga milosrđa. Da, to je Isus Krist! U Njemu Bog nas pomiri sa sobom i međusobno. Nebeski Otac rado prašta i nikada se ne umara. Radosna je ovo vijest za sve nas. Ovu radosnu i životvornu istinu pozvani smo otkrivati i svjedočiti, te trajno živjeti u zajedništvu i odnosima braka i obitelji, Crkve i društva. No, svjesni smo da živimo u vremenu poremećenih vrednota i odnosa i sve je teže razlučivati dobro i zlo. Simbolika zmaja, o kojem nam, na slikovit način govori knjiga Otkrivenja, primjetna je na velikim i malim pozornicama društva i svijeta. Ne zaobilazi ni srca ljudi. Zlo je jako, ali je pobjedivo. U svojoj zamašnjivosti, pa čak i u ruhu dobra, potiče i zarobljuje nas izazovima individualizma, sebičnosti, podjela, nasilja, agresije, ... predstavljajući sve to kao jedini i siguran put afirmacije i uspjeha u društvu. U pra-

znim obećanjima sreće i brzog uspjeha, čovjek gubi svoje dostojanstvo i upada u moralnu bijedu.

3. Na tragu radosne nade pomirenja koja nam zasja na Kristovu licu, s Godinom izvanrednog jubileja milosrđa Božjega, pozvani smo u ovom duhu osvjetljavati naše odnose i graditi naša zajedništva. A nažalost, sve više se nameće mentalitet individualizma, sebičnosti, samodostatnosti. Zajedništvo je sve teže, a odnosi sve složeniji. Opasnost je to, prije svega, za brak. Bračno se zajedništvo ne vidi više kao zajedništvo duše i tijela muža i žene u dobru i zlu, u zdravlju i bolesti. A o rezultatu takvog egoizma govori i demografska slika naše Domovine. Isto tako, ishod takvog egoističnog mentaliteta samodostatnosti jesu i druge negativne pojave u društvu: nezaposlenost, odlazak mladih iz Domovine, gubitak identiteta, podjele, nebriga za opće dobro, bijeg i relativnost istine, gubitak smisla.

4. Bez smisla i nade čovjek se vraća na razinu životinjske vrste. Život bez smisla i nade je najveći oblik siromaštva i bijede čovjeka. Često u takvom mentalitetu jedni drugima postajemo stranci, neprijatelji, pa čak i pakao jedni drugima. Bližnjega gubimo iz vida, a sigurnost i utjehu tražimo u stvarima. Uvijek smo spremni za sebe tražiti milost, a bez milosrđa se odnositi prema drugima. Mogli bismo se lako prepoznati u evanđeoskoj prispodobi o dvojici dužnika: Sluzi kojemu je Gospodin oprostio neizmjerni dug, taj isti, kojemu je sve oprošteno, na prvom koraku nemilosrdno hvata svoga druga za vrat da mu odmah vrat dug od „sto kuna”. Prevedeno u današnji rječnik, kojega svakodnevno upućujemo onima s kojima nismo u dobre, to glasi: „Platit ćeš ti meni! Zapamtiti ćeš ti mene! Pokazat ću ja tebi tko sam ja!” Poremećeni odnosi, kao posljedica sebičnosti, individualizma i podjela, ne liječe se osvetom, mržnjom, nasiljem, čak ni pravda i pravednost nisu dovoljna terapija. Potreban je efikasniji lijek koji uključuje pravdu i pravednost, ali ih sve to nadilazi, a to je – milosrđe, u svojoj dimenziji pomirenja i praštanja. Rješenje naših narušenih i opterećenih odnosa u braku, obitelji i društvu, nije u pobjedi drugoga, nije u povišenom glasu, jačim argumentima, u poniženju, a još manje u pobjedi nasiljem. Jedini lijek koji donosi radosnu pobjedu i za nas i za druge jest milosrdna ljubav koja zna oprostiti i primiti oproštenje. Vrijeme je za kulturu oprosta i pomirenja. Dobro je da se danas sve češće čuje i preporučuje drugima da se pomire i oproste. Skoro da je ovaj govor „in”, ali stvarnost svjedoči da je ovo često u praksi „out”. Dakako, teško je oprostiti, nije

lako, košta nas, neću, neću se poniziti, neka on/ona prvi pristupi, prizna, zatraži oproštenje. Ne želim biti slabić.

5. Ali braćo i sestre, nismo mi prvi koji oprašta. Gospodin je uvijek prvi koji nama oprašta, koji nas pomiruje sa sobom, s drugima i s nama samima, u Isusu Kristu - Licu svoga milosrđa. Samo jaki znaju praštati. Onaj koji ima svijest i živi iskustvo dara Božjeg milosrđa u svom životu, taj lakše oprašta drugima. Kolike bi se izbjegle tragedije osobnog, bračnog i obiteljskog života, da smo polazili od ovog iskustva darovanog nam oproštenja? Vjerojatno bismo ga i mi znali i mogli produžiti drugima. Oproštenje i pomirenje nije poniženje i osiromašenje, već radost i bogatstvo koje oslobađa, usrećuje, obnavlja, uskrisava nas i druge. Praštanje i pomirenje je čudesni lijek Božjeg milosrđa koji nam je danas potrebniji negoli kruh naš svagdanji. Doista, kako netko reče, trebali bismo prestati govoriti o Bogu, ako ne bismo znali ponovo danas navijestiti ljudima koji su u dubokoj fizičkoj i duhovnoj bijedi radosnu poruku njegove milosrdne ljubavi. Milosrđe Božje je srce evanđelja.

6. Poštovani hodočasnici, u ovoj milosnoj godini pozvani smo otkriti i svjedočiti u svojoj sredini u svim oblicima zajedništva sakramenat svete ispovijedi, sakramenat Božjega milosrđa, čudesni događaj koji nas čini sposobnima „biti milosrdni kao Otac”. Gospodin nam oprašta i snagom svoje riječi. Isus reče svojim učenicima: „Vi ste već očišćeni po riječi koju sam vam zborio.” (Iv 15,3) A na svakom euharistijskom slavlju molimo: „Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ i ozdravit će duša moja.” Isto tako, molitva, te duhovna i tjelesna djela milosrđa otvaraju nas prema onima od kojih nas dijeli šutnja, uskraćen pozdrav ili mržnja u srcu. Potrebno je iskreno moliti za sve njih. A tko su oni - ti, tzv. „daleki”. Nisu nam daleko. Previše su nam blizu, i dobro su nam poznati. To su: suprug, supruga, roditelji, djeca, brat, sestra, rodbina, susjed, krug poznanika, kolega u struci... Ako ti, brate i sestro, praštanje i pomirenje predstavlja poteškoću, a predstavlja svima nama, ne posustaj, jer Bog se nikada ne umara tebi oprostiti. Zato je ljubav Božja razlivena u srcima našim po Duhu Svetom, koji nam je darovan.

7. Poštovani djede i bako, oče i majko, pozvani smo ovaj primljeni Božji dar, kao najveće bogatstvo svjedočiti i predati svojoj djeci i unucima. Neće vas oni poštivati i pamtiti po onom što im testamentom ostavljate i što oni upisuju u katastarske knjige, već

po ovom ljudskom i kršćanskom svjedočenju pomirenja i praštanja, što se duboko upisuje u njihova srca. Inače, bez ovoga, zapravo vi niste pravi, nego zapravo tehnički djed, baka, otac, majka.

Što čini milosrdna ljubav? Uspostavlja narušene odnose, ozdravlja, uskrisava, stvara zajedništvo u različitosti. Ova dimenzija nam je danas potrebna u pluralnom društvu, kao i u osobnom životu. Što je brak, obitelj, društvo, pa i sam život, nego zajedništvo u različitosti. Možda nam liječnici mogu to bolje protumačiti: kako dolazi do oboljenja? Odnos među stanicama se poremeti, ne komuniciraju, nisu u normalnom odnosu. Potrebno je uspostaviti normalnu komunikaciju i suradnju među stanicama, a to onda znači zdravlje i život. Sve drugo je put u smrt. Milosrđe u našem životu najbolje pristaje maj-

ci. Majka ne samo što nije nepravedna, nego ona daleko nadvisuje samu pravednost. Majka je satkana od ljubavi prema svim članovima obitelji. Ako to vidimo u našoj zemaljskoj majci, onda je to još prisutnije u onoj duhovnoj majci koju nam je darovao On, Lice Božjeg milosrđa pod križem, a koju s pravom nazivamo Majkom milosrđa.

8. Majko Isusova i naša, Tebi se utječemo. Svrni svoje milostive oči na nas i pomози nam na putu našega pomirenja i praštanja. Danas si u pohodu našim srcima, domovima i Domovini. Blagoslovi lijepu našu Hrvatsku da raste u pravdi, istini, miru i slobodi. Pomози nam Majko da, gradeći zajedništvo u različitosti, budemo otvoreni budućoj slavi Tvoga i našega uznesenja po Licu Božjeg milosrđa – Kristu Gospodinu našem. Amen.

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Rođenje Blažene Djevice Marije - Vepric, 7. rujna 2016.

1. Draga braćo i sestre, život je dar kojega nam Bog daruje i u kojemu nam očituje svoju ljubav i prisutnost. Zato svako slavlje rođendana, svoga i dragih nam osoba, povezuje nas s Njime – darovateljem i izvorom našega i svakoga života. Ta povezanost se očituje u slavlju majčina rođendana gdje se u domu oko majke, u radosti zajedništva okupljaju njezina djeca. Kao i svake godine tako i večeras dolazimo našoj Majci Mariji ovdje u Vepric – naše Lurdsko marijansko svetište, kako bismo osobno čestitali i zajedno slavili rođendan Majke Sina Božjega i naše Majke. Svatko od nas je jedan cvijet u velikom buketu različitih cvjetova hodočasničkog mnoštva koje večeras ispunja ovu lijepu vazru – duhovnu oazu – našega svetišta.

2. Kao što svaka majka živi za svoju djecu, i nas s ljubavlju prati Majka Marija, dijeleći s nama naše radosti i poteškoće. Poznati su joj naši umorni koraci, nemiri, razočaranja i nadanja. Sve joj to želimo osobno reći u našim zahvalnim molitvama i iskrenim prošnjama. Ovo ne narušava slavljeničko ozračje, jer majka ne gleda sebe već živi za svoju djecu. A njezina smo djeca. Sin Božji, koji iz ljubavi prema nama čovjekom posta, svojim utjelovljenjem prihvatio je svakoga čovjeka za brata i sestru i time je proširio Marijino majčinstvo na sve ljude. Krist Gospodin u uzvišenom gestu sebedarja na križu osobno nas je povjerio svojoj i našoj Majci, koja nas je s ljubavlju prihvatila za svoje sinove i kćeri.

3. Ovogodišnja proslava rođendana Blažene Djevice Marije posebna je i još svečanija. Slavimo majčin rođendan u godini izvanrednog jubileja Milosrđa Božjega. Naša duhovna Majka uvodi nas dublje u ozračje ove neizmjerne ljubavi. Čitav njezin život satkan je od milosrđa Božjega. U Mariji i po Mariji očituje se ljubav Boga – Oca prema nama. U providnosti Milosrđa Božjega oslobođena je Istočnoga grijeha; osjenjena Duhom Svetim začela je i rodila Lice milosrđa – Krista Gospodina. Prateći svoga Sina od Betlehema do Kalvarije, od jaslca do križa, njezin Sin, Lice Božjeg milosrđa osvijetlio je i njezino lice i ispunio njezino srce toplinom Božjeg milosrđa. Stoga među prvim molitvama koje su joj njezina djeca uputila iz različitih i teških nevolja, otvarajući Majci svoje srce i dušu, jest molitva Zdravo Kraljice – Majko milosrđa. Vjerujem da smo ju mnogi već osobno pozdravili i čestitali joj rođendan otvarajući Majci svoju dušu i srce upravo tim pozdravom. I svakodnevno se spominjemo Majke Marije kada pozdravljamo jedni druge sveprisutnijim kršćanskim pozdravom: Hvaljen Isus i Marija!

4. Majka milosrđa nam je život i ufanje naše; Majci vapijemo na svom hodošašću kroz ovu suznu dolinu. Majku molimo da svrne svoje milostive oči na nas, na članove naše obitelji, bolesne i grješne, domovinu i svijet. Majka milosrđa je i Majka dobrog savjeta. Ona svojim uhom i srcem sluša naše riječi i uvijek ima za nas svoju majčinsku riječ jer je u

svome krilu nosila utjelovljenu Riječ i u svome srcu pohranjivala sve Božje riječi. Zato je važno za život nas djece poslušati riječi i savjete Majke Marije. Iz osobnog iskustva djeteta znamo da ponekada nismo spremni poslušati majku naročito kad mislimo da smo dovoljno odrasli i samodostatni. Ali za normalno odrastanje i za uspješan i sretan život nužno je čuti riječi i poslušati savjete svoje majke. Za svakoga su posebni i osobni. I najbolji za njega, jer nas majka poznaje u dušu! A kakve i koje savjete nam upućuje nebeska Majka? Njezini se savjeti mogu svesti na riječi upućene onima u Kani Galilejskoj gdje je Majčino oko vidjelo da, „vina nemaju” (Iv 2, 3), a srce osjetilo svoju djecu u potrebi. „Što god vam rekne, učinite.” (Iv, 2,5) Majka Marija, svojim savjetima i životom, sve nas upućuje na Lice Božjeg milosrđa - svoga Sina Isusa Krista. To se događa i ovdje u ovom prostoru njezina svetišta, u ovoj divnoj katedrali pod otvorenom nebeskom kupolom. Ovdje se svakodnevno susreću životni uzdisaji kao i sva složenost naših ljudskih odnosa suzne doline s milostivim pogledom Majčina srca koje nas otvara i vodi svome Sinu.

5. Svake godine poslije Velike Gospe, na kratko navratim u naše svetište u Vepric. Redovito Majci navraćaju grupe hodočasnika, obitelji i pojedinci s područja naše nadbiskupije, domovine, Europe i svijeta. Svatko nosi sa sobom sebe, svoje radosti i teškoće, svu svoju povijest i neizvjesnost pred budućnošću. Između tolikih hodočasnika i posjetitelja primijetio sam jednu osobu gdje sjeda na gornju stepenicu pokraj kipa srca Isusova i zapali, a zatim zatraži utjehu u bijelom prahu. Njezine nervozne geste odražavale su nemir duše. Tko joj je ukrao svjetlo s lica i što je nemilosrdno ranilo njezino srce ne znam, ali svakako je ovdje, pokraj srca Isusova, na dobrom putu da potraži pravi lijek i nađe put izlaska iz svoje tame. Sjedeći u sjeni kipa, nadamo se da će otkriti i prostranstva njegova srca, otkucaje njegove topline i ljubavi. On, Lice Božjeg milosrđa došao je potražiti izgubljene i oživjeti mrtve. Za tu svoju misiju u godini milosrđa želi prije svega osvijetliti lica nas svojih vjernika. Dok slavimo večeras rođendan Majke Marije, Majke Milosrđa, ne smijemo zaboraviti našu izgubljenu braću i sestre. Možda je dovoljan samo jedan trenutak u kojem ćemo čuti njihovu bol, reći jednu riječ ohrabrenja da se u njihovoj zatvorenosti otvori barem mali prostor za svjetlo Milosrđa Božjeg. Znajmo, ove osobe nisu daleko od nas. Prisutne su u našem okruženju, a ponekada i u samoj obitelji. Ne zaboravimo da nas u

svim tim susretima iščekuje Sin Božji, jer kako on sam reče „Što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učinite.” (Mt 25, 40) U tom duhu ponovno nas Majka Marija upućuje na svoga Sina onim riječima: „Što god vam rekne, učinite.” (Iv 2, 5) I samo tako moći ćemo razumjeti, sadržajno i iskustveno, što je Milosrđe Božje.

6. Braćo i sestre nitko nije bez problema, osobnih, bračnih, obiteljskih, jer kako reče pjesnik, „pukotinâ ima svaki život”. Dar života nosimo u glinenim i krhkim posudama. Potrebno je prihvatiti i nositi se s poteškoćama, svojim i bližnjih. Ne predajmo se beznađu. Pođimo dalje! Hodimo s povjerenjem i ustrajno! Jedna druga osoba, uspinjući se od špilje, stade ispred kipa srca Isusova. Nakon kratke sabranosti pred kipom, uspe se na povišeno postolje zagrlji ga i dugo osta tako u zagrljaju. Dirljivo je bilo vidjeti kako je prigrllila Isusa prislonivši svoje lice uz Lice Božjega milosrđa, a svoje srce priljubila uz srce Isusovo. Na kraju poljubi njegovo srce koje on drži u svojoj ruci. Koje li hrabrosti i radosti?! Radosti, koja izvire iz lica i srca milosrdne ljubavi. Hrabrosti i utjehe za sve životne izazove i poteškoće. Onaj tko nađe svoje životno uporište u Božjoj ljubavi ne može nikada biti poražen. Štoviše, tko je iskustveno doživio Božje milosrđe znat će ga darivati i drugima.

7. Poštovani oče i majko, draga djeco, vaša obitelj je predvorje, štoviše prostor i škola milosrđa. Na početku smo nove školske i vjeronaučne godine. Za taj početak, na kraju, želio bih oslikati još jedan svjež događaj iz Veprica. Majka i kćerkica, od Gospine špilje dođoše do kipa srca Isusova. Kao i uvijek, Majka Marija upućuje i vodi prema svome Sinu. Mama vodi djevojčicu za ruku i zaustavljaju se pred kipom u sabranosti. U jednom trenutku mama oslobodi svoju desnu ruku i stavi je na grudi, na svoje srce, s pogledom na srce Lica milosrđa Božjega. Koji divan gest majčine ljubavi?! Ova dva srca, ovi pogledi dviju milosrdnih ljubavi, najbolje se razumiju. Kćerka, koja bi mogla biti prvašić, promatrala je mamu s rukom na srcu. Uputili su se naprijed. No, mala se vrati ispred kipa, okrenu se majci, stavi svoju ruku na srce, kao što je to prije učinila njezina mama pozivajući ju da je uslika uz kip srca Isusova. Ovaj čudesni prizor ostavio sam za kraj, kao ključ početka nove školske i vjeronaučne godine, u godini izvanrednog jubileja milosrđa Božjega. Dragi roditelji, vi ste prvi i nezamjenjivi učitelji i odgojitelji svoje djece. Ono što vi govorite, kako se ponašate

i koje vrednote slijedite bit će put i vaše djece. Isti model vrijedi i za vas poštovani učitelji i profesori.

8. Braćo i sestre, na početku ove školske i vjeronaučne godine su i izbori. U velikom broju slučajeva birališta su u razredima, u prostorima škola. Nisu li izbori škola za nas punoljetne, odrasle osobe? Školu treba pohađati. Isto tako potrebno je izaći na izbore. U školi, kao i na izborima može se pasti ili položiti. Tko živi po svojoj savjesti, usklađenoj evanđeoskim i univerzalnim vrednotama, nikada ne gubi. O vašem izlasku i glasovanju ovisi budući odgoj i vrijednosni sustav vaše djece. Stoga „za vjernike, izaći na izbore i osobno preuzeti odgovornost za nosive vrijednosti, općedruštveni boljitak i daljnji razvoj demokracije u Hrvatskom društvu, nije samo građanska dužnost nego i izričaj kršćanske odgovornosti i istinskog

domoljublja.” (Poruka HBK 2016.) Vjerujem da će vaš kratki dolazak u školu, na izbore, možda čak u razred vašega djeteta, biti uspješno položen ispit za vas i vašu djecu. Neka nam u novoj školskoj i vjeronaučnoj godini, kao i u našem izlasku na izbore, pomogne naša Majka Marija, Majka milosrđa i Majka dobrog savjeta.

9. Majko Marijo, koja si rodila Lice Božjeg Milosrđa, daj da njegovo lice osvijetli lica i srca nas tvoje djece, lice naše Crkve i hrvatskog društva. Majko naša, želimo te za tvoj rođendan još jednom zajedno pozdraviti i čestitati zahvalnim riječima, koje neka budu, poput velikog buketa cvijeća, naš dar i poklon tebi: Zdravo kraljice, Majko milosrđa – moli za nas! Amen!

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2016.

1. Draga braćo i sestre, Crkva Kristova vjerna pozivu i poslanju svoga Učitelja, već dvije tisuće godina bez granica i razlika slijedi Gospodinov nalog: „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca, Sina i Duha Svetoga, učeći ih čuvati sve što sam vam ja zapovjedio. I evo, Ja sam s vama u sve dane – do svršetka svijeta” (Mt 28, 19-20). Radosna vijest milosnog života po vjeri i krštenju u Isusa Krista, uputila je svetog Tita, Pavlovog učenika, u Dalmaciju (usp. 2 Tim 4, 20), a naš sveti Dujam nošen istim Duhom, zajedno s tolikom solinskim mučenicima, darovao je svoj život za Boga i čovjeka. Crkveni pisac Tertulijan u jeku progona Kristovih svjedoka reče: „Krv mučenika sjeme je novih kršćana!”

2. Na svom putu prema domovini Hrvati su pred četrnaest stoljeća došli na prostore natopljene krvlju tolikih Kristovih svjedoka, za krst časn i slobodu, za koju nas Krist oslobodi (usp. Gal 5, 1). Ovdje, na ovom prostoru nadosmo svoj dom i domovinu u velikoj obitelji Kristove Crkve. Tu na izvoru Jadra, našega Jordana, po krštenju smo preporođeni iz vode – rodne vode majke Crkve - i snagom Duha Svetoga na dostojanstvo djece Božje. Radosni događaj krsnog saveza duboko smo upisali u srce i urezali u kamen. Kršteni smo ne samo „u” ime nego „na” ime Božje. Postali smo njegova baština, Božja svojina. Nebo se povezalo sa zemljom, čovjek s Bogom.

3. Milost krštenja je najznačajniji i najradosniji događaj za svakoga od nas, ali i za povijest našega naroda, a isto tako sudbonosan je i za našu budućnost. Događaj je to novog rođenja, početak našega uskrsnuća u kojem smo pozvani rasti do punine mjere Kristove, „da budemo suobličeni slici Sina – Božjega, da on bude prvorodenac među mnogom braćom” (Rim 8, 29). Po svetom krštenju i krsnom savezu postajemo sudionici Božanskog života. Neizmerno božanski smo veliki. Boga smijemo Ocem zvati. Nema za čovjeka veće titule i dostojanstva od ovoga kojeg primamo po krštenju. Božji smo! Nismo plod puke slučajnosti, nismo izručeni nekoj slijepoj anonimnoj sili niti smo sami sebe stvorili. Sve se u prirodi i svemiru kreće i odvija u svome skladu, jer ima svoju središnju os. I čovjek ima svoju središnju os oko koje i po kojoj se kreće i raste. A to je ljubav Boga Oca. Dar smo ljubavi Božje koja nas predodredi sebi za posinstvo. Kojeg li neizmjernog bogatstva?! A živimo kao slijepi siromasi. Upravo pred četrnaest stoljeća našu sljepoću i siromaštvo pretvorile su u bogatstvo ove snažne, doista pretvorbene riječi krštenja: „Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.” Pretvorbene, jer po krštenju iz smrti prelazimo u život. Ova čudesna pretvorba od smrti i grešnosti čovjeka na dostojanstvo djece Božje dogodila se i započela ovdje, na Gospinom Otoku, a događa se danas u našim obiteljima – župnim zajednicama. Na krštenje ne idemo sami. Tamo nas prati

naša zemaljska majka, ali prati nas i naša nebeska Majka. Postala je naša Majka kad nas je njoj pod križem povjerio njezin Sin, Lice Božjeg milosrđa – Isus Krist. Bila je prisutna na našem krštenju po kojem postadosmo djeca Božja, braća i sestre Krista, koji je prihvaćajući nas za svoju braću i sestre, obogatio i proširio Marijino majčinstvo na sve ljude.

4. Stoga nikakvo čudo da je na ovom svetu povijesnom tlu naše kolijevke rođenja i preporođenja 1976. godine sagrađena prva crkva u Hrvata, posvećena Kristovoj i našoj majci Mariji. Upravo danas, pred četrdeset godina, 1976., započeli smo našu nacionalnu duhovnu obnovu s majkom Marijom, slaveći trinaest stoljeća pokrštenja Hrvata: od Solina preko Nina do Marije Bistrice. Kroz stoljeća smo se održali na ovom nemirnom i kamenitom prostoru jer su nam naši sveti i mučenici, natapajući svojim znojem i krvlju naše životne prostore, uvijek bili ohrabrenje i nadahnuće. Svetost blaženog Alojzija Stepinca i njegovo mučeničko svjedočenje davalo je snagu našoj pšenici da je mogla rasti i dobar urod donositi, iako smo bili okruženi, ovdje bodljivom žicom, a posvuda opkoljeni bezbožnom ideologijom. Odakle je blaženi Alojzije crpio, zajedno s tolikim našim biskupima, svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernim Božjim pukom, snagu svoga svjedočenja? Iz dubina krsnog saveza! U krsnom savezu je snažno pohranjena i očuvana naša kršćenska memorija, koja je stoljećima prožimala hrvatsku kulturu, tradiciju, vrednote i odredila naš kršćanski identitet. Snaga proslave obljetnice krsnog događaja 1976., bila je ohrabrenje za hrvatski puk i radost za tolike naše intelektualce, kriptu – kršćane, koji su nažalost jedno javno govorili, a drugo u srcu mislili. Tako jedan, poslije slavlja u Solinu, čitajući u skrovnosti svoga doma Glas Koncila, oduševljeno reče svom prijatelju vjerniku: „Kad mi ne smijemo, dajte vi nastavite!”

5. Braćo i sestre krštenici i svi ljudi dobre volje, prošlo je četrdeset godina od tako važnih događaja, koji su bili poput kvasca u podizanju naše kršćenske svijesti, kako za Crkvu tako i za sav narod. Od Solina preko Nina do Marije Bistrice. Usuđujem se pitati jesmo li se tu zaustavili ili idemo naprijed? Možemo li se i mi prepoznati u riječima psalmiste „Četrdeset mi ljeta dodijavao naraštaj ovaj...narod su nestalna srca i ne pronađu moje putove.” Jesmo li narod nestalna srca? Bog je stalan i vjeran! „Ja sam s vama u sve dane!” Milosrđe je njegovo od koljena do koljena, svjedoči nam Majka Marija. Ono što za povijest izraelskog naroda reče pisac Josip Flavije,

vrijedi za povijest i budućnost hrvatskog naroda: jer niti smo, braneći se samo oružjem pobjeđivali, niti smo bez oružja gubili, jer naša je snaga bio Gospodin. A jesmo li mi vjerni svom krsnom savezu? Kršteni jesmo, ali koliko krštenje obogaćuje i osvjetljava naš osobni, obiteljski i društveni život? Koliko su evanđeoske vrijednosti prepoznatljive u našem svakodnevju, a osobito u ulogama koje imamo u društvu? Nije li krštenje, ovaj temeljni događaj života i povijesti, često arhiviran i premješten na razinu folklora, tradicije, a kad zatreba, na vrijednosni papir? Vrijeme je otkrivanja kršćeničkog bogatstva! Koliki znamo datum svojega krštenja, datum moga osobnog sklapanja saveza s Bogom? Živimo li u dinamici Kristove smrti i uskrsnuća?

6. Majka Marija, čiji rođendan danas slavimo, želi nam osvijetliti temeljnu i životnu važnost našega krsnog saveza. Svoje krštenje živimo u pluralnom svijetu. Pozvani smo biti kvasac, sol zemlje i svijetlo svijeta. Što su kršćani u svom vremenu za društvo i svijet? Za svoje vrijeme i za svoju sredinu, jedan crkveni pisac, zapisa: „Kršćani se ne razlikuju od ostalih ljudi ni područjem gdje stanuju, ni jezikom, ni načinom života...svaka im je tuđa pokrajina domovina, a svaka domovina tuđina. Žene se kao i ostali i rađaju djecu, ali ne odbacuju još nerođene djece... u tijelu su, ali ne žive po tijelu. Provedu život na zemlji, ali na nebu imaju domovinu. Pokoravaju se izglasanim zakonima, a načinom svoga života nadvisuju zakone. Ljube sve, a svi ih progone...ubijaju ih, a oni oživljavaju. Siromasi su, a obogaćuju mnoge. U svemu oskudijevaju, a svime obiluju...što je duša u tijelu, to su kršćani u svijetu!” (Poslanica Diognetu)

7. Dragi prijatelji, pozvani smo živjeti svoj krsni savez vjernosti Bogu i ljubavi prema čovjeku. Na krsnom savezu grade se svi drugi savezi. Prije svega savez ljubavi muškarca i žene – bračni savez; novi euharistijski savez Kristove ljubavi kojeg slavimo svake nedjelje u našim župnim zajednicama. Svaki raskid - rastava ovih saveza ugrožava našu osobu i zajedništva, koja se sve više razbijaju i dijele u sve složenijoj stvarnosti. Sve teže uspijevamo uspostaviti savez između: odgoja i obrazovanja, tehničko-znanstvene osposobljenosti i moralno-etičkih načela, slobode i odgovornosti, molitve i rada, posla i obitelji, osobnih interesa i općeg dobra, vjere i života. Sve teže uspijevamo graditi zajedništvo u različitosti, kako bi nam različitost bila bogatstvo zajedništva, a ne uzrok podjela i sukoba. Ali, što je zapravo savez, pa i onaj krsni? Savez je izbor. Tako je Jahve ponudio Izraelskom narodu Sinajski savez:

„Danas preda te stavljam život i smrt. Život dakle biraj! (Pnz 30, 19)

8. Pred nama su izbori. Izbori su trajno učenje za rast u slobodi. Mi kršćani i građani drugih svjetonazora imamo zajednički sabor i zajedničku vladu Republike Hrvatske. Međutim, u izborima kršćani se razlikuju po svojim načelima i vrednotama koje su uvijek „za”, za savez vjernosti Bogu i čovjeku. Izbori su škola za punoljetne, odrasle osobe. Školu treba pohađati. Isto tako potrebno je izići na izbore. U školi kao i na izborima može se pasti ili položiti. Tko živi svoj krsni savez vjernosti Bogu i čovjeku i djeluje po svojoj savjesti usklađenoj s evanđeoskim i univerzalnim vrednotama, nikada ne gubi. O našem izlasku i glasovanju ovisi budući odgoj, vrijednosni sustav i budućnosti hrvatskog društva. Stoga „za vjernike, izaći na izbore i osobno preuzeti odgovornost za nosive vrijednosti, općedruštveni boljitak i daljnji razvoj demokracije u hrvatskom društvu, nije samo građanska dužnost nego i izričaj kršćanske odgovornosti i istinskog domoljublja” (Poruka HBK 2016). Vjerujem da će vaš kratki dolazak u školu, na izbore, možda čak u razred vašega djeteta, biti uspješno položen ispit za vas i vašu djecu. Budimo im saveznici na njihovom putu traženja i izgradnje naše domovine, po mjeri Boga i čovjeka.

9. „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krsteći ih u ime Oca, Sina i Duha Svetoga, učeći ih čuvati sve što sam vam ja zapovjedio.” U svom nalogu, uz krštenje Gospodin naglašava i potrebu učenja. Dragi roditelji i odgojitelji, svima nam je potrebno učiti, biti trajni učenici u Gospodinoj školi, kako bismo mogli učiti druge. Bez našeg učenja i trajnog dijaloga s Njime postat ćemo samo „tehnički” otac, majka, učitelj, ali nipošto nećemo biti istinski odgojitelji. Djeci i mladima je potreban bračni savez oca i majke, savez roditelja i učitelja,

Crkve i društva, savez tehničkog znanja i životne mudrosti, vjere i razuma. Mladi traže nešto više od običnih informacija i tehničko-znanstvene osposobljenosti za tržište rada. Traže svjedočanstvo o veličini života i razloge zašto je velik; traže da im se pokaže gdje je istina i kako je dosegnuti. Ako se ne suočimo s ovim cjelovitim pitanjem odgoja i obrazovanja u školskom kurikulumu, to je kao da smo ostavili mlade u lađi nasred oceana da se sami suočavaju s potpuno nesigurnom plovidbom bez kompasa i stvarnih vještina, pa makar su i savršeno usvojili tehniku veslanja. Veslajmo zajedno s njima! Na istom smo brodu! I sami, kao učenici i učitelji, tražimo i pokažimo im kompas usmjerenja, jedra vrednota i luku spasa!

10. Gospe Hrvatskog krsnog saveza, moli za nas! O snaži nas, svoje sinove i kćeri, u vjernosti krsnom savezu, da naši osobni, svakodnevni putovi i izbori budu plod milosnog života darovanog Isusu Kristu. Naš dar Kristu, u znak saveza, neka bude i nova crkva koju na ovom svetu tlu podižemo na čast Bogu kao spomen krštenja – saveza, koji su naši oci sklopili s njime. Naš savez, četrdeset godina poslije onih velikih proslava trinaeststoljetne vjernosti Bogu, i mi želimo osobno i nacionalno obnoviti s Bogom, izgovarajući, danas, ovdje i zajedno, zajedno molitvu Hrvata katolika:

„Čvrsto vjerujem

u Boga Oca i Sina i Duha Svetoga.

Životom želim potvrditi svoj krsni savez s Bogom

i tako obnoviti sveti pradjedovski zavjet

vjere u Isusa Krista

i vjernosti Katoličkoj Crkvi.

Svoju odluku polažem u Bezgrešno Srce

Presvete Bogorodice Marije.

Najvjernija odvjetnice na braniku stoj,

čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom.”

Mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski

300. obljetnica krunjenja Gospe Sinjske - Sinj, 25. rujna 2016.

1. Draga braćo i sestre, naša domovina je bogata Marijanskim svetištima, svjedocima i čuvarima naše povijesti, kulture, duhovnosti. Svetišta su mjesta čitanja povijesnih događaja, nadahnuće naše sadašnjosti i svijetlo budućnosti. Mjesta usmjerenja i povezanosti našega doma i puta života, susret Neba i zemlje koji se ostvaruje po Onoj koju nazivamo „Vrata nebeska”, jer je ona Majka Lica milosrđa

Božjega. U tom svijetlu doživljavamo i tako slavimo današnji događaj u svetištu Gospe Sinjske: tristo-tu obljetnicu krunjenja lika Majke Marije, uz čiju obljetnicu i mi želimo našu Majku okruniti zlatnom krunicom.

2. Dijelevi sa svima vama radost današnjeg slavlja tristote obljetnice krunjenja Gospe Sinjske, sve vas srdačno pozdravljam. Pozdravljam poštovane

oce franjevece, čuvare Gospina svetišta, oca Provincijala, gvardijana, dekana, župnika, sve svećenike, redovnike, redovnice... Pozdravljam gospodu gradonačelnicu grada Sinja, alkare i sve članove Viteškoga alkarskog društva. Upućujem pozdrav svim nazočnim predstavnicima društveno-kulturnih ustanova na državnoj, županijskoj i gradskoj razini, (predstavnicima vojske, policije), braniteljskih udruga, invalidima i obiteljima branitelja koji su za našu slobodu položili svoje živote. Osobit pozdrav svima vama, dragi Sinjani i hodočasnici. Isto tako pozdravljam sve vas koji nas pratite posredstvom Hrvatske radio televizije, naročito starije i nemoćne.

3. Povijesni i današnji događaj slavlja uvode nas dublje u slavno otajstvo „kako je Presveto Trojstvo Blaženu Djevicu Mariju okrunilo za Kraljicu neba i zemlje.” Ako je Nebo okrunilo Blaženu Djevicu Mariju za kraljicu, ona to isto zaslužuje još više od zemlje, od nas ljudi, jer njezin Sin, naš Spasitelj Isus Krist, darovao je svoju Majku svima nama za Majku. Njezina trajna majčinska ljubav, zaštita i pomoć osobito je bila prepoznatljiva i očita u čudesnoj obrani grada Sinja od Turske opasnosti 15. kolovoza 1715. godine. Bio je to radostan događaj ne samo za građane Sinja i Cetinske krajine, nego i za sve vjernike splitske nadbiskupije, domovine i šire.

Ova radosna vijest obrane grada posebno je obrađivala tadašnjeg pastira splitske nadbiskupije, nadbiskupa Stjepana Cupillija. Nadbiskup je potomak venecijanske plemićke obitelji koji je zavolio naš narod i naučio hrvatski jezik. U izvješću Svetoj Stolici s oduševljenjem govori o „Ilirskoj akademiji” osnovanoj 1703. u Splitu, svojevrsnom početku i temelju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koja je imala njegovati hrvatski jezik i pročišćavati ga od talijanizma. Nadbiskup Stjepan, čim je čuo radosnu vijest čudesne obrane grada Sinja, odmah je sutradan, sa svojim svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernim pukom Božjim u svečanoj procesiji, noseći sliku Gospe od Pojišana u katedralu, svečano slavio euharistijsko slavlje, te radosnim himnom „Tebe Boga hvalimo” izrazio zahvalnost Gospodinu i Majci Mariji na oslobođenju od Osmanlijske opasnosti. Nakon svečane liturgije u splitskoj katedrali nadbiskup je krenuo prema Sinju. Želio je što prije podijeliti radost sa svojim vjernicima i biti im blizu u potrebama. Do večeri je došao u Klis. Sutradan je stigao u Sinj. U gradu, u sinjskoj tvrđavi sa svećenicima, redovnicima, braniteljima, vjernim pukom i predstavnicima vlasti slavio je euharistijsko slavlje,

zahvaljujući Gospodinu i Majci Mariji, koja je očuvala i oslobodila grad od barbarske opasnosti.

4. Godinu dana poslije, 1716., vjerni puk, branitelji i predstavnici vlasti na spomen čudesnog oslobođenja grada Sinja dali su izraditi krunu od zlata kojom su željeli okruniti sliku Gospe od milosti koju su oci franjevci donijeli sa sobom iz Rame. U arhivima splitskih nadbiskupa piše da je nadbiskup Stjepan godinu dana poslije oslobođenja Sinja, 20. rujna 1716., pošao iz Splita prema Sinju, a 22. rujna bilo je svečano misno slavlje krunjenje Gospina lika. Nadbiskup Cupilli je radosno intonirao „Magnifikat - Veliča duša moja Gospodina”, potom stavio zlatnu krunu na Gospin lik i zapjevao „Salve Regina-Zdravo Kraljice”. Na kraju je bila svečana procesija sa Presvetim sakramentom i blagoslov puku. Dan poslije, uvijek gore na tvrđavi, slavljena je sveta misa za sve branitelje koji su položili život u obrani grada. Zapisano je da je toga dana, 23. rujna 1716., jedna turska obitelj tražila krštenje.

Povijest nam svjedoči o važnosti svih ovih događaja. Ne smijemo zaboraviti našu povijest u kojoj nas je pratila Božja i Majčinska zaštita, prisutna na svim postajama našeg životnog puta: osobnog, obiteljskog i nacionalnog. Majka Marija, naša odvjetnica i odgojiteljica svjedoči nam da je Božje ime milosrđe, te da se ono proteže na sve vjekove, od koljena do koljena. Možemo reći kako za povijest, tako i za budućnost hrvatskog naroda, vrijede one riječi koje je za izraelski narod zapisao povjesničar Josip Flavije: jer niti smo, braneći se samo oružjem pobjeđivali, niti smo bez oružja gubili, jer naša je snaga bio Gospodin! A naša je snaga u tolikim nevoljama bila i Majka Marija. Na našem povijesnom hodu susreli smo mnoge nevolje. Sjetimo se samo 20. stoljeća, svih njegovih ratova, drama i tragedija čije su posljedice bile vidljive u tolikim našim mjestima u pokoljima nevinog domaćeg stanovništva. U sjećanje nam dolaze nevine žrtve Gata, Doca, Rude, Voštana, Roža, Graba, mnoge jame i križni putevi. A tko bi mogao zaboraviti Domovinski rat, u kojem smo osobno i zajedno, osjetili težinu patnje i stradavanja, ali još i više snagu utjehe i zaštite nebeske Majke Marije.

5. Braćo i sestre, zašto mi danas krunimo Gospin lik upravo zlatnom krunicom? Otkuda nam uopće ideja da dar Majci bude zlatna krunica? I tko je umjetnik ovog ostvarenja? Umjetnik je baka, djed, otac, majka, zaručnik, zaručnica, obitelj, svećenici, redovnici, prosvjetni djelatnici, studenti, znanstvenici, zdravstveni djelatnici, sportaši, političari, me-

dijski djelatnici, iseljenici i prognanici. A kako ne spomenuti branitelje kojima je krunica kao zaštitni znak bila oko vrata kao simbol, pomoć i zaštita Majke Marije. Doista, umjetnik je svatko tko zajedno s Majkom Marijom razmatra radosna, žalosna, svjetlosna i slavna otajstva Kristova života. U krunici otkrivamo svoj identitet i po krunici nas drugi prepoznaju. Zlatna krunica simbol je naše ustrajnosti za krst časni i slobodu zlatnu.

6. Zlatnom krunicom želimo danas okruniti našu Majku Mariju. Prošli tjedan imali smo nadbiskupsko hodočašće u Rim i svetišta južne Italije. Posjetili smo i jedno vrlo staro Marijansko svetište koje je dugi niz godina bilo zapušteno i zaboravljeno, a sada obnovljeno, snažno je duhovno središte. Svetište nosi naziv Majka Božje Okrunjena (Madre di Dio Incoronata). A što ili tko je zapravo „svetište”? Svetište je osoba – hram Duha Svetoga: „Ne znate li? Hram ste Božji i Duh Božji prebiva u vama. Ako tko upropašćuje hram Božji, upropastit će njega Bog. Jer hram je Božji svet, a to ste vi”, podsjeća nas sveti Pavao (1 Kor 3, 16-17); svetište je obitelj – Crkva u malom; svetište je društvo – katedrala Božja; svetište je ubogi Lazar iz današnjeg evanđelja – bližnji u potrebi! Bližnji ima ime, ima dostojanstvo. „Bližnji” su sinovi i kćeri Majke Marije, Njena kruna. Pomažući potrebnima u nevolji postajemo umjetnici zlatne krunice kojom danas krunimo našu Gospu Sinjsku. Postajemo umjetnici božanskog, svjedoci milosrđa Božjega. Sva bogatstva, krune i slava onoga anonimnog sebičnog bogataša prolazi, ostavlja prazninu i poraz, dok Lazar, nezaboravljen od Gospodina, biva ovjenčan krunom života. Danas naš dar Majci Mariji, kruna zlatne krunice, želi biti znak zahvalnosti Majci i početak obnove spomenutih svetišta: osobe, obitelji, društva a posebno „Lazara” koji se nalaze uz naše domove i na našim životnim putovima.

7. Majku najbolje častimo u njezinoj djeci, jer djeca su majčina kruna i svo njeno bogatstvo. Štoviše, u njezinoj djeci, našoj braći i sestrama susrećemo i častimo Njega – samo Lice Božjeg milosrđa, Isusa Krista, Gospodina našega. Njegove su riječi: „Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće meni učiniste!” (Mt 25, 40). Krunjenje Blažene Djevice Marije zlatnom krunicom izraz

je naše zahvalnosti i ljubavi prema Majci Mariji, kao i obnova saveza vjernosti Bogu i milosrdne ljubavi prema bližnjemu. Ako bi ostali samo na izvanjskoj stvarnosti hladnoga metala ukorila bi nas ne samo Majka Marija već i njezin Sin.

Na tu površnost upozorava nas i sveti Ivan Zlatousti koji u jednoj svojoj homiliji govori: „Koja korist ako je Kristov stol prepun zlatnih čaša, a On sam umire od gladi? Najprije gladnoga nahrani, a tek onda od suviška ukrasi njegov stol. Činiš zlatnu čašu, a čašu vode ne daš? Zašto treba pripravljanje zlatom vezene pokrivače za stol, ako Njemu ne damo niti potrebno odijelo?...Dok uresuješ zgradu, ne preziri bijednoga brata. On je dragocijeniji hram od bilo koje zidane zgrade.” (Iz Homilija o Matejevu Evanđelju)

Dakle, jesmo li mi učinili pogrešnu gestu, kruneci zlatnom krunicom lik Majke Marije? Ne, braćo i sestre! Jer naš dar Majka Marija prima kao znak saveza i obnove naših svetišta – „Lazara”, osobe, obitelji, društva! Ova svetišta ne izgrađujemo samo hladnim materijalima, već ih želimo obnavljati i posvećivati toplinom duše i žarom svoga srca, osobno i zajedno: mirom, pomirenjem, praštanjem, poštenjem, dijalogom, zajedništvom u različitosti, odgovornošću, pravednošću, solidarnošću, milosrđem... Braćo i sestre, na mnoštvo načina i mi sami možemo ukrasiti krunu Majke Marije.

8. Djevice Marijo, Gospe Sinjska, dajemo Ti naslov po tolikim našim svetištima. Majka si svih naših svetišta. Mi, Tvoja djeca, Tvoja kruna, danas smo okupljeni oko Tebe. Ti znaš najbolje sve naše radosti i nevolje. Poznaješ nemire i poteškoće naših obitelji, zabrinutost očeva i majki za svoju djecu, oduševljenje i beznađa mladih, rane bolesnika, nevolje i poteškoće naših branitelja, tjeskobu patnika kao i nemoć i nadu umirućih. Danas, mi Tvoja duhovna djeca, kao i što je to pred tristo godina učinio nadbiskup Cupilli u zajedništvu sa ocima franjevcima i vjernim pukom Cetinskog kraja, kličemo Tebi – „Zdravo kraljice!” Budi Majka i Kraljica naših domova i domovine. Moli za nas, sveta Bogorodice, da i mi budemo okrunjeni krunom Kristova uskrsnuća! Da budemo dostojni Kristovih obećanja ostvarenih u tvome Uznesenju! Amen.

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Poziv na Studijski dan za svećenike

Br. 613/16

9. rujna 2016.

Draga braćo svećenici,

Prošle dvije godine bile su u znaku biskupskih sinoda u Rimu što ih je papa Franjo sazvao da raspravljaju o stanju i poslanju obitelji u Crkvi i svijetu te da donesu pastoralne smjernice i preporuke za obiteljski pastoral.

U Hrvatskoj je 2011. održan Prvi nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji na koji je u pastirski pohod našoj zemlji došao papa Benedikt XVI. (Zagreb, 5. lipnja). Nastavili smo s održavanjem takvih susreta pa je sljedeći organizirala Riječka nadbiskupija u Rijeci i na Trsatu, 19. travnja 2015. god. Naša Splitsko-makarska nadbiskupija bit će u Solinu 2018. domaćin Trećem nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji.

Na ovom studijskom danu u Vepricu, u srijedu 28. rujna 2016., želimo vas upoznati s pripremama i planovima za Treći nacionalni susret te vas sve zamoliti da se i osobno kao svećenici, i sa svojim župnim zajednicama uključite u planirane aktivnosti i ostala nastojanja za njegov dobar uspjeh.

- 09,30 Euharistijsko slavlje predvodi i propovijeda nadbiskup mons. Marin Barišić;
Liturgijsko pjevanje animira mo. Šime Marović.
- Nakon mise kratko osvježenje.

11,00 Radni dio

- Mons. Mate Uzinić, HBK kao suorganizator priprema i aktivnosti za Treći nacionalni susret obitelji;
- Don Tomislav Ćubelić, Kateheze o očinstvu i majčinstvu te ostala pomagala u radu s obiteljima i u župnim zajednicama;
- Dr. Josip Markotić, Otac i očinstvo u procjepu sadašnjih duhovnih previranja;
- Završno obraćanje nadbiskupa mons. Marina Barišića.

13,00 Zajednički objed

Molimo Vas da Vaše obveze i pastoralni rad tako organizirate kako biste mogli sudjelovati na našem susretu. Ako je netko zbog važnih razloga doista spriječen, molimo da nas unaprijed obavijesti.

Radujem se Vašem dolasku te Vam unaprijed zahvaljujem na suradnji.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

Poziv na susret dekana s Nadbiskupom

Br. 614/16

9. rujna 2016.

Poštovani dekani,

Na studijskom danu za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije u Vepricu (28. rujna 2016.) predstaviti ćemo aktivnosti oko pripreme i programa Trećeg nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. Budući da je naša nadbiskupija domaćin tako važnog obiteljskog skupa u Solinskom prasnvetištu za dvije godine, želim s Vama dekanima pobliže razmotriti različite pastoralne i organizacijske planove te zadaće u njegovoj pripremi te Vas zamoliti da se spremno uključite u suradnju s drugim dijecezanskim tijelima za što bolji uspjeh toga susreta. Zato Vas pozivam na naš zajednički susretu Nadbiskupiji u Splitu 5. listopada (srijeda) 2016. s početkom u 10 sati.

Radujem se Vašem dolasku.

mons. Marin Barišić, nadbiskup

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

Na stručnom skupu za permanentno obrazovanje mladih svećenika Splitske metropolije održanom u Kući susreta Emaus, Potoci kod Mostara (4.-7. srpnja 2016.) raspravljalo se o postsinodalnoj pobudnici pape Franje „Amoris laetitia – Radost ljubavi”. Ovdje donosimo skraćenu verziju izlaganja dvojice od sveukupno četvorice predavača na tom skupu i zahvaljujemo na dostavljenim tekstovima (Uredništvo).

AMORIS LAETITIA

Skraćeni prikaz drugog poglavlja

Stvarnost i izazovi obitelji

Uvod

Posinodalna pobudnica pape Franje Amoris laetitia donosi nam zaključke i smjernice koje su iznjedrile dvije posljednje Sinode o obitelji. Prva izvanredna sinoda održala se u Vatikanu od 5. do 19. listopada 2014. pod naslovom: „Pastoralni izazovi pred obitelji u kontekstu evangelizacije”, a druga, redovita sinoda godinu dana kasnije od 4. do 25. listopada 2015., na temu: „Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i u suvremenom svijetu”. Na spomenutim sinodama raspravljalo se o situaciji u kojoj se moderna obitelj nalazi te o perspektivama rješenja aktualnih problema na području pastoralne obitelji. U prvom dijelu, koji ćemo mi u ovom skraćenom prikazu obraditi, pobrojani su neki aktualni izazovi i donesena teološko-pastoralna prosudba postojećeg stanja pastoralne obitelji. U drugom dijelu pobudnice donesene su određene smjernice koje će pomoći oko rješavanja postojećih problema i otklanjanja zapreka koje stoje na putu što uspješnijeg pastoralne obitelji.

Naravno, kako je i sam papa Franjo na završetku druge sinode istaknuo, Sinode nisu iznjedrile iscrpna, cjelovita rješenja za sve probleme i dvojbe s kojima se u pastoralu obitelj suočavamo, pa ih ni u ovom dokumentu ne možemo ni očekivati¹. Kako u održanim sinodama tako i ovom dokumentu koji njezine rezultate sumira navedene poteškoće i sum-

nje pažljivo su promotrene u svjetlu vjere, bez straha i prikrivanja stvarnosti koja nas okružuje. Pobudnica osluškujući znakove vremena, u ovom slučaju to je kriza braka, poziva vjernike i sve ljude dobre volje da shvate važnost institucije obitelji i braka između muškarca i žene. Ta temeljna zajednica muškarca i žene zasniva se na jedinstvu i nerazrješivosti, te budući da predstavlja temelj društva i ljudskog života zaslužuje i posebnu brigu.

1. Sadašnje stanje obitelji

Antropološko-kulturna promjena utječe danas na sve vidove života i od Crkve zahtijeva analitički pristup u prepoznavanju znakova vremena kako bi znala na njih adekvatno i odgovoriti. U tom kontekstu govora o novim izazovima koji stavljaju na veliku kušnju dosadašnji način pastoralnog rada na prvom mjestu se zapaža opasnost pretjeranog individualizma. On, ističe se u pobudnici, „izobličuje obiteljske veze i u konačnici promatra svakog člana obitelji kao jedan otok, što ima za posljedicu da, u određenim slučajevima, prevladava poimanje pojedinca kao osobe koja izgrađuje samu sebe prema vlastitim željama koje se shvaćaju kao neka apsolutnost”². Dosta individualistička ili čak možemo slobodno reći hedonistička kultura koja teži za posjedovanjem i užitkom po svaku cijenu te je vlastitu razonodu stavila iznad odgovornosti za druge, rađa sve više netrepeljivošću i nasilništvom u obitelji, o čemu, nažalost čitamo svakodnevno u medijima.

Umjesto bračne ljubavi i predanosti jednoj osobi čini se da duh (mentalitet) našeg vremena sve više

¹ Usp. Papa Franjo, Discorso del Santo Padre Francesco a conclusione dei lavori della xiv Assemblea generale ordinaria del Sinodo dei vescovi del sabato, 24 ottobre 2015 (Govor Svetog Oca Franje na završetku rada XIV Opće skupštine redovne Sinode biskupa u subotu 24. Listopada 2015), http://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2015/october/documents/papafrancesco_20151024_sinodo-conclusionelavori.html (22. lipnja 2016)

² PAPA FRANJO, Amoris laetitia, Radost ljubavi, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 2016, br. 33.

promovira avanturu i raskalašenost (dekadenciju). Tu pojavu Papa naziva „kulturom provizornosti”. Pod tom sintagmom Papa misli „na brzinu kojom ljudi prelaze iz jednog osjećajnog odnosa u drugi. Oni misle da se, - ističe Papa - kao na društvenim mrežama, ljubav može spojiti ili prekinuti po korisnikovu nahođenju, a odnos brzo „blokirati”³, brzo i bez većih posljedica. Naravno da je to nemoguće i da su mnogi zbog takve površnosti u odnosima povrijeđeni.

Nadalje, zapaža kako se s afektivnim odnosima postupa gotovo jednako kao s materijalnim predmetima i okolišem: pragmatično i ne vodeći računa o potrebama i osjećajima druge osobe. Na osobe se sve više gleda kao na robu za jednokratnu uporabu. Svatko koristi i baca, rasipa i trga, izrabljuje i cijedi sve do posljednje kapi. Logika je sljedeća: uzmi, iskoristi i odbaci. Kultura odbacivanja, odnosno narcisoidnost, jer je to pravo ime za navedeno ponašanje, čini ljude nesposobnima gledati izvan sebe, izvan vlastitih želja i potreba⁴.

Osim već spomenutih poteškoća s kojima se Crkva suočava u vršenju svog poslanja Papa je osobito apostrofirao nekoliko izazova za današnju obitelj koje su sinodski oci istaknuli za vrijeme održavanja sinoda. Prvo što se u pobudnici zapaža kao poseban izazov za današnje obitelji jest rašireni osjećaj premorenosti poslom, obvezama i praćenjem ubrzanog ritma života kod mnogih obitelji. Zbog tjeskobe i stresa, možda i prevelikih očekivanja da udovolje onom što se od njih traži, mnoge obitelji su zaokupljene više budućnošću odnosno sprečavanjem budućih problema, negoli uživanjem u sadašnjem trenutku.

Obilje koje nudi razvijena industrija zabave odvlači članovi obitelji u distrakciju i tako slabi obiteljske odnose. To se vidi vrlo dobro npr. u tendenciji zamiranja običaja zajedničkog objedovanja, zatim u manjku komunikacije u obitelji i sl. Osim toga, veliki problem predstavlja ovisnost o drogama, alkoholu, kocki, nasilje u obiteljima, zapostavljanje prava žena, komercijalizacija ženskog tijela, sve češća upotreba surogat-majke, odsutnost oca u obitelji itd.⁵ Papa na poseban način smatra opasnim za obitelj dva moderna fenomena, a to su pravna dekonstrukcija obitelji i rodna ideologija. Sve navedeno, ne ulazeći ovdje u pojedinosti zbog ograničenog prostora, za posljedicu ima razrušene obitelji, djecu koja odrastaju bez korijena, djecu koja žive gotovo kao siro-

čadi kod živih roditelja, starije i nemoćne koji su napušteni i zaboravljeni od svojih obitelji, mlade dezorijentirane i sl. Što možemo i trebamo učiniti kako bi uspješno odgovorili na izazove vremena, na krupne društveno-kulturne promjene u tijeku? Naravno, ovdje u drugom dijelu poglavlja, se samo načelno navode neke smjernice, koje ćemo iznijeti, a koje će u kasnijim poglavljima biti detaljnije obrađene.

2. Pastoralne smjernice za poboljšanje pastorala braka i obitelji

U navještaju i svjedočenju nauka o braku i obitelji potrebno je vjerodostojno zastupati ideal obitelji, od kojeg se nipošto ne smije odustati, te imati razumijevanja i biti blizu onima koji unatoč trudu obiteljski ideal nisu uspjeli postići ili pak zadržati. U jednom i u drugom nam je Krist najbolji primjer: zastupao je ideal a opet bio jako milosrdan i obziran prema onima koji ga zbog različitih razloga nisu dostigli. Primjer Samarijanke ili pak javne grešnice, koju je uzeo u obranu od nasrtljiva mnoštva, najzornije to potvrđuju. Papa u tom smislu slijedi našeg jedinog pravog uzora te u pobudnici ističe: „Kao kršćani ne smijemo prestati zagovarati brak samo zato da bismo izbjegli suprotstavljanje suvremenom senzibilitetu, da bismo bili moderni, ili zbog osjećaja bespomoćnosti pred moralnim i ljudskim srozavanjem. Time bismo lišili svijet vrednota koje možemo i moramo pružiti”⁶.

Nadalje, ističe Papa, nije dovoljno samo retorički osuđivati aktualna zla koja narušavaju obiteljski ideal, nego je potrebno izgraditi afirmativni pristup i konkretno djelovati. Treba biti i samokritičan. Naime, mnogo puta se djeluje s previše obrambenim stavom, rasipajući pastoralne energije na prokazivanje dekadentnog svijeta, umjesto da se djeluje proaktivno u predlaganju putova koji vode prema istinskoj sreći. Od vrćenja u krugu samoobrambenih žalopojki i sterilnih lamentacija nema nikakve koristi. One su daleko od „misijske kreativnosti”. Nametanje pravila snagom vlasti također nije rješenje. Rješenje je u odgovornom i velikodušnom trudu da se predstave razlozi i motivacije za opredjeljenje za brak i obitelj te se na taj način pomogne muškarcima i ženama da budu spremniji odgovoriti na milost koju im Bog nudi⁷. To podrazumijeva i svjedočenje pozitivnih obiteljskih vrijednosti. U

³ Usp. Isto br. 39.

⁴ Isto.

⁵ Isto, br. 50-56.

⁶ PAPA FRANJO, *Amoris laetitia*..., nav. dj., br. 35.

⁷ Usp. Isto.

tom smislu, ističe se u pobudnici, nužno je „naći riječi, motivacije i oblike svjedočenja koja nam pomažu dotaknuti najdublje strune u mladima, tamo gdje su najsposobniji za velikodušnost, zalaganje, ljubav pa i herojstvo, kako bismo ih pozvali da oduševljeno i hrabro prihvate izazov braka”⁸.

Nadalje, poznato je da nedostatak odgovarajućeg stambenog prostora često za posljedicu ima odgađanje sklapanja braka. U tom smislu potrebno je neprestano isticati da „obitelj ima pravo na doličan stan, pogodan za život obitelji i primjeren broju njezinih članova” [...] – te je neophodno - „inzistirati na pravima obitelji, a ne samo na pojedinačnim pravima”⁹. Obitelj je dobro na kojem društvo počiva i kao takva treba imati osobit status. To naravno podrazumijeva da obitelj ima pravo i od javnih vlasti očekivati primjerenu brigu i zaštitu na pravnom, gospodarskom, društvenom i poreznom području.

Umjesto zaključka

U želji da se navedeni bračni ideal vjerodostojno zastupa, osobito u našem zapadnom društveno-kulturnom kontekstu, gdje je i najviše izložen krizi, važno je čuvati se na poseban način dviju krajnosti. Prva krajnost je neobuzdana želja da se ide za tim da se sve mijenja bez dovoljnog razmišljanja ili osnovanosti, a druga krajnost je težnja da se sve riješi primjenjujući opće forme, ističe Papa¹⁰. Čuvajući se navedenih krajnosti u pastoralu braka i obitelji

potrebno je i držati se načela koje ističe primat vremena nad prostorom.¹¹ Prema navedenom načelu u pastoralnom djelovanju važnije je predvoditi procese (duhovno pratiti ljude) nego kontrolirati prostore moći. To je ujedno i zahtjevnije. Naime, izgradnja osobe, društva mukotrpan je proces i zahtijeva mnogo kompetencija, sredstava i vremena. Ako znamo k tomu da se ritam društva neprestano povećava, a pojačanom mobilnošću sve se više susreću i ukrštavaju različite kulture i vjere onda je sasvim jasno da Crkva glede svog poslanja ne smije nastaviti sa statičnom praksom kao da se ništa ne mijenja, već se treba aktivno uključiti, štoviše, predvoditi procese u društvu u duhu evanđeoskih vrijednosti. To uključivanje na „religiozni teren” koji svakim danom postaje sve heterogeniji, a u vrijednosnom smislu donedavno je bio gotovo homogen, veliki je izazov za poslanje Crkve.

Imajući u vidu sve rečeno možemo konstatirati kako je Sveti Otac onaj koji generira procese a ne onaj koji kontrolira prostore moći. Posljedično to znači da smo i mi njegovi suradnici u vršenju zajedničke misije – izgradnje Kraljevstva Božjega i spase-nja svih ljudi – pozvani ispitujući znakove vremena generirati procese koji će našu evangelizacijsku zadaću činiti uvijek aktualnom i uspješnom. Pri tome se ne trebamo opterećivati rezultatima ili odbacivanjem na koje ćemo nailaziti kod pojedinih ljudi, štoviše, možda će čak spomenuti otpori biti jedno od mjerila istinitosti i potvrde da smo na pravom putu.

⁸ Papa Franjo, *Amoris laetitia*..., nav. dj., br. 40.

⁹ Isto, br. 44.

¹⁰ Usp. Isto, br. 2.

mr. sc. fra Ivica Jurić

¹¹ Isto.

Zagledani u Isusa: poziv obiteljima

Papa Franjo, Amoris laetitia – Radost ljubavi.

Posinodalna apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama, kršćanskim supruzima i svim vjernicima laicima o ljubavi u obitelji (58.-88.)

Već u samome osvitlu prve biblijske knjige, knjige Postanka, u glavi 2., nailazimo na stvaralački projekt braka. Post 2,18-25, dok opisuje izvornu materijalizaciju braka, daje nezamjenjivu bazu svemu onomu što Biblija govori o braku jer opisuje Božji razlog uspostave braka.

Iz studijskih uvoda u SP znamo da ime za Boga JHVH, a prevedeno s Gospodin, naglašava njegov osobni, saveznički odnos s izabranim narodom. U Postanku, glavi 1., Bog se objavljuje kao Elohim,

naglašavajući svoju moć kao Stvoritelj i Gospodar. Međutim, Postanak, glava 2., neočekivano prikazuje Boga ne kao moćnoga Elohim, nego kao osobnoga JHVH, pokazujući pritom da je moćni Stvoritelj također i osobni Bog koji komunicira i surađuje sa svojim stvorenjima. YHWH, tj. osobni Bog prepoznaje ljudsku potrebu pa svojom akcijom ulazi u obzorja ljudskih životnih ambijenata.

Sličan pristup ima i evanđelje po Ivanu. Dok je u prvoj glavi Krist opisan kao Stvarateljska Riječ

po kojoj je sve postalo (usp. Iv 1,3a), u glavi 2. Isus se već objavljuje kao osobni Bog koji izlazi u susret ljudskim potrebama. I u Postanku (stvaranje žene) i u Ivana (svadba u Kani) tema koja dominira uvodnim poglavljima poslije stvarateljskog izvješća jest brak, tj. simbioza muškarca i žene u jedan jedinstven realitet.¹

U Postanku, glavi 2., nailazimo na neočekivani zaplet opisa u riječima: „Nije dobro da čovjek bude sam”. U poglavlju prvome Bog stupnjevitost ispunja svoj stvarateljski plan sa zaključcima: „... bi dobro” (1:10, 12, 18, 21, 25, 31). Sada po prvi put nailazimo da nešto nije dobro u božanskome stvarateljskome planu: „Nije dobro da čovjek bude sam” (Post 2,18). Prema tome, nije Adam nego je sam Stvoritelj ustanovio da nije dobro da čovjek bude sam pa je zato brak institucija božanskog imperativa koji prije svega pretpostavlja Boga pa onda muškarca i ženu. Ovaj trokut kojemu je Bog na obzorju ili vrhu biva čvršći što se muž i žena više kreću prema Bogu i jedno prema drugome. Što se više udaljuju od Boga, više se udaljuju jedno od drugoga. Adam i Eva što su se više udaljavali od Boga sve su se više udaljavali jedno od drugoga (Post 3,7.12). Razoreni brak redovito pretpostavlja barem jednoga koji se udaljuje od Boga.²

Uz konstataciju da nije dobro da čovjek bude sam nalazi se i „načinit ću mu pomoć kao što je on” (2,18). Pomoć, na hebrejskome *ezer* obično se koristi za Božju pomoć u potrebi ili Božju pomoć u ratu i želi naglasiti da muž treba što više ovisiti o ženi u potpori. Međutim, u Bibliji ne stoji da je muž potpora ženi. Bog je načinio ženu da korespondira, odgovara mužu. Biblijska slika iziskuje na tome da žena upotpunjuje ono što nedostaje mužu. Božja namisao je da muž treba ženu, tj. da žena treba mužu (usp. 1 Kor 11,11).³

Bog dakle upotpunjuje stvaranje. Prvo je stvorio zemlju, od zemlje muškarca, od muškarca ženu. Živ čovjek ne može bez zemlje pa tako ni muškarac bez žene. Iz Ef 5,28-29 isijava važna poruku da muškarac poštuje svoju ženu kao sebe sama. Biblijski pisac je vrlo oprezan dok animira stvorenje žene jer ju ne

stvara od muškarčeve lubanje da bi gospodarila njime, niti od noge da bi ju gazio, nego od rebra da mu bude blizu srca.⁴

Kako to da u stvaranju uz muškarca simultano nije stvorena i žena? Prije nego će stvoriti Evu Bog provodi Adama kroz vježbu nominacije životinja (usp. Post 2,19-20). Tako Adam nadjeva imena životinjama u parovima, muškima i ženskim. Adam je spoznao da uz svaku mušku životinju stoji i ženska. Međutim, Adam je i dalje sam.⁵

Ono što pisac ističe jest status da Adam osjeti potrebu za ženom.⁶ Konačno prve zabilježene čovjekove riječi u Bibliji su: „Evo kosti od moje kosti, mesa od mesa mojega” (Post 2,23). Hebrejska sintagma zot hapaam Keil i Delitzsch, dva njemačka bibličara s konca 19. st. tumače kao ekspresiju radosnoga iščuđivanja koju je moguće prevesti s „konačno”. U pejorativnome kolokvijalnom govoru ova bi se hebrejska sintagma mogla prevesti s: je! to moguće – kost iz moje kosti, meso od mesa mojega. U ovom slučaju bolje se razumije Adamova želja i potreba imati nekoga uza se, sebi slična. Još jednom: Adam dok je imenovao životinjske parove ostao je na koncu sam. Sada kada mu je Bog predstavio Evu uskliknuo je: To je to, žena neka se zove kada je uzeta iz čovjeka.

Inače sveslavenska, pa prema tome i hrvatska, riječ čovjek nema plurala pa upućuje na zbirnu imenicu čeljad. Čeljad je zbroj čela, naravno muških članova sociološke jedinice. Od tih čela proizišla je riječ člo ili človek.⁷ Plural „ljudi” mlađeg je naraštaja i do nas dolazi preko sjevernih Slavena s obala Baltika od riječi „liadzia” ili kućna družina. Riječ muž vezuje se uz germanski korijen man a znači čovjek koji gospodari.⁸ Žena međutim ima prvotno značenje u grčkome gyne ili družica mužu. Otuda jaka opozicija muž, žena; ženiti, udavati, ženidba, udaja... latinska inovacija za ženu koja doji je genitrix jer se u primitivnoj porodici žena shvaćala kao rađalica. Po tom je onomaziološkom momentu i nazvana.⁹

¹ Usp. Steven J. Cole, „God's Design for Marriage (Genesis 2,18-25)”, <https://bible.org/seriespage/lesson-7-god-s-design-marriage-genesis-218-25>.

² Usp. Steven J. Cole, nav. dj.; John Skinner, *Critical and Exegetical Commentary on Genesis* (Edinburgh; Clark, 1969.), str. 51.-57.

³ Usp. Steven J. Cole, nav. dj.; E. A. Speiser, *Genesis I* (AB; New Haven and London, 1964.), str. 19.-20.

⁴ Usp. Steven J. Cole, nav. dj.; E. A. Speiser, *Genesis I*, 19.-20.

⁵ Usp. John Skinner, 68.-69.

⁶ Usp. Steven J. Cole, nav. dj.

⁷ Usp. Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, I* (Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 1971.), str. 336.

⁸ Usp. Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, II*, str. 493.

⁹ Usp. Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika, III*, str. 677.

U redaktorske nizu dodataka drugoj glavi Postanka nailazimo i na r. 24 koji ističe da je brak prvotni, trajni, ekskluzivni i intimni odnos muškarca i žene. Kada kažemo prvotni onda znamo da Adamu Bog ne stvara oca ili majku, nego ženu; kada kažemo trajni onda znamo da odrasla djeca redovito naupštaju svoje roditelje i roditelji ne žive trajno sa svojom djecom kako je to običaj muža i žene. Kada kažemo ekskluzivni pod tim mislimo da Bog nije stvorio žene nego ženu, singular znači. Premda je poligamija tolerirana u Starome zavjetu originalni Božji dizajn je jedan muškarac i jedna žena. Kada govorimo o intimnome elementu onda je jasno da je po srijedi citat i njih dvoje bit će jedno tijelo. Hebrejski tekst nepobitno aludira na spolno jedinstvo (usp. 1 Kor 6,16), ali spolno jedinstvo puno je više od fizičkoga kontakta. Pavao u 1 Kor 6,16 ističe da kada muškarac ima seks i s prostitutkom sjedinjuje se s njome. Prvotnost, trajnost, ekskluzivnost i intimnost, četiri su dakle neodvojive karakteristike braka pa tako da nije one primarne ne bi bilo ni ove trajne i da nije ove ekskluzivne nikakav smisao ne bi imala ni intimna karakteristika braka.¹⁰

Grieh redovito ometa intimnost pa tako i u braku. Onoga časa kada su Adam i Eva zgrješili prepoznali su svoju golotinju i skrili su se ne samo od Boga nego i jedno od drugoga. Dobar brak ne leži na pronalasku savršenog supruga ili žene nego na neprestanome održavanju savršenog trokuta: Bog, muškarac, žena.

Biblija dakle naglašava da je Bog ustanovio brak. Pavao, razgovarajući o braku i citirajući Post 2,24 u Ef 5,32 zaključuje: „Otajstvo je to veliko! Ja smjeram na Krista i Crkvu”. Brak je fizička, tj. vidljiva slika duhovnoga, nevidljivoga odnosa koji se očituje između Krista i Crkve, Zaručnika i Zaručnice.

Konzumacija braka opisana je u Bibliji s terminom „upoznati” (usp. 1 Kr 1,4; Jdt 16,22). Upoznati u biblijskome smislu znači „upotpuniti”. Kao što muškarac upoznaje svoju ženu, tako vjernik u Crkvi spoznaje Krista, tj. upotpunjuje se u Kristu. Muž i žena jedno su tijelo kao i kršćani što su jedan duh s Kristom kako to reklamira 1 Kor 6,17 da kao što Crkva treba biti podložna Kristu, tako i žena treba biti podložna svome mužu i kao što Krist ljubi Crkvu tako i muž mora voljeti svoju ženu. Na koncu, kao što bračno zajedništvo rezultira djecom tako i sjedinjenje Crkve s Kristom rezultira brojnim potomkom na slavu Božju.

¹⁰ Usp. Steven J. Cole, nav. dj.

Postsinodalna pobudnica pape Franje *Amoris Laetitia* (AL) – Radost ljubavi u svome trećem poglavlju „Zagledani u Isusa: poziv obiteljima” teološki obrađuje novozavjetne tvrdnje koje pretpostavljaju starozavjetnu doktrinu o braku. Kako kaže sam dokument, ništa nije tako detaljno, sigurno, smisleno i mudro kao evanđeoska poruka (AL, br. 58). Kršćanska obitelj može biti razumljena u potpunosti samo u svjetlu Očeve bezgranične ljubavi objavljene u Kristu, tj. evanđeljima (AL, br. 59).

U ovome poglavlju Sveti Otac želi zajedno sa sinodalnim ocima slijediti kristoliku matricu muškarca i žene, zatim slijediti njihov život u istini, u strpljivosti i u milosti (usp. AL, br. 62).

God. 2007., Claudia Card, profesorica suvremene filozofije na američkom sveučilištu Winskonsin objavila je rad pod naslovom *Marriage – an evil institution* ili *Brak – institucija zla*. Ona u svome argumentu numerički navodi sve nijanse zlostavljanja u jednoj obitelji od onih banalnih pa do onih patoloških i perverzних. Papa u ovome poglavlju ne navodi ovakve ekstremne protivnike braka, nego u svojevrsnom povijesnome kontekstu uopćeno izlaže da suprotno onima koji su odbacivali i odbacuju brak kao zlo, Novi zavjet apostrofira da je „svako Božje stvoriteljsko djelo dobro i da ne valja odbaciti ništa...” (1 Tim 4,4). K tome još Pavao u 1 Kor 7,7 ističe se da je brak dar od Boga, a Božji dar se ne odbija. Prema crkvenim ocima dar braka je nedjeljivost, a nedjeljivost je također božanska kategorija u kojem Trojstvo Otac, Sin i Duh Sveti participiraju na kršćanskome trokutu braka: Bog, muž, žena.

Evanđelja prikazuju Isusa kao onoga koji je najvjestio puninu smisla braka kao Božji izvorni plan predstavljen u Post 2. Postanak sjedinjuje muškarca i ženu u jedno. Oni su nerazdvojni. Ipak, Mojsije kasnije dopušta razjedinjenje zbog nedokazivosti ili kako kaže hebrejska sintagma okorjelosti srca (Mt 19,8). Nedokazivost da je brak sveta institucija razlog je da se brak uzme kao teret, a ne kao nagrada. Baš zbog toga NZ u Heb 13,4 čvrsto naglašava da ženidba bude u časti među svima, a postelja neokaljana jer ovaj Božji dar uključuje i seksualnost. Pavao u 1 Kor 7,5 potiče bračne drugove: „Ne uskraćujte se jedno drugome”. Isusova definitivna konstatacija je svakako ona iz Mt 19,6: „Ono što Bog sjedinjuje čovjek nema pravo razjediniti” (usp. AL, br. 62).

Kada je riječ o Mojsijevu, bolje reći Deuteronomističkome privilegiju mogućnosti rastave braka, starozavjetni zakon ništa explicite ne govori o tome. Pravo na rastavu se podrazumijeva i čini se da je

usvojen zbog običaja, a ne zbog Pisma. Jer ovako kaže tekst u Pnz 24: „Ako muškarac uzme ženu i oženi se njome, pa kojim slučajem ona ne nađe naklonosti u njegovim očima, jer je on u njoj našao neku razgoljenost pa joj napiše otpusnicu i preda joj je u ruku i istjera je iz svoje kuće, a ona ode i preuda se pa i taj joj napiše otpusnicu, preda joj je i potjera ili ako ovaj umre, njezin prvi muž, koji ju je potjerao ne smije ju ponovno uzeti za svoju ženu budući da je razgoljena”. Što razgoljen ili „erzat davar” zapravo znači? Doslovno razgoljena stvar ili razgoljenost pa prema tome raskrinkanost, a raskrinkanost uključuje sve vrste tjelesnih i duševnih mana koje mužu nisu bile očite prije braka. Da Deuteronomist zapravo ne podržava rastavu najbolje pokazuju susjedni tekstovi u Pnz 22,19 gdje se Mojsiju pripisuju ove riječi: „Ako muškarac pronese ružan glas o djevici neka bude udaren kaznom od stotinu srebrnika pa ih dadne ocu mlade žene. I neka mu ona i dalje bude ženom jer nema otpuštanja dok je živ.” Uz ovaj tekst još je jasniji onaj iz Pnz 22,29 koji kaže: „Čovjek koji je legao sa ženom neka djevojčinu ocu dađe pedeset srebrnika. A budući da ju je oskrvnuo, neka je uzme za ženu i nema otpuštanja dok je živ.”¹¹

Sada je puno jasnija Isusova osnova po kojoj obnavlja i učvršćuje izvornu nerazrješivu formu braka (usp. AL, str. 50). U Mt 5,32 Isus ističe da muž ukoliko otpusti svoju ženi navodi je na preljub, ukoliko već nije zgriješila bludno – i to znači osim zbog bludništva. Stoga papina pobudnica s pravom ističe kako su brak i obitelj kristološki restaurirani (usp. Ef 5,21-23) u slici nerazdjelivosti Presvetoga Trojstva iz kojeg istječe svaka istinska ljubav. Nadalje, bračni savez koji je rođen u stvaranju i formiran u povijesti spasenja svoju puninu značenja dobiva u Kristu i Crkvi. Kroz svoju Crkvu, Krist daje braku i obitelji potrebitu milost da svjedoči Božju ljubav i živi život zajedništva. Iz ovoga iščitavamo da kršćanski brak mora biti evanđelje obitelji koje pokriva povijest svijeta od postanka muškarca i žene na sliku Stvoritelja (usp. Post 1,26-27) do punine tajne saveza u Kristu na kraju vremena koji će se prema Otk 19,9 dogoditi svadbom Jaganjčevom (usp. AL, str. 51).

Primjer Isusova suživljavanja s ljudima ujedno je i primjer Crkve kako i u kojem kontekstu djelovati. U pobudnici je ovo prvi poziv bračnim drugovima da u svome braku gledaju Isusa. Isus dijeli svoj život sa svojim apostolima, sa svojim učenicima, sa svo-

jom pratnjom i sa svojim prijateljima kao i s onima koje susreće tijekom dana. Primjeri svakodnevnih pouka koje je davao narodu pa dodatno tumačio učenicima, obiteljski susreti u Lazarovoj kući, u Petrovoj kući, posjet farizeju Šimunu, razgovor s rastavljenicom na zdencu, susret s bludnicom na trgu daje očit smjerokaz kojim putem treba ići Crkva i kako se odnositi prema ljudima kada je riječ o uredbama, pravilima i zakonima naspram bezgranične ljubavi, zauzetosti i dobre volje prema čovjeku (usp. AL, str. 51).

Sva ova povijesna, ljudska, moralna i vjerska restauracija braka započinje u Nazaretu s utjelovljenom Riječi i to ni manje ni više nego u ljudskoj obitelji. Marijinim fiat i Josipovim „da” tajna utjelovljene ljubavi materijalizirana je u ljudskoj povijesti. Religiozno iščekivanje Zaharije i njegova radost rođenja Ivana Krstitelja kao i religiozna satisfakcija svećenika Šimuna i proročice Ane novi su poticaj da čovjek neprestano mora biti zagledan u Isusa (usp. AL, br. 65). Zagledanost u Isusa potiče na zajedništvo. GS 48 uspoređuje brak sa zajedništvom života i ljubavi. Zajedništvo života predstavlja komunikaciju i dijelelnje svega materijalnoga, a ljubav integraciju seksualne i afektivne dimenzije (GS 48-49). Tako pobudnica ističe da Bog svojim utjelovljenjem pretpostavlja, pročišćuje i usavršava bračnu zajednicu (usp. AL, br. 76). Svojim Duhom Krist daje kapacitet svakoj kršćanskoj obitelji izgraditi kućnu Crkvu (LG 11) tako da Crkva potpuno razumije svoj misterij gledanjem u kršćanske obitelji (AL, br. 67).

Ono što je do pobudnice istaknuto o kršćanskoj me braku je prije svega bračna ljubav i roditeljstvo. Još papa Pavao VI. u enciklici *Humane vitae* 10 ističe kako bračna ljubav pretpostavlja roditeljstvo, a roditeljstvo spada u sam vrh bračnih prioriteta (br. 86). Nadalje, papa Ivan Pavao II. u pismu *Gratissimum Sane* 13 osim roditeljstva ističe važnost kućne, obiteljske Crkve koju Duh Kristov vodi prema svetosti (br. 69). Papa Benedikt XVI. u enciklici *Deus Caritas Est* 2 vraća se temi istinske bračne ljubavi koja je u potpunosti rasvijetljena u raspetome Isusu. Bračna ljubav je ikona odnosa Krista i Crkve u kojoj Božji način ljubljenja biva mjerom po kojoj se mjeri ljudska ljubav (*Deus Caritas Est* 11).

Sada papa Franjo osim ova tri prethodna naglašena elementa: bračna ljubav i roditeljstvo; obiteljska Crkva i raspeti Krist, svjetlo bračne ljubavi apostrofira u braku i obitelji kao dvjema nerazdjeljivim komponentama oženjenih kršćana. Papa pocrtava da je obitelj slika Boga kao zajedništva Trojstva. Duh

¹¹ Usp. S. R. Driver, *Deuteronomy*, Edinburgh: Clark, 1960., str. 269

Sveti se očituje u Očevoj ljubavi prema Kristu (usp. Mk 1,10-11). Isus koji sve izmiruje u sebi i otkupljuje od grijeha ne samo da je vratio braku i obitelji njihovu izvornu formu nego je brak podigao na sakramentalnu razinu svoje ljubavi prema Crkvi (usp. Mt 19,1-12; Mk 10,1-12; Ef 5,21-32). U obitelji okupljenoj od Krista, slika i sličnost Presvetoga Trojstva jest obnovljena tajna iz koje istječe sva prava istina, a preko Crkve brak i obitelj od Krista primaju milost Duha Svetoga kako bi ponijeli svjedočanstvo evanđelja Božje ljubavi (AL, br. 71).

Kada je riječ o braku kao sakramentu, papa naglašava da sakrament nije prazni ritual ili vanjski znak komunikacije nego dar za posvećenje i spasenje supružnika jer njihovo uzajamno pripadanje jedno drugome jest stvarna reprezentacija istog odnosa Krista i Crkve. Bračni drugovi su zato permanentno podsjećanje Crkvi. Oni su svjedoci spasenja sebi i svojoj djeci i to svjedočanstvo dijele sakramentom braka. Brak je poziv ali i odgovor posebno me pozivu po kojemu se doživljava uzajamna ljubav kao nesavršen oblik ljubavi između Krista i Crkve (AL, br. 72).

Konačna zagledanost u Isusa je uzajamno sebedarje u braku koje je utemeljeno u milosti krštenja, a krštenje uspostavlja temeljni savez osobe s Kristom u Crkvi. Prihvaćajući jedno drugo, supružnici obećaju jedno drugomu posvemašnje sebedarje, vjernost i otvorenost novome životu. Supružnici u Božje ime i u nazočnosti Crkve prepoznaju ove elemente kao konstitucije braka, kao dar Boga za njih i ozbiljnost njihovih zavjeta. Vjera omogućuje da svoje zavjete obdržavaju bolje kroz milost sakramenta. Crkva gleda na supružnike kao srce obitelji, a supružnici gledaju na sebe kao na Krista: Crkva – obitelj – Krist. Ovdje dolazimo do ključnog momenta papine teologije braka i obitelji: Crkva i Krist su u neodjeljivoj vezi, ipak u njihovoj sredini jesu supružnici kao srce obitelji. Dakle, sakrament nije stvar ili moć nego život jer u njemu Krist susreće supružnike, živi s njima, nosi njihove križeve i slijedi ih te podiže tamo gdje su pali, oprašta kako bi oni oprostili jedno drugome i kako bi nosili jedno drugo.

Znači, da ponovimo: Red stvaranja rasvjetljuje i upotpunjuje red otkupljenja u Kristu za koga je sve i po kojemu je sve (usp. Kol 1,16). Prirodni brak je nastao u svjetlu stvaranja, ali je u potpunosti razumljen u svjetlu Kristova ispunjenja sakramenta ženidbe. Svjetlo Kristovo prosvjetljuje svakog čovjeka kaže Iv 1,9 pa je obveza Crkve tim veća i pre-

ma ljudima koji su samo civilno vjenčani ili su pak rastavljeni. Crkva ima dužnost s ljubavlju se postaviti i prema onima koji su združeni na nesavršen i nepotpun način. Njezina zadaća je nagovarati ljude na obraćenje, na činjenje dobrih dijela i služenje zajednici i društvu u kojemu žive (AL, br. 78). Papa se, u odnosu na one koji još nisu posvema rasvjetljeni Kristovim sakramentalnim svjetlom braka, obraća i pastoralnim službenicima kada kaže: Dok jasno zastupaju crkvenu nauku, pastoralni službenici trebaju izbjegavati osudu koja bi mogla pogoršati već postojeću kompliciranost određene situacije, a umjesto toga suživiti se težini iskustva kroz koji su prošli ili prolaze kušani supružnici (AL, br. 79).

Za sve koji su pak suokopani i suoskrslji s Kristom brak je zajedničko i intimno druženje života i ljubavi. Bračnom zajedništvu je svrha prokreacija. Dijete nije završni rezultat bračnoga procesa, nego njegov početak (usp. br. 80). Bračna ljubav svoju bit prenosi na djecu, a Crkva ima ulogu pomoći bračnim drugovima iskusiti na potpun, skladan i savjestan način zajedništvo bračnih drugova kao muža i žene ili oca, majke i djece. Obitelj je svetište života i ne može proturječiti svojoj temeljnoj definiciji koja u zadnje vrijeme u praksi prelazi u samoodbijanje i samouništenje (usp. AL, br. 83). Kršćanska obitelj može biti razumljena samo u svjetlu Očeve neizmjerne ljubavi koja je objavljena u Kristu. Crkva je Kristova zaručnica pa prema tome jedina ima iskustvo božanske savršene ljubavi te je stoga jedini primjer prave ljubavi za obitelj koja na njezinoj participaciji postaje mala obiteljska Crkva (AL, br. 87).

Pero Aračić, umirovljeni profesor na KBF-u u Đakovu, u nedavno objavljenome zborniku nadbiskupu Želimiru Puljiću u naslovu „Tko je poželjan sugovornik u bračnim i obiteljskim krizama?” ističe kako je svaki čovjek obdaren Božjom pažnjom i brigom, a pogotovo supružnici. Svećenik ima mnogobrojne dimenzije djelovanja na bračne drugove, a to su prije svega liturgija, a potom razgovor i savjetovanje tj. personalizacija susreta. Prof. Aračić zaključuje da svaku obitelj prije svega treba slušati s poštovanjem i ljubavlju te pratiti vodeći se Isusovim primjerom na susretu s učenicima na putu u Emaus (Lk 24,13-36).¹²

Prof. dr. sc. Dubravko Turalija

¹² Pero Aračić, „Tko je Poželjan sugovornik u Bračnim i obiteljskim krizama?”, u: U jedinstvu, slobodi i ljubavi. Zbornik u povodu 25. Obljetnice biskupske službe mons. dr. Želimira Puljića, zadarskog nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije (ur. T. Vukšić, Zadar, 2015), str. 385.-411.

Uloga žene u obitelji

Uvod

Govoreći o ulozi žene u obitelji potrebno je odgovoriti što je obitelj i tko je žena. Gdje joj je mjesto i koje sve uloge ima u obitelji. Obitelj je osnovna stanica društva, kolijevka života, izvor života i ljubavi. Otac je glava obitelji, a žena srce obitelji. U obitelji je žena nositeljica života, majka roditeljica, odgojiteljica, suputnica, supatnica, partnerica, hraniteljica, moliteljica. Bez obzira na oblik obitelji, ženina uloga u obitelji je neizostavna, jer ona je osnovni dio obitelji. Uloga žene u obitelji mijenjala se tijekom povijesti. Danas se od žene traže nove uloge. Žena se duboko razlikuje od muškarca; premda imaju jednaka prava, oni nisu jednaki. Potrebno je uvažiti razlike i ne tražiti od žene da bude muškarac bez obzira na uloge koje je preuzela.

Identitet žene

Identitet žene je u odgovoru na pitanje „tko je žena” i u kojim se ulogama nalazi i ostvaruje: nametnutima poviješću i tradicijom ili prilagođenima zahtjevima današnjeg vremena.

Osnovni problem je kriza identiteta same žene, tj. njezina nesigurnost s obzirom na pitanje: tko sam ja?

„Žena se duboko razlikuje od muškarca. Čitav organizam impregniran je kemijskim tvarima koje izlučuju spolne žlijezde. Fiziološke zakone nije bitno nadomjestiti ljudskim željama. Žene moraju razvijati svoje sposobnosti u smjeru svoje naravi, a ne pokušavati oponašati muškarce. Čini se da osnovni problem i nije u različitosti između muškarca i žene, nego u poznavanju i priznavanju jedinstvenih i pozitivnih osobina ženske duše. Duša nije neki „anđeo u tijelu” nego forma tijela, pa je stoga sav osjetilni psihološki život (osjeti i čula, sklonosti i imaginacija) uvjetovan od biologije isto kao što je intelektualna psiha uvjetovana uključujući tu estetske, moralne i religiozne osjećaje. Žena nije jednaka muškarcu. Međutim, sasvim je nešto drugo tvrditi da ima ista prava kao muškarac. A ta ravnopravnost počiva na naravi: na početku stvori Bog čovjeka. Ali one imaju različite ličnosti. Muško i žensko stvori ih. Možda pri tom olako zaboravljamo da ravnopravnost traži i to da se poštuje razlike, različitosti u ličnosti. Upravo nepoštivanje tih psiholoških razlika izvor je

mnogim sukobima i nesporazumima u brakovima odnosno u odnosu muškarca i žene.”¹

Premda slični muškarac i žena se razlikuju u svojim obilježjima.

„Na sliku svoju stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih” (Post,1.27). „Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mogega” Ženom neka se zove, od čovjeka kad je uzeta” (Post2.23). Taj muškarčev uzvik kazuje da je on konačno našao nekoga tko pristaje uza nj, nekoga tko je istovjetan njemu, a ipak različit – partnerica, žena. Ona je kao on, a ipak različita, drukčija i nezamjenjiva. Igra riječi koju je u hrvatskom jeziku nemoguće tako izvorno izraziti, kako to Biblija čini (iš-muž, iššah-ona koja je od muža, ili naprosto čovjek i „čovječica”, u isto vrijeme izražava jedinstvo i različitost njega i nje. Žena je isto vrijedna i ima ista prava kao i muškarac. Ona mu je partnerica, istoga dostojanstva i vrijednosti kao on. „Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo” Post2.24). Čovjeku, muškarcu i ženi, dano je da vladaju nad stvorenjima, ali im nije dano da vladaju jedno nad drugim. To znači da ni muškarac ili muž ne smije vladati nad ženom – i obratno!”²

Od rođenja, od začeća, onog prvog trenutka u kojem je određen spol u jednoj jedinoj stanici, zigoti, kroz rast i razvoj u majčinom krilu, radionici života, u kojoj Bog tka novo ljudsko biće do trenutka rođenja određen je njen spol. U nekom sredinama se izuzetno raduju ženskoj djeci, a u nekim su ženska djeca nepoželjna i nerado prihvaćena.

Žensko i muško

Što je presudno da žena bude žena, njezin X kromosom ili njeno opredjeljenje za ulogu žene? Koliki i kakav utjecaj u definiranju ženskosti i muškosti ima priroda, a koliko i kakav društvo, religija, kultura? „Diktatura relativizma pokušava predstaviti korijene sloma kršćanske kulture. U središtu ovog procesa stoji ukidanje norma na području spolno-

¹ Szentmarthy T., Psihologija žene, u: Knezović K., Ženom neka se zove, Zagreb, FTI, 1995, 134.

² Kušar S., Muško i žensko stvori ih, u: Knezović K., Ženom neka se zove, Zagreb, FTI, 1995, 9-14.

sti. Cijena su: slom obitelji, pobačaj, opustošen život tolikih mladih ljudi, AIDS, demografski preokret”.³

Otkrićem ljudskog genoma ustanovljen je visok postotak identičnog u genetskoj osnovi muškarca i žene. Ova dva bića unatoč tome pokazuju različitost biološku, fiziološku povijesnu, kulturološku. Koliko god težili za ravnopravnošću spolova, toliko zapravo činimo nepravdu, ako ne uvažavamo osnovna biološka i psihofizička obilježja spola, jer uvažavajući ih upravo pružamo mogućnost ostvarenja u potpunosti. Diskriminacija je jednako ponašanje prema nejednakima. Progovoriti o razlikama između muškarca i žena neizbježno je u govoru O ulozi žene u obitelji; nije dobro ni pretjerano isticati te razlike. „Jedinstvo u Kristu nadilazi sve naizgled nepremostive podjele, uključujući rasu, društveni status i spol. Galaćanima 3,26 također služi za ponovno potvrđivanje razlike među spolovima. Apostol Pavao ne kaže da je razlika između muškarca i žene, o kojoj se na drugim mjestima govori kao o Božjem planu, izbrisana. Naprotiv, on smatra da se u Kristu može nadvladati i da je nadvladan rivalitet, neprijateljstvo i nasilje koje narušava odnos između muškarca i žene. Zaista je očito da u ljudskim bićima razlika u spolovima vrši važan utjecaj, mnogo dublji od primjerice etničkih razlika: ove potonje ne utječu toliko na ljudsku osobu tako intimno kao razlika u spolovima koja je izravno određena i za zajedništvo osoba i za rađanje ljudskih bića”.⁴

Mjesto i uloga žene u obitelji

U jednom dinamičnom okruženju, kao što je obitelj, svaki se član obitelji stalno izgrađuje i mijenja, prolazeći kroz faze obiteljskog ciklusa. Krenimo od rođenja. Braća i sestre u obitelji, redoslijed kojim su djeca rođena jedno je od obilježja ranog života s tragovima za budućnost. Važno je dojenje i bliski kontakt s majkom od samog rođenja, sigurnost, pažnja i zaštićenost u majčinu krilu kao i prisutnost oca od rođenja i ranije u pripremama za porod i prenatalnoj komunikaciji. Neizbježna je uloga onih koji od rana čuvaju dijete: majka, otac, baka, teta, sestra, brat ili netko treći. Selo, grad, narodni običaji, izbor zvanja, zanimanje, rad na poslu, u kući, vjersko opredjeljenje, sve su to kamenčići u moza-

iku koji oblikuje ženu. Žena u obitelji: kćer, sestra, unuka, djevojka, zaručnica, majka, baka, teta, strina, zaova, nevjesta, snaha, jetrva, svekrva, punica... U odnosu na rodbinsku ulogu koju nije u svakom slučaju izabrala, zanimanje je u nekim sredinama mogla birati. Kao majka, ona je roditeljica, nositeljica života, odgojiteljica, prije svega je partnerica.

Partnerstvo

Prije uloge roditeljice značajno je partnerstvo (pjesma: „Ja sam tvoja čovječica”). Žena od čovjekova rebra, čovjekove strane, pored njega, družica, prijateljica, savjetnica. Različita i slična. Za zajedništvo je potrebna sličnost, a različitost je bogatstvo zajedništva, koje traži trajnu korekciju sebe. Živjeti partnerski odnos u ravnopravnosti spolova u datosti kakvi jesu, možda je jedna od najzahtjevnijih uloga žene u obitelji, od koje se traži i niz drugih uloga: trajno odgovaranje i osluškivanje potreba supruga, suputnika, muža, održavanje ravnoteže bračnog odnosa iz kojeg crpi snagu i daje primjer djeci i ostalim članovima obitelji i zajednice. Za harmoniju bračnog odnosa i ostvarenje uloge žene i njenog identiteta vrlo je važna uloga muža, supruga, oca. Zato, da bi žene bile žene, potrebno je da muševci budu muškarci i istinski partneri koji pored svoje životne družice ostvaruju i pronalaze svoj identitet. Žena je pomoć mužu danas, u traženju novog identiteta koji se poljuljao u novonastalim situacijama. Ako je i izgubio staru ulogu jedinog hranitelja obitelji, njegovu ulogu muža i oca nitko mu ne može oduzeti ni preuzeti. Pravu ulogu muža i oca može odigrati jedino on, a uloga žene je da mu to omogući.

Žena je empatično biće, suosjeća s mužem, s djecom i ostalim članovima obitelji. Njena svijest i društveni angažman su danas porasli. U svjetlu vjere i Božjeg poziva, ona može dobro uskladiti svoju ulogu u obitelji i društvu.

O dostojanstvu i pozivu žene progovorio je papa Ivan Pavao II u dokumentu *Mulieris dignitatem*. „Radi se o otkriću čitavog bogatstva, svih osobnih mogućnosti ženskog bića, sva od vječnosti darovana vlastitost žene, kakvu ju je Bog zamislio, kao samostalnu osobu, koja sebe pronalazi iskrenim darivanjem.”⁵

„Edith Stein tvrdi da postoji forma „žena” –species” žena” s bitnim, nutarnjim kvalitetama koje se

³ Kuby G., *Nova ideologija seksualnosti*, prev. Ivanda I., Verbum, Split, 2010, 8-9.

⁴ Deandrado N., *Pavlova paradigma partnerstva*, Concilium, 2010 / 1, 100-101.

⁵ Ivan Pavao II., *Mulieris dignitatem* 11, Zagreb, KS, Dokumenti 91, 37.

ne mijenjaju. Teologija žene odnosi se na ono vječno žensko: na vječni ženski ideal.”⁶

Čovjek, muž, otac, muškarac koji je prihvatio svoju ulogu omogućava ženi da pored njega ostvari svoj poziv.

Nakon sudbonosnog DA, svijet nije stao, završeno je jedno razdoblje života i počelo novo. Otvorena je nova stranica zajedničkog života u kojem Ljubav vodi glavnu riječ. U međusobnom odnosu muža i žene stvara se nova slika kojom se osvaja svijet i ostvaruju pozitivni i negativni bodovi na pozornici života, pogotovo ako se živi u proširenoj obitelji. Ta je veza jako važna jer je tu izložena dodatnim strujama i zahtjevnim odnosima. Jedno tijelo koje su postali muž i žena nije samo njihovo fizičko zajedništvo, već sve ono duhovno i materijalno što se nastavlja iz njihovog zajedničkog odnosa. Znati zadržati to jedinstvo za čitav život, veliko je životno umijeće, koje nije upravo proporcionalno ni u matematičkom odnosu sa školskom naobrazbom, naprotiv, čak visoko školovane osobe padaju lakše na takvom životnom ispitu nego naše bake koje su, obdarene životnom mudrošću, osluškujući srce i poštujući Božje zakone uspjele roditi i odgojiti djecu i sačuvati brak. Davati, ne tražiti, primati, ne zadržavati za sebe. „Ljubav je velikodušna, dobrostiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se, nije nepristojna...sve pokriva, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi.” (1.kor.13.4-5,7). Pavlov hvalospjev ljubavi vrijedi za sva vremena - za obiteljsko okruženje, radno mjesto, poslanje i opredjeljenje za život.

Nezrelost za partnerstvo dovodi do novih uloga u odnosu bračnih drugova. Neki u ženi traže majku ne samo djeci već i sebi, pa postaju ljubomorni na svoju djecu. Ima nezrelih i nesposobnih žena, koje u liku supruga traže oca. U takvim nezrelim odnosima rađa se ovisnost, ljubomora i nesamostalnost za život. Druga su krajnost samozivi supružnici, jaki individualci, koji stalno teže ostvariti sebe i svoje životne ciljeve, zbog kojih nerijetko pati cijela obitelj, pogotovo ako su ti ciljevi sebični.

Različite uloge

Tijekom povijesti žene su odigrale značajne uloge u društvu. Utjecale su na tijek povijesti, zbog njih su se vodili ratovi, ali one su dobivale i nagrade za mir. Može li žena biti samo majka, odgojiteljica

i domaćica? Nije li nerazborito i sebično isključiti ženu iz svih društvenih događanja, uključivši i rad u pastoralu, odlazak na misu, zahtijevati od nje da pere, kuha mete, rađa i odgaja djecu i zanemari sve društvene aktivnosti koje je obogaćuju, izgrađuju i nadopunjuju? Nemaју sve žene jednake potrebe, ni jednake ambicije. Neke su vrlo skromne u svojim željama i ambicijama, a druge prividno neumjerene. Dobro se prisjetiti prisposode o talentima prije prosuđivanja o ženi i njenim ulogama. Danas žene rade i zbog ekonomskih prilika. Teško je živjeti od jedne i nijedne plaće. Ostati kod kuće bila bi u nekim slučajevima doista premija i privilegija. Značajna je uloga majke u prve tri godine djetetova života, važnost je u dojenju djeteta, stoga je poželjno zaštititi i majku i dijete i omogućiti im što kvalitetnije zajedništvo.

Uloga žene u obitelji mijenjala se tijekom povijesti. Danas se od žene traže nove uloge. Žena se duboko razlikuje od muškarca, premda imaju jednaka prava, oni nisu jednaki. Bog je stvorio čovjeka kao muško i žensko, potrebno je uvažiti te razlike i ne tražiti od žene da bude muškarac bez obzira na uloge koje je preuzela.

Majka nositeljica života

Naglasila bih nositeljicu života u čijem krilu, radionici života(V.Pozaić, Status ljudskog embrija), Bog tka novo ljudsko biće. Jesu li danas majčina krila radionice ili stratišta novih ljudskih bića, plodne njive posute pesticidima? O pitanju odnosa prema kontroli rađanja i pozivu na odgovorno roditeljstvo, majka ne odlučuje sama, ali mnogo doprinosi odluci o prihvatanju novog života u dogovoru sa suprugom uz Božji blagoslov. Ona je sukreatorica novog bića koje devet mjeseci nosi pod srcem. Ne samo DA životu u prihvatanju života, nego još čitav niz faktora utječu na ovu ženinu ulogu. Da bi je što bolje ostvarila, potrebna je posvemašna potpora supruga i osobna briga za održavanje tjelesnog i duhovnog zdravlja.

Majka hraniteljica obitelji

Ne samo roditeljica već i suhraniteljica, u nekim slučajevima je i jedina hraniteljica obitelji.. Kako sačuvati dostojanstvo žene i majke u poslovima koji traže predanje, vremenski i tjelesno iscrpljuju do kraja i ne ostavljaju dovoljno vremena ni snage za obitelj? „Žene i danas imaju puno teži put k ostvarenju poslovne karijere nego muškarci. Ovakav status

⁶ Gavrić, A., Dostojanstvo žene, VII. kongres HKDMST (uvodno predavanje), Zagreb, 2012.

žene u poslovnome svijetu donio je neke negativne posljedice za ženu, obitelj i samo društvo. Žena je u većini slučajeva stavljena pred izbor: ili karijera ili obitelj.”⁷

Majka tješiteljica

Ženin smisao za empatiju, njena suosjećajnost uvelike ostvaruje mogućnost iskrene tješiteljice, ne samo vlastite djece i supruga već i svih povjerenih osoba. Ona je rame za plakanje, uho za slušanje, melem za rane duše i tijela. Majčin poljubac i pravovremena riječ, pravi su lijek u nekim situacijama. Mnoge su naše majke i bake odigrale tu ulogu bez prethodnog scenarija, spontano reagirajući osnovnim opredjeljenjem za život ispunjen ljubavlju..

Majka odgojiteljica

„Obitelj je temeljna društvena zajednica čija je osobitost sustavna briga za odgoj i u toj zadaći ona je nezamjenjiva.”⁸

U zahtjevnosti odgoja majka ima veliku ulogu. Nedostatak kućnog odgoja pravi neprilike ne samo onima koji ga nemaju, već takvi prave neprilike i onima koji ga imaju. Odgajati svojim primjerom, znanjem stečenim, usvojenim ili sve prepustiti spontanosti? Obiteljski odgoj zahtjevan je i naporan proces, izložen mnogim iskušenjima: tisak, tv, internet, ulica, loše društvo, biti u trendu (droga, alkohol, duhan, igrice...) Odgoj traži prilagođavanje sebe zahtjevima djece i vremenu u kojem živimo, a da se pri tom ne izgubi svoj identitet. Traži čvrsto držanje uzdi u rukama, koje treba znati i olabaviti. Naporno je boriti se protiv zla, koje se često skriva u povodljivoj masi koja želi biti u trendu. Kako se danas boriti protiv zla i ostati suvremena, a ne staromodna i nazadna? Da bi se mogla boriti protiv zla u vlastitoj obitelji, treba spoznati korijenje zla i znati razlikovati što je dobro, a što zlo. Tu je i genetsko nasljeđe koje nije uvijek nepobjedivo. Za odgoj su zahvalni pravi uzori. Osim uzornih roditelja, pravi naš uzor je Isus Krist i njegova Majka Marija. Uzevši naše smrtno tijelo Isus je dobro znao što je u čovjeku. Njegova majka, Blažena Djevica Marija, začeta bez grijeha, nositeljica Boga živoga, naša zagovorni-

ca i tješiteljica putokaz je i pomoć, uzor poniznosti i poslušnosti

Majka moliteljica

Majka je uloga koju žena u potpunosti ostvaruje u obitelji, u širem smislu možemo govoriti i o duhovnom majčinstvu. Dužnost kršćanske majke nije samo da začne dijete i nosi u svom tijelu za zemaljski život nego da ga začne i rodi u svom srcu za nebeski život. Razmišljanje iz Augustinovih Ispovijesti: „Tatka je bila moja majka, jer si je tako učio ti, vjerni učitelj u školi njezina srca. Napokon je i svoga muža već potkraj njegova zemaljskoga života pridobila za tebe, a kad je postao vjernik, nije se više na njega tužila zbog onoga što je zbog njega podnosila dok je još bio nevjernik. Bila je također sluškinja slugu tvojih. Tkogod ju je od njih poznao, mnogo je u njoj hvalio, častio i ljubio tebe, jer je osjećao tvoju prisutnost u njezinu srcu, što su svjedočili plodovi njezina sveta života. Svoje je sinove odgojila rađajući ih toliko puta koliko ih je puta vidjela kako se okreću od tebe... tako se brinula kao da nam je svima majka, a tako nas je služila kao da je kćerka svakoga od nas.”⁹

Novo vrijeme donosi nove izazove i zadatke koji su opterećenje za ženu. Ona nije sama, ako muž i zataji uz nju je Bog i Blažena Djevica Marija. S tom svijesću žena nastavlja ulogu majke moliteljice, čuvarice ognjišta i obiteljske tradicije. Prve molitve i trajne zahvale, krunica u ruci i blagoslov sinu ratniku, mužu patniku - žena je srce obitelji i duša obiteljske zajednice. Uloga majke moliteljice uloga je iz koje crpi snagu za sve druge životne uloge. Scott Peck, autor betselera devedesetih godina XX st. „Put kojim se rjeđe ide”, poznati američki psihijatar, govori kako libido, tj. biološki nagon u jednom razdoblju života postaje presudan za ostvarenje one intimne čežnje sjedinjenja s drugim bićem različitog spola. Kada splasnu ti nagoni, žena se sve više vraća i okreće Bogu kojeg osim u bližnjima pronalazi u dubini srca. Majka moliteljica, posrednica između zemlje i neba, između Boga i čovjeka, nalazi uzor u Mariji i u Svetoj obitelji, uzoru svih obitelji. Uloga žene i majke je i u pripremi obiteljskih slavlja: žena animatorica, umjetnica i kreatorica novih ideja i čuvarica tradicije. Veličanstveno je zvanje i poslanje Majke. Papa Ivan XXIII:” Majčinstvo je onaj cilj prema kojem Stvoritelj želi usmjeriti čitavo biće žene.

⁷ Volarević M., Obnovljeni život, FTI 2012/ 2, 326.

⁸ Rosić V., Odgoj obitelj škola, Rijeka, Žagar, 2005, 79.

⁹ Mišić A., Žena u spisima ranokršćanskih pisaca, u: Knezović K., Ženom neka se zove, Zagreb, FTI, 1995, 102.

Taj majčinski poziv tako je vlastit i urođen da je na djelu i tada kada izostane izravno rađanje.”¹⁰

Kardinal Alojzije Stepinac izjavio je u ožujku 1939. Mariji Jurić Zagorki za list „Hrvatica” koji je ona uređivala: Određujući pobliže zadatak žene sv. Pismo je naziva mater vivientum – majka živih. „Žena je čitavim bićem tajanstveni atelier, gdje Stvoritelj uz najtjesnije sudjelovanje žene kleše najdivniju od svih umjetnina – besmrtno biće čovjeka, djeteta Božjega i baštinka kraljevstva nebeskog. Žena nije Majka samo u tjelesnom smislu; njezino majčinstvo svojom toplinom, ljubavlju i beskrajnom požrtvovnošću obuhvaća život čovjeka, u svim njegovim fazama. Ako se žena odreće majčinstva, ona se odrekla najveće časti i najvišeg dostojanstva; ispustila je iz ruke polugu, kojom je pokretala svijetom, od korijena do krune ljudskoga stabla formirala i obnavljala njegov život. Žena je pozvana, da u sva područja života - počevši od individualnog života muževog – unese nešto novo, nešto specifički žensko, ali za život nešto bitno, jednako vrijedno i ravnopravno. Ona do vjerskih spoznaja dolazi više intuicijom i prihvaća ih čitavim bićem, pa je sumnje teže pokolebaju. U nje nije tolika pogibelj kao kod muškarca, da će joj vjerski život razoriti silovite strasti ili da će ga ugušiti kruta životna borba. I napokon jer je fizički žena slabija, u njezinom je vlastitom interesu, da se što više osloni na idealne i religiozne sile. Zato ima žena u nekom posebnom

smislu poslanje, da bude čuvarica idealnih vrednota u čovječanstvu.”

Završavam riječima sv. Pavla „Muževi volite svoje žene, žene poštujte svoje muževe...” i želim vam da u životu možete doživite ono što sam izrekla u stihovima pjesme Filozofija ljubavi:

„Volim te, dakle jesam, voliš me dakle postojim.”

Ja sam tvoja čovječica
Ne nazivaj me ženom,
Jer ja sam tvoja Čovječica,
Od Boga za tebe stvorena:
Meso od mesa tvogoga,
Kosti od tvojih kostiju,
Od tvogog rebra sazdana,
Tebi s desna postavljena,
Bogom tebi dana,
da rod donesem,
ljubavlju te nahranim...
Ne, ne nazivaj me ženom ,
Jer ja sam tvoja Čovječica.
Žena je prezrena,
Zadnjim slovom oslovljena,
Okovima muškim zarobljena.
A ja, ja sam tvoja Čovječica,
Jer ti moj si čovjek
Čije ime pišem velikim
Početnim slovom Č.

Danijela De Micheli Vitturi

¹⁰ Lasić S., Pravo na rođenje u učenju Crkve, prir. Radelj P. M., Zagreb, Tonimir, 2009, 145.

IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

Misa zahvalnica za studente i profesore Sveučilišta u Splitu

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije studenti i profesori Sveučilišta u Splitu slavili su u petak, 1. srpnja 2016., „Te Deum” - misu zahvalnicu za proteklu akademsku godinu u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu.

Misu je predvodio veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić. U koncelebraciji je bilo nekoliko svećenika među kojima i povjerenik za pastoral mladih dr. don Mihael Prović i dekan splitskoga KBF-a prof. dr. fra Anđelko Domazet.

Mons. Barišić je u homiliji rekao kako je dobro što svoju osobnu i zajedničku zahvalu za proteklu akademsku godinu i sve što je u njoj proživljeno iskazujemo slave-

ći euharistiju – čin zahvale Bogu. Istaknuo je kako je obrazovanje i znanje važno, no da moramo zapamtiti da više znanja ne znači i više ljudskosti i pravednosti. Kao primjer

naveo je dva carinika iz Svetog pisma. Prvo Mateja koji je u svoje vrijeme bio visoko obrazovan i imao je važnu društvenu poziciju, no upravo to ga je dovelo do nepoštenja i gubitka ljudskosti. Krist ga pogleda i pozove da ga slijedi. Isti stupanj obrazovanja i ugleda imao je i carinik Zakej, također nepošten i omražen čovjek kojeg susret s Isusom mijenja. No, Isus njega ne poziva da ga slijedi, već da ostane u svojoj profesiji, ali da bude pošten, da bude čovjek. „Krist je došao tražiti izgubljene i vraćati ih svome Ocu. I sam je kazao da ne treba zdravima liječnik, nego bolesnima. Isus nas liječi svojom milosrdnom ljubavlju. Primjer Mateja i Zakeja nam to svjedoči, ali iz njihovih različitih životnih putova možemo zaključiti da bez obzira koju životnu ulogu je Gospo-

din za mene namijenio važno je da budem pošten, da budem čovjek. Nigdje se ne ćemo u potpunosti ostvariti bez Krsta”, istaknuo je nadbiskup. Nadodao je da primjere ne trebamo tražiti u biblijskim vremenima jer je isto i danas. Toliko je bogatih koji su puno nekretnina, pokretnina i gotovine i uživaju brojne visoke društvene uloge, a u sebi su nesretni i prazni, gladi i žedni. „Gladni su i žedni Boga u svojim životima. Njegova riječ unosi puninu u naša srca. Stari su za čitanje upotrebljavali riječ ‘štenje’. Ono je bilo toliko važno da je po njoj, po ‘štenju’, po Božjoj riječi, nastala riječ poštenje. Ono nam je potrebno. Potrebno je da u naše odnose i sustav unesemo poštenje, ljudskost, odgovornost i iznad svega milosr-

đe.” Pozvao je okupljene studente da se propitaju i vide jesu li iz ove akademske godine crpili samo znanje ili su u svoj život ugrađivali one trajne vrijednosti te tražili čovjeka u sebi. „Gospodine, hvala ti

što činiš da u meni raste čovjek. Pomozi mi da ga i ja otkrijem u sebi i drugima”, zaključio je molitvom mons. Barišić.

Povjerenik za pastoral mladih don Mihael Prović zahvalio je svim okupljenima profesorima i studentima na zalaganju i suradnji u protekloj akademskoj godini te poželio studentima plodonosno vrijeme ispitnih rokova koje je pred njima. Prigodnu riječ studentima su uputili i prorektor splitskog Sveučilišta prof. dr. Alen Soldo te novi ravnatelj splitskoga Studentskog centra Stanko Dell’Orco.

Na samome kraju svečano je otpjevan himan „Tebe Boga hvalimo”, a misu je pjevanjem obogatio slavljenički tim mladih molitvene zajednice „Dobri Pastir” iz Kaštel Gomilice. (Kristina Bitanga)

Nightfever na studentskom Kampusu

U organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije u nedjelju, 3. srpnja, na studentskome Kampusu u Splitu održan je Nightfever

– duhovni događaj poznat širom svijeta koji se već par godina održava u Splitu.

Nightfever je započeo misnim slavljem koje je predvodio don Mihael Prović, studentski kapelan. U propovijedi don Mihael se osvrnuo na nedjeljno evanđelje koje je približio mladima. Na svećenstvo smo svi mi pozvani, „jer svojim primjerom kako ja tako i vi možete nekoga privući u Crkvu, međutim možemo nekoga i otjerati iz Crkve”, istaknuo je don Mihael koji koristi evanđeosku sliku sedamdesetdvojice učenika koje Isus šalje.

Nakon sv. mise uslijedilo je prigodno klanjanje koje je animirao don Mihael, a u sklopu klanjanja okupljeni su imali priliku čuti svjedočanstva dvoje zaručnika i jednoga bračnog para koji su svjedočili o svojem životu, duhovnosti i predbračnoj čistoći. Tijekom cijeloga događaja studenti su imali priliku

za ispovijed, dok je Nightfever glazbeno animirao SKAC band. (Ante Marević/Ivan Žižić)

Mladomisnici položili jurisdikcijski ispit i dobili trajnu ovlast ispovijedanja

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić primio je u ponedjeljak, 4. srpnja, petoricu novozaređenih svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije i Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja: don Antu Gabrila, don Antu Kelavu, fra Antu Bešlića, fra Duju Jukića i fra Petra Komljenovića. Susretu u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu nazočili su i generalni vikar mons. Miroslav Vidović te profesori i mentori ispitanika don Marijo Volarević i fra Ivica Jurić.

Uz srdačnu dobrodošlicu na početku susreta, nadbiskup Barišić je mladomisnicima rekao da mogu biti ponosni i zahvalni Bogu što ih je u Godini izvanrednog jubileja Božjega milosrđa posvetio da mogu biti produžena ruka – djelatnici Božjega milosrđa. Podsjetio ih je na riječi sa svećeničkoga ređenja: „Budi svjestan onoga što radiš. U djelo provedi ono što obavljaš i život svoj suobličuj otajstvu križa

Gospodnjega” te ih pozvao da svoje svećenstvo žive upravo po njima, jer one izražavaju bit i identitet svećenika. „Krist vas želi vidjeti kako proroke njegove milosrdne ljubavi. To je blago koje vi svakodnevno trebate otkrivati i iskustveno prenositi braći i sestrama koji su vam povjereni. Budite mjesto događanja

čudesa Božjih”, istaknuo je nadbiskup.

Generalni vikar i mentori obavili su s novozaređenim svećenicima jurisdikcijski ispit, provjerili njihovo poznavanje pojedinih crkvenih propisa, moralnih načela i pastoralne primjene. Ko-

misija je zajednički donijela svoje mišljenje o prikladnosti kandidata za dobivanje ovlasti trajnoga ispovijedanja te im obznanila da su uspješno položili.

Mons. Barišić je potom mladomisnicima podijelio prve dekrete o pastoralnoj službi kao i trajnu ovlast za ispovijedanje. Susret je završio zajedničkim ručkom. (KB)

Nova uprava sestara Služavki Maloga Isusa splitske provincije

Na XV. redovitom provincijskom kapitolu sestara Služavki Maloga Isusa splitske Provincije sv. Josipa sa sjedištem u Splitu, koji se od 1. do 6. srpnja održao u Duhovnome centru Djeteta Isusa u Livnu, pod predsjedanjem vrhovne glavarice s. Radoslave Radek, 3. srpnja izabrana je nova provincijska uprava.

Za provincijsku glavaricu izabrana je s. Anemarie Radan. Provincijska zamjenica i prva provincijska savjetnica je s. Eduarda Marić. Za drugu savjetnicu izabrana je s. Jelena Marević, za treću s. M. Miljenka Grgić, a za četvrtu s. Sandra Midenjak.

Nakon izbornoga dijela kapitula sestre su nastavile radnim dijelom kapitula, u kojem su raspravljale na temu „Naše služenje bližnjima”. Imajući u vidu karizmu Družbe i duh svojega utemeljitelja sluge Božjega Josipa Stadlera, te prilike u kojima žive i

djeluju, donijele su smjernice za život i djelovanje Provincije u današnjemu vremenu. Zadnji dan kapitula hodočastile su u Sarajevo na grob Utemeljitelja. (s. Maneta Mijoč)

Stručni skup permanentnoga obrazovanja mlađih svećenika Splitske metropolije

Splitsko-makarska nadbiskupija u suradnji s biskupijama Splitske metropolije i Franjevačkom provincijom Presvetog Otkupitelja, svake godine priređuje trodnevni stručni susret permanentnog obrazovanja mlađih svećenika zaređenih zadnjih deset godina. Ove je godine za mjesto održavanja odabrana Kuća susreta Emaus u Potocima kod Mostara. Na permanentnom obrazovanju, koje je trajalo od 4. do 7. srpnja, sastalo se 19 dijecezanskih svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije predvođenih nadbiskupom mons. Marinom Barišićem, zatim petorica svećenika Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja iz Splita te četvorica svećenika Dubrovačke biskupije i jedan iz Šibenske biskupije. Na predavanjima su sudjelovali i dubrovački biskup mons. Mate Uzinić te provincijal fra Joško Kodžoman.

Tema ovogodišnjega skupa bila je postsinodalna pobudnica pape Franje „Radost ljubavi”. Kroz predavanja, rasprave i rad u skupinama te vremena predviđenog za duhovne točke i odmor, mladi svećenici pobliže su se upoznali s ovim dokumentom koji predlaže neke nove smjernice u pastoralu braka i obitelji.

Prvo predavanje održao je mr. Ivica Jurić, magistar franjevačkih bogoslova i profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Splitu. Analizirajući postojeće stanje obitelji, mr. Jurić se držao drugo-

ga poglavlja enciklike koje govori o stvarnostima i izazovima obitelji. Istakao je da Papa prvo detektira suvremene obiteljske probleme: pretjerani individualizam u obitelji, hedonističku kulturu, krivo shvaćenu slobodu, kulturu provizornosti i narcisoidnost. Potom se govori o posebnim problemskim izazovima, koji se stavljaju pred pastoral obitelji, kao što su: različite vrste ovisnosti, industrija zabave, dekonstrukcija obitelji te rodna ideologija. „Svi ti izazovi modernoga vremena brak i obitelj pokušavaju prikazati staromodnim institucijama te ih izjednačiti s drugim vrstama zajednica.” Treći dio poglavlja pred Crkvu stavlja pitanje: „Što nam je činiti? Uspoređujući Isusov odnos prema Samarijanki i grješnici u Evanđeljima, Papa nudi rješenje ovih problema u davanju prednosti vremena nad prostorom. Rješavanje obiteljskih poteškoća dug je proces i iziskuje određeno vrijeme te se ne može ostvariti odmah i sada. Odgovorni trud, samokritičnost i inzistiranje na pravima obitelji umjesto pojedinačnih prava samo su neka od preporuka koje se nude u ovoj pobudnici”, rekao je mr. Jurić.

Dr. Dubravko Turalija, profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, održao je drugo predavanje. Tema je bila „Biblijski nauk o braku i obitelji”. Za polazište je dr. Turalija uzeo kratko egzegetsko tumačenje tekstova o stvaranju svijeta i čovje-

ka. Naglašavajući trostruku vezu Bog – muž – žena, dr. Turalija je naglasio da svaki neuspjeh u braku leži u činjenici da se barem jedna strana udaljila od Boga. Rješenje se vidi u održavanju veze muža i žene s Bogom, pojedinačno i zajednički. Uzdižući ženidbu na razinu sakramenta, Isus Krist restaurira brak.

Treće predavanje pod naslovom „Ljubav u obitelji koja postaje plodna” održao je dr. Josip Markotić, stručnjak s područja bioetike, a ujedno suprug i otac troje djece. Ljubav i plodnost su u središtu Papina govora. Osvrćući se na činjenicu da pretjerani kritizam i idealizam mogu loše djelovati na prepoznavanje pravih problema, Papa u ovoj pobudnici vješto izbjegava zamku ovih dviju krajnosti te, koristeći Hvalospjev ljubavi svetoga Pavla, ukazuje na ključna pitanja i poteškoće s kojima se susreće suvremeni brak i obitelj. Neki od pastoralnih pothvata koji se u ovom dijelu pobudnice preporučuju su: veća uvjerljivost Crkve o nerazrješivosti braka u odnosu na mlade, ustrajna borba protiv krivih oblika spolnosti, ohrabrenje neplodnim bračnim parovima za posvajanje ili udmljavanje djece te revalorizacija uloge muškaraca u vjerskom životu obitelji i Crkve. Potrebno je ponovno aktualizirati encikliku Humanae vitae, kao i teologiju tijela koju je naglašavao sv. Ivan Pavao II.

U poslijepodnevnom satima sudionici skupa zajednički su se uputili prema svetištu Majke Božje na Hrasnome. Koncelebriranu svetu misu predvodio je nadbiskup Barišić koji je u propovijedi pojasnio pastoralnu usmjerenost svećenika. Uspoređujući Isusovo poslanje dvanaestorice apostola u izraelske gradove i sela, nadbiskup je primijetio da je središnja uloga svećenika pronalaziti i usmjeravati vjernike u njihovim konkretnim životnim situacijama i problemima. To ističe i papa Franjo kada govori o potrebi izlaska „na periferije”, zaključio je nadbiskup svoju propovijed. Nakon svete mise, svećenici su se uputili

prema obližnjem brežuljku na kojemu se nalazi kip Majke Božje – Kraljice Mira. Izlet je zaključen zajedničkom večerom u parku prirode Karaotoku.

Posljednja četiri poglavlja pobudnice predstavio je mr. don Marinko Šljivić, svećenik Dubrovačke biskupije, predstojnik Katehetskog ureda te župni vikar u Župi sv. Mihajla na dubrovačkome Lapadu. Problemi s kojima se svećenici svakodnevno susreću u pastoralu braka i obitelji, iziskuju razvoj novih pastoralnih metoda. Kako bi se to ostvarilo, neophodno je obrazovati sjemeništare, bogoslove, ali i angažirane laike, o konkretnim stvarnostima obiteljskoga života i teškoćama suvremenih obitelji. Svećenici su tako pozvani pratiti zaručnike kroz čitavo vrijeme pripreme na ženidbu, ali i biti im blizu

nakon što stupe u brak. Obiteljski pastoral bitno je misionarski i traži od svećenika određeni napor kako bi se postigli ciljevi. Pobudnica se dotiče i vrlo aktualne teme rastave i razvoda braka te ponovnih građanskih vjenčanja. Rastavljeni i ponovno vjenčani vjernici,

makar ne pristupaju sakramentalnoj pričesti, ne smiju se osjetiti odbačenima. Crkva nije daleko od tih ljudi i potiče ih da svoju djecu odgoje u kršćanskom duhu. Svoje je predavanje mr. Šljivić zaključio Papinim pozivom da se „pastiri trebaju posvećivati primatu ljubavi, ne uvjetujući Božje milosrđe. Pastoralno praćenje jako se razlikuje od hladnoga morala na pisaćem stolu te od zatvorenih srdaca koji na Mojsijevoj stolici sude na površan način teške slučajeve i ranjene obitelji”.

Nakon plenarne rasprave, okupljenima se obratio nadbiskup Barišić, biskup Uzinić te provincijal Kodžoman koji su još jednom posvijestili važnost ovakvih susreta kao i aktualnost teme koja je ove godine obrađivana. Stručni skup zaključen je zajedničkim ručkom. (Ratomir Vukorepa)

Susret Nadbiskupa s mladima iz udruge SKAC_St

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić susreo se u petak, 8. srpnja, u Nadbiskupskom ordinarijatu u Splitu s mladima iz udruge SKAC_St. Predsjednik Silvio Puljić, dopredsjednik Duje Dr-

nas, tajnik Nikola Konjušak i članice Vijeća Manuela Mirt i Paula Mužinić upoznali su mons. Barišića s aktivnostima Udruge na području Splitsko-makar-

ske nadbiskupije, ali i na nacionalnoj i internacionalnoj razini.

Mladi su istaknuli kako je glavni zadatak SKAC_St-a, osnovanog 2010. godine, pružanje podrške mladima u razvijanju njihovih kvaliteta s ciljem njihova osobnoga rasta i sa željom da se na dobro organiziran način, kako zajednički tako i pojedinačno, aktivno uključe u društvo u skladu s kršćanskim vrijednostima. Nadbiskupa su upoznali s projektima koje su ostvarili u šest godina

djelovanja, kao i sa novim idejama koje su u pripremi. Preko 500 članova i 600 volontera u šest godina ostvarilo je više od 200 realiziranih projekata i osam trajnih programa dostupnih preko 4000 korisnika.

Svoju aktivnost podijelili su u četiri SKAC_St-ove organizacije: Studentski katolički centar Split, Volonterski centar mladih, Akademski krug i Forum mladih katolika Hrvatske za društvenu uključenost. Studentski katolički centar Split ostvario je

projekte Effata, Školu o medijima, tečajeve stranih jezika, Planinarski križni put, Cross_ing, Skac bend, mise mladih i ljetne studentske igre. Volonterski centar mladih pokrenuo je akciju 72 sata bez kompromisa, Agente dobrote, humanitarnu školu trčanja, humanitarne utrke i humanitarne lutrije. Akademski krug SKAC_St organizira Sveučilišni forum „U dodiru znanosti i vjere”, Chesterton klub, donatorske večere i stipendiranje. Forum mladih katolika Hrvatske za društvenu uključenost organizator je F+ susreta po Hrvatskoj, sudjeluju u Youcat International projektu te planiraju provesti Strategiju 70x7 do 2020. godine.

Mons. Barišić čestitao je mladima na zauzetosti i uspješnoj realizaciji svojih snova o boljem svijetu. Rekao je da se od katolika, posebno mladih ljudi, mnogi očekuju da je radostan što pokazuju konkretna djela dobrote i doprinose napretku našeg društva. (KB)

Izaslanstvo Viteškog alkarskog društva Sinj kod Nadbiskupa

Izaslanstvo Viteškog alkarskog društva Sinj posjetilo je 8. srpnja splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića. Svojim posjetom željeli su pozvati nadbiskupa na ovogodišnju 301. Sinjsku alku te ga izvijestiti o tijeku pripreve, kao i o aktivnostima Viteškoga alkarskog društva.

Uz predsjednika Stipu Jukića, zamjenika Dinka Bošnjaka, tajnika Ivana Nasića i alkarskog vojvodu Antu Vučića, susretu u Nadbiskupskome ordinarijatu u Splitu prisustvovali su i počasni član Društva prof. don Josip Dukić ml., gvardijan i upravitelj Svetišta Gospe Sinjske fra Petar Klapež, gradonačelnica Sinja Kristina Križanac i pastoralni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Nedjeljko Ante Ančić.

Osvrćući se na obilježavanje 300. obljetnice čudesne pobjede nad Turcima pod Sinjem iz 1715. godine koje je započelo protekle 2015. godine te na 300. obljetnicu krunjenja Čudotvorne Gospe Sinjske, mons. Barišić rekao je da tako veliki jubilej naše kulturne, vjerničke i viteške baštine zaslužuje još veće priznanje na nacionalnoj i svjetskoj razini. „Sinjska alka važan je simbol hrvatskoga identiteta koji je poseban po tome što povezuje tradiciju i kul-

turu s vjerom i duhovnošću. Zahvaljujući vašoj odanosti i njegovanju te ostavštine, i buduće generacije će imati priliku živjeti to bogatstvo vjere i kulture”, istaknuo je.

Članovi Viteškoga alkarskog društva upoznali su nadbiskupa s radom Alkarske ergele te radom muzeja Sinjske alke. Fra Petar Klapež predstavio je program devetnice i proslave njihove glavne svetkovine Velike Gospe koja će i ove godine biti bogata brojnim liturgijskim, vjerskim i kulturnih događajima u svetištu. Gradonačelnica Križanac naglasila je kako

u zahvaljujući Sinjskoj alci i proslavi Velike Gospe grad u kolovozu posjeti više od 200 000 gostiju i hodočasnika, a pohvalila je i izvrsnu suradnju Društva, Grada Sinja i Svetišta Gospe Sinjske.

Predstavnici Viteškoga albarskog društva darovali su nadbiskupu Barišiću knjige „Leksikon Sinjske alke” i „Opsada sinjskog Grada 1715. godine” te dokumentarno-igrani film „Alka”. (KB)

U Vepricu održano „Ministrantsko ljeto”

U organizaciji Ureda za duhovna zvanja Splitsko-makarske nadbiskupije u svetištu Majke Božje u Vepricu od 4. do 9. srpnja održano je već tradicionalno „Ministrantsko ljeto”. Oko 40 ministranata i desetak animatora u Vepricu je boravilo od 4. do 7. srpnja.

Sudjelovali su ministranti iz Župe sv. Mihovila ark. (Kamen – Split), Župe sv. Roka (Jesenice), Župe sv. Andrija ap. (Sućidar – Split), Župe sv. Josipa (Dugi Rat), Župe Materinstva BDM (Brda – Split), Župe sv. Jeronima (Kaštel Gomilica), Župe sv. Mateja ap. (Ravne Njive – Split), Župe Bezgrešnoga Srca Marijina (Blatine/Škrape – Split), Župe sv. Luka ev. (Kućice) i Župe sv. Petra ap. (Cista Provo).

U pozivu povjerenika za duhovna zvanja, don Jure Bjeliša, koji je upućen svim župnicima, animatorima i voditeljima ministrantskih skupina stoji

da je Ministrantsko ljeto prigoda za molitvu, prijateljstvo, igru, planinarenje i kupanje. Tako se ministranti povezuju sa svojim Bogom i međusobno. Ovo je također prigoda za jedan duhovni rast kroz igru i molitvu, te možda Bog providi i na ovaj način duhovna zvanja. (Stjepan Žeravica)

Hodočašće vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije

Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije pod vodstvom predstojnika don Josipa Periša, a u organizaciji Hodočasničko-putničke agencije Kraljica Mira iz Zagreba, organizirao je za 56 vjeroučitelja hodočašće u Poljsku od 5. do 10. srpnja 2016. godine. Vjeroučitelji su posjetili Budimpeštu, Krakow, Wadowice, Auschwitz, Czestochowu, Trnavu, Bratislavu i Beč.

Iz Lijepe Naše prema „gradu s devet mostova”

Naši vodiči gosp. Mijo Rak i gosp. Slavo Mandurić obasipali su nas duhovnim sadržajima i oduševljavali smislom za humor. Euharistijom, molitvom časoslova i krunice obuhvaćali smo sve dane hodočašća i posvećivali ih. Bio je to naš najprikladniji odgovor pred Gospodinovim očitovanjem i iskustvom njegove dobrote.

Prvog dana hodočašća posjetili smo Budimpeštu i upoznali se s povijesnim znamenitostima kao što

su: Citadella, crkva sv. Stjepana, Parlament, Eržebet trg, Margaretin most. Zanimljivo je kako Budimska tvrđava i sve ono što smo ovdje vidjeli upućuje na pećinu srca, na povlašteno mjesto komunikacije čovjeka i Boga. Vrhunac komunikacije doživjeli smo u crkvi sv. Matijaša gdje smo slavili euharistiju. Pravi naziv ove crkve je crkva Naše Gospe, ali se često koristi naziv crkva sv. Matijaša koji je dobila po kralju Matijašu, zaslužnom za njezinu tadašnju obnovu. Dajući nam za uzore braću Ćirila i Metoda, don Josip nas je pozvao na navještaj kraljevstva Božjega po njihovu primjeru.

Zaustavili smo se na najvažnijemu dijelu trga, gdje se nalazi Milenijski spomenik – najznačajniji nacionalni spomenik čiji centralni dio zauzima 36-metarski korintski stup, a na čijem se vrhu nalazi krilati kip arkandela Gabrijela. Iza Milenijskoga spomenika mogu se vidjeti kipovi i brončani reljefi kraljeva i istaknutih povijesnih osoba Mađarske. „Grad na devet mostova” na odlasku nam je poru-

čivao da naša riječ može biti most ili ponor među ljudima. Zagledani u Dunav, u kojem se vide obrisi jednog od nedvojbeno najljepših europskih mostova, postali smo svjesni da smo pozvani graditi mostove i biti najljepši most što spaja ljude s Kristom. Uslijedio je smještaj u hotelu i večera, a za one koje fascinira svjetlo koje je stvorila ljudska ruka, i noćni obilazak „kraljice Dunava”.

„Sol zemlje” u podzemnom gradu od soli

Na našem putu prema Poljskoj zaustavili smo se u kapelici Porcijunkuli u gradu Wieliczki kako bismo slavili euharistiju.

Potom smo obišli rudnik soli koji je upisan na UNESCO-ov popis mjesta svjetske baštine u Europi. Uslijedio je obilazak podzemnoga grada izrezanog u stijeni od soli u raznim nijansama sive boje. Prošli smo dijelom rudnika otvorenog za turistički

Bog nam je darovao vjeroučenike na putu da i sami postanemo sol. Ponekad ih ne vidimo. Trebamo se samo spustiti u svoje dubine, kao što smo ušli u dubinu ovoga čudesnoga svijeta i vidjeli nevjerovatne prizore. Izlazak iz tame rudnika na svjetlo dana obasjao je lica istinskih Kristovih učenika koji ne proklinju tamu, nego pale tračak nade među ljudima. Smjestili smo se u hotel u blizini rudnika i okupljeni oko stola okrijepe razmjenjivali iskustva viđenoga i željno iščekivali što će nam donijeti novi dan.

U Svetišu Milosrdnog Isusa

Idućeg dana posjetili smo Krakow i Svetište Milosrdnog Isusa gdje se nalazi grob sv. Faustine Kowalske i slika Milosrdnog Isusa. Moderna crkva u obliku lađe svojom raskošnošću nam je oduzimala dah. Papa Ivan Pavao II. je ovdje 2002. godine bla-

goslovio novu baziliku te posvetio cijeli svijet Božjemu milosrđu. Osjećali smo njegov mir i zaštitu.

Pohodili smo grob sv. Faustine Kowalske i samostan u kojem je boravila za života. U njezinoj kapeli okupili smo se na euharistijsko slavlje koje je, kao i svakog dana, predvodio naš predstojnik. Ovog puta govorio nam je o milosrđu kao trajnom kršćanskom i vjeroučiteljskom opredjeljenju

obilazak i vidjeli najljepše i najznamenitije dijelove i drevne skulpture od soli. Posjetili smo i muzej rudarstva u kojem je izložena rudarska oprema od srednjega vijeka do danas. Sama pomisao na sol donijela je Isusovu rečenicu: „Vi ste sol zemlje. Ali, ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti? Nije više ni za što, nego da se baci van i da ljudi po njoj gaze” (Mt 5,13-16). I ovo zdanje ljudskih ruku svjedoči o ljudima koji su bili „sol zemlje” i od soli napravili kapelu i brojne oltare. Posebno nas je privukla kapela sv. Kinge. To je najveća podzemna crkva na svijetu, smještena na dubini od 110 metara. Prema poljskoj legendi, za otkriće rudnika zaslužna je upravo kraljica Kinga, kći hrvatsko-ugarskoga kralja Bele IV. i žena poljskoga kralja Boleslava Skromnog. Kraljica je svoj zaručnički prsten bacila u mađarski rudnik soli, nakon čega ga je rudar pronašao u Wieliczki.

i pozvao nas na razmišljanje o milosrđu u osobnom životu. Ozračje mira i Božje blizine vlada cijelim svetištem, a posebno se može doživjeti pred slikom Milosrdnoga Isusa. Slika predstavlja Uskrsloga Krista na čijim su rukama i stopalima vidljivi znaci pribijanja na križ.

Nastavili smo obilazak Krakowa. Slike i plakati sv. Ivana Pavla II. i sv. Faustine Kowalske najavljivali su Svjetski dan mladih koji će se ovdje održati od 26. do 31. srpnja pod geslom: „Blago milosrdnima, oni će zadobiti milosrđe” (Mt 5, 7). Nije čudno što smo se obilazeći Krakow osjećali kao doma jer su na ovom prostoru živjeli naši preci, Bijeli Hrvati. Grad nas je oduševio svojim starim gradom Wawelom, katedralom, središnjim gradskim trgom, tvrđavom Barbakan, brojnim crkvama i obrambenim zidinama. Krakovska katedrala sv. Stanislava i Vaclava je

krunsko svetište i jedno od poljskih nacionalnih svetišta. Stara je gotovo 1000 godina. Papa Ivan Pavao II. u njoj je služio svoju prvu svetu misu, a kasnije je kao papa razmišljao da ga tamo sahrane. U katedrali smo u relikvijama sv. Stanislava, krakovskog biskupa i mučenika, vidjeli mjesto na kojem se možemo susresti s Božjom milošću.

„Vrijeme bježi, vječnost čeka”

Kročili smo putem sv. pape Ivana Pavla II. i posjetili njegovo rodno mjesto Wadowice gdje smo imali priliku razgledati župnu crkvu. Lijepo je bilo biti uz krstionicu u kojoj se krstio i započeo milosni život budućega pape. Ovdje se njegova vjera probudila i sazrijevala. Taj krsni zdenac je poljubio o tisućljetnoj obljetnici pokrštenja Poljske dok je bio krakovski nadbiskup. Pokraj krstionice izmolili smo vjeroispovijest Hrvata katolika. O našoj povezanosti s Papom našega djetinjstva i njegovom izravnom utjecaju na život vjeroučitelja, govorio je don Josip u svojoj propovijedi.

Svaki kamen Wadowica odjekivao je riječima da bez straha kročimo putem evanđelja: Ne bojte se! Otvorite vrata Kristu! Glavna misao koja nas je pratila ostatak našega puta bio je natpis na satu župne crkve u Wadowicama: „Vrijeme bježi, vječnost čeka”. Vrijeme donosi i susrete od kojih se živi.

Nastavili smo put prema koncentracijskome logoru Auschwitz. Hodali smo tiho, svatko uvučen u svoju tišinu, gledajući slike zločina na fotografijama, upijajući svaku riječ vodiča. Osvjedočili smo se kako čovjek može nisko pasti. Većina je bila ubijena po dolasku u logor, dok su preostali iščekivali smrt od gladi, iscrpljenosti i robovskog rada. Među njima, s logorskim brojem 16670, bio je sveti Maksimilijan Kolbe. On je 1941. godine odveden u ovaj logor, a svoj je život završio tako što se dragovoljno predao u smrt u zamjenu za oca mnogobrojne obitelji. Za nje ga možemo reći da je i u paklu Auschwitz imao raj.

Nastavili smo putovanje prema najvećem marijanskom svetištu u Poljskoj, prema svetištu Gospe od Jasne Gore u Czestochowi. Crkva Rođenja Marijina unutar pavlinskoga samostana 1906. proglašena je bazilikom. Pozornost nam je privukao zid s mnoštvom pomagala za hodaње – darova onih koji su ovdje čudesno ozdravili.

Rano jutro 9. srpnja donijelo je naš ponovni odlazak u svetište Gospe od Jasne Gore. Bili smo iznenađeni mnoštvom vjernika koji su čekali svečano otkrivanje čudotvorne slike Majke Božje Jasnogorske koja se pokriva svaku večer u 21 sat, a uz zvuk fanfara otkriva sljedeće jutro u 6 sati. I mi smo nazočili toj pučkoj pobožnosti, a onda smo u pokrajnoj kapeli imali svetu misu nakon koje i pobožnost Križnoga puta.

Oprostili smo se od svetišta i krenuli prema Bratislavi. Na tome putu, od strane organizatora čekalo nas je iznenađenje. Zaustavili smo se u Trnavi i pohodili crkvu sv. Ane u kojoj se nalaze posmrtni ostaci sv. Marka Križevčanina i dvojice drugih košičkih mučenika. Sv. Marko je bio ponosan Hrvat, a opet čovjek cijeloga svijeta. Upisom u knjigu dojmova, ostavili smo svjedočanstvo svojega pohoda i nastavili put do crkve sv. Nikole i rodne kuće zagrebačkoga nadbiskupa Juraja Haulika. Lijepo je bilo ovaj dan završiti s mislima na svjedoke iz naše domovine i staviti sve doživljeno u ruke hrvatske blaženice Marije Propetog Isusa Petković koju smo taj dan slavili.

Povratak u domovinu preko Bratislave i Beča

Posljednje sunčano jutro našega hodočašća vodilo nas je do Bratislave i Beča. Kao središte višestoljetne kulture, Bratislava obiluje brojnim kulturno-povijesnim građevinama koje su većinom smještene u starom dijelu grada. Prvo nam je „u oko upao” prekrasan dvorac. Često ga nazivaju „okrenutim stolom” zbog kula koje djeluju kao noge stola kada ga okrenemo naopako. Odmah do dvorca nalazi se zgrada slovačkoga parlamenta s koje se pruža prekrasan pogled na grad, Dunav i mostove. Zatim smo krenuli prema katedrali sv. Martina u kojoj su se vršile krunidbe kraljeva. Centar grada nalazi se u starome dijelu grada, a jedan od ulaza u taj dio je Mihaelov toranj.

Po dolasku u Beč u crkvi Am Hof s hrvatskim iseljenicima sudjelovali smo na euharistijskome slavlju. Dobro nam poznato Evanđelje o Milosrdnom Samarijancu zaokružilo je ovo naše hodočašće u Godini milosrđa.

Prošetali smo najpoznatijom bečkom ulicom i zaustavili se kod katedrale sv. Stjepana – jednog od najvažnijih simbola u povijesti Austrije i samoga Beča. Još od XII. stoljeća smještena je u središtu grada i sjedište je bečkoga biskupa. Građena u gotičkome stilu, prepoznatljiva je po svom krovu s više od 200 tisuća crjepova, na kojem se nalaze povijesni austrijski grbovi. U katedrali se nalaze 23 zvona, od kojih je zvono sv. Marije od 20 tona najteže u Austriji i drugo u Europi.

Na povratku smo obišli i dvorac Schönbrunn – jedan od najvažnijih kulturnih spomenika u Austriji.

Palača i vrtovi odražavaju ukus, zanimanje i težnje habsburških vladara kojima je dvorac bio rezidencijom od 18. stoljeća do 1918. godine.

Prepuni dojmova, ali i zahvalnosti prema organizatorima i donatorima ovoga hodočašća, uputili smo se domovima s poljskim geslom u mislima: „Bog, čast i domovina.” Često riječi nisu dostatne da opišu sve doživljeno. Tako je bilo i na ovom hodočašću. Ali, zato postoji ono zapisano u srcu, jer kamo god putovali, srce je boravište gdje jesmo, gdje stajemo i kamo se spuštamo. (Marina Šimić)

Zbor iz Cambridgea održao koncert u Splitu

U splitskoj katedrali sv. Duje veliki mješoviti zbor The Chapel Choir of Pembroke College iz Cambridgea (Engleska), u organizaciji Splitsko makarske nadbiskupije i župnog ureda katedrale sv. Duje, održao je 10. srpnja cjelovečernji koncert ispunjen liturgijskim skladbama.

U izvrsnom akustičnom i sakralnom ambijentu splitske katedrale pod ravnanjem čak trojice dirigenta Grega Drotta, Richarda Parinsona i Anthanya Graya, zbor je izveo zahtjevne polifone skladbe na

engleskom nekolicine skladatelja (Drott, Byrd, Wingham, Tavener, Lauridsen; Bruckner, Rachmaninoff, Whitacre, Willan, Holst). Brojna publika koja se te večeri odlučila prisustvovati koncertu unatoč velikoj vrućini, s velikim zanimanjem i odobravanjem pratila je i dugotrajnim pljeskom nagradivala izvođače s međunarodnim ugledom koji su i ovom zgodom pokazali da uistinu zaslužuju tu reputaciju.

Zbor svakog tjedna redovito pjeva u Kraljevskoj kapeli na Sveučilištu u Cambridgeu u Engleskoj. Broji 30 članova koji su studenti u različitim akademskim disciplinama. Pjevaju uglavnom liturgijsku glazbu, a već su izdali nekoliko nosača zvuka. Zbor zimi nastupa po Ujedinjenome Kraljevstvu, a ljeti nastupaju diljem Europe i svijeta (SAD, Hong Kong, Singapur, Italija, Norveška, Danska, Njemačka, sl.). Godine 2012. nastupili su na Dubrovačkim ljetnim igrama. Svojim nastupima posjetitelje upoznaju s bogatom tradicijom anglikanske zvorske glazbe. (Ivica Luetić)

U Splitu proslavljen blagdan sv. Benedikta

U crkvi sv. Ante na Poljudu u Splitu održana je 11. srpnja sveta misa povodom blagdana sv. Benedikta, zaštitnika Europe. Misno je slavlje predslavio prof. dr. Mladen Parlov, uz koncelebraciju dr. Bernardina Škunce, dr. Josipa Marčevića i fra Nikice Devčića. Nazočili su joj brojni Splićani među kojima i članovi Hrvatske udruge Benedikt predvođeni predsjednikom dr. Vidom Popovićem, te gostom, prijateljem iz Tomislavgrada prof. dr. Matom Tadićem.

Misu je, za svoje članove i druge štovatelje sv. Benedikta, organizirala Hrvatska udruga Benedikt koja je nedavno proslavila petu obljetnicu svojega plodnog djelovanja. U prigodnoj propovijedi dr. Parlov je govoreći o životu i djelu svetog Benedikta, jednog od suzaštitnika Europe, koji je svojim radom ostavio neizbrisiv trag u temeljima kršćanske Europe, istaknuo određene sličnosti između vremena u kojem je živio sv. Benedikt, tj. konca 5. i prve polovice 6. st. te današnjega vremena. U Benediktovo vrijeme, rekao je dr. Parlov, „ondašnji se je svijet raspadao, kako zbog moralne dekadencije, tako i zbog provale novih naroda na rubove Rimskoga Carstva, koje se je pred pritiskom tih naroda na koncu potpuno raspalo. Benedikt se je, po Božjemu nadahnuću, povukao iz svijeta u raspadu kako bi tom istom svijetu bio iznova vraćen, tj. darovan kao sjeme obnove i polog novoga. Trebalo je čekati da stoljeća prođu, a da ono novo nastane i nastalo je u blizini benediktinskih samostana niknula su nova naselja, a potom i novi gradovi, nova društva, niknula je nova, kršćanska Europa. Benediktova duhovna djeca su, kako reče papa Pavao VI., križem, knjigom i plugom, postavili temelje te nove, kršćanske Europe. Danas, slično kao

i u Benediktovo vrijeme, Europa se nalazi pred raspadom; kako zbog moralne dekadencije tako i zbog pritiska migracijskih valova koji zapljuskuju umornu i dezorijentiranu Europu. Slično Benediktu i nas, suvremene kršćane, Bog poziva ne na bijeg iz svijeta, nego na sijanje novoga sjemena kršćanske nade i radosti. A imamo se pravo nadati i radovati jer je uskrsli Krist već pobijedio sile zla i tame – grijeh, smrt i đavla – kako bi nama i svim ljudima ponudio život u slobodi, slozi i radosti. Odgovorni smo za svijet u kojemu živimo”, istaknuo je dr. Parlov, te dodao „ali na način da smo pozvani sijati sjemenje nade i radosti i ne pitati kada će žetva. Žet će možda netko drugi, neki drugi budući naraštaji; mi tek budimo zahvalni da nam je pružena mogućnost da sijemo”.

Dr. Parlov je na kraju naglasio kako je na svima nama da u skladu sa svojim mogućnostima nastavimo živjeti i promicati djelo svetoga Benedikta i da svakodnevnim primjerom i svojim djelima budemo promicatelji žive vjere. Po završetku svete mise članovi Hrvatske udruge Benedikt i njihovi prijatelji nastavili su obilježavanje blagdana svetog Benedikta kroz prigodnu večeru i druženje. (IL)

Nadbiskup predvodio misu za mlade volontere iz cijele Hrvatske

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je koncelebrirano euharistijsko slavlje, u četvrtak, 14. srpnja, u crkvi Gospe od Zdravlja, za mlade vjernike – volontere koji će za vrijeme Ultra Europe festivala u Splitu otvorena srca biti prisutni među mladima kako bi svjedočili kršćansku nadu.

Mladi iz Splita te njihovi prijatelji iz cijele Hrvatske konkretnim tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa pokazat će blizinu svima koji su u potrebi odgovarajući u Svetoj godini milosrđa Kristovoj zapovijedi ljubavi prema bližnjima.

U prigodnoj homiliji nadbiskup Barišić govorio je o poniznosti koju smo pozvani živjeti i učiti od Isusa Krista, no osvrnuo se i na aktualni festival koji se odvija u Splitu. Pozvao je mlade da mole za svakoga gosta te da im, svojom kršćanskom radošću i ljubavlju za sve, pokažu da postoji nešto vrijednije i bolje. „Želimo da ti mladi uvide da je ultra nešto što je prolazno i površno, no da postoji i non plus ultra – ono najviše, iznad čega nema ništa. To je Isus Krist. Nema nema ništa više i značajnije od Isusa Krista. On je za živote svakog od nas non plus ultra. Daje nam dubinu, otajstvenost, trajnost, rast, radost i potpunost”, istaknuo je i zahvalio svima koji će uložiti svoje vrijeme i napore da tu istinu pokušaju prenijeti drugima.

Po završetku euharistije uslijedilo je klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom. Ovo misno slavlje za mlade, u organizaciji Studentskoga katoličkog centra Split (SKAC_St), posljednje je u ovoj akademskoj godini. Pjesmom ga je animirao SKAC bend.

Prije misnoga slavlja mladi su posjetili zgradu Nadbiskupskoga ordinarijata u Splitu. Mons. Barišić ih je upoznao s poviješću nadbiskupske kuće i biskupijskim uredima koji u njoj djeluju. Posebno su se zadržali pred simbolikom središnje dvorane Ivana Pavla II., a u kojoj je taj svetac boravio za vrijeme posjeta Splitu i Solinu 1998. godine. Dvoranu odnedavno krasi i reljef s likom sv. Ivana Pavla II.,

rad akademskog kipara Kuzme Kovačića. Mladi su vidjeli i kapelu koja je posvećena sv. Titu, učeniku sv. Pavla i prvom vjerovjesniku u Dalmaciji, a koja svojom arhitekturom i simbolima predstavlja nekoć Salonitansku, a danas Splitsko-makarsku nadbiskupiju. Susret je završio u srdačnoj atmosferi zajedničkim fotografskim i domjenkom u vrtu nadbiskupske palače. (KB)

Predstavnici župe Srijane – Dolac Gornji na razgovoru u Nadbiskupiji

U četvrtak, 14. srpnja 2016., predstavnike Župe Uznesenja BDM Srijane – Dolac Gornji primio je na razgovor pastoralni vikar dr. Nediljko A. Ančić. U delegaciji su bili članovi župnoga zbora, Župnoga pastoralnog i ekonomskog vijeća, predstavnica mladih te još nekoliko vjernika.

Iznijeli su svoje viđenje duhovnog stanja i vjerskoga života u njihovoj župi za koju se neobično zalažu. Izuzetno cijene pastoralni rad i svekoliko zauzimanje osobito nekoliko svojih posljednjih župnika pa im je teško pala odluka o premještanju sadašnjega mladog župnika. Župa se već godinama smanjuje jer su mnogi odselili, društveni život je zamro, jedino je još svećenik koji okuplja, poučava, hrabri i vodi župsku zajednicu. Dobro je primijetio jedan od njih kad veli: „Župnik je tu uvijek 24 sata dnevno svima na raspolaganju i jedina osoba koju imamo u svakome trenutku u župi. Sve smo izgubili: cjelodnevnu medicinsku skrb, ukinuta je hitna pomoć, pošta, područne škole, državne službe, ostala nam je samo naša župa i župnik. Samo oni koji tu svaki dan živimo, znamo koliko smo potrebni mi župniku i župnik nama.”

Pastoralni vikar je saslušao nevolje i zabrinutosti koje su mu iznijeli te osobito pohvalio njihovu

dobronamjernost te crkvenu privrženost i angažiranost da u teškim životnim okolnostima u svojem životu i u svojoj župi ostanu i nadalje pravi kršćani i aktivni članovi Crkve. U daljnjem razgovoru razjašnjenja su neka pitanja koja su ih mučila u svezi najnovijih događaja u župi. Zahvalili su na primanju da su kod odgovornih u našoj Crkvi mogli iznijeti svoje brige koje ih zaokupljaju te doživjeti zajedništvo vjere i duhovno ohrabrenje za daljnji rad u svojoj župnoj zajednici. Kao dar su donijeli križ izrađen od ukrasnog kamena dolita s dolačkih nalazišta. (N. A. Ančić)

Proslava 50. obljetnice misništva trojice svećenika

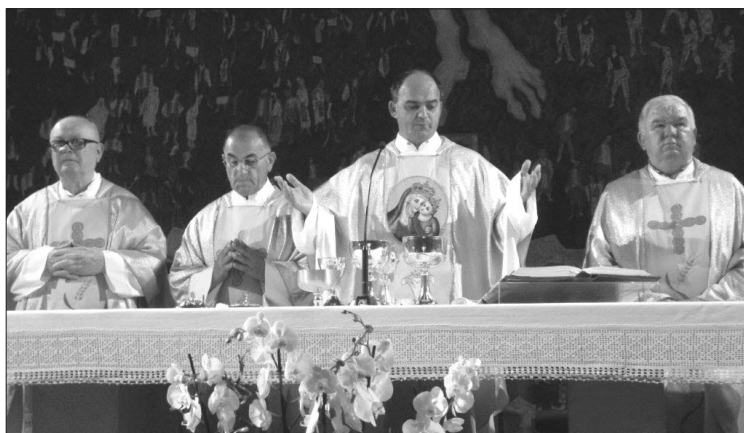
U crkvi Gospe od Zdravlja na Dobrome u Splitu u četvrtak, 14. srpnja, jubilaru 50. obljetnicu svećeničkoga ređanja proslavili su pod motom „Milošću sam Božjom ono što jesam” (1 Kor 15,10) trojica svećenika splitske Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Berislav Nikić, fra Vinko Prlić i fra Pavao Vučković. Mons. Frane Franić, nadbiskup i metropolita splitsko-makarski, zaredio ih je za svećenike 14. srpnja 1966. u Makarskoj.

Misno je slavljeno s trojicom svećenika jubilara predslavio i propovijedao provincijal fra Joško Kodžoman. U koncelebraciji, osim slavljenika, su-

djelovalo je još 12 svećenika franjevac, a na slavlju su bili također i članovi obitelji zlatomisnika i drugi franjevci. Pjevanje je predvodio mješoviti zbor Gospe od Zdravlja pod ravnanjem mo. fra Stipice Grata, a za orguljama je svirala s. Zorislava Radić.

U prigodnoj propovijedi o. provincijal, nakon što je u ime braće svećenika i svih nazočnih vjernika čestitao zlatnomisnicima njihov veliki jubilej, jubilej služenja Crkvi i franjevačkom redu i provinciji, rekao je kako smo se, u predvečerje blagdana Presvetog Otkupitelja – zaštitnika provincije, okupili kako bismo izrekli i otpjevali pjesmu radosti i zahvalnosti

Bogu, za živote i tolika desetljeća vjernoga služenja trojice fratarara. „Nitko ne može biti zahvalan samom sebi, zahvalnost je uvijek u relaciji prema drugome biću, bilo Bogu, bilo čovjeku, reče sveti Toma Akvinski. Stoga smo se i mi kao zajednica okupili kako bismo, u zajedništvu s našim zlatomisnicima, zahvalili Bogu, na daru njihova dugovječnoga života i vjernoga vršenja svećeničke i redovničke službe”. O. provincijal je zatim istaknuo da „iako su naši zlatomisnici ređeni davne 1966. godine u Makarskoj, ipak su za mjesto zajedničkoga obilježavanja svojega zlatnog svećeničkog jubileja izabrali crkvu i samostan Gospe od Zdravlja. S razlogom, jer ovo je posebno mjesto u našoj provinciji, ne samo jer je tu sjedište uprave provincije, već više zbog sveukupnoga značenja i djelovanja franjevacu u ovom gradu, na pastoralnom, duhovnom, kulturnom i humanitarno-karitativnom polju.” Zatim je o. provincijal naglasio njihov humanitarni rad čemu daju svjedočanstva i mnogih vjernika, te se zahvalio slavljenicima jer su svima omogućili da budu dionici njihova slavlja, njihove radosti i ponosa, te nastavio kako „svoj svećenički jubilej na ovom mjestu, ne slavite samo iz običaja, već sa sviješću, potrebom i sigurnim znanjem, da bez milosti Božje, koju vam je isprosila majka Marija, vaš svećeničko-

redovnički život ne bi bio ni upola tako sretan, ispunjen i plodan. Svima, koji su vam svojim savjetima i primjerima, pomogli da u kušnjama života ne klonete duhom, još jednom veliko hvala. Po vama su obogatili provinciju, ojačali Crkvu i zadužili narod”. O. provincijal je na kraju nadahnute propovijedi želio da „ovaj dan i proslava bude poticaj i nadahnuće i svoj našoj mladoj braći da svoj život predaju u Njegove ruke” i završio molitvom: „Otvori nam, Gospodine, svima oči pameti, srca i duše, da Ti u ovom svečanom trenutku svi možemo pravo zahvaljivati i da neustrajivo idemo putem obraćenja i milosti Božje.”

Nakon popričesne molitve gvardijan fra Jakov Begonja pročitao je čestitku koju je ovom prigodom uputio mons. Marin Barišić, nadbiskup splitsko-makarski. Slavljenicima i sudionicima obratio se fra Andrija Nikić, član Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM, te između ostalog predstavio životni put slavljenika. Uoči blagoslova provincijal fra Joško Kodžoman udijelio je zlatomisnicima zahvalnicu prigodom 50. obljetnice svećeničkoga ređenja za „predani rad u franjevačkom bratstvu i svećeničkoj službi”. Slavlje je završilo zajedničkim fotografiranjem i domjenkom u samostanskoj dvorani. (IL)

Nadbiskup čestitao Ramazanski bajram vjernicima islamske vjeroispovijesti

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić uputio je čestitke povodom Ramazanskoga bajrama muftiji Azizu ef. Hasanoviću, predsjedniku Mešihata Islamske zajednice u Hrvatskoj, h. Vahidu ef. Hadžiću, imamu Medžlisa u Splitu, kao i svim članovima islamske zajednice.

„Nakon duge i plodne, osobne, obiteljske i zajedničke molitve, posta i klanjanja kroz koje ste ljudski i vjernički prolazili u mjesecu ramazanu, neka ovogodišnja proslava tako značajnog blagdana islama, urodi plodom osobne i zajedničke radosti u duhu otvorenosti, solidarnosti i zajedništva u različitosti našega društva”, ističe nadbiskup čestitajući veli-

ki dan Ramazanskoga bajrama u slavljeničkoj 100. obljetnici priznanja i ostvarivanja prava vjernika islamske vjeroispovijesti u Hrvatskoj. Izrazio je nadu da ćemo svi zajedno kao vjernici – muslimani i kršćani – nastaviti neumorni hod trajnoga dijaloga, još većega međusobnog uvažavanja i boljega upoznavanja jer svima nam je isti Stvoritelj.

U čestitci imamu ef. Hadžiću mons. Barišić spomenuo je kako mu je u radosnome sjećanju ostao nedavni pohod medžlisu islamske zajednice u Splitu te mu je zahvalio na ugodom ljudskom i vjerničkom susretu. (KB)

O. Marko Rupnik i suradnici na izletu u dolini Neretve

Jedan od najboljih suvremenih sakralnih umjetnika, slikar i kipar, o. Marko Rupnik i njegovi suradnici, predvođeni splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem, bili su u četvrtak, 21. srpnja, na izletu u dolini Neretve. Ekipu umjetnika i teologa na izletu su, uz mons. Barišića, pratili i generalni vikar mons. Miroslav Vidović i upravitelj svetišta Vepric don Mijo Šurlin.

O. Rupnik, isusovac, teolog i umjetnik čija se umjetnička djela nalaze u Fatimi, Lurdu, Vatikanu i brojnim drugim mjestima diljem svijeta gdje su privukla veliku pozornost, već nekoliko godina za vrijeme ljetnoga odmora boravi u svetištu i Duhovnom centru Majke Božje Lurdske u Vepricu. Ondje je također ostvario neka od svojih umjetničkih djela: u dvorani je postavio mozaik anđela mudrosti s lirom, na vanjskoj strani zgrade izradio je u mozaiku uskrslog Krista, a mozaikom Navještenja Marijina ukrasio kapelu.

Mons. Barišić je goste najprije poveo u obilazak kanala delte Neretve u neretvanskoj lađi. Na lađi se moglo uživati u domaćoj rakiji, uštipcima i svježem voću te pogledu na jedno od posljednjih močvarnih područja Mediterana koje predstavlja pravo nacionalno blago Hrvatske. Zahvaljujući domaćem vodiču, ali i iskustvu nadbiskupa Barišića koji je rodom iz župe Vidonje i koji je odrastao na Neretvi, gosti su se upoznali s bogatstvom biljnog i životinjskoga svijeta Neretve te specifičnom poljoprivredom, uzgojem voća i povrća na zemlji otetoj od močvare, rijeke i mora. Do velikog dijela poljoprivrednih površina može se doći samo lađom, pa je posebno mjesto u životu Neretvana, a time i u priči o starim običajima i današnjem stilu života, imala upravo lađa.

Uživajući u vožnji Neretvom, kroz trstiku i lo-poče, gosti su stigli do seoskog obiteljskog gospodarstva obitelji Crnčević na izletištu Kutu gdje ih je dočekaо ručak s domaćim tradicionalnim jelima ovoga kraja. Posebno zanimljivo bilo je vidjeti sta-

ru neretvansku lađu koja je pripadala nadbiskupovu djedu, a koja je u procesu obnove, te domaće životinje koje se također po rijeci voze lađama.

Izlet je nastavljen panoramskom vožnjom neretvanskim mjestima preko Metkovića do Vida i Muzeja Narone. Arheološki muzej Narona osnovan je 2005. godine i prvi je muzej u Hrvatskoj izgrađen 'in situ', jedinstvenom načinu prezentacije arheološkoga lokaliteta. Naime, na mjestu starorimskog naselja Narona u Vidu kod Metkovića, tijekom iskapanja 1995.-1996. naišlo se na senzacionalna otkrića koja su odjeknula svijetom. Pronađeno je najmanje 19 kipova, i to 16 kipova rimskih careva i drugih pripadnika carske obitelji, te ostaci rimskoga hrama Augusteuma koji čine osnovu muzejskoga postava. Postav muzeja je podijeljen na vanjski i unutarnji dio, a ukupno je izloženo oko 900 nalaza (kipovi, keramika, nakit, staklo, novac...) s različitih lokacija u Naroni, koji datiraju od kraja 3. stoljeća prije Krista do 15. stoljeća poslije Krista.

Izletnici su potom posjetili i vodopad Kravica u mjestu Studenci kod Ljubuškog. Ovaj slap, širine od 120 metara i visine od oko 28 metara, nalazi se na rijeci Trebižat. Nekoć su uz slap bili aktivni mnogi mlinovi i stupe za valjanje sukna, a danas se u podnožju smjestilo jedno od najpopularnijih izletišta u Bosni i Hercegovini. Nakon kratke okrijepe i zajedničke molitve, izletnici su se puni dojmova uputili natrag u Vepric. (KB)

Misa u Memorijalnom centru Rujani

Splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u subotu, 23. srpnja, pohodio je Memorijalni centar Rujani u Donjim Rujanima u Bosni i Hercegovini, gdje je predvodio euharistijsko slavlje za sve poginule branitelje koji su svoj život dali na ovome

prostoru. U koncelebraciji je bio i banjalučki biskup Franjo Komarica, župnik vlč. Adolf Višaticki i susjedni svećenici.

Na početku euharistijskoga slavlja uvodnu riječ uputio je biskup Komarica pozdravivši rodbinu po-

ginulih branitelja, sve branitelje i vjernike. Biskup Komarica istaknuo je kako oni koji dolaze na ovo mjesto sjećanja ne dolaze kako bi trijumfirali nad poraženima, već kako bi zahvalili Bogu i palim braniteljima na žrtvi koju su prinijeli braneći svoje domove. Biskup je pozdravio nadbiskupa Barišića i zahvalio mu što je prihvatio predvoditi ovo euharistijsko slavlje.

U prigodnoj homiliji mons. Barišić rekao je da je ovo mjesto mjesto memorije koje nas podsjeća na proživljeno vrijeme. Istaknuo je kako je važno sjećati se svoje prošlosti kako ne bismo izgubili svoj korijen i svoju orijentaciju. Tako se sjećamo i svojega izlaska iz ropstva u slobodu.

Nadbiskup je spomenuo kako je papa Franjo pisao da su ga u školi u Argentini učili kako smo sinovi majke domovine. Domovina se ljubi, nastavlja nadbiskup, a samo onaj koji je bez skrupula, koji nije čovjek, spreman je prodati i vlastitu majku. „Domovina je majka. Domovina se ne može prodati nikada i ni za što. Nema veće sramote od rata: drugoga ugroziti, oduzeti mu kuću, dostojanstvo, domovinu. To je najniže stanje u koje se čovjek može spustiti. Ali tu se sreće i ono najviše, i time se mi ponosimo: to su naši branitelji koji su dali svoje živote. Ovdje su i njihova imena. O svakom ovom imenu mogao bi se napraviti film. Zovu se branitelji jer su obranili

našu domovinu. Ali i nama su dali mogućnost da je branimo u njezinoj izgradnji.”, naglasio je.

Mons. Barišić osvrnuo se i na Evanđelje dana u kojem Isus govori da je kraljevstvo Božje kao jedno polje zasijano dobrim sjemenom. Pojasnio je da smo mi poput toga polja u koje je, osim dobrog sjemena, dospio i kukolj. Na samome je kraju rekao da je dostojno da branitelje zadržimo u memoriji, ali da to nije dovoljno. „Žrtva Isusa Krista, memorija koju slavimo u sv. misi, povezuje njihovu žrtvu s vječnošću.

Oni su svojom žrtvom povezani s Isusom Kristom. To nam daje nadu i sigurnost. Isusu Kristu prepustimo sve što se događa, sud i pravdu, a našim pokojnicima neka je pokoj vječni”, zaključio je nadbiskup Barišić.

Na kraju misnoga slavlja uslijedila je molitva za sve poginule branitelje, a potom su zahvalnu riječ uputili biskup Komarica i župnik Adolf Višaticki.

Memorijalni centar Rujani podignut je 2010. godine na spomen više od 300 branitelja koji su poginuli na ovome području, koje je bilo ključno u obrani južne Hrvatske i jugozapadne Bosne i Hercegovine na početku velikosrpske agresije. U Memorijalnome centru nalazi se 15 kamenih ploča sa zapisanim imenima 325 hrvatskih branitelja i 8 svećenika koji su svoje živote dali u obrani Livna. Svake se godine za njih tradicionalno slavi misa. (Nikola Mikačić)

Blagoslov orgulja u crkvi sv. Liberana na Mejašima

U splitskoj župi Sv. Spasa na Mejašima za vrijeme svečanog euharistijskog slavlja i proslave nebeskoga zaštitnika sv. Liberana, 23. srpnja, blagoslovljene su nove elektronske orgulje. Svečano koncelebrirano euharistijsko slavlje uz župnika don Anđelka Duki-

ća i ostale svećenike predvodio je vojni ordinarij u RH biskup Jure Bogdan.

Na početku misnoga slavlja biskup je blagoslovio orgulje te istaknuo kako „blagoslov orgulja zahvaća čitavu zajednicu i kako će one doprinijeti liturgijskom ugođaju i pomoći produhovljenijem slavljenju svete mise i ostalih liturgijskih događaja”.

U homiliji biskup se prisjetio nesklonog vremena kada je započeta gradnja ove župne crkve koja je u početku obuhvaćala nova prigradska naselja na kojima nije bilo nikakvoga vjerskog objekta. Podsjetio je kako je trebalo najprije pronaći teren i na njemu sagraditi obiteljsku kuću i u njoj urediti kapelu. „Taj je zadatak uspješno obavio, uz pomoć Nadbiskupije, prvi župnik tada novoosnovane župe don Pavao Ba-

nić”, kazao je biskup Bogdan te u nastavku podsjetio na ustrajnost u izgradnji svih župnika koji su dolazili na ovu župu, a posebno ustrajnost i upornost župnika don Anđelka Dukića. On je uz veliku pomoć svojih župljana i uz pomoć vjernika katolika iz njemačkog grada Paderborna konačno izgradio ovu crkvu koja je za zaštitnika uzela sv. Liberana.

U nastavku biskup je dodao kako je sv. Liberan „bio čovjek nepokolebljive, jasne vjere. On je Isusa kojeg je upoznao, vjeru koju su mu prenijeli roditelji i koju je primio sakramentom krštenja propovijedao i svjedočio do posljednjega daha svoga zemaljskog života”. Govoreći o Bogu koji je stvoritelj nevidljivoga i vidljivoga svijeta, kazao je kako je „Bog u svojoj biti ljubav koju ne možemo vidjeti niti izmjeriti. Božja ljubav može se samo osjetiti. Bog u svojoj ljubavi ide u susret čovjeku da mu se daruje, usmjeruje ga, prati ga i uvijek mu je na raspolaganju, grije ga

svojom ljubavlju uvijek i trajno.” Pozvao je vjernike da se zapitaju kako mi uzvraćamo i što danas znači biti kršćanin i vjernik. „Naš narod je opstao 14 stoljeća čvrsto vjerujući u Boga i čuvajući duhovne vrijednosti naše vjere. Ovuda su prolazili gospodari sa svih strana svijeta, no nisu nam dušu ni srce išćupali. Danas je opasnost da nam ovo veliko blago, koje su naši stari čuvali i sačuvali ne bez žrtava i križeva, preotmu. No, ne dajmo se jer s Bogom smo kroz povijest gradili i radili. Tako i nastavimo jer samo tako imamo sigurnu budućnost”, zaključio je biskup.

Orgulje su kupljene dugogodišnjim prilozima župljana kao dar sadašnjim i budućim generacijama ove splitske crkve. Svečanom ozračju uvelike je pridonio svojim pjevanjem župni zbor uz orguljašku pratnju Zdeslava Kožula. (Zdravka Andrijašević)

Spomendan sv. Ane u Lištanima

Splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić je u nedjelju, 24. srpnja, na poziv župnika velečasnog Adolfa Višatickog pohodio župu sv. Josipa u Lištanima u Bosni i Hercegovini. Povod ovom pohodu bila je svetkovina svete Ane, koju u Lištanima slave kao suzaštitnicu župe. Tom prigodom nadbiskup je predvodio svečanu procesiju s kipom sv. Ane i euharistijsko slavlje kraj župne crkve.

Budući da mnogi imaju svoje korijene u ovome mjestu, na proslavu sv. Ane okupilo se mnoštvo vjernika, ne samo iz Lištana, već i iz cijele Hrvatske. Pjevanje je predvodio mješoviti zbor iz Solina iz Župe Gospe od Otoka. Na početku euharistijskoga slavlja nadbiskup je pozdravio sve okupljene vjernike, a posebno one koji su došli iz Hrvatske u posjet svojoj rodbini u Lištane.

U svojoj homiliji nadbiskup Barišić je posebno naglasio ulogu bake u obiteljima. Tako je rekao da kroz ovo slavlje sv. Ane zapravo možemo vidjeti vlastitu obitelj. Obično se kaže da je obitelj skup odnosa. Tu su suprug, supruga i djeca, ali, upozorio je nadbiskup, ovdje nije točka. Obitelj je daleko šira. Tu su djed, baka i unuci; sve to ulazi u pojam obitelji. Stoga je potrebno uključiti bogatstvo djeda i bake u obitelji, jer često uposlene majke ne mogu odvojiti dovoljno vremena za djecu, a bake imaju i vrijeme i jednu posebnu nježnost”, rekao je mons. Barišić i naglasio da baka prenosi iskustvo života i vjere, što je posebno bilo očito u vrijeme komunizma ako su roditelji bili

daleko od vjere – baka je bila misionar društva i obitelji jer je odgajala i poučavala u vjeri.

Nadbiskup je na kraju homilije zaželio da bake i djedovi budu prisutni u obitelji dokle god mogu, da ih se ne šalje u domove. Dom je posljednja varijanta, ali ako i dođu u domove, da ih se zna redovito posjećivati, svaki tjedan, zaključio je otac nadbiskup.

Pri koncu svete mise župnik je zahvalio nadbiskupu Marinu Barišiću što se odazvao pozivu i došao u Lištane na proslavu svete Ane. Potom je nadbiskup zahvalio vlč. Adolfu, te udijelio svoj pastirski blagoslov svim nazočnim vjernicima.

Župi svetog Josipa pripadaju tri naselja: Lištani, Gornji i Donji Rujani. Lištani su maleno mjesto smješteno sjeverozapadno od Livna. U njemu živi pretežno hrvatsko stanovništvo. Mjesto je poznato i po Biskupijskom duhovno-pastoralnom centru „Sv. Josip” u koji dolaze mnogi svećenici i laici iz Hrvatske na duhovne vježbe i odmor. (NM)

Nadbiskupova poruka mladima na Svjetskom susretu mladih u Krakowu

Mnoštvo mladih hodočasnika iz Hrvatske i cijelog svijeta uputilo se u Poljsku gdje će se u Krakowu, od 26. do 31. srpnja, održati Svjetski susret mladih s papom Franjom pod geslom: „Blago milosrdnima, oni će zadobiti milosrđe” (Mt 5, 7).

Splitsko-makarski nadbiskup uputio je poruku mladim hodočascima iz Splitsko-makarske nadbiskupije, kojih je oko 700, te im svima udijelio pastirski blagoslov. „Na Svjetskom susretu mladih svih naroda i jezika budite dostojni predstavnici naše ovozemaljske domovine Hrvatske. Neka vas sve do konačnoga cilja na putu prati Sveti Papa, prijatelj mladih, te radosni i osvježeni sretno stignite i nastavite istim korakom na putu Crkve, u našem Splitu i domovini Hrvatskoj”, poručio je mons. Barišić.

Posebno se obratio mladima Neokatekumenskih zajednica kojih je iz Splitsko-makarske nadbiskupi-

je u Krakow krenulo devet autobusa. „Jedna osoba koja je s vama redovito bila na Svjetskim susretima mladih sa Svetim Ocem, koja nije bila mlada po godinama, a bila je vidljivi znak i snažna koraka na Putu, dospjela je do cilja našega hodočašća. Stigla je u obećanu zemlju. Ušla je u dom Nebeskoga Oca, neizmjerni prostor susreta ne samo mladih, već svih stadija i generacija života, jučer, danas i sutra”, istaknuo je mons. Barišić spominjući nedavno preminulu suosnivateljicu Neokatekumenskoga puta – Carmen Hernandez.

Zaželio je svima da im susret s papom Franjom u gradu prijatelja mladih, svetog pape Ivana Pavla II., bude radosna minijatura ovoga velikog, najvećeg susreta i slavlja prema kojemu u vjeri i nadi kročimo. (KB)

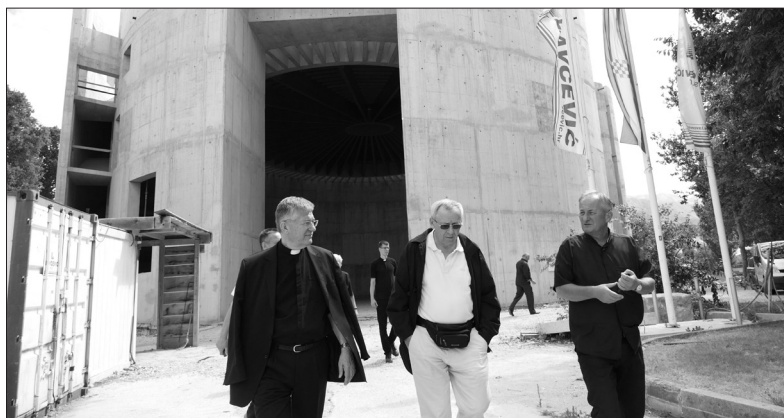
Umjetnik o. Marko Rupnik posjetio Gospino prasnvetište u Solinu

Jedan od najboljih suvremenih sakralnih umjetnika, slikar i kipar, o. Marko Rupnik, posjetio je gradilište nove bazilike u Gospinu prasnvetištu u Solinu.

Ovaj isusovac, teolog i umjetnik, čija se umjetnička djela nalaze u Fatimi, Lurdu, Vatikanu i brojnim drugim mjestima diljem svijeta gdje su privukla veliku pozornost, stigao je sa svojom ekipom umjetnika teologa u Hrvatsku na odmor. Već nekoliko godina ljeti borave u svetištu i Duhovnom centru Majke Božje Lurdske u Vepricu gdje je o. Rupnik ostvario neka od svojih umjetničkih djela: u dvorani je postavio mozaik anđela mudrosti s lirom, na vanjskoj strani zgrade izradio je u mozaiku uskrslog Krista, a mozaikom Navještenja Marijina ukrasio kapelu.

U Solinu su ga dočeli splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, generalni vikar mons. Miroslav Vidović, predstojnik Građevinskog ureda don Josip Lončar i župnik don Ranko Vidović. Razgovaralo se o mogućoj suradnji pri uređenju interijera ovoga novog sakralnog objekta.

Nadbiskup Barišić blagoslovio je 4. listopada 2013. godine gradilište i početak radova ove nove bazilike. Solinska bazilika, čiji je autor arhitekt Vik-

tor Vrečko, duga je 45 metara, široka 34 metara te visoka u prosjeku 15 metara. Ukupna bruto površina crkve je 1100 četvornih metara sa 650 sjedećih mjesta. Uz baziliku se gradi i pastoralni centar. Župa Gospe od Otoka okuplja oko 12 000 vjernika, a postojeća crkva ima samo 200 četvornih metara. Na vjeronauk svakodnevno dolazi više od 1000 djece iz osnovne škole i oko 500 srednjoškolaca, no nemaju uvjete za sve što im je za župne kateheze potrebno pa su se često, zahvaljujući gradu Solinu, koristili drugi prostori.

Završetak gradnje i posveta nove bazilike planirana je za 2018. godinu, kada će se u Solinu održati 3. Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji. (KB)

Trogirski dominikanci proslavili blagdan bl. Augustina Kažotića

Blagdan prvoga hrvatskog blaženika Augustina Kažotića, koji se ove godine obilježio u okviru proslave Jubileja 800 godina dominikanskoga reda, svečano je proslavljen 2. kolovoza u Kažotićevu nacionalnom svetištu, dominikanskom samostanu u Trogiru. Koncelebrirano misno slavlje, kojemu je prethodila procesija moćima blaženika, predvodio je o. Matijas Farkaš, prior dominikanskoga samostana u Dubrovniku, najstarijega dominikanskoga samostana u Hrvatskoj. Misnome slavlju nazočila je i blaženikova obitelj.

Bog od nas traži da budemo poput blaženoga Augustina, pa i više od toga. Potaknuti primjerom njegova života, i mi moramo težiti za svetošću, potaknuo je u propovijedi o. Matijas i dodao kako svetost Crkva nije izmislila niti uzalud uzdiže svete muževe i žene na čast oltara. Po krštenju pozvani smo na svetost; tako smo postali dio Božjega naroda koji je pozvan činiti čudesna djela, objavljivati svojim životom Isusa Krista koji je samo mislio na dobro drugoga. „Upravo je tako živio bl. Augustin koji je gazio ovom zemljom, gazio je ovaj kamen Trogira

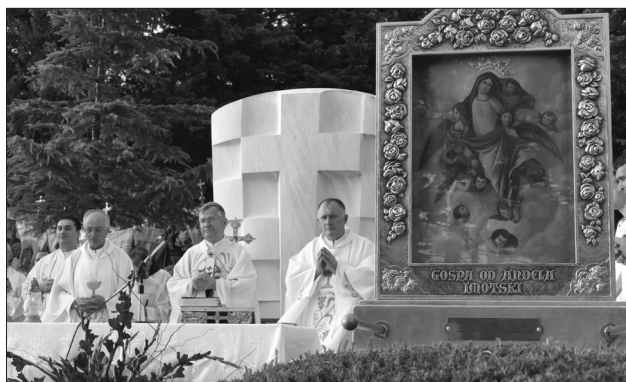

i nije svojim životom svjedočio samo za sebe, nego radi nas. To su sveci i svetice, zato što su dopustili da Bog u potpunosti prodre u njihov život. Više im ništa nije bilo važno od Riječi Božje.” Riječima „dopustimo i mi da nas njegov primjer potakne da budemo sveti ljudi koji će živjeti jedni za druge, prvenstveno u svojim obiteljima”, zaključio je propovjednik. Poslije misnoga slavlja uslijedilo je čašćenje relikvijara bl. Augustina Kažotića. (ZA)

Proslavljen blagdan Gospe od Anđela u Imotskome

Blagdan Gospe od Anđela, zaštitnice grada Imotskog i cijele Imotske krajine, svečano je proslavljen u utorak, 2. kolovoza, središnjim euharistijskim slavljem koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić. Na prigodnome oltaru postavljenom na imotskoj tvrđavi Topani podno spomenika poginulim braniteljima, u konceleciji je bilo dvadesetak svećenika.

Tisuće vjernika pristiglih iz svih župa Imotske krajine, Dalmatinske zagore kao i susjedne Bosne i Hercegovine najprije je sudjelovalo u tradicionalnoj procesiji od crkve sv. Franje do tvrđave Topane sa slikom Gospe od Anđela i župnim barjacima koje su nosili predstavnici svih župa Imotskoga dekanata. Sliku, rad nepoznatog autora, nabavili su imotski franjevci odmah po oslobođenju od Turaka, a prikazuje Majku Božju s anđelima koji je nose na nebo.

Ovogodišnjom proslavom Gospe od Anđela započela je godina svečanog obilježavanja velikog jubileja – 300 godina oslobođenja Imotskog od turske vlasti (1717. godine). Svečanosti ovogodišnje proslave u izvanrednom Jubileju milosrđa, doprinijelo je i slavlje 800 godina ustanovljena ovoga blagdana (1216. godine).

U svojoj homiliji mons. Barišić govorio je upravo o tim velikim jubilejima. Prvo je pojasnio povijest blagdana Gospe od Anđela vezanu uz Asiz i malu crkvicu Porcijunkulu u kojoj je sv. Franjo doživio obraćenje. Spominjući tzv. porcijunkulski, potpuni oprost, okupljenima je približio i dar Godine milosrđa koju je proglasio papa Franjo, a za vrijeme koje svi vjernici imaju mogućnost primiti potpuni oprost u svojoj mjesnoj Crkvi. Govoreći o oslobođenju od okova grijeha, osvrnuo se i na oslobođenje od neprijatelja i veliki jubilej 300 godi-

na oslobođenja Imotskoga od Turaka. „Teško je bilo našim precima stoljećima živjeti pod tuđom vlašću, i to onom koja se protivi našoj kulturi i vjeri. Tu su, osim Turaka, kroz povijest prisutni bili i drugi osvajači. No, zahvaljujući milosrđu Božjemu i čudesnom zagovoru Majke Marije – Gospe od Anđela, uspjeli su sačuvati i nama predati slobodu i vjeru”, istaknuo je mons. Barišić i nadodao da su naši preci bili naši anđeli, glasnici i poslanici Radosne vijesti. Pozvao je okupljene da se sjete svojih predaka, roditelja, djedova i baka te po uzoru na njih i sami budemo anđeli živeći Radosnu vijest i čuvajući je za generacije koje nam dolaze.

Nadbiskup je naglasio da se lakše osloboditi od vanjskih neprijatelja nego od grijeha, našega unutar-njeg neprijatelja koji nas svakodnevno zarobljava i sputava. „Živjeti u grijehu znači udaljiti se od Boga, svojih bližnjih i sebe samog, znači umirati. Potrebno je pročistiti se i osloboditi se zla koji je daleko razorniji od bilo kojeg neprijatelja. Gradimo zajedno život i unosimo u naše odnose anđeosku dimenziju praštanja pomoću kojeg možemo doživjeti blagoslov i radost života.” Izrazio je nadu da će domovine Imotske krajine biti kutak raja na zemlji, iznu-

tra i izvana – porcijunkule, te da će Imočani znati sačuvati vjeru u Boga i ljubav prema domovini, kojom se i danas ponose.

Prisutnima se obratio i domaćin, župnik i gvardijan fra Kristian Stipanović, čestitavši svima blagdan Gospe od Anđela i potaknuvši vjernike da sačuvaju Boga u svojem životu. Zahvalio je ocu nadbiskupu, svećenicima, bogoslovima i svima koji su na bilo koji način doprinijeli da se svetkovina Gospe od Anđela proslavi na svečan i dostojanstven način.

Po završetku misnog slavlja, za vrijeme kojeg je pjevao veliki zbor sastavljen od župnih zborova župa imotskoga samostanskog okružja, vjernički puk i svećenici su u procesiji sliku Gospe od Anđela vratili u župnu crkvu sv. Franje. Tradicionalno, procesiju je popratila Gradska glazba Imotski.

Za proslavu blagdana svoje nebeske zaštitnice vjernici su se pripremali devetnicom od 24. srpnja do 1. kolovoza. Svaki dan devetnice bio je zavjetni dan pojedine župe Imotskog dekanata, pa su u Imotski, predvođeni svojim svećenicima, hodočastili vjernici župa Zmijavci, Lovreć, Vinjani, Podbablje, Runović, Studenci, Poljica, Proložac i Slivno. (KB)

300 godina Župe sv. Stjepana prvomučenika u Opuzenu

Župa sv. Stjepana prvomučenika u Opuzenu proslavila je 300 godina postojanja (1716. – 2016.). Svečano euharistijsko slavlje u srijedu, 3. kolovoza, predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Marin Barišić. U koncelebraciji su bili generalni vikar mons. Miroslav Vidović, bivši župnik Opuzena, a danas župnik Bijelog Vira i neretvanski dekan don Stipe Jerković te dvadesetak svećenika od kojih su neki rodом iz Opuzena, a ostali služe u drugim neretvanskim župama.

Na proslavi ovoga velikog i značajnog jubileja okupio se velik broj Opuzenaca i brojni hodočasnici. Prisutni su bili i predstavnici državnih i lokalnih vlasti: gosp. Bačić, izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora gosp. Reinera, zamjenica ministra regionalnog razvoja i EU fondova gđa. Marija Vučković, župan dubrovačko-neretvanski gosp. Dobrosravić, gradonačelnik Opuzena gosp. Mihaljević te brojni načelnici okolnih općina. Slavlje su prisutnošću obogatili i časne sestre Služavke Maloga Isusa na čelu s poglavaricom splitske provincije sv. Josipa s. M. Anamarie Radan te č. s. Vesnom Mateljan, zamjenicom vrhovne glavarice s. M. Radoslave Radek.

Stanovništvo se s područja današnje Gabele, bježeći pred turskom najezdom, naselilo na području Opuzena, a sa sobom su ponijeli kip sv. Stjepana kojeg štiju i danas. Godine 1716. tadašnji biskup Stjepan Blašković zapisao je: „Ovdje stoji kapelan plaćen od države na službu i dobro posade i utvrda Norina i Opuzena, te služi kao dušobrižnik Smokova i Trnova, dapače Komina i Rogotina.” Od tada pa do danas, u neprekidnom nizu od 60 župnika u ovom pitomom neretvanskom gradiću Crkva ljubi svoj narod, a narod čini svoju Crkvu.

„Vrijeme od 300 godina župe u Opuzenu bogato je životom, molitvom, svjedočenjem, žrtvom i zahvalnošću. U ovo slavlje danas uključena je i cijela Neretva, Hercegovina i čitava Hrvatska. Želimo danas moliti sv. Stjepana da nas ohrabri u životnim nedaćama, kao što je hrabrio brojne generacije prije nas ovdje na području Neretve”, rekao je nadbiskup Barišić uvodeći u slavlje. Podsjetivši u prigodnoj homiliji na povijest Opuzena i štovanje sv. Stjepana prvomučenika, naglasio je kako su preci na novi teritorij donijeli ono najvrjednije i najvažnije, vjeru u Isusa Krista i štovanje sv. Stjepana koje su prenijeli na svoje potomke. Pojasnio je kako blagdan sv. Stjepana slavimo dvaput godišnje, dan iza Božića te u kolovozu kada se slavi Našašće njegova groba. Nadbiskup je pojasnio da, koliko je važan pronalazak groba prvomučenika, najbolje razumiju očevi i majke koji su na ratištu izgubili svoje sinove i kćeri i ne znaju gdje im počivaju kosti. „Sv. Stjepan zaslužuje da ga se slavi dvaput. Od njega imamo toliko naučiti. Njegova poruka je suvremena i potrebna nam je uvažiti je osobno, obiteljski i društveno. Uči nas kako tragati za istinom, postaviti se u problemima i rješavati sukobe mirom, praštanjem, uvažavanjem i prihvaćanjem različitosti. Također, njegov primjer uči nas da se oslobodimo sebičnosti i individualizma te predano svakodnevno služimo Bogu i bližnjima.”

Na samome kraju pozvao je sve okupljene da svoje iskustvo vjere prenesu na svoju djecu jer samo je to čvrst temelj za budućnost Opuzena, Neretve i naše domovine. „Neka sv. Stjepan i dalje svojim pri-

mjerom osvjetljava sva područja našega života”, zaključio je molitvom mons. Barišić.

Prigodne riječi o. nadbiskupu, prisutnim svećenicima, časnim sestrama, gostima i hodočasnici- ma uputio je i župnik don Hrvoje Dragun. Zahvalio je svima koji su na bilo koji način doprinijeli ostvarenju ovoga jubileja, posebno onima koji su pomogli pri obnovi crkve, dobročiniteljima i bivšim župnicima te vodećim ljudima grada Opuzena. Pročitao je i dvije čestitke koje su povodom proslave uputili domaći nadbiskup, Neretvanin mons. Martin Vidović te sestre klarise rodnom iz župe Opuzen s. Franciska Vukasović i s. Stanka Bjeliš. Misno slavlje, koje je pjevanjem obogatio župni zbor na čelu s č. s. Marinom Delonga, završilo je himnom „Tebe Boga hvalimo” i pozdravom Lijepoj Našoj.

Opuzen se za proslavu ove velike obljetnice pripremao trodnevnicom od 31. srpnja do 2. kolovoza. Misna slavlja predvodili su bivši župnici don Vinko Sanader i don Stipe Jerković te predstojnik Ureda za pastoral mladih don Mihael Prović, propovijedao je ravnatelj Nadbiskupskoga sjemeništa u Splitu don Jure Bjeliš, a obojica su rodnom iz Opuzena. Uoči blagdana izveden je i prigodni glazbeno-scenski recital „Tri stoljeća života na otoku Posrednici” koje je režirao Miro Vidović. Tekst je napisao don Ante Mateljan, a autor glazbe je Blaženko Juračić. U recitalu su sudjelovali svi crkveni pjevači, čuvari Kristova groba, ministranti, klapa i gradska glazba, a svime je ravнала č. s. Marinela Delonga. (KB)

Proslavljen blagdan Gospe Snježne u župi Vid

Župa Vid proslavila je blagdan zaštitnice – Gospu Snježnu u petak, 5. kolovoza. Slavljene su tri mise, a središnju kojoj je prethodila procesija sa kipom BDM predvodio je fra Petar Galić, odgajatelj dominikanskih sjemeništaraca u Splitu, koji je prije blagdana predvodio i trodnevne misije u župi. U koncelecijaciji je bilo desetak svećenika iz neretvanskih župa među kojima i neretvanski dekan don Stipe Jerković i župnik župe Vid don Ivo Bezina.

„Blažena Djevica Marija Majka je lijepe, ispravne ljubavi, ispravne molitve i ispravne pobožnosti, majka ispravne vjere, obiteljskoga života i ispravnih obiteljskih odnosa. Zato, ako ćemo

ispravno ljubiti treba nam Gospina vjera i Gospino srce”, naglasio je fra Petar u propovijedi. „U obiteljima gdje se moli Gospina krunica Sotona nema

pristupa, nema utjecaja nikakvog jer se boji Gospe, ona je – kako je Bog sam obećao – ona koja gazi glavu zmiji. O, kako se neprijatelj boji svete Bogorodice, prečiste Djevice – one, koja je jedina bez ljage istočnoga grijeha začeta. Ondje gdje se časti BDM, njezin Sin posebno voli i štiti te obitelji”, istaknuo je fra Petar.

Poseban naglasak stavio je na novi život, jer kako je rekao, Sotona posebno mrzi novi život, te su trudnice posebno ugrožene. Zato je jako važno da se utječemo Presvetoj Bogorodici za zaštitu obiteljskoga života da ona intervenira da zgazi višeglavoga zmaja koji se sprema uništiti tolike tek začete živote – jer ne može podnijeti niti razumjeti, budući da

je on smrt – neprijatelj života. Presveta Bogorodica donositeljica je novoga života koji ruši utvrde bezbožne, kule, uporišta koja se uzdižu protiv Boga, naglasio je fra Petar i zaključio: „Gdje je došla Presveta Bogorodica, tu je pobjeda njezina Sina zagarrantirana. Uzmimo zato krunicu u svojim obiteljima; ono što se nekad molilo i držalo obitelji zajedno, danas se toliko zanemarilo!”

Na misnome slavlju pjevao je župni zbor kojeg vodi Anita Cuca Bebić. Nakon svete mise ispred crkve održan je prigodan folklorni program u čast Gospi koji su izveli članovi KUD-a. (Antonija Menalo)

Proslava Sv. Lovre u Zmijavcima

Vjernici župe Svih svetih u Zmijavcima svečano su proslavili blagdan sv. Lovre, suzaštitnika župe. Za slavlje su se pripremali trodnevnicom koja je počela u nedjelju, 7. kolovoza, misom koju je u crkvi Svih svetih predvodio fra Mijo Šabić, dušobrižnik u Stuttgartu, rodom iz Zmijavaca. U ponedjeljak je u istoj crkvi bila krunica i molitve sv. Lovri s početkom u 18 sati, nakon čega je svetu misu predvodio fra Lazar Perica, župni vikar Imotskog. U utorak, na uočnicu blagdana, krunica i misa bile su kod spomen križa na Gradini. Misu uočnicu predvodio je gvardijan i župnik Imotskog fra Kristian Stipanović.

Na sam blagdan, u srijedu, 10. kolovoza, župnik fra Frano Laco slavio je jutarnju misu za domačice. Procesiju i središnje euharistijsko slavlje predvodio

je samostanski i župni vikar Imotskog fra Zoran Kutleša. U koncelecijaciji su bili gvardijan fra Kristian, voditelj Hrvatske katoličke misije (župe) MainTaunus/Hochtaunus fra Marinko Vukman, mjesni župnik fra Frano i još 11 svećenika. Pjevanje je animirao veliki župni zbor pod vodstvom s. Jasne Kasalo.

U prigodnoj propovijedi fra Zoran je rekao da nas slavlja svetaca podsjećaju da je naš životni cilj vječni život, odnosno nebo. No, priznati nam je da malo molimo za svoju vječnu sreću jer većina vjernika uglavnom moli za ovozemaljske potrebe. Isus nas u Evanđelju opominje da će izgubiti život onaj koji ga želi spasiti na ovome svijetu. Sveti nas Lovro, kao i svi sveci, potiče da više mislimo i molimo za svoju vječnu sreću. On nam i pokazuje put do vječne sreće. U Godini milosrđa sjaji njegov primjer kao čovjeka koji je nesebično služio svojim bližnjima, osobito siromasima. No, ne smijemo zanemariti duhovna djela milosrđa, na poseban način oprostjenje uvreda i podnošenje nepravdi. Fra Zoran je potaknuo sve prisutne da preispitaju svoje odnose s bližnjima i donesu odluku živjeti djela milosrđa, kako tjelesna, tako i duhovna, jer su ona siguran put u nebeski, vječni život.

Na kraju slavlja župnik fra Frano zahvalio je svima zaslužnima za lijepo i dostojanstveno slavlje te je svim vjernicima čestitao blagdan sv. Lovre. (Franejci-split.hr)

Predsjednica Grabar-Kitarović posjetila prasnvetište u Solinu

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović posjetila je u utorak, 9. kolovoza, grad Solin i hrvatsko prasnvetište Gospe od Otoka. U Solin – kolijevku kršćanstva u Hrvata – dobrodošlicu Predsjednici zaželio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić te župnik don Ranko Vidović i župni vikar don Mislav Šaškor.

„Drago mi je što ste došli na najjsvetije mjesto Lijepe Naše. Doista, nema svetijeg mjesta – ovdje nam

je kolijevka i krstionica. Ovdje smo slavili jubilej 13 stoljeća kršćanstva u Hrvata. Ovdje je sve počelo”, istaknuo je mons. Barišić te gošću upoznao s poviješću nekada Salonitanske biskupije, a danas Splitsko-makarske nadbiskupije. Bilo je tako govora

o svetim solinskim mučenicima, propasti Salone i važnosti solinskoga tla za povijest Hrvata. Prve naselobine Hrvata po dolasku u 7. st. bile su upravo u Solinu, uz rijeku Jadro gdje su se naši preci i pokrštavali. Solin je i hrvatski kraljevski grad na čijem su se mjestu krunili hrvatski knezovi kraljevi. Tu je u 10. stoljeću hrvatska kraljica Jelena podigla crkve sv. Marije i sv. Stjepana, nad čijim je ostacima sagrađena današnja župna crkva. Razgledajući unutrašnjost crkve, nadbiskup je ukazao na repliku najstarijega Gospina lika u hrvatskoj umjetnosti nazvan „Lik

Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta” (original iz 11. st. čuva se u muzeju u Splitu) te na grob hrvatske kraljice Jelene koji je svjetski poznati arheolog don Frane Bulić pronašao 1898. godine. Pronalazak groba ujedinio je čitavu domovinu pa su, kada se uspjela sastaviti njena nadgrobna ploča, zvonila sva zvona u Hrvatskoj. „Zavrjeđuje da predsjednica, svojevrsna nasljednica kraljice Jelene, dođe na ovo sveto tlo koje ima i dimenziju i povijesti i budućnosti jer nigdje u Hrvatskoj nema toliko mladih i djece”, naglasio je nadbiskup. Okupljeni su se prisjetili i pohoda sv. Ivana Pavla II. koji se u solinskom prasnvetištu susreo s mladim vjernicima 4. listopada 1998. godine. Predsjednica je razgledala i gradi-

lište nove solinske bazilike čija je posveta planirana 2018. godine, kada će se u Solinu održati 3. Nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji.

U pratnji predsjednice Grabar-Kitarović bili su i gradonačelnik Solina Dalibor Ninčević, saborski zastupnik Blaženko Boban te savjetnik Andro Krstulović Opara. Predsjednica je posjetila i solinske arheološke lokalitete Rižinice, Manastirine i Tusculum te Javnu ustanovu kulture u Solinu gdje se sreća s Dječjim gradskim vijećem Solina. (KB)

Hodočasnici Marijanskog zavjeta za domovinu kod nadbiskupa Barišića

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić susreo se s hodočasnicima Marijanskoga zavjeta za domovinu u srijedu, 10. kolovoza, u zgradi Nadbiskupskog ordinarijata u Splitu. Dvadeset i pet hodočasnika različitih generacija i životnih poziva hoda- lo je toga dana od Malačke do Splita, u sklopu osme etape hoda kroz cijelu Hrvatsku.

Naime, bratovština Marijanski zavjet za domovinu, koju su osnovali mladi i branitelji, pokrenula je 2015. g. zavjetno hodočašće „Marijanski zavjet za domovinu”, koje prolazi svim većim marijanskim svetištima, od istoka do juga Hrvatske te neprestano mole za boljitak Lijepe Naše. Projekt je inspiriran Putem sv. Jakova (Camino de Santinago), tradicio-

nalnim hodočašćem sv. Jakovu u svetište Santiago de Compostella, na sjeverozapadu Španjolske.

Hodočašće je započelo 12. Lipnja 2016. godine u Osijeku, a planirani završetak je 25. kolovoza u Dubrovniku. Hodočasnici putuju po etapama, a ukupno će prijeći put dug 1700 kilometara. Prošli su preko Aljmaša, Vukovara, Đakova, Bjelovara, Ludbrega, Varaždina, Zagreba, Karlovca, Krasnog, Udbine, Zadra, Knina, Šibenika, Kaštela, Solina i Splita, a pred njima su još Sinj, Imotski, Mostar, Međugorje, Metković, Neum i Dubrovnik.

Predstavljajući mons. Barišiću pokret Marijanskog zavjeta za domovinu, hodočasnici su istaknuli da je hrvatski narod oduvijek poznat po svojoj vjernosti Katoličkoj Crkvi i po pobožnosti Djevici Mariji, kojoj je podigao brojna svetišta diljem domovine. Povezujući s tom činjenicom i svojevrstni zavjet sklopljen tijekom Domovinskog rata između branitelja i hrvatskog naroda te Djevice Marije, naglasili su da Majci Mariji dugujemo zahvalnost za izmoljenu i izvojevanu slobodu. „Marija je kroz povijest uvijek bila uz naš narod, i danas je. Stoga želimo i budućnost Hrvatske staviti u njezine ruke. Hodajući, mo-

limo za slobodu, dostojanstvo, vjernost i napredak našeg naroda”. Uz molitvu, cilj im je i povezati što veći broj hrvatskih svetišta i crkvice, ali i upoznati nove dobre ljude i ljepote Hrvatske.

Nadbiskup Barišić izrazio je zahvalnost svim sudionicima što ulažu svoje vrijeme, zdravlje i molitvu za boljitak domovine i svih njezinih žitelja. „Hodanje nije ugodno, posebno po vrućini, no svaki korak predstavlja traženje sebe i Boga u svome svakod-

nevnom životu. Iznenadi nas koliko dugo trebamo hodati da se približimo našoj duši, a žrtva je još snažnija jer ne hodate samo za sebe, nego za sve nas i za domovinu”, rekao je mons. Barišić i nadodao da nisu

sami, jer su s njima u srcu, mislima i molitvi mnogi koji iz raznih razloga ne mogu sudjelovati u hodočasničkom putu.

Druženje je završio malim domjenkom i osvježanjem za hodočasnike, a mons. Barišić je potom sudionicima potpisao njihove hodočasničke putovnice. Od početka u lipnju, u hodočašću je sudjelovalo oko 600 ljudi, a mogu im se pridružiti i svi zainteresirani na bilo kojoj etapi. Svi detalji mogu se pronaći na službenoj stranici hodočašća. (KB)

Proslava Sv. Lovre u Stobreču

Vjernici Stobreča tradicionalno su procesijom i misnim slavljem u srijedu, 10. kolovoza, proslavili blagdan svojega nebeskog zaštitnika sv. Lovre. Kao i svake godine, ispred župne crkve okupio se velik broj vjernika koji su zajedno s crkvenim zborom krenuli u svečanu procesiju koju su predvodili don Mario Buljević i župnik don Josip Lončar.

Don Mario je održao propovijed u spomen djelima svetoga Lovre, koji je nesebično dijelio ljubav ljudima, čime nam je prenio simboličnu poruku da ljubimo jedni druge i da je bogatstvo naša skromnost, a ne ono materijalno. Mještani su se okupi-

li oko patronova kipa pokraj kojega su simbolično stavljene drvene gradele u znak njegova mučeništva. Nisu mogli sakriti svoje zadovoljstvo i ponos održavanja tradicije.

„Kao i svake godine, prisustvujem misnom slavlju s procesijom koje bude svečana i dostojanstvena. Večeras se svi radujemo pučkoj fešti, a Stobreč uvijek bude pun ljudi”, kazao nam je mještанин Mislav Plazibat. Ponosni na svojega nebeskog zaštitnika i mjesto bili su i članovi crkvenog zbora „Stobreč”, koji već desetljećima štiju tradiciju svojih pradjedova, a pjesmi su se pridružili i najstariji članovi zbora

Bernardo Plosnić, Vitomir Perasović i Luka Miha-nović. „Ponosan sam na naš Stobreč koji ima dugu povijest. Svake godine dođem na misu i drago mi je da sam bio dugogodišnji član zbora. Pjevam već 67 godina, a to se prenosi s koljena na koljeno” ponosan je Perasović, najstariji tenor pučkoga zbora.

„Naša župa stara je 300 godina i svake godine misom, pjesmom, procesijom i molitvama štuјemo svetoga Lovru i svima želim da se lijepo provedu”, kazao je župnik Josip Lončar i poručio vjernicima da žive u miru, ljubavi i jednostavnosti. (Silvija Melić)

Splitske klarise svečano proslavile svetkovinu sv. Klare

Svetkovina sv. Klare, majke i utemeljiteljice sestara klarisa, svečano je proslavljena u četvrtak, 11. kolovoza, u samostanskoj crkvi redovnica klarisa u Splitu. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić.

Na početku slavlja nadbiskup je pozdravio braću svećenike, sestre klarise i sve vjernike i štovatelje asiške svetice i franjevačke duhovnosti. Okupljenim vjernicima obratio se i samostanski kapelan fra Josip Lucić koji se u svoje i u ime sestara klarisa, zahvalio o. nadbiskupu na njegovoj prisutnosti, propovjednicima koji su predvodili devetnicu i vjernicima koji su se u velikom broju radosni okupljali u čast sv. Klare. Posebnu zahvalu uputio je sestrama klarisama koje pjevanjem svaku proslavu čine još svečanijom i bogatijom. Radosno je istaknuo kako su se samostanskoj zajednici pridružile i dvije nove aspirantice te je pozvao vjernike da mole za njih i za sestre klarise „da ih Bog podrži i da ih sv. Franjo

zaodjene franjevačkim duhovništvom, kao što je svojim rukama zaodjenuo sv. Klaru”.

U prigodnoj homiliji mons. Barišić rekao je da, iako se svetkovina sv. Klare slavi u kolovoza, njezina se svetost časti svaki dan i na svakome mjestu jer onaj tko je ušao u svetost i tko je povezan s Isusom Kristom, nije ograničen vremenom ni prostorom. „Sv. Klara nije značajna po tome što je gradila svoj život u askezi ili što je svojim naporom i trudom postigla nešto važno, već je njezina veličina u potpunom predanju Božjoj milosrdnoj ljubavi. Ta ljubav svijetlila je na Kristovu licu, a njezina želja bila je upoznati Ga i spoznati umom i srcem. Stoga je i pisala svojim sestrama: ‘Krista ljubiti usrećuje, Njega motriti odmara, Njegova dobrota ispunja...’ Sv. Klara ovo iskustveno svjedoči”, naglasio je nadbiskup i nadodao da nas ova svetica poziva da u svojoj svakodnevnicu, unatoč problemima, obvezama i vlastitim ograničenjima, tražimo i upoznajemo Boga. Pojasnio je da nas asiška svetica uči i istini da ne možemo biti kršćani i Kristovi bez zajednice, bez bližnjega. „Upravo to zajedništvo omogućuje i nama danas da doživimo mistiku. Ona je povezana sa svakim gestom pažnje, dobrote, darivanja i praštanja. Dublje spoznajemo Boga kada otvorimo srce i darujemo dio sebe za bližnjega.”

Govoreći o sestrama klarisama, koje su u Splitu prisutne od 1308. godine, nadbiskup je istaknuo da od njihove molitve živi čitav grad i da nikada ne ćemo spoznati sve milosti koje su po njima prisutne u Crkvi i domovini. „Ovaj samostan je svojevrsni svjetionik našem gradu i orijentir svima koji u ovom

užurbanom svijetu punom raznih ponuda traže put do sebe, bližnjih i Boga. Puno nam znače svjedoci koji svojim životima pomažu i nama da vjeru živimo u zajedništvu kako bismo bili mistici u svojem sva-

kodnevlju i još dublje otkrivali Lice Božjega milosrđa”, zaključio je mons. Barišić i zaželio da sv. Klara i dalje prati svoje sestre, a nama bude pomoćnica da rastemo u bogatstvu svoje vjere. (KB)

Hodočašće mladih Splitsko-makarske nadbiskupije „Od Gospe do Gospe”

Tradicionalno 34. hodočašće Čudotvornoj Gospi Sinjskoj uz svetkovinu Velike Gospe, „Od Gospe do Gospe”, okupilo je i ove godine, 13. i 14. kolovoza, nekoliko tisuća mladih vjernika.

Hodočasnički put, u organizaciji Ureda za pastoral mladih Splitsko-makarske nadbiskupije, započeo je u pravedištu Gospe od Otoka u Solinu gdje su mladi mogli pristupiti sakramentu pomirenja kako bi čista srca mogli krenuti na put do Gospina svetišta u Sinju. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelecijaciji s provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, generalnim vikarom mons. Miroslavom Vidovićem, predstojnikom Ureda za mlade don Mihaelom Provićem, župnikom Gospe od Otoka don Rankom Vidovićem i tajnikom don Nikolom Mikačićem.

Pozdravivši braću svećenike i sve hodočasnike, mons. Barišić izrazio je radost što vidi toliko djece, mladih i starijih koji hodočaste Gospi i uzdaju se u njezin zagovor, posebno u godini Izvanrednog jubileja Božjega milosrđa. U prigodnoj homiliji hodočašće mladih je iščitao kroz prizmu Evanđelja dana u kojem Isus poziva da puste dječicu k njemu jer takvih je kraljevstvo nebesko. Reкао je kako je Isus i na nas večeras položio svoje ruke i blagoslovio nas, a k njemu nas je uputila Majka. „Ovo naše hodočašće doista je jedinstveno. Od Gospe do Gospe, od svetišta do svetišta. Prolazimo sveti put odrastanja. Kršćanski život je poziv na rast u vjeri i dostojanstvu djece Božje. Biološki funkcioniramo tako da dok čovjek raste, mlad je, a kada prestanemo rasti, starimo. No, to ne vrijedi za duhovni rast.

U vjeri ja i star mogu rasti, a najveća opasnost je da mlad ostarim, prestanem rasti”, istaknuo je nadbiskup. Izrazio je nadu da će gest Majke Marije koja nas je dopratila do Isusa, i njegov zahvat oslobođenja od ropstva grijeha, pobuditi u nama novo rađanje u zoru. „Ova noć je milosrdan trenutak rađanja nas u jednom novom izdanju, onom u kojem nas Gospodin želi vidjeti”, zaključio je nadbiskup i zamolio Mariju da nas prati na našem životnom putu kako bismo mogli osobno i zajedno živjeti svoju vjeru i biti svježina i ohrabrenje u svojoj sredini.

Hodočasnici se obratio i dr. sc. don Mihael Prović koji je zaželio da im ova noć tišine, molitve i hoda bude korisna za duhovnu izgradnju te da

nakane koje nose u srcima budu uslišane od Gospe koja je naša najmoćnija zagovornica.

Nakon misnoga slavlja, za vrijeme kojeg je pjevao glazbeni sastav „Papa band” iz Solina, kolone mladih vjernika krenule su na hod dug 30-ak kilometara da bi Majci Mariji donijeli svoje naka-

ne, molitve i pjesme. Kako bi sve proteklo u redu, na putu su imali policijsku i medicinsku pratnju, a župljani iz Dicma su, uz pomoć Ureda za mlade, kao i svake godine kod crkve sv. Jakova za hodočasnike pripremili okrijepu. Po dolasku u svetište Gospe Sinjske hodočasnici su mogli pristupiti sakramentu pomirenja.

Kruna cjelonoćnoga hoda bila je rana jutarnja misa u dvorištu svetišta Gospe Sinjske, na kojoj je pjevao zbor mladih Župe Gospe Sinjske, a koju je predvodio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović. U koncelecijaciji je bilo nekoliko svećenika predvođenih sinjskim

gvardijanom fra Petrom Klapežom i predstojnikom Ureda za pastoral mladih don Mihaelom Provićem. Gvardijan Klapež je na početku slavlja svima izrazio dobrodošlicu i protumačio mogućnost dobivanja potpunoga oprosta od vremenite kazne u Godini milosrđa. Pozvao je i sve prisutne na središnju proslavu 300. obljetnice krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske (1716. – 2016.) u nedjelju, 25. rujna 2016.

Mons. Miroslav Vidović je u propovijedi protumačio naš život kao hodočašće od majke do Majke, od rođenja do susreta s Majkom milosrđa u njezinu svetištu, koja je davne 1716. „zauvijek okrunjena” (In perpetuum coronata triumphat). Ona nam

i danas daje spasonosni savjet: „Što god vam rekne, učinite!”. A Gospodin od nas na prvome mjestu traži obraćenje – obratimo se i vjerujmo evanđelju. „Zamolimo”, zaključio je, „da nam Marija bude prva pomoćnica kada nas svlada umor svijeta i da nas vodi svojemu Sinu, Gospodinu našem Isusu Kristu”.

Na kraju slavlja povjerenik za mlade don Mihael Prović zahvalio je PU Splitsko-dalmatinske županije, Hitnoj medicinskoj pomoći, svim svećenicima koji su bili na raspolaganju za sakrament ispovijedi u Solinu i Sinju, ocu nadbiskupu i generalnom vikaru na poticajnim riječima, kao i svim sudionicima hodočašća. Slavlje je završilo posvetnom molitvom Majci od Milosti i himnom Gospi Sinjskoj. (KB)

Svečanost polaganja zavjeta i proslava jubileja sestara milosrdnica

U župnoj crkvi sv. Nikole u Kistanjama održana je 14. kolovoza svečanost polaganja zavjeta i proslava obljetnica redovničkih zavjeta sestara milosrdnica Provincije Navještenja Gospodinova – Split.

Prve svete zavjete na tri godine u ruke svoje provincijalne glavarice s. M. Radoslave Kevo položila je s. Marija Palić, a doživotne zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti položile su s. M. Elizabeta Glasnović, s. M. Andrea Matijaš i s. M. Veronika Čibarić.

Zahvalne Gospodinu za dar poziva na posvećeni život, pedesetu obljetnicu redovničkih zavjeta proslavile su s. M. Korona Miljković, s. M. Darija Ivanković, s. M. Hosana Marijanović, s. Mirjana Bitunjac, s. M. Viktorija Budimir Bekan, s. M. Jasna Jakić i s. M. Mirta Škopljanac Mačina. Srebrni jubilej proslavile su s. Antonija Delonga i s. Dominika Vrdoljak.

Svečano euharistijsko slavlje predvodio je zadarski nadbiskup Želimir Puljić u zajedništvu sa župnikom mons. Nikolom Dučkićem i još desetak svećenika. Pjevanje su animirali župni zbor i zbor sestara pod ravnanjem s. Blaženke Delonga i s. M. Mirte Škopljanac Mačina. Na početku misnoga slavlja okupljene je pozdravio župnik Dučkić, koji je zahvalio sestrama što su odlučile svoje veliko slavlje održati u Kistanjama i zaželio da takvih slavlja bude još.

Mons. Puljić u propovijedi se osvrnuo na lik proroka Jeremije koji je, premda svjestan svoje slabosti i malenosti, unatoč svim poteškoćama i problemima, ostao vjeran Gospodinu koji ga je odabrao. Istaknuo je da kad Bog dotakne nečiji život, život se mijenja i Bog daruje milost da čovjek ispunimo ono što

Bog od njega očekuje. Na kraju propovijedi nadbiskup je čestitao sestrama zavjetovanicama i zaželio „neka ih Bog obdari milošću kako bi uz Isusov križ mogle biti trajno brižne i dobre prema svima, posebice malenima, siromašnima i potrebnima. Neka se ne umaraju svojom dobrotom i majčinskim srcem tražiti Isusa na poprištima ljudske nevolje i jada. Neka u zajedništvu sa svim ovogodišnjim jubilaricama i cijelom redovničkom zajednicom s pjesmom na usnama i radosnim srcem zahvaljuju i kliču: Velika nam

djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo, ali uvijek sa sviješću kako su temelji kršćanskog i redovničkog života vjera, molitva i trpljenje – na njima se gradi sigurna budućnost. Blažena Djevica Marija, Majka Dobrog Savjeta, neka im pomaže biti i ostati vjernima Kristu i evanđelju, vjernima Crkvi i njezinu misijskom poslanju kao i idealima posvećenoga života. Samo tako bit će kadre svladavati sve protivštine ži-

vota, svetošću biti Crkvi na radost, a djelom i ljubavlju promicati u svijetu njezinu nauku.”

Na kraju misnoga slavlja čestitku sestrama svečaricama i zahvalu nadbiskupu i domaćinima u ime cijele zajednice, uputila je provincijalna glavarica

s. M. Radoslava Kevo, zaželjevši da u župi Kistanje bude još takvih radosnih trenutaka, da se i druge djevojke i mladići hrabro odazovu na Gospodinov poziv i posvete svoj život Gospodinu i budu njegov glas u današnjem svijetu. (IKA)

U Sinju proslavljena svetkovina Velike Gospe

U svetištu Gospe Sinjske na slavlje svetkovine Uznesenja blažene Djevice Marije na nebo – Velike Gospe, 15. kolovoza 2016., u godini 300. obljetnice krunjenja Gospine slike (1716. – 2016.). okupilo se preko sto tisuća vjernika iz svih krajeva Hrvatske, Bosne i Hercegovine i šire. Hodočanici, od kojih su neki pješačili i po nekoliko sati, u svetište su počeli pristizati u ranim jutarnjim satima pa im je već od 3 sata na raspolaganju za sakrament pomirenja bilo

mnoštvo svećenika. Slavlje svetih misa započelo je u 4 sata, a mise su potom slavljene svakih sat vremena, sve do 9:30 kada je slavljenje zvona i sviranje fanfara označilo da iz Gospina svetišta kreće svečani ophod – tradicionalna procesija gradskim ulicama sa slikom Čudotvorne Gospe Sinjske.

Staru Gospinu sliku, okićenu zlatom, dragim kamenjem te brojnim zavjetnim darovima, nosili su alkarski momci u starim odorama, a uz njih su u procesiji sudjelovali i alkari, bogoslovi, redovnice, djevojke u narodnim nošnjama, predstavnici gradskih i županijskih vlasti, hrvatske vojske, MUP-a, braniteljskih udruga, majke, vjeroučitelji, vatrogasci, profesori, glazbenici, djelatnice Caritasa župe Sinj, poduzetnici, medicinsko osoblje, različite crkvene i civilne udruge te puk grada Sinja i cijele Cetinske krajine. U procesiji ulicama Grada bila je nošena i zlatna krunica, koja će biti blagoslovljena 22. rujna 2016., upravo na 300. obljetnicu krunjenja. To je zavjetni dar Gospinih štovatelja, koji će kao trajan spomen proslave ostati u svetištu.

Euharistijsko slavlje, kao i svečani ophod, predvodio je mons. Marin Barišić, nadbiskup i metropolit splitsko-makarski, u koncelebraciji s provincijalom fra Joško Kodžoman, sinjskim gvardijanom

fra Petrom Klapežom, župnikom Gospe Sinjske fra Pericom Maslaćem, dekanom Cetinskoga dekanata don Stipom Ljubasom i brojnim svećenicima.

Pozdravivši sve okupljene, nadbiskup Barišić je na početku homilije rekao da nas svetkovina Velike Gospe sve povezuje u jednu veliku obitelj koja se diljem domovine u našim marijanskim svetištima okuplja oko nebeske Majke Marije. Podsjetio je da se ovogodišnja svetkovina Velike Gospe događa u Godini izvanrednoga jubileja milosrđa Božjega, povodom kojeg su i u svetištu Gospe Sinjske otvorena Sveta vrata jubilejskog oprosta, kako bismo još svjesnije otkrivali i svjedočili radost pomirenja i praštanja u svim oblicima našega zajedništva: u braku i obitelji, u Crkvi i društvu. (Cijelu homiliju nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 249)

Na kraju misnoga slavlja, na kojem je pjevao zbor svetišta, hodočasnicima se obratio gvardijan i upravitelj svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske fra Petar Klapež koji je zahvalio svima koji su sudjelovali u ovoj svečanosti. Posebno je istaknuo dvije posebnosti sinjskog svetišta u ovoj godini – Vrata milosrđa i mogućnost zadobivanja potpunoga oprosta od vremenite kazne za počinjene grijeha te 300. obljetnicu krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske. Pozvao je

sve na središnje euharistijsko slavlje 25. rujna, koje će uživo prenositi i HRT, a predsjedat će splitsko-makarski nadbiskup. Slavlje je završilo nadbiskupovim blagoslovom, pjesmom „O Gospe Sinjska” te

državnom himnom „Lijepa naša”. Praćena alkarima i alkarskim momcima, svećenicima i nadbiskupom, Gospina slika je u procesiji vraćena u crkvu Gospe Sinjske. (KB)

Svetkovina Velike Gospe proslavljena u Splitu

Splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić predvodio je svečano euharistijsko slavlje u svetištu Gospe od Pojišana u Splitu, u petak, 15. kolovoza, na blagdan Velike Gospe. U suslavlju je bilo petnaestak svećenika predvođenih provincijalnim ministrom Hrvatske kapucinske provincije sv. Leopolda Bogdana Mandića fra Jurjom Šarčevićem i generalnim vikarom Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslavom Vidovićem.

Proslava je počela svečanom procesijom s Gospinom slikom u kojoj su tisuće vjernika hodočastili između dvije crkve posvećene Uznesenju Blažene Djevice Marije, od splitske prvostolnice sv. Dujma do crkve Gospe od Pojišana. Procesiju, koju su pratili zvuci s brodova u splitskoj luci te velika zvona splitske prvostolnice, a u kojoj su sudjelovali mladi u narodnim nošnjama, pripadnici Hrvatske ratne mornarice, redovnice i vjernički puk, duhovnim poticajima animirao je don Ante Mateljan.

„Ovogodišnje slavlje Velike Gospe slavimo u godini koju je papa Franjo proglasio Godinom izvanrednoga jubileja milosrđa Božjega. Milosnu godinu započeli smo otvaranjem Svetih vrata jubilejskog

oprostu u našoj katedrali. Sveta vrata nas upućuju na utjelovljenu ljubav Božju rođenu od Djevice Marije: Marija je majka lica milosrđa Božjega, Isusa Krista, spasitelja našega. I ona sama, puna milosti, djelo je

milosrđa Božjega, a u Isusu Kristu, Sinu svome, Bog milosrdni otac očituje sebe samoga”, rekao je na početku svoje homilije nadbiskup Barišić istaknuvši da je milosrđe bitna oznaka Boga i najčudesnije svojstvo Boga ljubavi koji se

nikada ne umara opraštajući nam. (Cijelu homiliju nadbiskupa Barišića možete pročitati na str. 251)

Okupljenim vjernicima i hodočasnici obratio se župnik Gospe od Pojišana, kapucin fra Miljenko Vrabec koji je zahvalio ocu nadbiskupu na njegovoj prisutnosti, kao i svima koji su na bilo koji način sudjelovali u proslavi ovoga blagdana. Nakon završnoga blagoslova splitsko-makarskoga nadbiskupa zvan je Božji blagoslov na sve nadbožne predmete. Na samom kraju misnog slavlja veliki mješoviti zbor Gospe od Pojišana, zapjevao je himnu Lijepa naša, a potom i pjesmu Gospi „Zdravo Djevo”. (KB)

Proslava Kraljice Hrvata u Podbablju

Župljani župe Podbablje u ponedjeljak, 22. kolovoza 2016., svečano su proslavili blagdan svoje suzaštitnice Kraljice Hrvata koju već dvadeset i jednu godinu časte i kao naslovnicu crkve u Grubinama, najvećem naselju župe i općine Podbablje.

Ovogodišnje središnje euharistijsko slavlje pred prepunom crkvom vjernika predvodio je svećenik rodom iz župe Podbablje, fra Zoran Jonjić, sada župnik u susjednoj župi Studenci, a s njim su suslavili domaći župnik fra Nedjeljko Čarapić, bivši župnici fra Vinko Gudelj, sada župnik u Prološcu i fra Dinko

Bošnjak, župnik u Lovreću te fra Denis Šimunović, župnik u Vinjanima, fra Marko Babić, profesor na KBF u Splitu te don Petar Čondić, župnik susjedne župe Poljica.

U svojoj homiliji ovogodišnji propovjednik podsjetio je na čvrstu stoljetnu vezu između hrvatsko-

ga naroda i Bogorodice, ali i na sva iskušenja koja nam donosi proces svakodnevne globalizacije te je istaknuo kako se moramo vezati za duhovno, a ne materijalni i u svemu kao uzor gledati Bogorodicu koju je naš hrvatski narod okrunio za svoju kraljicu.

Uvod u misu bila je procesija u crkvenome dvorištu u kojem su djevojke nosile sliku Kraljice Hrvata. Na kraju mise, na kojoj je pjevao mješoviti pjevački zbor župe Podbablje uz orguljašku pratnju voditeljice Marele Vrljić, a pod ravnanjem Marele Vrljić, župnik fra Nedjeljko Čarapić zahvalio je propovjedniku i svim vjernicima koji su nesebično pomogli kako bi se taj dan dostojno proslavio. (franjevci-split.hr)

Održana Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnim školama

U organizaciji Nacionalnoga katehetskog ureda HBK-a i Agencije za odgoj i obrazovanje, u Splitu je 25. i 26. kolovoza održana Katehetska ljetna škola za vjeroučiteljice i vjeroučitelje u osnovnim školama. Tristo i pedeset sudionika okupilo se u prostorijama splitskoga Nadbiskupskog sjemeništa kako bi tijekom dva radna dana nazočilo i aktivno sudjelovalo u zanimljivim predavanjima, interaktivnoj radionici i popratnom kulturno-umjetničkom i duhovnom programu pod okvirnom temom „Milosrđe – sadržajno i stilsko određenje vjeronauka”. Nakon uvodne molitve, koju su osmislile i predvodile vjeroučiteljice iz Osnovne škole Strožanac, prvi radni dan započeo je pozdravnim govorom organizatora i domaćina don Josipa Periša, voditelja povjerenstva Katehetske škole i predstojnika Katehetskoga ureda Splitsko-makarske nadbiskupije. Naglašavajući povezanost naslova okvirne teme s aktualnom Jubilarnom godinom, predstojnik je podsjetio na mnoge aktivnosti koje je Crkva na temu milosrđa provodila na župnoj, dekanatskoj, biskupskoj i nacionalnoj razini. Stoga je i želja organizatora da upravo ovogodišnja Katehetska škola u Splitu bude kruna promišljanja o milosrđu koje se na poseban način treba očitovati u radu vjeroučitelja.

„Nadam se kako će i ovaj dvodnevni skup doprinijeti da ljubav prema bližnjemu, a posebno prema učeniku, kroz suosjećanje, solidarnost i nesebičnu

pomoć, postane životni stil i trajno opredjeljenje svakog vjeroučitelja”, kazao je mr. Periš. Njegove riječi potvrdio je i splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, nazvavši milosrđe srcem evanđelja koje smo pozvani unositi u društvo, a posebno u škole. Nadbiskup je vjeroučitelje označio kao produženu ruku roditelja koji bi svojoj djeci trebali biti prvi promicatelji milosrđa. „U tom smislu, na početku još jedne školske godine, vjeroučitelji se nalaze pred velikim izazovom pronalaska novoga načina podučavanja o milosrđu temeljenom na pravедnosti i istini”, istaknuo je nadbiskup Barišić.

Prigodnim riječima sudionicima Škole obratio se i mons. Đuro Hranić, predstojnik Vijeća HBK-a za katehizaciju i novu evangelizaciju koju je ovogodišnju temu ocijenio izrazito važnom i aktualnom, podsjećajući na tvrdoću srca suvremenoga čovjeka koji često zaboravlja na potrebu izricanja ljubavi, praštanja i sućuti kao trajnoga Božjeg stava. Prema njegovim riječima, to se pogotovo odnosi na zanemarivanje mogućnosti pružanja nove prilike i opraštanja putem Božjega milosrđa koje je Crkva pozvana trajno komunicirati, svjedočiti i promicati.

Ispred Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, sudionicima Škole obratio se i Miomir Karin, pomoćnik ministra koji je školski vjeronauk ocijenio kao važan dio cjelokupnog obrazovnog sustava. Prema njegovim riječima, upravo preko vjeroučite-

lja vjeronauk pruža učenicima mogućnost usvajanja temeljnih ljudskih vrijednosti, nastojeći ih pri tome dobro odgojiti, a ne preodgojiti. Na njegove riječi nadovezala se i Jadranka Žarković Pečenković, ravnateljica Agencije za odgoj i obrazovanje, koja je okvirnu temu skupa povezala s trajnom zadaćom škole, a to je odgajanje učenika za susret, dijalog i komunikaciju.

Nakon pozdravnih riječi i kraćeg uvoda u rad Škole od strane Ivice Pažina, predstojnika Nacionalnoga katehetskog ureda, uslijedilo je prvo tematsko predavanje koje je pod nazivom „Biblijsko-teološki vid milosrđa. Milosrđe kao vid komunikacije” održao doc. dr. sc. Davor Vuković, profesor fundamentalne teologije na KBF-u u Đakovu. „U Godini milosrđa na poseban smo način pozvani činiti tjelesna i duhovna djela milosrđa kroz perspektivu odgoja za milosrđe i milosrdnu ljubav te općenito za kršćanski stil života, prožet i nadahnut milosrđem”, zaključio je u svojem predavanju prof. Davor Vuković.

Nakon aktivne rasprave po zadanoj temi i kraće stanke, uslijedilo je i drugo predavanje koje je pod nazivom „Milosrđe u izgradnji Crkve i društva” održala doc. dr. sc. Silvija Migles, viša asistentica pri Katedri socijalnoga nauka Crkve na zagrebačkom KBF-u. Promišljajući o milosrđu u svjetlu socijalnoga nauka Crkve, predavačica je naglasila važnost izgradnje „socijalnoga milosrđa” kroz opredjeljenje za siromašne i cjeloviti razvoj čovjeka.

Poslijepodnevni dio prvog dana Katehetske ljetne škole protekao je u znaku interaktivne radionice na temu „Pripovijesti o milosrđu. Lica milosrđa u vjeronaučnoj nastavi” koje su pripremile i održa-

le vjeroučiteljice Miranda Banovac, Zdenka Krok, Ružica Maleš i Mirjana Vuletić. Radionica se sastojala od zanimljive i sadržajne prezentacije videouradaka, likovnih i literarnih radova, pjesama, igrokaza i skečeva na temu Božjega milosrđa kojima su vjeroučiteljice željele pokazati široki spektar mogućnosti iskazivanja milosrđa kroz djelatnu ljubav i otkrivanje novih izazova milosrđa u radnim i životnim okruženjima vjeroučitelja i učenika. Prvi dan Katehetske ljetne škole zaokružen je zajedničkim misnim slavljem koje je u sjemenišnoj kapelici, uz ostale svećenike, predvodio nadbiskup mons. Marin Barišić. Sve prisutne pozvao je na međusobno prihvaćanje i budno iščekivanje, a samo milosrđe nazvao je sadržajnim i stilskim određenjem ne samo vjeronauka, već i samih vjeroučitelja.

Katehetska ljetna škola nastavila se i drugi dan kroz tri tematska predavanja te prigodne prezentacije humanitarnoga projekta „Mariji obroci” i rada udruge Zdenac.

Nakon zajedničke molitve, koju su pripremili i predvodili vjeroučitelji iz OŠ Petra Kružića, Klis, u drugi radni dan sudionike je uvela Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjeronauk u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Prvo predavanje pod nazivom „Duhovna i tjelesna djela milosrđa kao djelatni ishodi vjeronauka” održao je prof. dr. Ante Mateljan, redovni profesor pri katedri dogmatskoga bogoslovlja splitskog KBF-a. Naglašavajući kako je milosrđe zaboravljeno u sustavnoj teologiji, ali je u kršćanskoj duhovnosti još uvijek na površini, predavač je nastojao dati odgovor na pitanje kako aktualizirati vjeronaučni

sadržaj u situaciji sve raširenije „kulture smrti” koja odbacuje molitvu i ne povezuje vjerničku praksu s naukom vjere. Predavanje je zaključeno oslanjanjem na Isusove prisposode o milosrđu u kontekstu naviještanja kraljevstva Božjega kao poziv i poticaj na osobno i zajedničko djelovanje.

Nakon aktivne rasprave po zadanoj temi uslijedilo je i drugo predavanje koje je pod nazivom „Lice vjeroučitelja kao znak Lica milosrđa i pravednosti u današnjem vremenu” održao prof. dr. Ivan Tadić, redoviti profesor filozofijskih predmeta na splitskom KBF-u. Polazeći od tumačenja ljudskoga lica kao odraza čovjekove nutrine, Tadić je ponajprije naglasio kako lice može kriti ili otkrivati odnos prema Bogu i bližnjemu. Najveći dio predavanja Tadić je posvetio tumačenju milosrđa kod skolastičkih filozofa, posebice kod sv. Anselma i sv. Tome Akvinskog koji razmišljaju o opravdanosti postojanja Božjega suosjećanja s čovjekom unatoč njegovoj transcenciji te Božjem milosrdnom djelovanju koje nadilazi ljudsku kategoriju pravednosti. Osvrćući se na tekstove enciklike „Dives in misericordia” i bule „Misericordiae vultus”, predavač je na koncu dao i upute koje će vjeroučiteljima pomoći da i sami budu znakom Božjega milosrđa i pravednosti u današnjem svijetu.

I nakon ovog predavanja razvila se aktivna rasprava, a nakon kraće stanke uslijedilo je i treće predavanje koje je pod nazivom „Izazovi suvremene komunikacije. Značenje riječi u nevidljivom gradu” održao dipl. novinar Bраниmir Stanić, zamjenik glavnog urednika Glasa Koncila i asistent na Hrvatskim studijima u Zagrebu. Predavanje je temeljeno na promišljanju pape Franje o novim oblicima me-

đuljudske interakcije uobličanim u metaforu „nevidljivi gradovi” do čijih bi „periferija” trebalo prenijeti evanđeosku poruku.

Poslijepodnevni dio drugog dana Katehetske ljetne škole protekao je u znaku prezentacija dvaju humanitarnih projekta. Prvi od njih odnosio se na pokret Marijinih obroka (Mary's Meals) kroz gledanje dokumentarnog filma „Generacija nade” i razgovor s fra Petrom Komljenovićem, dugogodišnjim volonterom i koordinatorom Marijinih obroka u Splitu. Aktivnost udruge „Zdenac – pokreta Misionara milosrđa” predstavile su Mirjana Iličić i Anđela Mirčić kroz projekt Odgoja za solidarnost i pružanje konkretne pomoći potrebnima u zemlji i inozemstvu. U skladu s ovogodišnjom temom svakoj od udruga doniran je iznos od 1.700 kuna koji su tijekom dva dana Škole skupili sami sudionici. Po već ustaljenoj praksi Škola je okončana završnom raspravom i okruglim stolom u kojoj su vjeroučitelji i ovoga puta izmijenili svoja iskustva, te izrazili zadovoljstvo koncepcijom i cjelokupnom organizacijom ovakvih susreta. (Petar Kelvišer)

Duhovne vježbe za mlade svećenike

Ovogodišnji turnus duhovnih vježba za mlade svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije održan je (29. kolovoza do 1. rujna 2016.) u Duhovnome centru časnih sestara Služavki Maloga Isusa u Livnu (Donji Žabljak). U vrlo ugodnom i mirnom ambijentu na rječici Žabljak okupilo se 15 mlađih svećenika te generalni vikar don Miroslav Vidović i pastoralni vikar don Nediljko A. Ančić. Trećega dana pridružio nam se nadbiskup mons. Marin Barišić koji je prije

toga obavio duhovne vježbe sa starijim svećenicima u Vepricu. Voditelj je bio o. Ivan – Ike Mandurić, DI, iz Zagreba. Zapravo, kako reče o. Ike, on je duhovni pratitelj tijekom tih dana, a voditelj je sam Bog koji svakog pojedinačnog od nas u duhovnim vježbama vodi i želi uvesti da u kontekstu svojega svećeničkoga života tijekom duhovnih vježba dublje spozna Božji poziv i da osnaži svoj velikodušni odziv Gospodinu te potvrdi svoju pripadnost njemu.

Vježbe su protekle u ozračju sabranosti, razmišljanja, razmatranja, šutnje i molitve. Dnevni duhovni ritam imao je nekoliko nosivih događanja kao što su zajedničko moljenje jutarnje i večernje molitve, klanjanje pred Presvetim na završetku dana, dva razmatranja nakon kojih je slijedilo vrijeme za osobno razmišljanje i molitvu, zatim slavlje euharistije kao liturgijski vrhunac našega dnevnog druženja s

Isusom Kristom i zahvaljivanja Bogu. Za razmatranja duhovni pratitelj je odabrao iz ignacijanskog repertoara pet tema koje nam je izlagao u polusatnom nagonu. Zatim nam je za svaku temu dao napisane naputke pomoću čega ćemo u

osobnom razmišljanju duhovno proširiti i produbiti te molitveno usvojiti od njega rečeno. Evo tema: (1) Temeljna istina (da smo stvoreni hvaliti i slaviti Gospodina) i Čeznja (za sjedinjenjem s vječnom istinom); (2) Božja nenadmašiva velikodušnost (misterij Božjega milosrđa i naš odgovor velikodušnoga predanja Bogu); (3) Poziv Vječnoga kralja (odgovor: ljubav s računicom ili bezuvjetna, čista ljubav); (4)

Dvije zastave (Krista Gospodina i Sotone, Božjega i našeg neprijatelja; Božja i vražja logika i taktika); (5) Kontemplacija kako da postignemo ljubav (molitva za nove oči i novo srce da prepoznamo raskoš božanske ljubavi, u njoj sudjelujemo i s njom se sjedinimo).

Njegovali smo šutnju s malim prekidom drugoga dana. Šutnja je potrebna da bi se čovjek sabrao i bio

sa sobom te mogao čuti Božju riječ. Trebalo je tih dana izići iz svoje svagdašnjice i ostaviti sve stvari da bismo bili pozorni za ono najvažnije, za Boga i raspoloživi za njegove poticaje. Zato nije lako dobro obaviti duhovne vježbe (to je kao penjanje uz

brdo do vrha i to pješice, noseći sa sobom cijeli svoj životni kontekst, naglasio je naš duhovni pratitelj). No, one su nam u redovitim vremenskim razmacima potrebne jer naši duhovni doživljaji brzo hlape i potrebno ih je uvijek iznova obnavljati, posvijestiti i osvježiti kao i svoje odluke za Isusa Krista. (N. A. Ančić).

Misa za gimnazijalce NKG-a u Splitu u povodu početka nove školske godine

U povodu početka nove školske godine splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić predvodio je euharistijsko slavlje za učenike i sve djelatnike Nadbiskupijske klasične gimnazije „Don Frane Bulić” i Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu u ponedjeljak, 5. rujna, u sjemenišnoj kapeli. Koncelebrirali su ravnatelj gimnazije don Josip Dukić, rektor sjemeništa don Jure Bjeliš te prefekt don Vedran Torić, a svečano je bogoslužje svojim pjevanjem uvećao mješoviti zbor Nadbiskupijske klasične gimnazije pod ravnanjem s. Lidije Matijević.

Na početku je nazočne pozdravio ravnatelj Dukić, na poseban način prvaše, zaželjevši im da se što prije uklope u školski program i školu dožive svo-

jom školom. Istaknuo je njezinu katoličku oznaku, što znači da je u središtu duhovne formacije Isus Krist i njegovo milosrđe. Da bez milosrdnog Isusa ne možemo, bila je svjesna i današnja svetica Majka Terezija, koja je bila Njegovo sredstvo milosnoga djelovanja, naglasio je ravnatelj Dukić dodavši da je Isus Alfa i Omega sretnog i blagoslovljenog početka nove školske godine. Nadbiskupijska klasična gimnazija ima svoju najdužu tradiciju u Splitu. Ovo je 316 početak nove školske godine u ovoj gimnaziji u koju su brojni naraštaji utkali svoje talente i sposobnosti, naglasio je nadbiskup Barišić pozdravivši nazočne školarce i djelatnike škole. U svojoj je propovijedi splitsko-makarski nadbiskup protumačio evanđeoski tekst, Isusovo naučavanje u sinagogi, školi u kojoj su židovi učili čitati i pisati. Važno im je bilo znanje. Međutim, naglasio je nadbiskup, „samo znanje nije dovoljno. Bitan je intelektualni rast, ali još više duhovna formacija i cjeloviti razvitak ljudske osobe. Zato Isus povezuje odgoj i obrazovanje, informaciju i formaciju, znanje i mudrost. Sveti Pavao u Poslanici Kološanima naviješta Isusa Krista, Učitelja, Život, ne kao formule i naučeno napamet znanje, nego kao onoga koji formira osobu da bi se ona suobličila njemu”. Mons. Barišić je u tom surječju pojasnio učenicima što znači da je njihova gimnazija „katolička”. „Ona je usmjerena na cjelovitost odgoja. Važno je da vrjednujete jedni druge, da budete prijatelji spremni na suradnju, na iskrenost i praved-

nost. Katolička je i stoga što se naši profesori trude u ljubavi da raste u vama čovjštvo, vrjednote razumijevanja, praštanja i mira”, istaknuo je. Osvrnuo se i na proglašenje sveticom Majke Terezije, koja je bila velika humanitarka, nobelovka, svjedokinja Božjega lica, koja je unosila to svjetlo u ljudsku tamu i ispunjena Božjim milosrđem doticala srca drugih. Na kraju je svoje propovijedi nadbiskup istaknuo kako je dobro što uvijek imamo priliku iznova započeti, što su nam darovani novi počeci da bismo se mogli duhovno i intelektualno ostvariti. „Potrudite se da ova škola s vama bude uistinu katolička, da bude uzorna za sve sestrinske srednje škole u Splitu, da drugi vide kakav bi odnos trebao biti između profesora, učenika, roditelja, ravnatelja i odgojitelja. Imamo poslanje i misiju. Ljubljeni smo – ljubimo! Voljeni smo – volimo. Tu ljubav imate upisanu ne u svoj dnevnik, nego u srce. Stoga želim da lice Milosrdnoga osvjetljava lice vaše i vaših kolega te prostor kako ga ne bi zamračile maske egoizma”, poručio je nadbiskup Barišić.

U novu je školsku godinu upisano 192 đaka (104 učenice i 88 učenika) u sva četiri razreda gimnazije, od kojih je 18 sjemeništara (Splitsko-makarske nadbiskupije, Šibenske biskupije i Dubrovačke biskupije) te jedan dominikanski sjemeništara. U školi je zaposleno 29 djelatnika, a od toga 24 profesora, među kojima su 4 svećenika i 5 redovnica, ostalo su profesori laici. (Silvana Burilović Crnov)

Zaziv Duha Svetoga i podjela kanonskih mandata vjeroučiteljima

U povodu početka nove školske i vjeronaučne godine 2016./2017., Katehetski ured Splitsko-makarske nadbiskupije i ove je godine organizirao misno slavlje sa zazivom Duha Svetoga za vjeroučitelje i vjeroučiteljice na području Splitsko-makarske nadbiskupije, u subotu, 3. rujna, u katedrali sv. Dujma u Splitu. Euharistijsko slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić, koji je tom prigodom podijelio vjeroučiteljima kanonske mandate. Trideset vjeroučitelja tako je primilo privremene ili trajne kanonske mandate na temelju kojih oni izvode nastavu katoličkoga vjeronauka u školama.

Pozdravivši nazočne vjeroučitelje i vjeroučiteljice te predstojnika Katehetskog ureda mr. Josipa Periša, nadbiskup je izrazio radost što se kanonski mandati dodjeljuju upravo u katedrali „majki crkava”, sre-

dištu brojnih pastoralnih djelatnosti, katehizacije i evangelizacije. „Ovdje smo produžena ruka sv. Dujma, vašega zaštitnika i katehete sv. Staša i današnjega sveca, pape i učitelja sv. Grgura Velikoga. Vjerujem da se ovdje prepoznamo u svojem pozivu i

poslanju. U zajedništvu s majkom Crkvom živimo svoju vjeru i svjedočimo”, istaknuo je nadbiskup na početku misnoga slavlja uključivši u molitvu sve škole u nadbiskupiji, ravnatelje, učitelje i učenike te roditelje prve i nezamjenjive navjestitelje vjere.

U propovijedi je nadbiskup progovorio o sv. Gruru Velikome na kojem su se nadahnjivali brojni naraštaji vjeroučitelja, mladića i djevojaka koji su napustili lagodan svjetovni život i odazvali se Božjem pozivu na monaški život. Iako je bio uistinu velik i napravio brojne reforme u Crkvi, sebe je nazvao „sluga slugu Božjih”. Služio je „malom” čovjeku, a na to je poticao i druge. Propovjednicima je poručivao, naglasio je mons. Barišić, da „trebaju umočiti svoje pero u krv svoga srca, da bi se mogli približiti uhu bližnjega”. U tom svjetlu podsjetio je na temu održane Katehetske ljetne škole u Splitu „Milosrđe – sadržajno i stilsko određenje vjeronauka”, naglasivši da bi jezik vjeroučitelja trebao dolikovati, a život slijediti ono što jezik govori. U tom surječju pozvao

je vjeroučitelje da urone cijeli svoj život u milosrđe, odnosno da budu milosrdni nadahnjujući se na Milosrdnome, izvoru milosrđa kako bi njihova riječ i njihov životni primjer dopro do uha i srca onih kojima su poslani i kojima navješćuju evanđelje.

Nazočnim vjeroučiteljima na kraju se misnoga slavlja i zaziva Duha Svetoga, a prije samoga čina podjele kanonskih mandata, obratio predstojnik Katehetskog ureda mr. don Josip Periš, zahvalivši nadbiskupu na predvođenju euharistijskoga slavlja i upućenoj pastirskoj riječi. Čestitao je svim vjeroučiteljima koji će primiti mandat Crkve i zaželio svima ustrajan i blagoslovljen rad u novoj školskoj godini. U Splitsko-makarskoj nadbiskupiji ima oko 300 vjeroučitelja i vjeroučiteljica u kojima Crkva prepoznaje bitno crkvene talente i idealne navjestitelje Radosne vijesti. Potom je nadbiskup Barišić uručio vjeroučiteljima kanonske mandate te zaželio svima blagoslovljen i uspješan početak nove školske i vjeronaučne godine. (SBC)

Zavjetovanje salezijanaca na Kmanu

Župa Pomoćnice kršćana na splitskom Kmanu u subotu, 3. rujna, bila je domaćin velikom događaju za Hrvatsku salezijansku provinciju. Četvorica mladića, Domagoj Bešlić, Mario Bobić, Mate Kujundžić i Josip Petrčić, položili su svoje svečane zavjete. Sam događaj doživotnih zavjeta održan je pod svečanom misom koju je predvodio provincijal Hrvatske salezijanske provincije don Pejo Orkić, uz koncelebraciju dvadesetak drugih svećenika.

Don Pejo Orkić u propovijedi je istaknuo ljepotu i važnost odgovora na Gospodinov poziv, te je pota-

knuo mlade koji su sudjevali na misnome slavlju da se ne boje odgovoriti na poziv koji im Gospodin upućuje. Ohrabrio je i pozvao sve prisutne vjernike na „suradnju” s Gospodinom, naglašavajući kako je upravo On taj koji se čovjeku daje u

potpunosti.

Po završetku misnoga slavlja, proslava i druženje nastavljeni su u prostorijama oratorija na Kmanu. Istoga dana bila je i obnova redovničkih zavjeta devetorice bogoslova za vrijeme svečane večernje molitve časoslova. (IKA)

Misa kraj Husine jame

Misa zadušnica za sve žrtve jugo-komunizma, likvidirane i ubačene u zloglasnu Husinu jamu tijekom II. svjetskog rata i poraća, služena je prve rujanske subote, 3. rujna, kraj Husine jame na Kamešnici. Svečanoj misi nazočilo je oko dvije tisuće stanovnika cetinskog i livanjskog kraja, kao i brojni svećenici te redovnice s tih područja.

Misno slavlje na novom oltaru predslavio je i propovijedao dr. don Ante Mateljan, uz koncelebraciju sinjskoga gvardijana fra Petra Klapeža, sinjskoga župnika fra Perice Maslaća i više svećenika s područja Splitsko-makarske nadbiskupije i Livanjskoga dekanata. U propovijedi don Ante Mateljan kazao je kako se nalazimo na mjestu stradanja nevinih žrtava, koje su lišene ovozemaljskoga života i koje se

skoro 50 godina nije smjelo spomenuti. Kraj jame je stajalo upozorenje da je zabranjeno zaustavljanje. Na kraju propovijedi don Ante Mateljan okupljenima je kazivao pjesmu neimenovanog robijaša s Križnoga puta 1945., koju je zapisao Pave Jerković, također sudionik Križnoga puta, rekavši da je ta pjesma uistinu prikaz hrvatske žrtve kroz stoljeća našeg postojanja. (Ivica Luetić)

Osamnaesti Papa-fest

Pod pokroviteljstvom Grada Solina i Splitsko-makarske nadbiskupije, u dvorištu crkve Gospe od Otoka održan je u nedjelju, 4. rujna, osamnaesti Papa-fest, festival duhovnih šansona u spomen na posjet svetoga Ivana Pavla Drugoga koji je prije osamnaest godina posjetio ovo prasnvetište. Festival je započeo pjesmom „Gledam Te, Bijeli Oče” koju su izveli mladi iz više vokalno-instrumentalnih sastava, a potom

ga je otvorio povjerenik za pastoral mladih splitsko-makarske nadbiskupije dr. don Mihael Prović. Istaknuo je zadovoljstvo što se mladi okupljaju na slavu Boga, a u čast svetog Ivana Pavla Drugoga svjedočeći tako o posebnoj ljubavi mladih i nezaboravnoga Pape koja traje i godinama poslije njegova odlaska u nebo. Nazočnima je i prenio pozdrave splitsko-makarskog nadbiskupa mons. Marina Barišića.

Potom je jedanaest vokalno-instrumentalnih sastava izvelo svoje nove tekstove i pjesme u spomen na nezaboravan susret mladih sa Svetim Ocem na Gospinu otoku. U programu, koji je vodila Kristina Bitanga, sudjelovali su tako: „Papa band” (Solin), VIS „Aurora” (Solin-Ninčevići), VIS „Izidor” (Split), VIS „Agnus” (Split), klapa „Serpentina” (Split), VIS „Snaga vjere” (Kaštela), VIS „Sv. Lovre” (Trogir), VIS „David” (Knin), zbor „Mihovil” (Split), VIS „Cor et Anima” (Tugare) i Tomislav Nosić iz To-

ronta, Kanada. Festival, kojemu su nazočili i solinski gradonačelnik Dalibor Ninčević, predsjednik Gradskoga vijeća Renato Prkić, saborski zastupnik Blaženko Boban, kao ni prethodnih godina nije bio natjecateljskoga karaktera.

Na kraju festivala nazočnima se obratio don Ranko Vidović, župnik Gospe od Otoka kazavši kako ga raduju mladi koji pjevaju duhovne pjesme na Gospinu otoku jer je to pokazatelj kako su poruke Svetog pisma i Ivana Pavla Drugoga ostavile trag u njihovim srcima. Zahvalio je svima koji su pomogli u organizaciji ovoga festivala. Zatim je glazbena producentica festivala Sanja Štrk zajedno s gradonačelnikom Ninčevićem i povjerenikom Provićem uručila priznanje predstavnicima glazbenih sastava. Festival je završio himnom Papa-festa „Hrvatska mladež”. (Jasminka Perić)

Župa Ploče proslavila blagdan Majke Terezije

U župi BDM Kraljice neba i zemlje u Pločama u ponedjeljak, 5. rujna, proslavljen je blagdan Majke Terezije, suzaštitnice župe. Misno slavlje, kojemu je prethodilo klanjanje Presvetom Sakramentu, pred-

vodio je župnik don Senko Antunović u koncelebraciji sužupnika don Ante Antunovića.

Govoreći o svetoj Majci Tereziji, don Senko je u propovijedi između ostaloga rekao kako je Terezija

posljednji put vidjela svoju majku kad ju je dopratila na kolodvor u Zagreb, zajedno sa sestrom, i više je nikad nije vidjela. Tada je imala 18 godina. „Ostavila je svoju majku da bi postala majka cijeloga svijeta, majka svih onih koji čine i trude se činiti dobro. Majka Terezija je sveta, ali i mi možemo, i već idemo njezinim putem ako se trudimo u svojem životu vršiti volju Božju, ako se držimo principa života, ako poštujemo život od začeca do prirodne smrti, ako nam je Isus Krist uvijek na prvome mjestu, ako ljubimo Crkvu iznad svega, ako se klanjamo i molimo, mi smo na tome putu! Mi imamo svoje specifičnosti, ali ja vjerujem da je Gospodin sve nas pozvao po sakramentu krštenja da budemo svjetiljka, ponajprije za sebe, ali i za druge!”, pojasnio je don Senko...

Zahvaljujući pozivu, odnosno njezinu odzivu, Majka Terezija je za vrijeme svojega života, a i danas to čini, upalila tolika srca i mnogi su se odazvali pozivu u redovništvo, bilo ženskom ili muškom.

U crkvi Kraljice neba i zemlje je kip Majke Terezije iz Rima u prirodnoj veličini, a u moćniku svete Terezije je kosa. Moćnik sam po sebi ne može učiniti ništa, kazao je don Senko, dodavši kako njezine moći ništa ne mogu učiniti bez naše vjere; bitno je srcem vjerovati i moliti Majku Tereziju da nas zagovara, jer njezine molitve pred licem Gospodina budu uslišane.

Za suzaštitnicu župe Ploče izabrali su Majku Tereziju jer je o. Ante Gabrić, svećenik isusovac, koji je iz Metkovića otišao u Indiju i koji je cijeli svoj život surađivao s Majkom Terezijom, bio njezin ispovjed-

nik, svećenik, koji se u potpunosti predao Isusu kao i sveta Terezija. Gdje je god bio na župi, ondje su bile i časne sestre; gdje god je putovao, i po Hrvatskoj i drugim zemljama, putovali su zajedno. I to je ta poveznica, on na izvoru, a mi na ušću; molimo zagovor Svetice da on, koji je sluga Božji, uskoro bude proglašen blaženim i svetim. Povežimo ovaj dio domovine Hrvatske po kojem su hodali sveci - sveta Majka Terezija i sluga Božji o. Ante Gabrić, zaključio je don Senko.

Na dan proglašenja svetom Majke Terezije, u nedjelju, 4. rujna, slavljene su dvije mise zahvalnice. Župa Ploče za proslavu suzaštitnice župe pripravljalas se trodnevnom duhovnom obnovom koju je predvodio o. Marko Glogović, provincijal reda Pavlina u Hrvatskoj, voditelj pavlinskog apostolata za život. Kao što je Majka Terezija bila povezana s Metkovcem o. Antom Gabrićem, tako je ova duhovna obnova povezala i Metković, a i vjernike drugih okolnih župa koji su nazočili ovome susretu, ali još jako bitno - što je veliki broj pristupio sakramentu pomirenja, na što je pater Marko stavljao poseban naglasak.

Tijekom duhovne obnove prikupljani su prilozi za život, a nazočni su mogli kupiti knjige, između ostalih „Grešnicima ulaz dopušten” prema istinitim događajima, koju je napisao o. Marko. Susretu je nazočila i s. Svjetlana Rezo te su se u ponudi našle i njezine vrijedne i nadahnute knjige i knjižice. (Antonija Menalo)

Proslava Male Gospe u Vepricu i u Solinu

Marijansko svetište Vepric kraj Makarske i ove je godine bilo mjestom vjerničkog okupljanja povodom proslave blagdana Male Gospe. Po već uhodanoj praksi, središnje slavlje odvijalo se na uočnicu blagdana, u srijedu, 7. rujna, kada je Gospino svetište podno Biokova posjetilo više tisuća hodočasnika s Makarskoga primorja, iz Neretvanske i Imotske krajine, susjednih otoka te Bosne i Hercegovine. Svečanoj koncelebraciji prethodila je molitva krunice, a za brojne hodočasnike organizirana je sveta ispovijed. Poslijepodnevno središnje misno slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s mons. Martinom

Vidovićem te oko pedeset svećenika. „Kao i svake godine, tako i večeras dolazimo našoj Majci Mariji ovdje u Vepric – naše lursko marijansko svetište,

kako bismo osobno čestitali i zajedno slavili rođendan Majke Sina Božjega i naše Majke. Svatko od nas je jedan cvijet u velikom buketu različitih cvjetova hodočasničkoga mnoštva koje večeras ispunja ovu lijepu vazru – duhovnu oazu – našega svetišta”, kazao je nadbiskup na početku svoje propovijedi. Nadbiskup je u propovijedi stavio naglasak na majčinstvo i milosrđe te je iznio brojne primjere Majčine utjehe hodočasnicima u Vepricu. (Cijelu homiliju mons. Barišića pročitajte na str. ...) Misno slavlje završilo je tradicionalnom marijanskom procesijom kroz veličanstven krajobraz svetišta. (SBC)

Brojni hodočasnici i ove su se godine okupili uz solinski Jadro na blagdan Male Gospe, 8. rujna, kako bi zahvalili Blaženoj Djevici Mariji za njezin zagovor te molili za svoje najmilije. Svečani ophod oko svetišta s Gospinim kipom i središnje euharistijsko slavlje ispred crkve Gospe od Otoka predvodio je splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić u koncelebraciji s provincijalom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joškom Kodžomanom, župnikom don Rankom Vidovićem i ostalim svećenicima. U propovijedi je nadbiskup govorio o važnosti i značenju krsnoga saveza s Bogom, o krštenju Hrvata na izvoru rijeke Jadro, o tome radosnom događaju koji smo duboko upisali u srce i urezali u kamen. „Milost krštenja je najznačajniji i najradosniji događaj za svakoga od nas, ali i za povijest našega naroda, a isto tako sudbonosan je i za našu budućnost”, istaknuo je mons. Barišić te nastavio: „Događaj je to novoga rođenja, početak našega uskrsnuća u kojem smo pozvani rasti do punine mjere Kristove, da budemo suobličeni slici Sina – Božjega, da on bude prvorođenac među mnogom braćom” (Rim 8, 29). Po svetom krštenju i krsnom savezu postajemo sudionici Božanskoga života.” (Cijelu homiliju mons. Barišića možete pročitati na str. 255) Prigodnu riječ zahvale

na kraju misnoga slavlja uputio je župnik i upravitelj solinskoga prasnog svetišta don Ranko Vidović.

Po drevnom običaju, brojni su hodočasnici pristupili sakramentu pomirenja i euharistije, a euharistijsko slavlje, koje je zajedno s procesijom prigodnim riječima animirao don Ante Mateljan, završilo je himnom Lijepoj Našoj. Na misi su se okupili i solinski gradonačelnik Dalibor Ninčević, župan Splitsko-dalmatinske županije Zlatko Ževrnja, brojni (grado)načelnici, predstavnici crkvenih i društvenih ustanova te javni kulturni djelatnici. Pjevanje je predvodio zbor Kraljice Jelene, koji je sastavljen od župnih zborova iz Solina, Vranjica, Klisa, Kučina, Mravinaca te splitskoga Veloga varoša pod ravnanjem prof. Mirka Jankova. Proslava blagdana i Dana grada Solina završena je svečanim popodnevnim misnim slavljem koje je predvodio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, a propovijedao hvarsko-bračkovski biskup mons. Slobodan Štambuk. U svojoj je propovijedi biskup Štambuk spomenuo proglašenje sveticom Majke Terezije, Majke koja je zbog svoje nesebične ljubavi i žrtve postala majkom mnogih. Ne samo Majka Terezija, nego

sve majke zaslužuju našu pažnju i ljubav jer su nam darovale ono najvrjednije i najsvetije: život. „Jesmo li svi skupa dovoljno svjesni vrijednosti koje nam daje majka: nositeljica života?” upitao je biskup Štambuk te nastavio: „Postoje razne titule, no nijedna titula ne može nadmašiti majku. Sve titule bi pale u vodu ako bi se zaboravilo na majčinstvo i rođenje. Imajući u vidu ovaj uzvišeni pojam, kada govorimo o majci, pred očima imamo najveće vrijednosti. Majku treba poštivati i sama riječ je uzvišena. Majka je uvijek radila i molila za svoju djecu. To je najčasniji poziv”, naglasio je biskup Štambuk ističući kako nisu najveći siromasi beskućnici, nego čovjek koji nikad nije izgovorio riječ „majka”, nju doživio. Svi smo bogati koji imamo majku. „Mladi, postavljam vam pitanje: poštujete li svoju majku, a vi, majke, doživljavate li zahvalnost svoje djece? Možda ćete doživjeti nerazumijevanje, ali doći će vrijeme kada će mladi shvatiti kako ste bile u pravu. Majke, nemojte vršiti pobačaj, to je zlo, ako si to učinila, Bog ti bio milostiv”, rekao je biskup Štambuk te istaknuo kako u svom srcu nosi ljubav prema dvije velike stranke: Majci Crkvi koja propagira deset Božjih zapovjedi, a druga je hrvatski narod, naš čovjek i njegovo zadovoljstvo i mir. A ti, Majko, nado naša, čuj nas, brani sve matere, da

budu dobre i očeve, da im pomažu i razumiju ih. Čuj nas, Majko, nado naša!” zaključio je svoju propovijed biskup Štambuk. Blagdanu Male Gospe prethodila je trodnevna duhovna priprava koja se sastojala

od molitve krunice i svete mise koju je predvodio fra Domagoj Runje, a misu s blagoslovom djece predvodio je don Radojko Vidović. (SBC)

Proslava Male Gospe u Neretvanskom dekanatu

Blagdan rođenja BDM svečano je proslavljen 8. rujna u župama neretvanskoga dekanata u crkvama koje nose naslov Male Gospe. U crkvi Male Gospe u Dobranjama misno slavlje predvodio je župnik i neretvanski dekan don Stipe Jerković, a vanjsko slavlje blagdana bit će prve nedjelje nakon blagdana. U župi Otrić – Struge u dvjema crkvama koje su posvećene Maloj Gospi (u Pozloj Gori i Kobiljači) misna slavlja, kojima je prethodila procesija, predvodio je novi župnik don Domagoj Jelača. „Bog posebno blagoslivlje naše obitelji kad nam daje novo živo biće, kada nam daje da se rodi u našoj obitelji nova osoba, osoba ispunjena Duhom Svetim, koja je sposobna ljubiti, osoba koja je rođena u grijehu, kako kaže Psalam – u grijehu me začeo majka moja. Rođeni smo u tome grijehu, ali sposobni ljubiti, sposobni i dati više od sebe, biti čovjek što više ono što treba biti – kako bismo mogli biti što bolji vjernici, što bolji kršćani. Dok slavimo rođendane u svojoj obitelji, upravo se sjećamo toga Božjega zahvata – kako Bog posebno blagoslivlja i

ljubi čovjeka. Rođendan Blaženoj Djevici Mariji najbolje ćemo čestitati ako zahvalimo Bogu na svemu što nam je učinio, što nam je dao najprije život, a onda blago svete vjere koja se očituje u sakramentima Crkve.” Prije zaziva blagoslov na obitelji, don Domagoj je rekao: „Neka BDM posebno blagoslovi naše obitelji da nam bude što više djece, da se možemo što više radovati novim članovima obitelji koji će doprinijeti boljitku naše zemlje, boljitku Crkve koja je potrebna novih mladih Duhom ispunjenih snaga.” (Antonija Menalo)

Sjemeništarcima posjetili župu Lumbarda

Sjemeništarcima Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu sa svojim su odgojiteljima, don Jurom Bjelišem i don Matom Brečićem, na poziv župnika don Vlade Markića posjetili Župu sv. Roka u Lumbardi na otoku Korčuli, od 9. do 11. rujna. Vjernici župe, zajedno sa svojim župnikom, velikodušno su ih ugostili. Svoj

boravak na otoku Korčuli sjemeništarcima su iskoristili za posjet gradu Korčuli gdje su razgledali katedralu i njezinu riznicu. Također su posjetili župu Blato, gdje ih je ugostio župnik i dekan don Željko Kovačević koji ih je upoznao sa župnom crkvom, mjestom i običajima. Poseban dojam na sjemeništarcima ostavio je posjet samostanu i svetištu blažene Marije od Propetoga Petković, gdje su zajedno sa sestrama razgledali i upoznali život naše blaženice te se pomolili pred njezinim relikvijama. U nedjelju, 11. rujna, sjemeništarcima su sudjelovali na dvjema svetim misama u Lumbardi. Ondje su pred vjernicima posvjedočili o svojem duhovnom pozivu s namjerom da potaknu mlade na promišljanje o duhovnome zvanju i sve vjernike na molitvu za nova duhovna zvanja. (Jure Bjeliš)

Proslava Presvetoga Imena Bl. Djevice Marije u Sebišini u Runovićima

Blagdan Presvetog Imena Bl. Djevice Marije u mjestu Sebišina (župa Runovići), gdje se u područnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja nalazi kip Bl. Djevice Marije, proslavljen je u nedjelju, 11. rujna. Procesiju kroz crkveni okoliš i mjesno groblje te sv. misno slavlje predslavio je fra Zoran Kutleša, samostanski i župni vikar u Imotskom, a suslavio je župnik fra Mladen Prolić. U procesiji Gospin kip nosili su mlađići: Toni Alerić, Ante Glavota, Ante Bilić i Luka Bilić, crkveni barjak nosio je Robert Glavota, a križ Ivan (Iko) Bilić. Na misi se okupio lijep broj Sebišana te nešto vjernika iz Runovića. Preko mise pjevali su članovi mješovitoga župnog zbora pod pratnjom gđe Marije (Maje) Biočić. Fra Zoran je u propovijedi

pojasnio kako je blagdan Presvetog Imena Bl. Djevice Marije u Opći rimski kalendar uvrstio papa Inocent XI. 1684. god u spomen na pobjedu kršćanske vojske nad turskom vojskom u bitci kod Beča koja je bila 1683. god. Poljski kralj Jan Sobjeski stavio je kršćansku vojsku pod zaštitu Bl. Djevice Marije i u ime Marijino krenuo na osvajače. Pobjeda se pripisala Marijinu zagovoru. Propovjednik je rekao kako ime Marijino svaki dan spominjemo u svojem katoličkom pozdravu „Hvaljen Isus i Marija” te

da ovaj naš lijepi katolički pozdrav moramo sačuvati. Ime Marija na hebrejskome jeziku znači od „Boga ljubljena”. Stoga je lijepo kad roditelji daju djeci ime Marija, Marijan, Mario i dr. „Nalazimo se u Godini milosrđa Božjega. U molitvi Zdravo kraljice obraćamo se Bl. Djevici Mariji riječima: ‘Zdravo, kraljice, Majko milosrđa. Marija je rodila Isusa Krista Spasitelja, lice milosrđa Oca nebeskoga. Kao što se u Kani Galilejskoj na svadbi zauzela za mladence i njihove obitelji, tako se i danas Marija zauzima za Crkvu i za vjernike, svoju djecu od Boga ljubljenu”, istaknuo je. Na kraju mise župnik fra Mladen čestitao je Sebišanima njihov blagdan te je zahvalio predvoditelju misnog slavlja fra Zoranu Kutleši. (franjevci-split.hr)

Svetkovina Uzvišenja Svetoga Križa u Okrugu Gornjem

Svetkovina Uzvišenja Svetoga Križa proslavljena je u župnoj crkvi Uzvišenja Sv. Križa u Okrugu Gornjem u srijedu, 14. rujna, procesijom i koncelebriranim misnim slavljem koje je predvodio vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić. U homiliji je kardinal poručio kako nam Kristov križ treba biti poruka ljubavi i mira. „Na križu nam se pokazuje ljubav Božja, koja je jača od svake okrutnosti ovoga svijeta”, kazao je kardinal Puljić i naglasio kako u svijetu danas ima mnogo ljudi koji nose težak križ živeći u bijedi i siromaštvu. Osvrnuo se i na važnost oprosta rekavši kako je znati i moći oprostiti jedna od većih ljudskih vrijednosti.

Blagdanu je prethodila trodnevica te predavanja koja je predvodio prof. dr. don Mladen Parlov. Uz domaćina don Ivana Babića i svećenike susjednih župa, proslavi blagdana su uz brojni vjerski

puk, načelnika Okruga Gornjeg Ivicu Radića-Bagija i njegove suradnike, nazočili dožupan Luka Brčić, čelnici susjednih gradova i općina, među kojima i trogirski gradonačelnik Ante Stipčić te njegov zamjenik Radovan Slade-Šilović. (Ivana Rinčić Matut)

Stručni skup za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore

Redoviti stručni skup za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore, u organizaciji Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije i splitske podružnice Agencije za odgoj i obrazovanje, održan je 17. rujna u prostorijama Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu, o temi „Ostvarivanje pripravničkog staža i polaganje stručnog ispita”. Na skupu je sudjelovalo dvadeset pet vjeroučitelja s područja pet južnih nadbiskupija, a najveći broj vjeroučitelja pripravnika koristi mjeru za poticanje zapošljavanja, stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa.

Nakon kratke molitve, predstojnik Katehetskog ureda Splitsko-makarske nadbiskupije mr. Josip Periš prigodnim riječima pozdravio je sudionike skupa, a potom održao prvo predavanje „Duhovno-vjernički identitet vjeroučitelja pripravnika”. Istaknuo je da je školski vjeronauk samo jedan od oblika katehetskoga poslanja Crkve, dakle, bitno crkveni čin, ali ujedno proces koji izgrađuje Crkvu. Stoga je pozvao vjeroučitelje na ozbiljno i odgovorno obavljanje vjeroučiteljske službe, uključivanje u crkvenu zajednicu te trajno usavršavanje i rast u različitim dimenzijama: općeljudskoj, duhovno-vjerničkoj, teološkoj, didaktičko-metodičkoj i psiho-pedagoškoj. Predavač je posebno istaknuo važnost osobe vjeroučitelja kao najvažnijeg čimbenika katehetskoga procesa, stavljajući naglasak na njegovu trostruku dimenziju: biti, znati i znati činiti.

Drugo predavanje, „Ostvarivanje pripravničkog staža i polaganje stručnog ispita”, održala je Sabina Marunčić, viša savjetnica za vjeronauk u Agenciji za odgoj i obrazovanje, u kojem je upoznala vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore s pravima i obvezama tijekom stažiranja te sa svim relevantnim informacijama vezanim za stažiranje i polaganje

stručnog ispita. Osobito je istaknula razliku u modelu i intenzitetu programa stažiranja koji ovisi o tome je li pripravnik u radnom odnosu ili se stručno osposobljava bez zasnivanja radnog odnosa. Vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore potaknula je na ustrajan i marljiv rad kroz svakodnevno pripremanje za nastavu i prihvaćanje svih obveza koje donosi vjeroučiteljski poziv.

Nakon stanke uslijedile su pedagoške radionice o temi „Planiranje i izvođenje vjeronaučne nastave”, koje su održale Mirjana Vučica, vjeroučiteljica savjetnica u Zdravstvenoj školi u Splitu i viša savjetnica Sabina Marunčić. Vjeroučitelji su u manjim skupinama promišljali o didaktičkim varijablama u planiranju i programiranju te o različitim vidovima praćenja nastavnoga sata s obzirom na sadržajnu, didaktičko-metodičku i komunikacijsku razinu. Na kraju pedagoške radionice pokušali su osvijestiti koje elemente svoga rada trebaju razvijati i koje kompetencije trebaju stjecati i unaprjeđivati. (Sabina Marunčić)

Redovničko oblačenje u splitskom samostanu sestara klarisa

U samostanskoj crkvi sestara klarisa u Splitu u subotu, 17. rujna, na blagdana Rana sv. Oca Franje, tri postulantice obukle su franjevački habit sv. Majke Klare Asiške i ušle u novicijat Samostana sv. Klare u Splitu. Koncelebrirano misno slavlje i obred predvodio je kapelan sestara klarisa, o. Josip Lucić, OFM. U koncelebraciji su bili rektor Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu don Jure Bjeliš, generalni vikar Mostarske

biskupije don Željko Majić, ispovjednik zajednice fra Miroslav Bustruc i ostali svećenici. Na kraju euharistijskoga slavlja održan je obred redovničkog oblačenja pri kojem su novakinje dobile novo ime: s. M. Josipa od Presvetog Lica Isusova (Stanka Bjeliš), s. M. Veronika od Presvetog Oltarskog Sakramenta (Petra Vukić) i s. M. Rafaela od Krista Kralja (Goja-

na Korać). U zajednici sestara klarisa u Splitu sada živi 21 sestra s č. Majkom Dolores Mandić. Tom radosnom događaju za nas i cijelu Crkvu, nazočili su uz svećenike i brojne obitelji mladih sestara, s vjernicima koji redovito dolaze u samostansku crkvu sestara sv. Klare u Splitu. (franjevci-split.hr)

Hodočašće Splitsko-makarske nadbiskupije u Godini milosrđa

Nakon prošlogodišnjeg hodočašća u Španjolsku (sv. Terezija Avilska i druga svetišta) Splitsko-makarska nadbiskupija je pod geslom „Tragom Božjeg milosrđa” ove godine od 11. do 18. rujna 2016. organizirala hodočašće u Rim te neka druga svetišta u srednjoj i južnoj Italiji. Oko 350 hodočasnika predvođenih nadbiskupom mons. Marinom Barišićem raspoređenih u sedam autobusa krenuli su u nedjelju navečer trajektom Marko Polo iz Splita prema Anconu. Stručno vodstvo bilo je u rukama g. Nataše Bulić i njezina supruga Marka te ostalih suradnika (vodiča i vozača) iz agencije Ichtis, a duhovno animiranje u svakome autobusu preuzeli su pojedinačni svećenici. Povrh nadbiskupa i njegova tajnika Gabrijela Kambara na put je krenulo devet svećenika: don Miroslav Vidović, (generalni vikar), don Nediljko Ante Ančić (pastoralni vikar), don Tomislav Bašić (Jesenice), don Stipan Bostrožić (Trogir- Gospa od Anđela), don Nenad Čondić (Zadar), don Emanuel Petrov (Priko-Omiš), don Stipan Šurlin (K. Lukšić), fra Miljenko Vrabec (Split-Pojišan) i don Damir Vuletić (Split-Spinut). Među hodočasnici- ma bilo je vjernika različitog uzrasta, iz raznih dijelova naše nadbiskupije ponajviše iz splitskih, zatim kaštelanskih župa te iz župa omiškog i makarskog kraja. Iz tiskovnog ureda nadbiskupije s nama su pošli snimatelj g. Petar Jurčević i novinarka g. Danira Matijaca koji su snimali i izvješćivali o tijeku i događajima na našem hodočasničkom putu. Pratilo nas je ugodno ranojesensko vrijeme bez kiše i vrućine.

Stigavši u ponedjeljak ujutro u Anconu, obavili smo brzo i jednostavno granične formalnosti, ukrkali se u autobuse i krenuli najprije sjeverozapadno

prema gradiću Cascia u svetište sv. Rite (Margarite). S desne strane našega puta na uzvisini ostala je okupana jutarnjim suncem bazilika poznatog svetišta Loreto. Nakon otprilike dva sata vožnje došli smo na naše prvo odredište i okupili se u Dvorani mira (Sala della pace) ispod svetišta na misno slavlje. Misu je u koncelebraciji sa svećenicima predvodio o. nadbiskup. Propovijedao je prema rasporedu don Miroslav Vidović o Božjem milosrđu koje se obilno očitovalo u životu ove svete. Don Miroslav je za vrijeme cijelog hodočašća na našim euharistijskim slavljinama animirao liturgijsko pjevanje. Sveta Rita, osebujan svetački lik, burna i uzbuđljiva života punog kušnji i preokreta, živjela je u 14. st. Povrh sv. Ante i sv. patra Pija najpopularnija svetica u Italiji. Najprije se mimo svoje volje udala za nasilnog supruga i postala majkom dvaju sinova. Zatim nakon smrti supruga uz mnoge nedaće stupa u samostanu augustinki gdje je i umrla na glasu

svetosti. Strpljivo je podnosila brojne životne nedaće, opraštala drugima i pomirivala obitelji, čvrsto vjerovala u snagu neizmjernog Božjeg milosrđa. O njezinu djelovanju isprepletene su mnoge legende i tradicije, a na njezinu grobu su se događala brojna čuda. Blaženom je proglašena 1627, a kanonizirao ju je papa Lav XIII. godine 1900. Nakon mise slijedilo je razgledavanje bazilike novijeg datuma u kojoj se čuva neraspadnuto tijelo svete. U sklopu samostana gdje i danas živi zajednica redovnica u duhu sv. Rite vidjeli smo ćeliju u kojoj je ona živjela, zatim smo se spustili u kriptu bazilike gdje se čuva znak euharistijskog čuda, list iz časoslova na kojemu je prokrvarila hostija.

U poslijepodnevним satima napuštamo prvu postaju našega hodočašća i krećemo prema Rimu, najprije u prenoćište Fraterna Domus udaljeno dvadesetak kilometara od samog središta grada. Golemo, lijepo uređeno zdanje s dvanaest zgrada i kapacitetom oko 800 kreveta, prostranim parkiralištem i velikom novom crkvom napravljeno je na jednom od brežuljaka upravo za smještaj hodočasnika koji dolaze u Rim. Ovdje ćemo prenoći dvije noći. Te večeri je nakon večere ponuđena mogućnost za ispovijed. Nadbiskup i svećenici su stajali na raspolaganju hodočasniciima koji su osjećali potrebu da pristupe sakramentu pomirenja i tako se pripreme za sutrašnji pohod bazilici sv. Petra.

Drugoga dana nakon doručka smo krenuli prema Vatikanu. Iskricali smo se u garaži Gianicolo i spustili prema Trgu sv. Petra. Svaki je hodočasnik imao audio-aparat da može na frekvencijama pratiti tumačenja ili svojega vodiča iz autobusa ili tumačenja g. Bulić, odnosno nadbiskupa Barišića kada su se oni obraćali svim hodočasniciima. Okupili smo se pokraj Anđeoske tvrđave gdje počinje tzv. hodočasnička staza prema bazilici sv. Petra u Godini milosrđa. Tu su nas dočekali poznati suradnici na hrvatskom programu Vatikanskog radija Aldo Sinković i s. Veronika te kratko protumačili povijest i ustanove smještene u ulici Via conciliazione (Ulica pomirenja) kroz koju ćemo proći. U njoj je smješteno i Hrvatsko veleposlanstvo pri Svetoj Stolic.

Na početku naše procesije hodočasničkom stazom jedna je vjernica nosila križ, zatim je išao Splitsko-makarski nadbiskup te ostali vjernici u šutnji i razmišljanju. Nadbiskup je tijekom hoda održao meditaciju. Podsjetio je hodočasnike da ovaj hod simbolizira naš put prema Bogu koji nas uvijek čeka i s radošću prima, bez obzira na naše mane i grijehe. Na Trgu sv. Petra morali smo proći kroz kontrolu pristupa te se uputili kroz Sveta vrata u baziliku. U tim trenutcima svatko je od nas doživio dirljivost toga susreta sa svetim mjestom, gdje je posvjedočivši vjeru za Krista pokopan prvak apostola i prvi papa sv. Petar apostol. Mnogo je toga o čemu bazilika svjedoči i što je u njoj tijekom stoljeća satkano. Na čas smo se stopili s rijekom hodočasnika. U pokrajinskoj kapeli sv. Josipa nadbiskup je u koncelecijaciji sa mons. Martinom Vidovićem, s našim svećenikom na studiju u Rimu don Marijom Popovićem, sa ostalih devet svećenika našega hodočašća i jednim svećenikom iz Bangladeša predvodio misno slavlje. U propovijedi je istaknuo da Isus Krist želi zatvoriti vrata smrti koju mi uzrokuje svojim

nepravdama, agresijama i mržnjom. On želi u nas ugraditi svoje milosrđe kako bismo postali njegova produžena ruka i misionari milosrđa koji se ne boje otići na periferije gdje su otvorena vrata smrti i tamo hrabriti braću svojim životom. Na kraju mise izmolili smo vjerovanje te molitvu za dobivanje oprostata i završili pjesmom Zdravo Djevo.

Poslije mise na programu je bilo stručno razgledanje Bazilike sv. Petra i mogućnost odlaska na kupolu, a poslije toga nekoliko sati slobodno za okrepu u obližnjim restoranima i za kupovinu. U poslijepodnevним satima moglo se pod stručnim vodstvom nastaviti razgledanje znamenitosti u središtu Rima ili obaviti neke druge stvari do u 18 sati kada smo krenuli prema Fraterna Domus gdje nas je čekala večera.

Treći dan, srijeda 14. rujna, očekuje nas audijencija s papom Franjom. Dobili smo ulaznice i sve potrebne upute, a znali smo i kako se spustiti od Gianicola jer smo jučer tim putem već jednom prošli. Morali smo rano ustati da bi se odmah nakon doručka uputili na Trg sv. Petra gdje smo trebali biti najkasnije do 8,30 sati. Sve je teklo prema planu, vrijeme je bilo sunčano, toplo čak malo i vruće. Smjestili smo se na trgu koji se punio nadolazećim hodočasničkim skupinama iz raznih krajeva svijeta. Nestrpljivo smo čekali početak generalne audijencije promatrajući impozantno pročelje bazilike i Berninijeve kolonade, video zid ispred i povišenu pozornicu odakle će Papa govoriti. Nekima je ovaj susret s Papom prvi takav doživljaj, drugi su već jednom bili na ovome mjestu. Dok preko razglasa slušamo najave o pristiglim hodočasniciima na raznim jezicima, i na hrvatskom, mnogi koriste ovu priliku da slikom zabilježe iznimne trenutke ove jedinstvene kulise i sebe u njoj. Osim hodočasnika iz Splitsko-makarske nadbiskupije na trgu je bila i skupina vjernika iz Ve-

like Gorice tako da je Papa mogao pozdraviti oko petstotinjak hrvatskih vjernika.

Već nakon 9,30 sati začuli su se glasni pozdravi hodočasnika Papi Franji koji je u papamobilu prolazio između hodočasnika koridorima trga da bi na kraju došao do povišene pozornice s koje će se obratiti vjernicima. Odmah pokraj bila je skupina biskupa, među kojima i nadbiskup Marin Barišić, s kojima će Petrov nasljednik na kraju osobno razmijeniti pozdrave. Taj dan se slavio blagdan Uzvišenja sv. Križa pa je papa Franjo u svome nagovoru pozvao okupljene vjernike da strpljivo i s ljubavlju nose i prihvaćaju svoje životne križeve, povezujući duhovnost i rad. Pozdravljajući veće skupine vjernika u Godini milosrđa Papa se hrvatskim hodočasnici obratio sljedećim riječima:

S osobitom radošću pozdravljam vas, drage vjernike i svećenike iz Splitsko-makarske nadbiskupije, predvođene vašim pastirom mons. Marinom Barišićem. Uputivši se iz krajeva u kojima su još od prvih stoljeća pa sve do naših dana toliki vaši mučenici dali svjedočanstvo za Krista, došli ste na grob svetog apostola Petra. Na ovome svetom mjestu gledajte u Gospodina Raspetoga koji je raširio ruke kako bi zagrlio cijeli svijet. Osaženi Božjim milosrđem na ovome hodočašću, ostanite čvrsti u vjeri i molite za mir i jedinstvo vašega naroda i cijeloga svijeta. Obecavam vam svoju duhovnu blizinu i podjeljujem vama i vašim obiteljima apostolski blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!

Po završetku audijencije krenuli smo autobusi-ma kroz južni dio grada Rima prema znamenitoj benediktinskoj opatiji na uzvisini Monte Cassino. Samostan je osnovao sv. Benedikt otac zapadnog redovništva godine 529. te je svojom lozinkom „Ora et labora (et lege) – moli i radi (i čitaj)!” postao duhovno i kulturno središte i žarište formiranja i evangelizacije srednjovjekovne Europe. Benediktinci su stoljećima širili Kristovo svjetlo do mnogih zemalja Starog kontinenta. Samostan i bazilika stradali su nekoliko puta u povijesti osobito za vrijeme velikih borbi krajem II. svjetskog rata. Nakon toga bazilika i cijelo zdanje je obnovljeno. U bazilici je grob sv. Benedikta i sestre mu blizanke sv. Skolastike. Papa Pavao VI. Benedikta je proglasio zaštitnikom Europe. Hodočasničku misu u prekrasnoj bazilici predvodio je nadbiskup Barišić, koji je naglasio kako je Benedikt svojim radom i molitvom utemeljio akademiju mudrosti života te da je svaki trenutak proveden u ovom prvom benediktinskom samostanu milostan i dragocjen. O značenju sv. Benedikta i njegove du-

hovnosti propovijedao je don Nediljko A. Ančić. Nakon razgledanja i kupovine suvenira uputili smo se tragom Božjeg milosrđa prema našoj sljedećoj postaji padru Piju u San Giovanni Rotondo, gradiću oko trideset tisuća stanovnika gdje ćemo ostati sljedeće tri noći.

Četvrti dan hodočasnici su proveli u svetištu sv. patra Pija iz Pietrelcine (Francesco Forgione), redovnika kapucina, mistika, duhovnog velikana današnjice koji je veći dio svojega života sve do svoje smrti 1968. djelovao u ovome gradu u pokrajini Apuliji 46 km sjeveroistočno od Foggie. Na početku našega programa okupili smo se ispred kapucinskog samostana Santa Maria delle Grazie (Gospe od Milosrđa) i crkve iz 17. stoljeća pokraj kojega je poslije sagrađena veća crkva. Došao nas je pozdraviti mjesni biskup mons. Michele Castoro studijski kolega splitsko-makarskog nadbiskupa Barišića. Nakon toga smo pod stručnim vodstvom obišli samostanski muzej gdje je izloženo liturgijsko ruho, osobni predmeti, mnoštvo pisama koje je pater Pio pisao svojoj duhovnoj djeci, instrumenti kojima je bio operiran bez narkoze jer nije htio da se vide njegove stigme koje je nosio na rukama. Pokraj samostana je golemi kompleks bolnice „Dom za ublažavanje patnje” koju je osnovao pater Pio što je i njegov najveći projekt. Zatim smo preko prostranog trga sišli prema velikoj novoj modernoj Crkvi izgrađenoj 2004. godine po projektu arhitekta Renza Piana i posvećenu ovom svecu. Na ulazu je kapela sa izloženim Presvetim sakramentom koju je u svojem prepoznatljivom stilu s brojnim likovima oslikao umjetnik pater Marko Rupnik. Ostali smo nakratko u molitvi i razmišljanju. Odatle smo se spuštali u kriptu kroz dugi hodnik koji je također mozaicima ukrasio isti autor u toplim zlatno-žutim bojama s brojnim likovima i prizorima iz života sv. padra Pija. Poseban doživljaj je kriptu oslikana od istog umjetnika i njegovih suradnika

koja zrači nekim gotovo nebeskim ugođajem. Pokraj oltara u kripti se čuva neraspadnuto tijelo patra Pija. Iz kripe smo se popeli u crkvu. Tu smo predahnuli, poslušali zaključna tumačenja voditeljice te nagovor i prisjećanja našega nadbiskupa koji je svojevremeno nedugo nakon posvete ove nove crkve u njoj predvodio misu. Izmolili smo Anđeo Gospodnji te se razišli. Poslije podne smo se okupili u kapucinskoj crkvi Gospe od Milosrđa na slavlje euharistije. Liturgijski se slavi Gospa Žalosna, a propovijedao je naš kapucin fra Miljenko Vrabec naglasivši kako nas Marija poziva da učinimo sve što Isus Krist od nas traži da tako s ljubavlju ustrajno nosimo svoj životni križ bez kojega nema spasenja. Nakon mise obavili smo pobožnost križnog puta hodeći stazom i slijedeći postaje koje su postavljene uz brežuljak pokraj samostana. Pobožnost je predvodio don Miroslav Vidović. Ostatak dana i večer svatko je proveo po svojem nahođenju, neki su još jednom dolazili u svetište i kriptu, razgledali i molili za sebe i za svoje potrebe, drugi su pošli u grad. Ovaj svetac je u tom gradu prisutan gotovo na svakom koraku. Više od milijun vjernika godišnje, osobito iz Italije, ovamo hodočaste, mole se i nadahnjuju na duhovnosti i životu ovoga skromnog kapucina. Papa Ivan Pavao II. proglasio ga je 1999. blaženim, a tri godine poslije svetim.

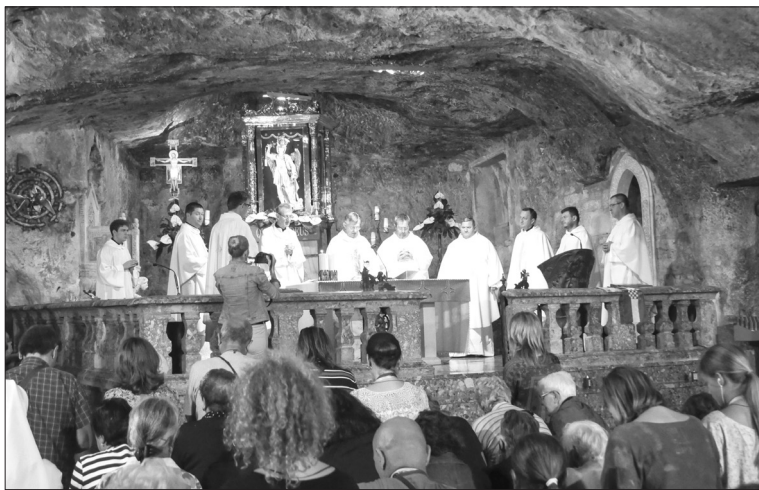
Petog dana našega hodočašća posjetili smo Luce-ru, grad u kojemu je godinu dana 1322. kao biskup djelovao hrvatski dominikanac i blaženik rodom Trogiranin Augustin Kažotić. Blaženi Augustin je

neko vrijeme bio zagrebačkim biskupom pa je poslan u biskupiju Luceru da uredi mjesnu Crkvu i uspostavi dijalog sa muslimanima koji su tamo ostali nakon što je taj grad oslobođen od Saracena. Kažotić koji je završio škole na učilištu Sorbona smatra se jednim od najobrazovanijih Hrvata u 14. stoljeću. Kratko je djelovao u toj biskupiji gdje je i pokopan, ali je ostavio duboke duhovne, prosvjetiteljske i karitativne tragove (skrb o siromasima). Zapravo umro je mučeničkom smrću. U katedrali posvećenoj Marijini uznesenju dočeka nas je i srdačno pozdravio biskupijski administrator mons. Fanelli Ciro jer je biskupska stolica trenutno ispražnjena i očekuju imenovanje novoga pastira. Veoma ga je razveselio dolazak hrvatskih hodočasnika iz zemlje blaženika. To je treće veće hodočašće iz Hrvatske u novije vrijeme nakon dvaju zagrebačkih pod vodstvom nadbiskupa Stepinca 1937, te kardinala Kuharića 1978. nakon čega je uspostavljena suradnja sa biskupijom Lucera-Troja pri obnovi relikvijara blaženoga Augustina i oko pisanja njegova životopisa. Na glavnom oltaru slavili smo euharistiju koju je predvodio nadbiskup, rekavši za blaženoga Augustina da je mučenik dijaloga jer je zbog zalaganja za dijalog i pomirenje ubijen. Homiliju je održao dr. don Emanuel Petrov, naglasivši kako je milosrđe bezuvjetna ljubav prema onima koji ničim nisu zavrijedili tu ljubav. Nakon misnog slavlja pomolili smo se ispred oltara gdje se čuva tijelo biskupa Augustin Kažotića prvoga hrvatskog blaženika. Zatim nas je mons. Ciro proveo kroz dijecezanski muzej u

kojemu su između ostalog pohranjen šešir, misnica i predmeti kojima se služio blaženik te relikvijar s kostima glave bl. Augustina Kažotića.

Nakon okrepe i odmora produžili smo iz Lucere prema Foggi u marijansko svetište Madonna incoronata – Gospa okrunjena nedaleko od toga grada. Svetište je nastalo nakon Gospina ukazanja 1001. godine kada je Blažena Djevica Marija rekla pastirima: Ne bojte se, ja sam Majka Božja! te izrazila želju da se tu podigne crkva. Prošlog stoljeća svetište je prošireno i duhovno oživjelo od kada su ga počeli voditi svećenici Kongregacije don Luigija Orione. Kad je papa Ivan Pavao II. posjetio svetište, dodao je Gospi u naručje dijete Isusa. U svetištu nas je pozdravio upravitelj doviknuvši i nama Gospine riječi: Ne bojte se, ja sam Majka Božja. Ostali smo u molitvi i otpjevali nekoliko Marijinih pjesama te obišli Gospin kip iz 11. stoljeća. Pri obilasku hodočasnici mogu ostaviti na papiriću napisane svoje strahove i s pouzdanjem se preporučiti Bogu te prekrižiti se blagoslovljenim uljem. Prema predaji pastir kojemu se Gospa ukazala postavio je uljanicu na to mjesto koja se nikada nije gasila pa se u narodu pojavilo vjerovanje da je anđeli svaku noć pune. Odatle smo se ponovno vratili na večeru i prenoćište u S. G. Rotondo.

Šestog dana (subota) na našem hodočašću postaje su bile svetište sv. Mihaela na Garganu, franjevački samostan u gradiću Bitetto, gdje je djelovao blaženi Jakov Zadranić te konačno bazilika sv. Nikole u Bariju odakle se vraćamo u Dubrovnik. Najprije smo iz S. G. Rotondo krenuli uzbrdo prema gorju Gargano na talijanskoj jadranskoj obali u pokrajini Apuliji. Na uzvisini oko 800 metara nedaleko grada i luke Manfredonije, nalazi se gradić i utvrda Monte Sant' Angelo osnovana prije tisuću godina. Taj gradić s pitoreskim kućama mediteranskog stila

koji danas broji petnaestak tisuća stanovnika poznat je po najstarijem svetištu sv. Mihaela. Od crkve posvećene sv. Arhanđelu Mihaelu izvana se vidi samo poput kule visoki osmerokuti zvonik i dvije ulazne crkvene dvorane. Sama crkava sa kipom Arhanđela Mihaela nalazi se u brijegu sagrađena na nekoliko podzemnih špilja. Cijeli kompleks danas je ubrojen u listu Svjetske kulturne baštine. Ovo svetište sv. Mihovila ubraja se u najstarije kršćansko svetište u Europi. Prema predaji ovdje su se godine 492. u špilji događala ukazanja Arhanđela Mihovila jednom pastiru, zatim jednom veleposjedniku i samom mjesnom biskupu, a poslije toga i uslišanja u obrani od osvajača i za vrijeme kuge. U znak zahvalnosti uređen je jedinstveni podzemni prostor s hodnicima i crkvom u špilji. Crkvu je prema predaji posvetio sam sv. Mihovil. Brojni pape i druge poznate osobe hodočastile su na ovo mjesto, među njima i papa Ivan Pavao II. 1987. Na ovoj postaji mi hodočasnici Splitsko-makarske nadbiskupije obišli smo svetište i slušali tumačenja naše voditeljice a potom smo u crkvi - podzemnoj špilji slavili euharistiju koju je predvodio naš Nadbiskup te smo obnovili svoja krsna obećanja. Don Tomislav Bašić u propovijedi je istaknuo da se kršćanin uz pomoć i zagovor anđela uvijek mora boriti za dobro i pobjeđivati zlo.

Istog dana nastavili smo u ranim poslijepodnevima vožnju prema franjevačkom samostanu u Bitetto pokraj Barija. U tom je samostanu u 16. stoljeću živio, djelovao i umro na glasu svetosti blaženi Jakov franjevac iz Zadra. Jakov nije bio svećenik nego redovnički brat koji je u samostanu obnašao obične poslove ali s ljubavlju skrbio za braću, radeći u vrtu, spremajući namirnice i kuhajući. Bio je duboko pobožan i doživljavao Božju blizinu u mističnim iskustvima. Njegovo se tijelo čuva u crkvi, a na njegov zagovor događaju se čuda. U tom je samostanu u posljednje vrijeme nekoliko godina živio hrvatski franjevac iz Bosne fra Miro Lerota koji je potaknuo rad na kanonizaciji našega blaženika fra Jakova. U samostanskoj crkvi pozdravio nas je gvardijan fra Antonio Cifarati, pomolili smo se na grobu blaženog Jakova Zadranića, razgledali muzej u kojemu se čuvaju predmeti kojima se služio blaženik te alati, namještaj i oruđa iz onoga doba te na kraju i vrt u kojemu je svojedobno blaženi Jakov radio i doživljavao svoje milosne trenutke.

Iz Bitetta smo krenuli u Barij, iskricali se na obali i pošli u obližnju romaničku baziliku sv. Nikole iz Mire zaštitnika pomoraca te pomoćnika djece, siromašnih i ugroženih. U crkvi se u to vrijeme molila krunica. Sišli smo u kriptu gdje se čuva sarkofag s kostima sveca koje su ovamo donijeli barski mornari 1087. iz Smirne u današnjoj Turskoj. Pokraj oltara sa sarkofagom nalazi se i ikonostas pa se može služiti i pravoslavna liturgija jer pravoslavni osobito štiju sv. Nikolu. Grad Bari slavi sv. Nikolu svake godine početkom svibnja svečanim ophodom i raznim drugim manifestacijama vjerojatno kao spomen na dan kada su donesene svečeve relikvije. U kripti smo zastali pred oltarom ovoga sveca i pomolili se za sretan povratak našim domovima kao i za druge osobne i opće potrebe. Prije polaska trajekta ostalo je još nešto vremena pa su se hodočasnici raspršili po starom središtu Barija prema katedrali i drugim sporednim uskim ulicama, netko na osvježenje a netko u kupovinu i razgledanje. Mediteranski ambijent i ulični žamor u večernje sate jako nas je podsjećao na život u našim dalmatinskim gradovima.

Trajektom Dubrovnik vratili smo se iz Barija u nedjelju ujutro 18. rujna u luku Gruž u Dubrovni-

ku te autobusima nastavili put prema Splitu. Nakon kratkog predaha u Neumu, stigli smo u Marijansko svetište Vepric. Ovdje ćemo misnim slavljem zahvaliti Gospodinu na svim prosvjetljenjima, ohrabrenjima, duhovnim darovima, poticajima i milostima na našem hodočasničkom putu „Tragom Božjeg milosrđa”. Još smo na okupu, a poslije će tijekom vožnje do Splita neki izlaziti i pozdravljati se, možda do iduće godine kada se slavi stota obljetnica Gospinih ukazanja u Fatimi. Zahvalno misno slavlje pred špiljom u Vepricu sa devetoricom svećenika predvodio je naš nadbiskup pa je u propovijedi ukratko sažeo naš zajednički duhovni hod proteklog tjedna i njegove plodove: „Krenuli smo brodom Marko Polo, ali ne na trag svile nego tragom Božjeg milosrđa koje puno više vrijedi od svile... Vraćamo se na iste adrese, ali ne kao isti ljudi, jer ono što smo doživjeli prateći tragove svetaca od Casciae, Rima, Monte Cassina, San Giovanni Rontonda, Lucere pa sve do Bitetta i Barija, u svetištima Gospe okrunjene i sv. Mihovila trebamo ih učiniti vidljivim znakovima milosrđa svojim bližnjima.” (N.A. Ančić/D. Matijaca)

Blagdan sv. Mateja na Ravnim Njivama

Župa sv. Mateja apostola i evanđelista na splitskim Ravnim njivama svečano je proslavila svoga nebeskog zaštitnika u srijedu, 21. rujna, misnim slavljem koje je u prepunoj župnoj crkvi predvodio prof. dr. don Mladen Parlov, profesor na KBF-u u Splitu uz koncelebraciju sedam svećenika.

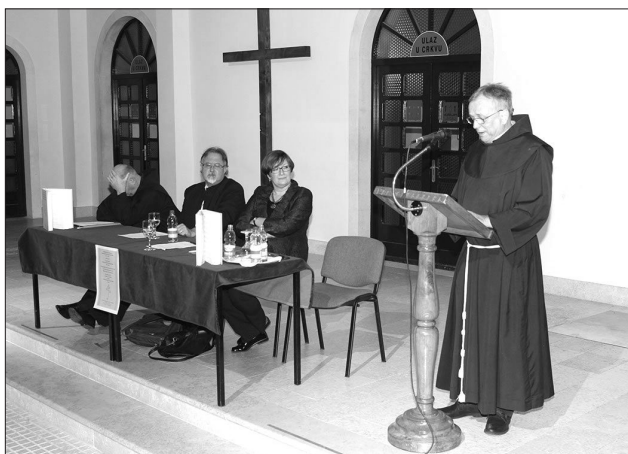
U propovijedi je don Mladen najprije istaknuo Gospodinov poziv upućen Mateju, a kojim je jednoga čovjeka grješnika, carinika, „pretvorio” u svoga apostola. Te uvodne misli su mu poslužile da u nastavku propovijedi razradi misao iz drugoga misnog čitanja, iz Poslanice Efežanima, naime Pavlov poziv da kršćani žive dostojno poziva kojim su pozvani. Prof. Parlov reče kako je „riječ o Božjemu pozivu upućenu svakomu čovjeku da u i po njegovu jedinorođenom Sinu postane njegovo ljubljeno dijete. Taj je poziv temelj našega dostojanstva, naše radosti i našega ponosa, jer smo po njemu Božji, a Bog je naš Otac.” U nastavku je istaknuo kako se taj poziv ostvaruje u Crkvi koja je Božja obitelj. U Crkvi, kao prostoru Božjega djelovanja, ispunjena Božjim milosrđem, kršćani ne bi trebali samo pitati što još mogu dobiti, nego i što im je činiti, odnosno kako i

na koji način oni sami mogu doprinijeti rastu i boljitku Božje obitelji kojoj pripadaju. Drugim riječima, svatko je u Crkvi pozvan darove koji mu dolaze od Boga staviti drugima na raspolaganje. I neka nitko ne kaže kako je siromašan, kako nema darova, jer je Bog prebogat te svojim darovima obasiplje svu svoju djecu. Naš je problem, nastavio je dr. Parlov, što te darove ne prepoznavamo, jer smo se previše okrenuli sebi samima, svojim poteškoćama i problemima, bavimo se sami sobom. A Gospodin nas poziva na poslanje, na darivanje. Naš najveći dar Crkvi, a to je ujedno i treća dimenzija poziva koji nam Gospodin upućuje jest naša osobna svetost. Tajna je kršćanske svetosti, zaključio je prof. Parlov, trajno otvarati svoje srce kako bismo primili ono što Bog želi darovati, jer Bog ne može ne davati, a kad se darovano primi, tada ga valja podijeliti s braćom i sestrama.

Na kraju euharistijskoga slavlja župnik mons. Jure Vrdoljak pozdravio je sve prisutne svećenike i vjernike te je sve pozvao da poslije misnoga slavlja budu dionici pučkoga slavlja, koje se je održalo ispred crkve, na trgu sv. Mateja. (SBC)

„Tradicijsko crkveno pučko pjevanje u Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja II.”

U prigodi proslave 300. obljetnice krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske (1716. – 2016.) u srijedu, 21. rujna, u Franjevačkom samostanu Gospe Sinjske u Sinju, predstavljeno je izdanje „Tradicijsko crkveno pučko pjevanje u Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja II.”. Knjižno izdanje predstavili su prof. dr. Hana Breko Kustura, dr. Joško Čaleta i urednik fra Stipica Grgat.

U ime provincije pozdravne riječi uputio je fra Joško Kodžoman, provincijal, koji je naglasio da je knjiga stvarana kroz stoljeća te da je bilo krajnje vrijeme za njezinom objavom. Godine 2011. predstavljen je prvi svezak, a ovaj drugi pruža uvid u blago koje je prikupljeno od Zrmanje do Neretve. Provincijal je istaknuo da se djelo može promatrati s povijesnoga, kulturnog i jezičnog vida te da su ljudi, koji su radili na tom projektu, entuzijasti. Zahvalivši im, izrazio je nadu da će nastaviti raditi i na trećem dijelu. Građa je u tom izdanju suvremenim muzikološkim metodama metodološki posložena načelom analize tekstovnih posebnosti uz opis glazbenoga oblika. O tom postupku govorila je prof. dr. Hana Breko Kustura, stalna zaposlenica Odsjeka za povijest hrvatske glazbe na Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i profesorica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. To izdanje prikaz je tradicijskoga crkvenog pučkog pjevanja kao sastavnoga dijela liturgijskih slavlja u redovničkim samostanima i župama koje su povjerene franjevcima. O napjevima je govorio etnomuzikolog dr. Joško Čaleta. Glazbeni niz rezultat je istraživanja glazbenih historičara i crkvenih glazbenika, koji su napjeve zabilježili, snimili, transkribirali, spašavajući tako pjevanu tradicijsku crkvenu baštinu od zaborava. O tomu je govorio urednik fra

Stipica Grgat, donedavno profesor Glazbene umjetnosti na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju i voditelj crkvenih zborova u splitskoj župi Gospe od Zdravlja. Naglasio je da je prikupljanje napjeva započelo prije osam godina te da nitko nije slutio da će taj rad u konačnici polučiti tolike plodove.

„Rad u drugome razdoblju odvijao se od 2012. do 2015. Istražena su 23 lokaliteta: Stankovci, Banjevci, Brist, Veliko Brdo, Drniš, Drvenik, Čvrljevo, Igrane, Kljaci, Konjevrate, Lečevica, Miljevci, Mirlović Zagora, Promina, Pakovo Selo, Radošić, Rupe, Sumartin, Bast-Baška Voda, Šibenik, Širotovci, Vrgorac, a građa je sabrana u drugome svesku koji danas ovdje predstavljamo. Ovaj svezak predstavlja, dakle, opsežnu glazbenu građu koja ukupno sadržava 151 napjev. Kao takva, bez sumnje, daje mogućnost uvida u stanje nekada žive tradicije crkvenoga pučkog pjevanja na tim prostorima. Gledano u cjelini, zapisani napjevi istovremeno svjedoče o vrlo plodnoj aktivnosti starije braće franjevac iz prethodnih vremena i njihovoj brizi oko njegovanja i očuvanja crkvenoga glazbenog blaga”, kazao je fra Stipica te dodao: „U našem radu naišli smo na lokalitete u kojima je tradicijsko pučko crkveno pjevanje danas posve zamrlo. Migracijom i litorizacijom koje su dugo trajale, ti su napjevi potpuno nestali kao da ih nikada nije ni bilo. Usprkos tome, ovim projektom smo ipak najveći dio toga naslijeđenog blaga spasili od nestajanja. Valja pri tom istaknuti da su u nekim župama, primjerice, u Mirlović Zagori i Rupama uz neke stare napjeve napjevi stalnih dijelova mise sve do danas kontinuirani repertoar nedjeljnoga misnog slavlja, dok su u nekim mjestima (Banjevci, Radošić), zahvaljujući upravo našem istraživanju, nakon duge vremenske stanke ponovno oživjeli.”

Riječi zahvale izrekao je fra Ante Akrap. Kroz program je vodio fra Šimun Markulin. U predstavljanju su sudjelovali crkveni pučki pjevači iz župa Brist, Radošić i Rupe. Knjižno izdanje muzikološkoga blaga pjevane baštine Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja, sa sjedištem u Splitu, objavljeno u Glazbenom nizu „Nova et vetera, svezak VIII.”, Zbornika Kačić, u A4 formatu, prikaz je tradicijskoga crkvenog pučkog pjevanja kao sastavnoga dijela liturgijskih slavlja u redovničkim samostanima i župama koje su im povjerene. (SBC)

Susret animatora za duhovna zvanja

Ovogodišnji susret animatora za zvanja iz (nad)biskupijskih i redovničkih zajednica, u organizaciji Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja Hrvatske biskupske konferencije, održan je u Pastoralnome centru i hodočasničkom domu Vincentinum otaca lazarista u Novigradu na Dobri, od 20. do 22. rujna. Rad susreta odvijao se u svjetlu teme „Pedagogija Milosrdnoga”, a predavači su bili prof. dr. s. Valentina Mandarić i prof. dr. Mislav Kutleša. Zajedno s 35 sudionika iz različitih (nad)biskupija i redovničkih zajednica iz Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, na susretu je bio nazočan i mons. Marin Barišić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski i predsjednik Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja.

Prvoga dana susreta, nakon okupljanja i molitve, pozdravnu riječ uputio je nadbiskup Barišić, koji je naglasio kako je za animatore važno formirati se za naviještanje evanđelja i milosrđa Božjega, a to je i cilj ovoga susreta. Sudionike je uime organizatora pozdravila i s. Danijela Anić, ASC, tajnica Vijeća HBK-a za sjemeništa i duhovna zvanja. Uslijedilo je predstavljanje sudionika s naglaskom na aktivnosti u pastoralu zvanja u župi, biskupiji ili redovničkoj zajednici, kako bi međusobno podijelili iskustvo i materijale koje koriste. U popodnevrim satima predavanje je održala dr. Mandarić, koja je krenula od pitanja: Koji su danas preduvjeti da se jedna mlada osoba oduševi za redovnički/svećenički poziv? Predstavila je profil današnjih mladih kroz govor o nekim karakteristikama postmoderne kao vremena

u kojemu ti mladi odrastaju i žive, kroz njihov stil života i religioznost. Ustvrdila je kako je u Hrvatskoj prisutna kriza kontinuiteta u pastoralu mladih, koji se svodi samo na prigodni, te kriza praćenja i vođenja mladih. Potaknula je animatore da u pastoralu zvanja vrate vrijednost susretu i nježnosti u odnosima. Nakon predavanja slijedila je vrlo živa i bogata diskusija. Večernju molitvu časoslova i misu s narodom u župnoj crkvi Uznesenja BDM predslavio je nadbiskup Barišić. Nakon večere upriličeno je euharistijsko klanjanje za sudionike susreta.

Drugoga dana susreta sudionicima je dr. Kutleša govorio o temi „Milosrđe kao Božja pedagogija”. Polazeći od bule Misericordiae vultus, naglasio je kako animator za duhovna zvanja mora biti usmjeren na vjeru i na zajedništvo mladoga čovjeka s Bogom po Isusu Kristu. Iz toga izvire i njegova ključna zadaća: približiti suvremenom čovjeku poziv na otkrivanje i novo prepoznavanje milosrdnoga lica Boga Oca u Isusu iz Nazareta. Pitanjima i poticajima koje je nudio, dr. Kutleša je izazvao vrlo živu raspravu sudionika. Uslijedio je posjet gradu Karlovcu gdje je sudionike susreta dočekaao mons. Antun Sente ml. i proveo ih kroz stari grad Dubovac i staru jezgru Karlovca. Misu u nacionalnome svetišću sv. Josipa, zajedno s okupljenim vjernicima, predslavio je nadbiskup Barišić. Treći dan susreta bio je u znaku vrjednovanja, novih prijedloga i dogovora za konkretne aktivnosti i za sljedeći susret. Susret je završio euharistijskim slavljem. (IKA)

Nova sezona KMNL-a

U organizaciji Ureda za pastoral mladih, skupštinom i sv. misom započela je 22. rujna nova sezona KMNL-a u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Domaćin je bila Župa sv. Josipa iz Dugog Rata, prošlogodišnji pobjednik KMNL-a i osvajač fair-playa na nacionalnoj završnici KMNL-a.

Skupština je ujedno bila i susret sa župnicima i voditeljima u kojem se razgovaralo o samome natjecanju i pojedinostima vezanima uz natjecanje. Slijedila je sv. misa koju je

predvodio mons. Miroslav Vidović, generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije. U propovijedi je mons. Vidović istaknuo vrijednost odgovornosti u ekipnom športu: „Svaka ekipa ima dobrih i manje dobrih igrača; ne može najbolji, ma koliko bio dobar, igrati sam, mora postojati tim. Šport je odgojna igra koja nas vodi u život i uči za život.” Na samome je kraju mons. Vidović pozvao mlade na međusob-

nu solidarnost i odgovornost jednih za druge, jer „onoliko koliko smo važni jedni za druge na terenu, toliko smo i u životu”. Na kraju sv. mise mladima se obratio don Božo Ćubelić, župnik Župe sv. Josipa, zahvaljujući svim okupljenima. Druženje je nastavljeno na prigodnome domjenku u župnome uredu. (Ante Marević)

Misa za splitske srednjoškolce

Već je postalo tradicionalno da srednjoškolski vjeroučitelji u suradnji s Katehetskim uredom Splitsko-makarske nadbiskupije organiziraju euharistijsko slavlje za sve srednjoškolce i njihove profesore na području grada Splita i okolice prigodom početka nove školske godine. Tako je svečano misno slavlje upriličeno u četvrtak, 22. rujna, u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu, a predvodio ga je splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić u koncelecijaciji s predstojnikom Katehetskog ureda don Josipom Perišem. Prinos darova i molitvu vjernika pripremili su i animirali vjeroučenici Obrtničke škole u Splitu sa svojim vjeroučiteljem Ivicom Pavelom. Cjelokupno slavlje svojim pjevanjem uljepšao je vokalno-instrumentalni sastav mladih „Agnus” iz Župe sv. Josipa na Mertojaku.

Obraćajući se mladim vjeroučenicima, mons. Barišić je naglasio da bi misa trebala biti „zajednička molitva otvaranja Božjemu pogledu i njegovu prijateljstvu kako bismo mogli zajedno kroz ovu godinu rasti u znanju i mudrosti, u milosti i ljudskosti”. Nadbiskup je u propovijedi govorio o novosti života, o onome što istinski ispunja ljudski život. Osvrnuvši se na prvo čitanje u kojemu Propovjednik pita: „Ima

susretu sa svojim Stvoriteljem otkrivamo i spoznajemo da naš životni hod nije bez cilja i smisla. Da bismo se ostvarili kao ljudi i kao vjernici, trebamo uskladiti svoj život sa Stvoriteljevom voljom, istaknuo je nadbiskup Barišić. Za to je potrebno obraćanje srca, promjena života i otvaranje srca milosrđu Božjem. To je novost kojoj težimo, ali koju možemo doživjeti samo ozbiljnošću i prijateljstvom s Bogom i jedni s drugima.

U tom je svjetlu nadbiskup učenicima ispričao priču o pticama selicama koje lete u jatu i u jednome dahu prelete po nekoliko tisuća kilometara. Lete zajedno da bi štedjele energiju, da bi izdržale i zajedno došle do cilja. Kada bi letjele pojedinačno, ne bi izdržale toliki put. Pozvao ih je da se poput ptica selica drže zajedno, pomažu jedni drugima u školskim i drugim obvezama, da budu milosrdni, da opraštaju, da budu prijatelji puni razumijevanja jedni prema drugima. U tome im može pomoći izvorno pravilo sv. Benedikta: „Moli, radi, uči!” „Vjerujem da sve ove komponente ugrađujete u svoj život i odnose te sve što radite, činite tako da rastete i razvijate se cjelovito. Naš život ima smisao i cilj, a Gospodin je

naša novost, punina i vječnost”, poručio je splitsko-makarski nadbiskup.

Riječi zahvale Bogu, nadbiskupu, roditeljima, ravnateljima, profesorima i vjeroučiteljima, a posebno mladima koji su uljepšali euharistijsko slavlje, na kraju misnoga slavlja uputio je predstojnik Periš izrazivši zadovoljstvo što su već niz godina ovom susretu domaćini braća franjevci iz samostana i crkve Gospe od Zdravlja u Splitu.

Riječi zahvale nadbiskupu za svesrdnu podršku na kraju misnoga slavlja uputila je i Božena Juginović, učenica Obrtničke škole u Splitu obećavši da će mladi „i ove školske i vjeronaučne godine biti pravi prijatelji jedni drugima te tako nastaviti ono što je Isus započeo. Pomozi nam, Bože, da ojačamo u dobru i sazrijemo u hrabrosti da svjedočimo svojju

vjeru. Ne dopusti da odlutamo od tebe i nastavi nas dozivati preko pastira svoje Crkve i činiti glasnicima svoje ljubavi”, kazala je Božena. U znak zahvalnosti učenici Obrtničke škole izradili su logo Godine milosrđa od tkanine, koji je šivan rukama učenica i njihovih mentorica Tanje Jovanović i Ane Madunić te su ga poklonili nadbiskupu. Mons. Barišić je mladima uzvratio darovavši im medaljicu s likom bl. Alojzija Stepinca i logom Godine milosrđa. Potom je na sve zazvao Božji blagoslov te poželio svima uspješnu novu 2016./2017. školsku godinu. Uz ovu misu zazi-va Duha Svetoga u Splitu, gdje rade 34 srednjoškolska vjeroučitelja u 28 srednjih škola, organiziraju se mise za srednjoškolce i u drugim gradovima Splitsko-makarske nadbiskupije. (SBC)

32. Redovnički dani u Splitu

U dominikanskom samostanu u Splitu 23. i 24. rujna održani su 32. Redovnički dani. Organizator Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP) posvetila ih je kulturi milosrđa.

Nakon uvodnih riječi predsjednika HKVRPP-a kapucinskog provincijala fra Jure Šarčevića, okupljenom se hrvatskom redovništvu obratio splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić pozivajući redovnice i redovnike da od svojih samostana naprave duhovne centre i svjedočanstvo zajedništva. „Živimo u svijetu koje nam omogućuje stalnu promjenu tehnike, no na redovništvu je da tehniku nadide svojom mistikom, duhovnošću. Milosrđe Božje prepoznatljivi je znak Crkve, na nama je da budemo milosrdni da pružimo milosrđe jedni drugima”, poručio je nadbiskup Barišić.

Zatim je o kulturi milosrđa u samostanima govorio isusovac dr. Nikola Stanković. Istaknuo je da ljubav trebaju oni koji su prezreli ljubav, da Božja ljubav omogućuje svaku ljubav i da Božje milosrđe omogućuje svako milosrđe. „Lakše je voljeti, nego biti voljen, voljenje se doživljava kao slabost zato što je temeljeno na slobodi, a ne na nužnosti i prisili. U nesebičnoj ljubavi čovjek potvrđuje one koje voli kao svoje prijatelje, a u sebičnoj se ljubavi privaja, zarobljava i manipulira. Ljubav trajno poštuje slobodu, sebičnost zarobljava, a milosrđe je poseban test naše ljubavi”, podsjetio je dr. Stanković, naglašavajući da je i u samostanu moguće pobožno i pogansko vladanje, a da ljubav koja nije konkretizirana, nije

djelotvorna ljubav. Zaključio je da milosrdna redovnička zajednica donosi odluke uz prethodni nepristrani razgovor, radije se uspjehu drugih, šali se i na svoj račun, pomaže subratu ili susestri u nevolji, olako se ne iznenađuje i ne sablažnjava te podržava dobre ideje bez obzira na to tko ih je izrekao.

Nakon rasprave uslijedilo je misno slavlje koje je predvodio nadbiskup Barišić. U propovijedi je naglasio da milosrđe svakodnevno stvara nove odnose i s onima s kojima živimo, kao i s onima koje ponekad susretnemo. „Doživljaj snage Božjega milosrđa mijenja sve odnose jer je milosrđe put k vjeri”, rekao je nadbiskup, ističući kao lijep primjer milosrđe ljubavi sv. Pija, čiji je spomendan slavljen toga dana, a koji je, uz sv. Leopolda Bogdana Mandića, i zaštitnik Godine milosrđa.

U popodnevnom dijelu programa predavanje o temi „Vidiš li ovu ženu? Od pogleda osude do pogleda milosrđa (Lk 7, 36-50)” izložila je dr. s. Silvana Fužinato, članica Družbe Presvetoga Srca Isusova. Kao jednu od prelijepih objava misterija Božje ljubavi i milosrđa, dr. Fužinato je analizirala Isusov susret sa ženom grješnicom u kući farizeja Šimuna iz Evanđelja po Luki, naglašavajući važnost izlaska iz začaranoga kruga osuđivanja i osude u samostanima te ističući važnost promatranja subrata ili susestre Božjim milosrdnim očima. Zaključila je da smo pozvani poput žene grješnice doći k Isusu bez obzira na to koliko nas drugi osuđivali pa u suzama iskrene ljubavi doživjeti Isusov oprost, a i da smo poput Šimuna pozvani započeti put preobrazbe vlastita pogleda

osude. Program prvoga dana završen je otvorenjem izložbe portreta akademskog slikara Ante Mamuše „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu”.

U program drugoga dana, u subotu, 24. rujna, uveo je dominikanac dr. Anto Gavrić, voditelj Povjerenstva za trajnu formaciju HKVRPP-a. Najprije je o psihologiji vjere, o ovisnosti, privrženosti i milosrđu govorio prof. dr. Goran Kardum s Filozofskoga fakulteta u Splitu. Pripovijedao je o tome da vjera nije samo kreacija razuma, volje i osjećaja jer se bez nadnaravnoga gubi cjelina. Prof. Kardum podsjetio je i na elemente zrele religioznosti poput kritičkoga ispitivanja vjerovanja, priznanja demonske snage, ali bez preokupacije njome, njegovanja osobne slobode i odgovornosti, ali i na elemente nezrele religioznosti poput podržavanja individualizma bez odgovornosti, nekritičkoga držanja djetinjih ideja i praksa te prisutnosti religioznosti koja ne garantira integriranu ličnost.

Susret je nastavljen misnim slavljem koje je predvodio dubrovački biskup Mate Uzinić, predsjednik HBK-a za ustanove posvećenoga života. U propovijedi je poticao okupljene redovnice i redovnike na to da Bogu posvećeni ljudi trebaju ostaviti sve kako bi imali Krista u potpunosti. Govorio je o tome kako je važno napustiti ljudsku logiku da bi se prihvatila Božja logika, kako je važno napustiti sve da bismo mogli u potpunosti pripadati Gospodinu. Zauzeo se, pozivajući se i na riječi pape Franje, za to da se redovništvo mora odmaknuti od svjetovnih elemenata, da redovnik ne bi smio zaspati pred televizorom, bez rekaptualcije dana i bez usmjeravanja pogleda

prema Bogu. Govorio je o tvrdoći, naglašavajući da nije uvijek dobro biti krut i nepopustljiv poput pismoznanaca i farizeja te o važnosti dobrog razlučivanja posebno u odgojnim samostanskim procesima.

Zatim je liječnica Danijela De Micheli Vitturi govorila o milosrđu i opraštanju u obitelji u svjetlu apostolske pobudnice pape Franje „Amoris laetitia” (Radost ljubavi). Pripovijedala je o ugroženostima braka i obitelji od samih početaka te o celibatu kojim prijeti sloboda i samodostatnost. „Nitko ne smije

tražiti da zaposjedne svu intimu voljene osobe, na to pravo ima samo Bog”, rekla je dr. De Micheli Vitturi podsjećajući na to da ženidbom nije sve zaključeno jer se supružnici tijekom života mijenjaju pa da na braku prestano treba raditi, da je važno najbliži-

ma znati reći oprosti i držati se bontona. „Dobro je da obitelj ima potporu u časnama i fratriba, jedni smo drugima potrebni”, zaključila je dr. Danijela De Micheli Vitturi

32. Redovnički dani u Splitu u službenom su dijelu okončani plenarnom raspravom u kojoj su uz prof. Karduma i dr. De Micheli Vitturi sudjelovali fra Jure Šarčević i dr. Anto Gavrić, koji je i osmislio cjelokupan program Redovničkih dana. Moderatrica je bila dr. Tanja Baran.

U nedjelju, 25. rujna, u splitskome svetištu Gospe od Pojišana, uz izravan je prijenos na 1. programu Hrvatskoga radija, održano misno slavlje koje je predvodio fra Jure Šarčević, a propovijedao dr. Anto Gavrić. Time su završeni Redovnički dani u Splitu. (IKA)

Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu

U sklopu 32. Redovničkih dana u Splitu, glavnoga godišnjeg okupljanja hrvatskoga redovništva u petak, 23. rujna, otvorena je izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu” akademskoga slikara Ante Mamuše. Izložba je otvorena u Galeriji Fr. Vinko Draganja dominikanskoga samostana u Splitu Uz autora izložbe u programu su sudjelova-

li direktorica galerije Laudato Ksenija Abramović i likovni kritičar Stanko Špoljarić, a izložbu je otvorio predsjednik Hrvatske redovničke konferencije i provincijal Hrvatske kapucinske provincije fra Jure Šarčević. Voditeljica programa bila je predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić” Tanja Baran. Izložbu su u zajed-

ništvu organizirali Galerija hrvatske sakralne umjetnosti „Laudato“, Hrvatska redovnička konferencija, Hrvatska dominikanska provincija i Udruga „Dr. Stjepan Kranjčić“. Izložba će se moći pogledati do 23. listopada. Izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ Ante Mamuše suvremeni je likovni prikaz najvećih hrvatskih duhovnih velikana koje je autor oblikovao za 8. dane hrvatskih svetaca i blaženika u Križevcima krajem svibnja ove godine. Izlož-

ba je sredinom srpnja bila postavljena i u Trogiru, a nakon Splita bit će otvorena 17. siječnja 2017. u Gradskoj knjižnici u Slavonskome Brodu, zatim na blagdan zaštitnika umjetnika bl. Angelica 18. veljače 2017. u samostanu i Župi bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici te na blagdan sv. Leopolda Bogdana Mandića 11. svibnja 2017. u samostanu i crkvi sv. Leopolda Bogdana Mandića u zagrebačkoj Dubravi. (Ivica Luetić)

Proslava 300. obljetnice krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske

Sinj i Cetinska krajina proslavili su u nedjelju, 25. rujna, 300. obljetnicu krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske (1716. – 2016.). Među vjernicima Gospina slika prepoznatljiva je i po svojoj zlatnoj kruni, kojom ju je svečano okrunio splitski nadbiskup Stjepan Cupilli i na kojoj su branitelji Sinja dali napraviti natpis „In perpetuum coronata triumphat anno MDCCXV“ (Zauvijek okrunjena slavi slavlje 1715.).

Proslava je započela skidanjem slike s oltara i procesijskim ophodom Trgom kralja Tomislava, Glavičkom ulicom, Fratarskim prolazom do samostanskoga dvorišta gdje je središnje misno slavlje predvodio splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić u koncelebraciji s tridesetak svećenika. U slavlju je sudjelovalo nekoliko tisuća vjernika iz različitih dijelova Hrvatske te Bosne i Hercego-

vine, a među ostalima i potpredsjednik Hrvatskog sabora Ante Sanader, splitsko-dalmatinski župan Zlatko Ževrnja, sinjska gradonačelnica Kristina Križanac. Pozdravnu riječ nazočnima uputio je provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman.

Pozdravivši nazočne svećenike, redovnike i redovnice, predstavnike društveno-kulturnih ustanova na državnoj, županijskoj i gradskoj razini, vojske i policije te braniteljskih udruga, invalide i obitelji branitelja koji su za našu slobodu položili svoje živote, Sinjane i hodočasnike te sve uz male ekrane Hrvatske radiotelevizije, osobito starije i nemoćne, splitsko-makarski nadbiskup je kazao: „Naša domovina je bogata marijanskim svetištima, svjedocima i čuvarima naše povijesti, kulture, duhovnosti. Svetišća su mjesta čitanja povijesnih događaja, nadah-

nuće naše sadašnjosti i svjetlo budućnosti. Mjesta usmjerenja i povezanosti našega doma i puta života, susret neba i zemlje koji se ostvaruje po onoj koju nazivamo Vrata nebeska, jer je ona Majka Lica milosrđa Božjega. U tom svjetlu doživljavamo i tako slavimo današnji događaj u svetištu Gospe Sinjske: tristotu obljetnicu krunjenja lika Majke Marije, uz čiju obljetnicu i mi želimo našu Majku okruniti zlatnom krunicom.”

Nadbiskup Barišić podsjetio je na Marijinu majčinsku pomoć pri čudesnoj obrani grada Sinja od turske opasnosti 15. kolovoza 1715. godine. Tadašnji pastir splitske nadbiskupije, nadbiskup Stjepan Cupillij, sa svojim je vjernim pukom Božjim u Splitu i u Sinju slavio euharistijska slavlje te izrazio zahvalnost Gospodinu i Majci Mariji na oslobođenju od osmanlijske opasnosti. „Godinu dana poslije, 1716., vjerni puk, branitelji i predstavnici vlasti na spomen čudesnog oslobođenja grada Sinja dali su izraditi krunu od zlata kojom su željeli okruniti sliku Gospe od Milosti koju su oci franjevci donijeli sa sobom iz Rame. U arhivima splitskih nadbiskupa piše da je nadbiskup Stjepan godinu dana poslije oslobođenja Sinja, 20. rujna 1716., pošao iz Splita prema Sinju, a 22. rujna bilo je svečano misno slavlje krunjenje Gospina lika. Nadbiskup Cupilli je radosno intonirao Magnificat – Veliča duša moja Gospodina, potom stavio zlatnu krunu na Gospin lik i zapjevao Salve Regina – Zdravo, Kraljice. Na kraju je bila svečana procesija sa Presvetim Sakramentom i blagoslov puka. Dan poslije, uvijek gore na tvrđavi, slavljena je sveta misa za sve branitelje koji su položili život u obrani grada. Zapisano je da je toga dana, 23. rujna 1716., jedna turska obitelj tražila krštenje”,

ispripovjedio je mons. Barišić povijesne događaje. (Cijelu homiliju mons. Barišića možete pročitati na str. 257).

Riječ zahvale na kraju euharistijskoga slavlja uputio je fra Petar Klapež, gvardijan samostana i upravitelj svetišta. Misno slavlje svojim je pjevanjem uljepšao župni zbor Gospe Sinjske. Praćena alkari- ma i alkarskim momcima, svećenicima i nadbiskupom, slika Čudotvorne Gospe Sinjske u procesiji je vraćena u crkvu Gospe Sinjske.

Proslavi je prethodila trodnevna duhovna priprava od četvrtka do subote (22. – 24. rujna) u svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske. Otvaranje trodnevne duhovne priprave započelo je slavljem polaganja prvih i svećanih zavjeta devetorice franjevac Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, koje je predvodio provincijal fra Joško Kodžoman. Na završetku mise blagoslovljena je Zavjetna krunica Gospinih štovatelja, izrađena u spomen na 300. obljetnicu krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske, i oslikani prozori u samostanskom klaustu na temu „Pjesma stvorova” akademskog kipara fra Duje Botterija. Drugi dan duhovne priprave, u petak, 23. rujna, misno slavlje predvodio je don Ante Mateljan, profesor na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Splitu nakon čega je uslijedila molitva križnoga puta prema Gospinu gradu, a potom u Gospinoj spomen-crkvi predstavljena je Mateljanova monografija „Križni put na Gradu u Sinju”. U subotu, 24. rujna, misnim slavljem u Gospinoj spomen-crkvi na Gradu predsjedao je fra Ante Vučković, profesor na KBF-u u Splitu, nakon čega je uslijedilo molitveno bdijenje. (SBC)

Duhovna obnova Hrvatskoga nadzemlja

Hrvatsko nadzemlje upriličilo je u nedjelju, 25. rujna, u Blatu na Cetini zajedničko druženje i duhovnu obnovu. Pri dolasku u Blato na Cetini domaćini su ih srdačno ugostili pripremivši zajednički doručak u ambijentu uz rijeku. Poslije doručka vozili su se tri sata rijekom Cetinom u kanuima. Popodnevni duhovni dio programa vodili su duhovnik Hrvatskoga nadzemlja don Mladen Parlov i povjerenik za mlade don Mihael Prović. Duhovna obnova bila je organizirana u četiri dijela u župnoj crkvi Gospe Kar-

melske. Dr. Parlov održao je duhovni nagovor u kojem je naglasio rast u duhovnosti i zajedništvu te da svojim primjerom budu uzor mladima. Upozorio ih je, također, da ne zapostavljaju ni svoje obveze van Nadzemlja. Svojim životom, svojom svakodnevnicom i upornošću u onome što ona donosi mladima, svojim vlastitim primjerom predstavljaju Nadzemlje i izvan okvira vrata dvorane sjemeništa. Drugi dio

duhovne obnove obilježio je ispit savjesti i sveta ispovijed. Dok su don Mladen i don Mišo ispovijedali, ostatak mladih meditirao je uz molitvu krunice. Nakon toga uslijedila je misa, a nakon nje klanjanje pred Presvetim Oltarskim Sakramentom uz pjesmu. Večernje sate nastavili su u zajedničkome druženju igrajući društvene igre u gostima kod braće Gale. (Katarina Jurčević)

Sućidar Vukovaru

Ljeti na splitskom Sućidru „nema godišnjega od-mora“, barem što se tiče djelovanja djece i mladih u župi. Uz pjevačko Lito, od kraja školske godine do početka nove, organizirana je i ljetna radionica mladih volontera Župe sv. Andrije. A kakav je to bio ljetni „posao“ mladih iz župe? Crtanje, bojanje, lijepljenje školjki i oblutaka na drvene ili staklene podloge, oslikavanje drvenih kutijica i platnenih vrećica! Bilo je i avangardnih rješenja. Nalazeći se po dogovoru u jutarnjim i popodnevnim satima kroz tri tjedna, 20-ak mladih vrsnih ruku, ujedno volontera župe, napravilo je oko sto pedeset radova. Glavni motivi

radionice bili su vućedolska golubica i vukovarski vodotoranj. Geslo radionice bilo je „Sućidar Vukovaru“. Na svaki rad zalijepljena je za tu prigodu posebno tiskana naljepnica sa spomenutim geslom. Održane su dvije prodaje: prva je bila na dan „Oluje“, koji je u gradskom kotaru obilježen 3. kolovoza prigodnim programom koji je započeo svetom

misom za domovinu i župnikovim blagoslovom, a druga je bila u nedjelju, 25. rujna. Već nakon prve dvije (od četiri) nedjeljne mise prodani su svi preostali radovi nakon prve prodaje. Sav prikupljen novac, 6254 kune, uplaćen je na žiro-račun za obnovu vukovarskoga vodotoranja. Prodavači su bili upravo oni koji su dali da se njihove „male ruke slože“ i načinili toliko hvalevrijednih radova. Na dane prodaje odjenuli su majice s geslom radionice i citatom koji ih opisuje i u kojem su pronašli nadahnuće: „Nisam došao da mi služe, nego da služim“. (IKA)

Č. s. Vlatka Topalović nova ravnateljica Caritasa Nadbiskupije Split

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić imenovao je č. s. Vlatku Topalović novom ravnateljicom Caritasa Nadbiskupije Split. S. Vlatka je redovnica Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda Družbe sestara službenica Milosrđa, a službu ravnateljice Caritasa preuzela je u ponedjeljak, 26. rujna. Primo-predaji je nazočio generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, koji je u ime nadbiskupije zahvalio dosadašnjem ravnatelju gospodinu Slavku Jerončiću, koji je tu službu vršio 8 godina (2008. – 2016.).

Ohrabrivši je u novoj službi, nadbiskup Barišić uručio je dekret s. Vlatki te je naglasio da Caritas u našem vremenu, na poseban način u Godini milosr-

đa, svjedoči ljubav Krista – lica Božjega milosrđa za sve one koji su u potrebi.

Caritas Nadbiskupije Split aktivno djeluje više od 40 godina, a osobito se iskazao za vrijeme Domovinskoga rata brinući o prognanicima i izbjeglicama, koji su sigurnost privremenoga doma našli na području Splitsko-makarske nadbiskupije. Danas ima mnogo programa koje Caritas podupire: pučka kuhinja, bonovi za obitelji slaboga imovinskog stanja, podjela odjeće i obuće, prikupljanje drva za ogrjev, više od 70 stipendija daje za učenike i studente, kroz brojne izvanredne intervencije i programe poboljšanja stambenih uvjeta izlazi u susret najpotrebniji-

ma. Caritas ima i mali kućni hospicij gdje najtežim bolesnicima u njihovim domovima dostavlja najsvremenije bolničke krevete, potom ima Dječji Caritas, koji obiteljima s djecom osigurava dječju hranu, odjeću, pelene i ostalu opremu za djecu. Caritas Nadbiskupije vodi i Sigurnu kuću, koja je sklonište za žene i djecu, žrtve obiteljskoga nasilja gdje im se osim smještaja pruža duhovna i psihološka pomoć. Caritas Nadbiskupije Split ima i brojne druge programe, a za svoje je djelovanje primio više nagrada i priznanja. (SBC)

50 godina Služavki Malog Isusa u Trilju i Košutama

Sestre Služavke Malog Isusa splitske Provincije svetoga Josipa u Splitu svečano su proslavile Dan Provincije i pedesetu obljetnicu djelovanja u župama Trilj i Košute 27. rujna u svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske u Sinju i u župskoj crkvi sv. Mihovila u Trilju. Obilježavanje ovih događaja započelo je molitvenim programom u svetištu Gospe Sinjske u Sinju. Okupilo se sedamdeset sestara iz gotovo svih zajednica u Provinciji. Osobna molitva u svetištu pred milim likom Majke od Milosti, „Majkom naših zvanja“, kako je sestre najčešće nazivaju.

Svečanost je započela procesijom, na čelu s gvardijanom i upraviteljem svetišta fra Petrom Klapežom. Župnik župe Srca Isusova u Košutama, don Franko Prnjak, izmolio je uvodnu molitvu nadahnutu mislima pape Franje u Godini milosrđa. Gvardijan fra Petar, rodnom iz župe Košute, izrazio je zahvalnost sestrama koje su djelovale kroz pedeset godina u župi Trilj, kasnije i u župi Košute, jer je, kako reče, prve kateheze na vjeronauku u Trilju slušao od s. Lorete Leventić. Don Franko je zatim održao meditaciju o Božjem milosrđu na temelju evanđeoske prispodobe o izgubljenom sinu i milosrdnom ocu,

i enciklike pape Franje „Lice milosrđa“. Sestre su nakon molitve u svetištu posjetile u Alkarskim dvorima Muzej Sinjske alke, kroz koji ih je vodio Boris Filipović-Grčić i don Josip Dukić.

Nakon zajedničkog ručka u Košutama sestre su posjetile samostan u Košutama, koji je u neposrednoj blizini. Posli-

jepodne su se okupile kod stare župske kuće u kojoj su sestre živjele i radile, molile i radosno služile trideset i jednu godinu. Nakon odlaska sestara iz Trilja u samostan u Košutama u ovoj kući se nalazi Muzej triljskoga kraja. Radosna i otvorena srca dočekali su ih domaćini don Josip Dukić, ravnatelj muzeja i dvije djelatnice Muzeja. U Muzeju triljskoga kraja za ovu prigodu don Josip je priredio izložbu fotografija o životu i radu sestara Služavki Malog Isusa kroz pedeset godina njihova djelovanja u župi Trilj i župi Košute. Slike su uvećane i uokvirene, a kao trajni povijesni spomen resit će prostore samostana u Košutama, koji je još u fazi uređivanja. Slike su većinom uvrštene u knjizi „Služavke Malog Isusa u župi Trilj i župi Košute (1966. – 2016)“, koju su za ovu prigodu napisali dr. sc. Don Josip Dukić i s. Maneta Mijoč.

Nakon razgledavanja izložbe slika, sestre su u procesiji sa župnikom i dekanom don Stipom Ljubasom i ostalim svećenicima, te djevojkama Prijateljicama Malog Isusa, pjevajući marijanske pjesme, išle su u župsku crkvu sv. Mihovila. Euharistijsko slavlje predslavio je triljski župnik i dekan Cetinskoga dekanata, don Stipe Ljubas, u zajedništvu sa

sedmoricom svećenika. Misi su prisustvovali i brojni vjernici, među kojima su se isticali članovi Društva Prijatelja Malog Isusa, koji su aktivni u ovoj župi. Pjevanje je animirao mješoviti župski zbor pod ravnanjem s. Zdenke Tomasa i dirigentom gosp. Tončijem Šipićem. Župnik don Stipe je na početku svete mise u ime župe čestitao sestrama, izrazio zahvalnost sestrama koje su kroz ovih pedeset godina dio svojega života utkale kroz predani rad u župi Trilj i župi Košute, i pozvao sve prisutne na molitvu za nova svećenička i redovnička zvanja. Homiliju je održao don Mladen Parlov, s osvrtom na misna čitanja s primjenom na današnji pedesetogodišnji jubilej prisutnosti sestara u ovoj župi. U duhu karizme Družbe potrebno je s obnovljenom radošću i žarom živjeti kontemplaciju i duh svetosti, biti blize Isusu i prionuti uz duhovna i tjelesna djela milosrđa idući u susret bližnjima u današnjim oblicima siromaštva, istaknuo je don Mladen.

Odmah nakon svete mise u crkvi je predstavljena knjiga „Služavke Malog Isusa u župi Trilj i župi Košute (1966. – 2016)”, koju su za ovu prigodu napisali doc. dr. sc. Don Josip Dukić i s. Maneta Mijoč. Knjigu su zajednički izdali župa Trilj, samostan Služavki Malog Isusa iz Košuta i Kulturno društvo „Trilj”. Knjigu su predstavili prof. dr. sc. don Mladen Parlov i autori s. Maneta Mijoč i doc. dr. sc. don Josip Dukić. Don Mladen je prikazao sadržaj knjige, približio povijest župe Trilj, istakao lik sluga Božjega nadbiskupa Josipa Stadlera, utemeljitelja Družbe sestara Služavki Malog Isusa, i pedesetogodišnji život sestara u Trilju i Košutama. Na kraju je u ime Družbe prisutne pozdravila vrhovna glavarica s. Radoslava Radek, a u ime građana Trilja gradonačelnik gosp. Ivan Šipić, a riječi zahvale uputili su provincijalka

Provincije sv. Josipa u Splitu s. Anemarie Radan i župnik don Stipe Ljubas.

U okviru svečane sjednice Gradskoga vijeća, 28. rujna, uz Dan grada i blagdana svetog Mihovila, dodijeljene su povelje zaslužnim pojedincima i kolektivima. Za 50 godina uspješnoga rada i djelovanja u Župi Svetoga Mihovila u Trilju povelju Grada Trilja primile su sestre Služavke Maloga Isusa iz samostana u Košutama, koju je u ime samostana primila predstojnica s. Salutaria Đula.

U Družbi sestara Služavki Malog Isusa od 1903. do sada je, pokojnih i živućih, sto i četrdeset sestara koje su rodom iz Cetinskoga dekanata. Njih osamdeset i jedna danas žive u u Provinciji sv. Josipa u Splitu, te molitvom i radosnim služenjem žive i izgrađuju Crkvu, svjedoče ljubav prema Isusu Kristu i prema braći ljudima. Trideset četiri sestre Služavke Malog Isusa rođene su u župama Trilj i Košute. Sedam ih je umrlo, a dale su primjer uzornoga redovničkog života. Danas dvadeset i sedam sestara Služavki Malog Isusa rodom iz župa Trilj i Košute živi i svjedoči Božju ljubav i milosrđe u mjestima gdje djeluju. U župama Trilj i Košute djelovalo je 38 sestara kroz prošlih pedeset godina života i rada sestara u ovome mjestu. Danas u samostanu u Košutama živi i radi pet sestara. Pastoralno djeluju u župi Trilj i župi Košute, te u samostanu drže dječji vrtić „Mali Isus”. Pozvane su da svakodnevici života u duhu svoje karizme poput Marije služe Isusu, da molitvom i nadom, vedrinom i radosnim služenjem ostvaruju životno geslo utemeljitelja sluga Božjega Josipa Stadlera: „Imaj prema Bogu srce djetinje, prema sebi srce sudačko, a prema bližnjem srce mate-rinsko.” (s. Maneta Mioč)

Sestre milosrdnice proslavile sv. Vinka Paulskoga

Sestre milosrdnice Provincije Navještenja Gospodinova svečano su proslavile sv. Vinka Paulskoga u utorak, 27. rujna, u svojim samostanima u Splitu i u Sinju. Obilježavanje svetkovine u Splitu započelo je svečanom jutarnjom molitvom Božanskoga časoslova te svetom misom koju je predslavio njihov kapelan fra Stanko Radić.

Večernje misno slavlje predvodio je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić u zajedništvu s fra Stankom Radićem, fra Žarkom Lučićem, predvoditeljem trodnevnice, te svećenicima prijateljima i suradnicima zajednice. Misi su prisustvovali članovi Udruge

svetoga Vinka Konferencije sv. Duje, članovi Konferencije mladih i članovi Marijanske vinkovske mladeži kao i brojni vjernici. Pjevanje je animirao sestarski zbor pod ravnanjem s. M. Mirte Škopljanac Mačina.

U Sinju svečano euharistijsko slavlje predvodio je gvardijan svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske fra Petar Klapež. Gvardijan se osvrnuo na proslavu krunjenja Gospe Sinjske te na njezin zagovor i poseban pogled milosti na Cetinski kraj u kojem ima veliki broj svećenika i redovnica od kojih najviše sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga. Kao što je živ spomen na Gospu i njezin zagovor, živa je i karizma sv. Vinka po velikom broju sestara koje su prepoznale

svoj poziv u okrilju pogleda Majke od Milosti. Propovjednik je povezao sv. Vinka i njegovo djelovanje s papom Franjom i njegovim, uvijek iznova ponavljanim, poticajima na svim razinama o vršenju milosrđa prema siromasima i onima koji su najpotrebniji i na rubu društva. Papi Franji je jako važna i vrijedna i potrebna karizma sv. Vinka za današnje vrijeme i današnjega čovjeka. Čuo je sv. Vinko molitvu u zajedništvu da nam udijeli svoju pronicljivost, svoj duh poniznosti, vjeru u providnost i ljubav prema onima koji su najpotrebniji, kako bismo danas mogli biti milosrdni ne na riječima, nego utjelovljeno milosrdni prema svakom čovjeku koji na bilo koji način vapi za milosrđem. (SBC)

Predstavljena knjiga o fra Andriji Dorotiću (1761. – 1837.)

U sklopu 28. knjige Mediterana u velikoj dvorani HAZU-a u Splitu predstavljena je 28. rujna knjiga pok. prof. dr. sc. fra Vicka Kapitanovića „Fra Andrija Dorotić (1761. – 1837.) reformator, političar i dobrotvor”. Knjigu je priredio, u ime nakladnika Književnoga kruga Split, prof. dr. Marko Trogrlić. Uz priređivača Trogrlića, o knjizi su govorili prof. dr. don Josip Dukić i prof. dr. Edi Miloš. Fra Andrija Dorotić spada među prijeporne osobe u hrvatskoj povijesti. Od jednih napadan do drugih hvaljen, a nikada proučen. Knjiga fra Vicka Kapitanovića o Dorotiću nastala je na dijelu opsežnoga arhivskog

gradiva prikupljenog za doktorsku disertaciju, obranjenu na Fakultetu crkve povijesti Papinskoga sveučilišta Gregoriana u Rimu i nagrađene medaljom Pavla VI. 1977. godine. „Fra Vicko iskreno se radovao ovoj knjizi. Na njoj je zdušno i dugo radio, sve do lipnja 2015. godine, da bi mu se život ugasio, ljudskim tiho, kršćanski pripremljeno i franjevačkim jednostavno, u četvrtak, 22. listopada 2015., u 72. godini života, 56. redovništva i 48. svećeništva”, kazao je dr. Trogrlić, te dodao „kako ova knjiga kao i drugi njegovi radovi, kao i njegova, od nas nastavnika te bivših i sadašnjih studenata, vrlo cijenjena i uvijek nam tako dobrodošla nastava, koju je on rado izvodio na nekoliko kolegija na našem splitskom Odsjeku za povijest – tom su živo svjedočanstvo”. Knjiga na 335 stranica podijeljenih na tri djela do detalja opisuje fratra Dorotića redovnika, svećenika, poglavara, profesora, francuskoga političkog bjegunca i habsburškoga carsko-kraljevskog službenika. Na kraju je istaknuta želja da ova knjiga bude znak naše zahvalnosti dragom prijatelju i kolegi prof. dr. sc. fra Vicku Kapitanoviću. (IL)

Molitvena inicijativa „40 dana za život”

Svjetska molitvena pro-life inicijativa „40 dana za život” započela je i ove jeseni u srijedu, 28. rujna, ispred splitskoga rodilišta. Članovi inicijative okupili su se kako bi se u miru ispred bolnice molili za nerođene bebe, za rođenje svakoga začetog djeteta, majke i očeve, medicinsko osoblje. Ove godine posebni je naglasak na posvojenje djeteta i njegovu

budućnost u slučaju da se za novorođenče njegovi roditelji ne mogu brinuti.

Na otvaranju bdijenja bolnički kapelan don Tomislav Topčić blagoslovio je molitelje i mjesto bdijenja te ohrabrio i potakao prisutne na ustrajnost u apostolatu. Također je istakao da ovih 40 dana svakoga dana prikazuje mise na nakane inicijative u bolničkoj kapeli te se prije mise moli krunica za ne-

rođene. Organizacijski tim inicijative za Split prenio je svjedočanstva dosadašnjih molitvenih kampanja, a jedan bračni par došao je na bdijenje s troje djece i dao snažno svjedočanstvo kako su se kroz rizičnu trudnoću osvijestili o potrebi zaštite nerođene djece. Djevojčica je Božjom pomoću „čudesno“ preživjela i došla danas s roditeljima na bdijenje te je cijela obitelj sada aktivna u apostolatu za nerođene. Splitska inicijativa okuplja desetak ljudi koji će tijekom 40 dana svakodnevno ispred splitske bolnice moliti od 6:30 do 18:30, a od petka u 6:30 do nedjelje u 18:30 neprekidno.

Dan prije početka nove kampanje, u utorak, 27. rujna, podršku je inicijatorima iskazao šibenski biskup Tomislav Rogić na susretu u Šibeniku s voditeljicama inicijative u tri grada u Dalmaciji: u Kninu, Šibeniku i Splitu. Molitva krunice Božjega milosrđa na ulicama gradova svijeta, u okviru Međunarodne inicijative „Iskra Milosrđa“, održala se i u Splitu, i to ispred splitskoga rodilišta 28. rujna u 15 sati i na taj je način iskazana podrška inicijativi 40 dana za život. (SBC)

Duhovne vježbe i obnova zavjeta u Makarskoj

U franjevačkom samostanu Uznesenja BDM u Makarskoj od 24. do 28. rujna franjevački bogoslovi imali su duhovne vježbe prigodom obnove privremenih zavjeta. Voditelj duhovnih vježbi bio je fra Danijel Nikolić, magistar franjevačkih bogoslova Bosne Srebrene. Na duhovnim vježbama sudjelovalo je 16 bogoslova: fra Tino Čatlak, fra Slaven Čeko, fra Filip Čogelja, fra Dani Čulo, fra Nikola Dominis,

fra Marko Đerek, fra Matej Perić, fra Ivo Rastocić, fra Martin Romić, fra Darijo Sinković, fra Milan Sladoja, fra Darijo Stanković, fra Željko Štrbac, fra Dražan Tadić, fra Stipan Vugdelija, fra Nikola Žulj. Za vrijeme duhovnih vježbi bogoslovi su, uz zajednička razmatranja, imali priliku posvetiti se molitvi, provesti vrijeme u tišini ili šetnji u ljepoti prirode i grada te igranju balota. Na završetku duhovnih vježbi u srijedu, 28. rujna, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman predvodio je misno slavlje na kojem su bogoslovi obnovili jednostavne redovničke zavjete. U koncelecijaciji su bili voditelj duhovnih vježbi fra Danijel Nikolić, fra Ivica Jurić, magistar bogoslova, fra Domagoj Volarević, domagistar bogoslova, i fra Ante Čovo, gvardijan. Poseban trenutak bilo je prvo redovničko zavjetovanje fra Željka Baraća. Na kraju slavlja magistar fra Ivica zahvalio je provincijalu Kodžomanu, voditelju duhovnih vježbi fra Danijelu Nikoliću i gvardijanu fra Anti Čovi te članovima samostana na gostoprimstvu. (franjevci-split.hr)

Studijski dan za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije

Više od stotinu svećenika okupilo se 28. rujna u Nadbiskupijskom marijanskom svetištu Vepric na Studijskom danu svećenika. Glavna tema ovogodišnjega Studijskog dana bila je vezana uz pripreme i planove za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. godine, a kojemu je domaćin upravo Splitsko-makarska nadbiskupija.

Susret je započeo svetom misom koju je predvodio splitsko-makarski nadbiskup mons. Marin Barišić uz suslavlje dubrovačkog biskupa mons. Mate Uzinića, generalnoga i pastoralnog vikara te ostalih svećenika. U svojoj homiliji nadbiskup Barišić povezao je epizodu iz Evanđelja dana s krizom obitelji, ali i krizom zvanja. Mnogi su govorili da će ići za Isusom, ali su druge stvari i osobe pretpostavili Kristu. Govoreći o krizi očinstva, nadbiskup je podsjetio da

je odnos prema ocu važan za svaku osobu, bilo da se radi o zemaljskome ocu, bilo o svećeniku kojega mnogi nazivaju ocem, bilo o samom Bogu Ocu. Po Crkvi, koja je majka, vjernik, a po-

gotovo svećenik, može otkriti milosrdno lice Oca nebeskoga. Za vrijeme svete mise pjevanje je animirao maestro don Šime Marović uz orguljsku pratnju don Ivana Urlića.

Pastoralni vikar mons. Nediljko Ante Ančić uveo je sudionike u radni dio Studijskoga dana u velikoj dvorani svetišta. Prvo predavanje na temu „Vijeće HBK-a za život i obitelj kao suorganizator priprema i aktivnosti za Treći nacionalni susret obitelji” održao je mons. Mate Uzinić koji je ujedno i predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj. U sažetom je crtama predstavio pripreme za nadolazeći susret obitelji. Naveo je četiri cilja koji bi se susretom trebali ostvariti: promocija vrjednota braka i obitelji, pokazivanje brojnosti katoličkih obitelji, stvaranje duhovnoga zajedništva među obiteljima te obveza društva da prepozna i štiti temeljne vrijednosti. Da bi se spomenuti ciljevi ostvarili, potrebno je da svi aktivno sudjeluju u pripremama, a u tome će svaka-

ko pomoći prigodne kateheze koje uskoro izlaze iz tiska i koje će biti dostupne na mrežnim stranicama nadbiskupije. Ove školske godine u katehezama je obrađeno očinstvo i uloga oca u obitelji, a iduća će godina biti posvećena ulozi majke.

Drugo predavanje pod naslovom „Kateheze o očinstvu i majčinstvu te ostala pomagala u radu s obiteljima i u župnim zajednicama” održao je don Tomislav Čubelić, voditelj Ureda za pastoral obitelji Splitsko-makarske nadbiskupije. Govoreći o izazovima s kojima se obitelji, osobito one koje prakticiraju vjeru, danas susreću, don Tomislav se posebno osvrnuo na problem očinstva. Otac ima nezamjenjivu ulogu u obitelji – biti muškarac, suprug i roditelj. Svaka od ove tri karike je podjednako važna. Pozvao je braću svećenike da u sredinama u kojima služe usmjere svoje pastoralno djelovanje još više na brak

i obitelj. Nadovezujući se na govor mons. Uzinića, don Tomislav je predložio da se spomenute obiteljske kateheze održe na vjeronaučnim susretima, roditeljskim sastancima, a na

poseban način u župnim obiteljskim zajednicama.

Predavanje „Otac i očinstvo u procjepu sadašnjih duhovnih previranja” održao je dr. Josip Markotić, bioetičar i otac troje djece. Na tragu enciklike „Amoris letitia”, dr. Markotić iznio je problematiku modernoga poimanja obitelji, a na poseban način slike i uloge oca. Kršćansko poimanje danas je u suprotnosti s individualističkom slikom obitelji na Zapadu. Prenoseći svoje vlastito iskustvo, progovorio je o konkretnim problemima s kojima se susreću današnje obitelji s djecom. Potrebno je naći vremena da obitelj bude zajedno, kako bi se razvilo povjerenje, sigurnost, a na poseban način vjera i molitva.

Po završetku predavanja uslijedila je kraća rasprava nakon koje je mons. Vidović okupljenim svećenicima predstavio aktualnosti u Nadbiskupiji i dao neke tehničke informacije. Potom je nadbiskup Barišić održao zaključnu riječ. Susret je završio zajedničkim ručkom u blagovaonici svetišta. (RV)

Sv. Mihovil proslavljen u Trilju

Svečanom procesijom i misnim slavljem, koje je predvodio generalni vikar splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslav Vidović, u Trilju je 29. rujna obilježen blagdan svetoga Mihovila, nebeskoga zaštitnika župe i mjesta, koji se slavi i kao Dan grada.

Kip svetoga Mihovila u procesiji ulicama Trilja nosili su policajci, vatrogasci, predstavnici udruga proisteklih iz Domovinskoga rata, triljski gradski vijećnici, članovi kulturnih udruga, učenici te ostali vjernici.

Svečana sveta misa održana je ispred crkve sv. Mihovila. Uz generalnoga vikara splitsko-makarske nadbiskupije mons. Miroslava Vidovića, na misi su koncelebrirali triljski župnik i dekan Cetinskoga dekanata don Stipe Ljubas, gvardijan svetišta Gospe Sinjske fra Petar Klapež te drugi svećenici Cetinskoga dekanata i drugih mjesta.

Uz mnoštvo vjernika svečanom misnom slavlju nazočili su potpredsjednik Hrvatskog sabora Ante Sanader, gradonačelnik Trilja Ivan Šipić, predsjed-

nik Gradskoga vijeća Grada Trilja Ivan Bugarin, načelnici i gradonačelnici susjednih općina i gradova te izaslanstvo policije kojoj je sv. Mihovil Arkandeo nebeski zaštitnik. (ferata.hr)

Proložac proslavio sv. Mihovila

Blagdan sv. Mihovila, svojega župnog patrona, vjernici župe Proložac svečano su proslavili na njegov blagdan u četvrtak, 29. rujna 2016., a slavlje su osim mnogobrojnih župljana uveličali i imotski policajci te učenici osnovne škole koje i ovoga sveca slave kao svog zaštitnika.

U župnoj crkvi posvećenoj svetom arkandelu, borcu protiv zla, koncelebrirano euharistijsko slavlje počelo je procesijom oko crkve i kroz selo, na kojem su imotski policajci u pratnji vjerničkoga mnoštva ponijeli urešeni kip nebeskoga zaštitnika. Uz župnika fra Vinka Gudelja i još šest svećenika, svečanu svetu misu predvodio je fra Ivan Jukić, pastoralni suradnik u župi Proložac.

U svojoj propovijedi istaknuo je vrebaje zla u svijetu i među mladim ljudima. Istaknuo je da zlo nastaje onda kada čovjek nije svjestan da je nazočno i kada zlo uvjeri čovjeka da ljudsko vrijeme je nadoknativo i povratno. Posebno se osvrnuo i na proslavu kojom policija časti današnjega sveca kao svoga zaštitnika. Prisjetio se posebno dana Domovinskoga rata kada su hrvatski redarstvenici odigrali vrlo važnu ulogu, a sve pod zaštitom sv. Mihovila, borca za Božju stvar.

Upravo ta njegova hrabrost trebala bi biti vodilja svom vjerničkom puku da ne odustaju u svojim ciljevima, da se bore za ono dobro i potrebno za zdravu obitelj i društvo- naglasio je propovjednik.

Na kraju misnoga slavlja, za vrijeme kojeg je pjevao mješoviti zbor pod ravnanjem s. Terezine Bašić, svima je zahvalio župnik fra Vinko Gudelj, a potom je pozvao sve vjernike da nakon misnoga blagoslova ostanu ispred crkve na „derneku” koji je obogatio folklorni nastup učenika osnovne škole pod ravnanjem njihove profesorice Dine Garac. Za proslavu sv. Mihovila župljani su se pripremali trodnevnicom koju su predvodili fra Zoran Kutleša, fra Mladen Prolić i fra Željko Tolić. (franjevci-split.hr)

Početak nove akademske godine na KBF-u

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu započeo je u petak, 30. rujna, novu akademsku godinu 2016./17. Euharistijsko je slavlje u kapeli splitsko-ga Centralnog bogoslovnog sjemeništa predvodio Veliki kancelar Fakulteta splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić, u koncelebraciji sa šibenskim biskupom Tomislavom Rogićem, dubrovačkim biskupom Matom Uzinićem, kotorskim biskupom Ilijom Janjićem, provincijalnim vikarom Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Antom Udovičićem, dekanom KBF-a prof. dr. sc. Anđelkom Domazetom, nastavnicima i odgojiteljima.

Pozdravivši sve sudionike slavlja, mons. Barišić započeo je s riječima sv. Jeronima, čiji blagdan danas slavimo, pozvavši sve da u novi početak krenu od Riječi Božje. U svojoj homiliji naglasak je stavio na evanđeoski tekst o sijaču i sjemenu kazavši da Isus ne govori u prispodobama da bi nam dao samo nova znanja, nego da bismo se susreli s njime. Nadbiskup je naglasio da Isus kaže: „poslušajte”, a ne kaže: „počujte”, jer ne želi da njegova riječ ostane na površini, nego da uđe u dubinu našega srca, u dušu, želi da je utjelovimo. Sv. Jeronim je svojim djelima i talentima obogatio Crkvu, zapadnu kulturu i civilizaciju. Poznat je njegov silogizam: „Ne poznavanje Pisma je nepoznavanje Krista.” Tu bi istinu, upozorio je mons. Barišić, trebao svatko otkrivati na svoj način. Jeronim nas poziva da budemo budni, otvoreni za prisutnost te Riječi u našoj stvarnosti. Ljubav prema Svetome pismu i prema Kristu očituje se kroz studij i molitvu, naglasio je nadbiskup Barišić. Pozvao je studente da poput sv. Jeronima vole Crkvu, da budu polemični, ali ne tako da drugoga ponižavaju, nego uvijek iz ljubavi prema Crkvi i za opće dobro.

Misno je slavlje završilo drevnim himnom Duhu Svetomu „O, dođi, Stvorče”, a potom je program nastavljen u velikoj dvorani Fakulteta. Prigodnu riječ nazočnima uputili su dekan Fakulteta dr. Domazet, provincijalni vikar Udovičić i kancelar nadbiskup Barišić. Dekan je u ime Fakulteta zahvalio trojici profesora koji su ove akademske godine otišli u mirovinu: dr. Marijanu Vugdeliji, dr. Dušanu Mori i mr. Mirku Mihalju, a uspješan rad poželio novim nastavnicima: dr. Ivanu Macutu, lic. psih. Gini Špara i dr. Miljenki Grgić.

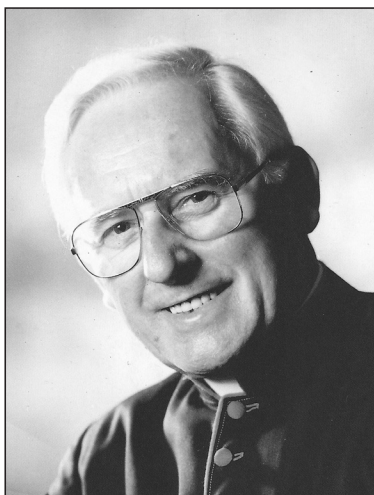

Lectio brevis na temu „Putevima biblijske istine. Lažne istine i istinite laži” održala je dr. sc. s. Miljenka Grgić. „Kritika i osporavanje istine Biblije, Pisma koje stoji u temeljima Crkve, povlači za sobom kritiku i osporavanje same Crkve, te je dužnost teologa istinu Biblije na prikladan način iznositi, braniti i obrazlagati”, kazala je dr. Grgić. Naglasila je da se na tragu Isusova obećanja Duha istine (IV 16,12-13) te smjernica II. vatikanskoga sabora u Dei Verbum 11 i Gaudium et spes 44, pokazuje kakav je to ispravan način izlaganja istine Biblije. Budući da je „svako Pismo bogoduhom i korisno” (2 Tim 3,16-17), a istina Pisma je istina spasenja (DV 11), „pogrešne su one hermeneutike koje ili relativiziraju biblijske rečenice ili ih nekritično citiraju. Istinu Pisma potrebno je kritički izlagati i nastojati pronicati sve dublje u svjetlu novih događaja (usp. Iv 16,12-13; GS 44), a onim tekstovima koji predstavljaju određene poteškoće treba pristupati kao Pismu čiju istinu spasenja još nismo u stanju dokučiti”, istaknula je dr. Grgić. „U Svetom pismu lažne istine postale su istinite laži, jer zapisane su radi našeg spasenja i uče nas istini spasenja”, naglasila je dr. Grgić te dodala: „Katastrofalni učinci biblijskih lažnih istina i manipulacija nadahnutim tradicijama upozoravaju nas da bilo kakvo zaustavljanje na nekim istinama i apsolutiziranje nekih istina rađa opasnim poluistinama i opstruira proces ulaženja u Božju istinu.” Stoga je potrebno, zaključila je dr. Grgić, „buditi svijest o djelomičnom znanju, svijest koja nas drži trajno budnima i čuva na putu Božje istine.” Prodekan za nastavu doc. dr. sc. Domagoj Runje iznio je potom sve važne obavijesti o predavanjima i tijeku rada u novoj akademskoj godini. U prvu godinu upisan je 31 student na FTS-i i 22 na TKS-u. (SBC)

NAŠI POKOJNICI

Umro je veliki dobročinitelj **DR. EBERHARD MÜHLBACHER** (1927. – 2016.)

Dana 18. kolovoza 2016. u 89. godini života u vječnost se preselio svojevrсни arhitekt biskupije Rottenburg-Stuttgart za pomoć mjesnim Crkvama širom svijeta dr. Eberhard Mühlbacher. Kako reče biskup dr. Gebhard Fürst na sprovodu i misi zadušnici Mühlbacher je tijekom nekoliko desetljeća na različite načine svojim radom i službama snažno obilježio crkveni život u toj biskupiji. Pronio je svijetom solidarnost kršćana svoje biskupije i unosio je širinu opće Crkve u svoju biskupiju.

Rođen je u Ludwigsburgu 1927. Za vrijeme Drugog svjetskog rata ondašnje nacionalsocijalističke vlasti su ga mobilizirale i poslale na ratište u Rusiju. Tamo je bio ranjen i dospio u zatočeništvo te čudom preživio. Po povratku u Njemačku javlja se u bogosloviju i završava studij teologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Tübingenu. Za svećenika je zaređen 1953.

Nekoliko je godina obnašao službu kapelana, a zatim ga biskup Carl Leiprecht imenuje svojim tajnikom. S njim je sudjelovao i na zasjedanjima Drugoga vatikanskog sabora vršeći u koncilskoj dvorani službu redara. Na Koncilu je zapravo osjetio svu širinu Katoličke Crkve i susreo se s raznolikim potrebama biskupa iz različitih krajeva svijeta. Nakon deset godina službe biskupova tajnika zadužen je za inozemnu pastvu i za odjel pomoći mjesnim Crkvama u drugim zemljama. Premda je poslije obnašao i druge važne službe, taj će mu angažman ostati ne samo neko usputno zanimanje nego životna zadaća sve do njegova umirovljenja. Doživjevši kao mladić strahote nacističkog režima i Drugoga svjetskog rata, u svojem radu se posve posvetio zadaći pomirenja među ljudima i među različitim narodima.

Dr. Mühlbacher je godinama bio član biskupijskog vijeća, zatim kanonik te u nekoliko mandata obnašao službu generalnog vikara za vrijeme biskupa Georga Mosera te poslije biskupa (i kardinala) dr. Waltera Kaspera. Sustavno je razvijao cijelu mrežu kontakata, partnerstva i pomoći različitim biskupijama u više

od 100 zemalja u svijetu. Za tu svoju neumornu zauzetost i dobročinstva dobio je različita priznanja i brojne počasti: Nadbiskup Ante Jurić ga je imenovao počasnim kanonikom Prvostolnog kaptola u Splitu, bio je počasnim članom još nekoliko kaptola u Hrvatskoj i u Italiji, dodijeljen mu je naslov počasnog Papinskog prelata i Papinskog protonotara, primio je počasni doktorat na nekoliko različitih teoloških učilišta u svijetu (Filipini, Argentina...), nositelj je najvišeg njemačkog odličja (Bundesverdienstkreuz) kao i priznanja Savezne pokrajine Baden-Württemberg, dobio je odličje i od hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

Kontakti i veze Splitsko-makarske nadbiskupije i biskupije Rottenburg-Stuttgart datiraju iz vremena osamdesetih godina prošloga stoljeća kada je naš svećenik don Jakov Cikojević neko vrijeme djelovao u toj biskupiji te upoznao i dr. Mühlbachera pročelnika odjela za pomoć mjesnim Crkvama širom svijeta (Referat Weltkirche). Kada se don Jakov vratio u Hrvatsku, uvijek se u svom pastoralnom radu i svojim planovima na različitim župama pouzdano mogao osloniti na svekoliku potporu i financijsku pomoć svojeg bivšeg generalnog vikara. Mühlbacher je u raznim prigodama posjećivao našu nadbiskupiju i upoznao se s potrebama naših župa, samostana i središnjih ustanova. Imao je veliko i otvoreno srce i pokazivao izrazitu sklonost prema Hrvatima i našoj Domovini. Njegovim posredovanjem biskupija Rottenburg-Stuttgart je značajnim novčanim sredstvima sudjelovala u obnovi i gradnji crkava i drugih crkvenih objekata u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji. Tako su nam kao dobročinitelji pomogli obnovu Nadbiskupskog sjemeništa i obnovu zgrade nadbiskupije, zatim gradnju župne crkve sv. Leopolda Bogdana Mandića na Sirobuji u Splitu, župne crkve Presvetog srca Isusova u Vinišću, obnovu crkava u Zvečanju, Podgori, Biteliću i drugdje.

Neka Gospodin ovoga velikog dobročinitelja primi k sebi i nagradi ga životom vječnim. (N.A. Ančić)

KRONIKA OCA NADBISKUPA

(1. srpnja – 30. rujna 2016.)

SRPANJ

1. 7.

* Split, Gospa od zdravlja – predvodio sv. misu zahvalnicu i Te Deum za studente povodom završetka akademske godine

4. – 7. 7.

* BiH, Potoci – sudjelovao na permanentnom obrazovanju za mlađe svećenike splitske metropolije

8. 7.

* Split, Ordinarijat – primio izaslanstvo Viteškog alkarskog društva Sinj
* Split, Ordinarijat – primio predstavnike udruge Skac_ST

9. 7.

* Trogir, samostan sv. Nikole – sudjelovao u izboru opatice benediktinki
* Ostrvica – susret sa krizmanicima, njihovim roditeljima i kumovima

10. 7.

* Ostrvica – sveta krizma

12. 7.

* Split, Ordinarijat – primio organizatore evangelizacije tijekom Ultra Europe festivala

14. 7.

* Split, Ordinarijat – primio mlade animatore koji volontiraju u projektu evangelizacije tijekom Ultra Europe festivala
* Split, Gospa od zdravlja – predvodio euharistijsko slavlje za mlade

15. 7.

* Solin, Gospa od Otoka – zajedno sa p. Markom Rupnikom posjetio gradilište nove bazilike

19. 7.

* Ordinarijat – primio organizatore hodočašća mladih iz neokatekumenskih zajednica za Svjetski susret mladih u Krakowu

21. 7.

* Dolina Neretve – bio na izletu u Dolini Neretve sa p. Markom Rupnikom i njegovim suradnicima

23. 7.

* BiH, Donji Rujani – u Memorijalnom centru Rujani predvodio euharistijsko slavlje za sve poginule branitelje na tom području

24. 7.

* BiH, Lištani – predvodio svečano euharistijsko slavlje povodom svetkovine sv. Ane, zaštitnice župe

25. 7., sv. Jakov, ap.

* Šibenik – sudjelovao kao suzareditelj na svečanom euharistijskom slavlju i obredu ređenja novoimenovanog šibenskog biskupa, mons. Tomislava Rogića

27. 7.

* Ordinarijat – primio grupu mladih hodočasnika neokatekumenske zajednice iz Dallasa (Teksas, SAD)

KOLOVOZ

2. 8.

* Imotski – predvodio svečanu procesiju i euharistijsko slavlje povodom svetkovine Gospe od Anđela

3. 8.

* Opuzen – predvodio svečano euharistijsko slavlje povodom 300. obljetnice župe

7. 8., Devetnaesta nedjelja kroz godinu

* Sinj – nazočio 301. trci viteške igre alke

9. 8., sv. Terezija Benedikt od Križa

* Solin, Gospa od Otoka – susreo se sa predsjednicom Republike Hrvatske, gospođom Kolindom Grabar-Kitarović, prigodom njenog posjeta Solinu

10. 8., sv. Lovro

- * Ordinarijat – primio hodočasnike Marijanskog zavjeta za Domovinu

11. 8., sv. Klara

- * Split, Samostan sv. Klare – predvodio svečano euharistijsko slavlje u samostanskoj crkvi prigodom svetkovine utemeljiteljice klarisa

13. 8.

- * Solin – predvodio svetu misu prigodom 34. hodočašća mladih Splitsko-makarske nadbiskupije Gospi Sinjskoj

15. 8., Uznesenje BDM – Velika Gospa

- * Sinj – predvodio ophod i svečano euharistijsko slavlje o svetkovini Velike Gospe
- * Split – predvodio procesiju i svečano euharistijsko slavlje u svetištu Gospe od Pojišana

25. 8.,

- * Split, Sjemenište - sudjelovao na Katehetskoj ljetnoj školi

26. 8.,

- * Zaostrog - samostan sv. Marije - predvodio sprovodnu misu za fra Srečka Vekića

29. -31. 8.,

- * Vepric - sudjelovao na duhovnim vježbama za starije svećenike

RUJAN**1. 9.,**

- * "Kuća Djeteta Isusa", Livno – sudjelovao na završetku duhovnih vježbi za mlade svećenike

3. 9.,

- * Katedrala, Split – predvodio euharistijsko slavlje te podijelio kanonske mandate vjeroučiteljima

5. 9.,

- * NKG „Don Frane Bulić”, Split – predvodio svečano euharistijsko slavlje i zaziv Duha Svetoga prigodom početka nove školske godine

7. 9.,

- * Vepric – predvodio svečano euharistijsko slavlje i procesiju sa svijećama uoči blagdana Rođenja BDM

8. 9., Rođenje BDM (Mala Gospa)

- * Solin – predvodio svečano euharistijsko slavlje i procesiju prigodom blagdana Male Gospe
- * Solin – sudjelovao na večernjem euharistijskom slavlju kojeg je predvodio mons. Slobodan Štambuk, hvarsko- bračko- viški biskup

11.-18. 9.

- * Italija – sudjelovao na hodočašću Splitsko-makarske nadbiskupije u Italiju

20.- 22.9.

- * Novigrad na Dobri - kao predsjednik Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja sudjelovao na susretu animatora za duhovna zvanja

22. 9.

- * Split, Gospa od Zdravlja – predvodio misno slavlje za srednjoškolce i njihove profesore

23.9.

- * Split- sudjelovao na Redovničkim danim i predvodio sv. misu u crkvi sv. Dominika

25.9.

- * Sinj - predvodio euharistijsko slavlje o spomenu 300.-te obljetnice krunjenja Gospe Sinjske

28. 9.

- * Vepric - sudjelovao na studijskom danu za svećenike

28. 9. - 29.9.

- * Šibenik - sudjelovao na proslavi sv. Mihovila, zaštitnika grada Šibenika

30. 9., sv. Jeronim

- * KBF - CBS, predvodio euharistijsko slavlje na početku nove akademske i odgojne godine

Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata

➤ **Permanentno obrazovanje mladih svećenika**

Studijski dani za mlade svećenike Splitske metropolije održani su od 4. do 7. srpnja 2016. u Duhovno-obrazovnom centru Emaus u Potocima kod Mostara. Temu skupa „Postsinodalna pobudnica pape Franje „Amoris laetitia – Radost ljubavi” obradila su četvorica predavača u svojim izlaganjima: mr. fra Ivica Jurić (Split), Stvarnost i izazovi obitelji; dr. Dubravko Turalija (Sarajevo), Biblijski nauk o braku i obitelji; dr. Josip Markotić (Split), Ljubav u obitelji koja postaje plodna; mr. Marinko Šljivić (Dubrovnik), Perspektive za obiteljski pastoral u pobudnici Radost ljubavi.

Na susretu su sudjelovali nadbiskup mons. Marin Barišić i 19 svećenika Splitsko-makarske nadbiskupije, mons. Mate Uzinić, biskup dubrovački i četiri svećenika iz te biskupije, provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Joško Kodžoman i petorica svećenika članova iste provincije te jedan svećenik Šibenske biskupije.

Rad ovih studijskih dana animirao je pastoralni vikar dr. Nediljko Ante Ančić. Drugoga dana poslijepodne upriličen je izlet u župu Hrasno, misno slavlje u crkvi Kraljice mira te potom večera u parku prirode Hutovu Blatu.

➤ **Održane duhovne vježbe za svećenike u Vepricu**

U Duhovnom centru i marijanskom svetištu Vepric održane su ovogodišnje duhovne vježbe za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije (29. – 31. kolovoza 2016.).

Duhovne vježbe je predvodio fra Andrija Bilokapić (Zadar), a sudjelovalo je msgr. Marin Barišić, nadbiskup te sljedeći svećenici: Josip Delić, Slavko Kovačić, Stanko Vrnoga, Marko Ćubelić, Luka Vuco, Vlade Đuderija, Mate Škaričić, Ante Rako, Marin Barišić, Drago Šimundža, Stipe Jerković, Ivan Matković, Ante Čipčić, Petar Perleta, Srećko Franić i Božo Delić.

➤ **Duhovne vježbe za mlade svećenike u Livnu**

Na ovogodišnjim duhovnim vježbama u Kući Djeteta Isusa u Livnu (30.08-01.09. 2016.) koje je predvodio o. Ivan Mandurić, DI (Zagreb) sudjelovali su sljedeći svećenici: Miroslav Vidović, Nediljko A. Ančić, Mario Mihanović, Tomislav Bašić, Ante Žderić, Ivica Barišić, Ivan Urlić, Vinko Beus, Franko Prnjak, Vedran Torić, Ratimir Vukorepa, Ante Bitunjac, Ivan Donlić, Nikola Mikačić, Ivan Marić, Mislav Šaškor i Toni Šinković.

➤ **Promjene u Caritasu nadbiskupije**

Splitsko-makarski nadbiskup Marin Barišić imenovao je č. s. Vlatku Topalović novom ravnateljicom Caritasa Nadbiskupije Split. S. Vlatka je redovnica Hrvatske provincije sv. Ćirila i Metoda Družbe sestara službenica Milosrđa, a službu ravnateljice Caritasa preuzela je u ponedjeljak, 26. rujna 2016.

➤ **Nadbiskupijsko hodočašće u Godini milosrđa**

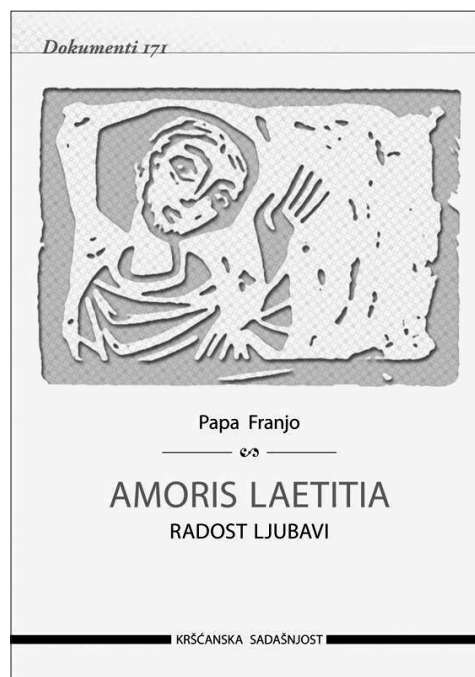
U Godini milosrđa održano je Nadbiskupijsko hodočašće u Italiju (11.-18. 09. 2016.). Skupinu od oko 350 hodočasnika u sedam autobusa predvodio je nadbiskup mons. Marin Barišić uz duhovnu animaciju još devet svećenika. Postaje na hodočasničkom putu bile su svetište svete Rite u Casci, zatim Vatikan, benediktinska opatija Monte Casino, svetište patra Pija u San Giovanni Rotondo, katedrala u Lucieri gdje je djelovao i pokopan biskup blaženi Augustin Kažotić, svetište Okrunjene Gospe, svetište svetog Mihaela (San Michele, Sant' Angelo) na Monte Garganu, samostanu kojemu je djelovao bl. Jakov Zadranin (Bitetto) i bazilika sv. Nikole u Bariju. Vrhunac hodočašća bio je prolaz kroz Sveta Vrata i euharistijsko slavlje u bazilici sv. Petra te sudjelovanje na audijenciji s papom Franjom.

➤ **Studijski dan u Vepricu**

U Duhovnom centru Vepric, u srijedu 28. rujna 2016. održan je studijski dan za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije. Nakon euharistijskog slavlja koje je predvodio nadbiskup mons. Marin Barišić uslijedio je radni dio susreta na kojemu su svećenici upoznati s planovima i pripremama za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. Mons. Mate Uzinić dubrovački biskup i predsjednik Vijeća HBK-a za život i obitelj ukratko je informirao o ciljevima takvih obiteljskih susreta, njihovoj organizacijskoj strukturi te drugim aktivnostima. Don Tomislav Čubelić pročelnik ureda za obiteljski pastoral nadbiskupije upoznao je svećenike s katehezama o očinstvu i majčinstvu kao pomagalima u pripremi za taj skup. Dr. Josip Markotić održao je kratko izlaganje pod naslovom „Otac i očinstvo u procjepu sadašnjih društvenih previranja”. Na skupu je sudjelovalo stotinjak svećenika.

mons. Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar

tel. (021) 407-506, fax. 407-532; e-mail: past.ured@smn.hr

KAZALO

Nadbiskupova poruka prigodom početka nove školske i vjeronaučne godine	237
--	-----

DOKUMENTI

Pravilnik o radu službenika i namještenika pri Splitsko-makarskoj nadbiskupiji.	239
Papina kateheza na općoj audijenciji u srijedu 3. kolovoza 2016.	244
Poruka pape Franje za Svjetski dan molitve za skrb o stvorenom svijetu, 1. rujna 2016.. . . .	245
Poruka za Svjetski dan turizma 27. rujna 2016.	247

PRIGODNE PROPOVIJEDI

Slavlje Velike Gospe u Sinju - 15. kolovoza 2016.	249
Slavlje Velike Gospe na Pojišanu - 15. kolovoza 2016.	251
Rođenje Blažene Djevice Marije - Vepric, 7. rujna 2016.	253
Rođenje Blažene Djevice Marije - Solin, 8. rujna 2016.	255
300. obljetnica krunjenja Gospe Sinjske - Sinj, 25. rujna 2016.	257

DOPISI IZ NADBISKUPSKOG ORDINARIJATA

Poziv na Studijski dan za svećenike	260
DEKANI	261

TEOLOŠKO-PASTORALNI PRILOZI

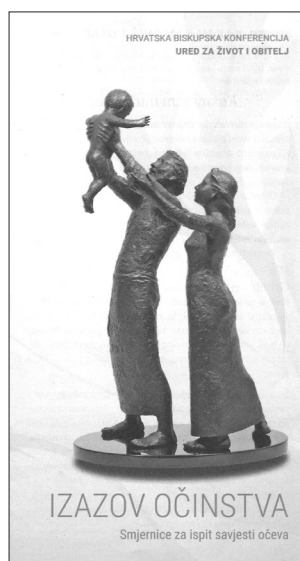
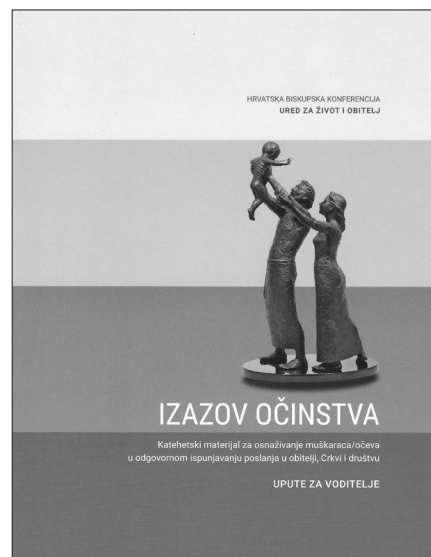
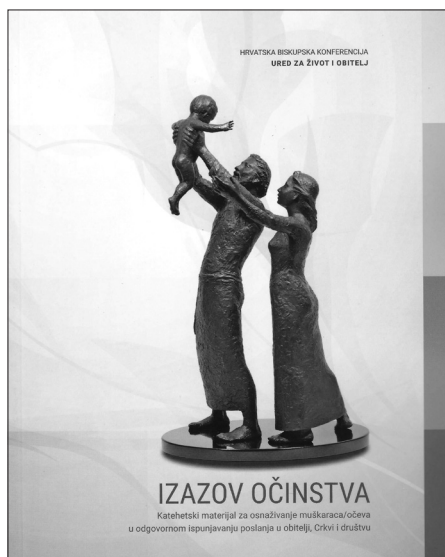
Stvarnost i izazovi obitelji	262
Zagledani u Isusa: poziv obiteljima	264
Uloga žene u obitelji.	268

IZ ŽIVOTA SPLITSKO-MAKARSKE CRKVE

Misa zahvalnica za studente i profesore Sveučilišta u Splitu	273
Nightfever na studentskom Kampusu	273
Mladomisnici položili jurisdikcijski ispit i dobili trajnu ovlast ispovijedanja	274
Nova uprava sestara Služavki Maloga Isusa splitske provincije	275
Stručni skup permanentnoga obrazovanja mladih svećenika Splitske metropolije.	275
Susret Nadbiskupa s mladima iz udruge SKAC_St.	276
Izastanstvo Viteškog alkarskog društva Sinj kod Nadbiskupa	277
U Vepricu održano „Ministrantsko ljeto”	278
Hodočašće vjeroučitelja Splitsko-makarske nadbiskupije	278
Zbor iz Cambridgea održao koncert u Splitu	281
U Splitu proslavljen blagdan sv. Benedikta	281
Nadbiskup predvodio misu za mlade volontere iz cijele Hrvatske	282
Predstavnici župe Srijane – Dolac Gornji na razgovoru u Nadbiskupiji	283
Proslava 50. obljetnice misništva trojice svećenika.	283
Nadbiskup čestitao Ramazanski bajram vjernicima islamske vjeroispovijesti.	284
O. Marko Rupnik i suradnici na izletu u dolini Neretve.	285
Misa u Memorijalnom centru Rujani	285
Blagoslov orgulja u crkvi sv. Liberana na Mejašima	286
Spomendan sv. Ane u Lištanima	287
Nadbiskupova poruka mladima na Svjetskom susretu mladih u Krakowu	288
Umjetnik o. Marko Rupnik posjetio Gospino pravište u Solinu.	288
Trogirski dominikanci proslavili blagdan bl. Augustina Kažotića	289
Proslavljen blagdan Gospe od Anđela u Imotskome.	289

300 godina Župe sv. Stjepana prvomučenika u Opuzenu	290
Proslavljen blagdan Gospe Snježne u župi Vid	291
Proslava Sv. Lovre u Zmijavcima.	292
Predsjednica Grabar-Kitarović posjetila prasnvetište u Solinu	293
Hodočasnici Marijanskog zavjeta za domovinu kod nadbiskupa Barišića.	293
Proslava Sv. Lovre u Stobreču.	294
Splitske klarise svečano proslavile svetkovinu sv. Klare	295
Hodočašće mladih Splitsko-makarske nadbiskupije „Od Gospe do Gospe”.	296
Svečanost polaganja zavjeta i proslava jubileja sestara milosrdnica	297
U Sinju proslavljena svetkovina Velike Gospe	298
Svetkovina Velike Gospe proslavljena u Splitu	299
Proslava Kraljice Hrvata u Podbablju	299
Održana Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u osnovnim školama	300
Duhovne vježbe za mlade svećenike.	302
Misa za gimnazijalce NKG-a u Splitu u povodu početka nove školske godine	303
Zaziv Duha Svetoga i podjela kanonskih mandata vjeroučiteljima.	304
Zavjetovanje salezijanaca na Kmanu	305
Misa kraj Husine jame	305
Osamnaesti Papa-fest	306
Župa Ploče proslavila blagdan Majke Terezije	306
Proslava Male Gospe u Vepricu i u Solinu	307
Proslava Male Gospe u Neretvanskom dekanatu.	309
Sjemeništarci posjetili župu Lumbarda	309
Proslava Presvetoga Imena Bl. Djevice Marije u Sebišini u Runovićima.	310
U Okrugu Gornjem proslavljena svetkovina Uzvišenja Svetoga Križa.	310
Stručni skup za vjeroučitelje pripravnike i njihove mentore	311
Redovničko oblačenje u splitskom samostanu sestara klarisa.	311
Hodočašće Splitsko-makarske nadbiskupije u Godini milosrđa	312
Blagdan sv. Mateja na Ravnim Njivama	317
„Tradicijsko crkveno pučko pjevanje u Franjevačkoj provinciji Presvetog Otkupitelja II.”	318
Susret animatora za duhovna zvanja.	319
Nova sezona KMNL-a.	319
Misa za splitske srednjoškolce	320
32. Redovnički dani u Splitu	321
Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu	322
Proslava 300. obljetnice krunjenja slike Čudotvorne Gospe Sinjske	323
Duhovna obnova Hrvatskoga nadzemlja	324
Sućidar Vukovaru	325
Č. s. Vlatka Topalović nova ravnateljica Caritasa Nadbiskupije Split.	325
50 godina Služavki Malog Isusa u Trilju i Košutama.	326
Sestre milosrdnice proslavile sv. Vinka Paulskoga	327
Predstavljena knjiga o fra Andriji Dorotiću (1761. – 1837.)	328
Molitvena inicijativa „40 dana za život”	328
Duhovne vježbe i obnova zavjeta u Makarskoj	329
Studijski dan za svećenike Splitsko-makarske nadbiskupije.	330
Sv. Mihovil proslavljen u Trilju.	331
Proložac proslavio sv. Mihovila	331
Početak nove akademske godine na KBF-u.	332
Naši pokojnici	333
Kronika Oca Nadbiskupa	334
Obavijesti iz Nadbiskupskog ordinarijata	336

*Katehetski materijal za osnaživanje muškaraca/očeva
u odgovornom ispunjavanju poslanja u obitelji, Crkvi i društvu*

VJESNIK SPLITSKO-MAKARSKE NADBISKUPIJE

Izdaje: Nadbiskupski ordinarijat Splitsko-makarske nadbiskupije, Poljana kneza Trpimira 7, Split

Vjesnik je dostupan i na mrežnim stranicama: www.smn.hr

Odgovorni urednik: nadbiskup Marin Barišić

Glavni urednik: Nediljko Ante Ančić, pastoralni vikar, tel.: 407-506, past.ured@smn.hr

Uredničko vijeće: Nediljko Ante Ančić, Silvana Burilović Crnov, Kristina Bitanga,
Gabrijel Kamber, Nikola Mikačić, Miroslav Vidović

Lektura: Vedran Torić

Priprema: Ratomir Vukorepa

Tisak: Salona-liber, Solin

Ovaj je broj zaključen 30. rujna 2016.